

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Dette er en digital kopi af en bog, der har været bevaret i generationer på bibliotekshylder, før den omhyggeligt er scannet af Google som del af et projekt, der går ud på at gøre verdens bøger tilgængelige online.

Den har overlevet længe nok til, at ophavsretten er udløbet, og til at bogen er blevet offentlig ejendom. En offentligt ejet bog er en bog, der aldrig har været underlagt copyright, eller hvor de juridiske copyrightvilkår er udløbet. Om en bog er offentlig ejendom varierer fra land til land. Bøger, der er offentlig ejendom, er vores indblik i fortiden og repræsenterer en rigdom af historie, kultur og viden, der ofte er vanskelig at opdage.

Mærker, kommentarer og andre marginalnoter, der er vises i det oprindelige bind, vises i denne fil - en påmindelse om denne bogs lange rejse fra udgiver til et bibliotek og endelig til dig.

Retningslinjer for anvendelse

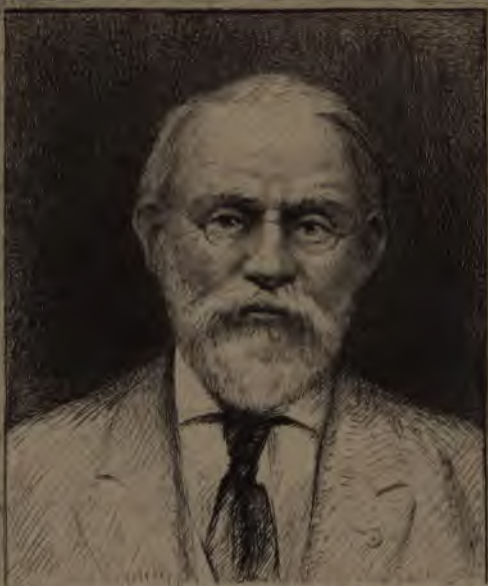
Google er stolte over at indgå partnerskaber med biblioteker om at digitalisere offentligt ejede materialer og gøre dem bredt tilgængelige. Offentligt ejede bøger tilhører alle og vi er blot deres vogtere. Selvom dette arbejde er kostbart, så har vi taget skridt i retning af at forhindre misbrug fra kommerciel side, herunder placering af tekniske begrænsninger på automatiserede forespørgsler for fortsat at kunne tilvejebringe denne kilde.

Vi beder dig også om følgende:

- Anvend kun disse filer til ikke-kommercielt brug
Vi designede Google Bogsøgning til enkeltpersoner, og vi beder dig om at bruge disse filer til personlige, ikke-kommercielle formål.
- Undlad at bruge automatiserede forespørgsler
Undlad at sende automatiserede søgninger af nogen som helst art til Googles system. Hvis du foretager undersøgelse af maskinoversættelse, optisk tegngenkendelse eller andre områder, hvor adgangen til store mængder tekst er nyttig, bør du kontakte os. Vi opmuntrer til anvendelse af offentligt ejede materialer til disse formål, og kan måske hjælpe.
- Bevar tilegnelse
Det Google-"vandmærke" du ser på hver fil er en vigtig måde at fortælle mennesker om dette projekt og hjælpe dem med at finde yderligere materialer ved brug af Google Bogsøgning. Lad være med at fjerne det.
- Overhold reglerne
Uanset hvad du bruger, skal du huske, at du er ansvarlig for at sikre, at det du gør er lovligt. Antag ikke, at bare fordi vi tror, at en bog er offentlig ejendom for brugere i USA, at værket også er offentlig ejendom for brugere i andre lande. Om en bog stadig er underlagt copyright varierer fra land til land, og vi kan ikke tilbyde vejledning i, om en bestemt anvendelse af en bog er tilladt. Antag ikke at en bogs tilstedeværelse i Google Bogsøgning betyder, at den kan bruges på enhver måde overalt i verden. Erstatningspligten for krænkelse af copyright kan være ganske alvorlig.

Om Google Bogsøgning

Det er Googles mission at organisere alverdens oplysninger for at gøre dem almindeligt tilgængelige og nyttige. Google Bogsøgning hjælper læsere med at opdage alverdens bøger, samtidig med at det hjælper forfattere og udgivere med at nå nye målgrupper. Du kan søge gennem hele teksten i denne bog på internettet på <http://books.google.com>

SILAS WRIGHT DUNNING
BEQUEST
UNIVERSITY OF MICHIGAN
GENERAL LIBRARY

FROM THE LIBRARY OF
CHRISTIAN JENSEN

//

11

11

11

CATHYRECOD

SKRIETER

N. Pie's Boghandels Forlag.

Skrifter

af

G. A. Thyrregod.

1. Bind.

Blandt Bønder.

Kjøbenhavn.

V. Pio's Boghandels Forlag.

1892.

Blandt Bønder.

Landsbyhistorier

af
Christen
Andersen
C. A. Thyregod.

Første Bind.

Kjøbenhavn.

N. Pio's Boghandels Forlag.

1892.

PT
8165
.T6
B6

Anden Udgave.

Salu B. Salomons Bogtrykkeri (Møller & Thomsen). Kjøbenhavn.

Hevn,

Det blev bekendtgjort paa Kirkestævne, at ved Amtmandens Beslutning af den og den Dag var Gaardmand Christen Poulsen af Egebjerg bleven erklæret for umyndig, og at Gaardmand Terkel Jørgensen sammesteds var bestikket til hans Børge.

„Saa bliver Brændevinen billig; thi herefterdags vil han vist ikke faa Lov til at drikke saa meget som hidtil,” sagde en af Tilhørerne.

„Ja, og Kromanden kommer til at bære Flor om Hatten; thi for ham bliver det en tung Sorg,” bemærkede en Anden.

„Na,” sagde en Tredie, „Kromanden har ikke tjent flere Penge ved ham end ved saa mangen Anden, og jeg troer slet ikke, Christen Poulsen drikker saa voldsomt, som Ordet gaaer.”

„Da siger hans Kone det,” lød Svaret, „og hun maa dog vide det bedst. — Men lige meget! Lad os gaa ind i Kroen og faa os en Dram paa det! — Hallo! hvad er det for en lille Pige, der gaaer og tudstraaler? Hvad feiler Du, Barnlil?”

„Tys! lad hende gaa; det er Christen Poulsens Datter.”

„Om! Og man kan ikke sige til hende, som Præsten sagde, da han havde præket saaledes, at hele Menigheden græb.“

„Hvad sagde han da?“ spurgtes der.

„Han sagde: I skulle ikke græbe, Børn! Det er maaske Løgn det hele!“

Et Par af Mændene sloge en høj Latter op, nogle Andre saae forargebe ud; Folket spredte sig fra Kirken, idet Nogle gik til Kroen, Andre ad forskellige Veie til deres Hjem. Alle talte om den mærkelige Begivenhed, som Enkelte rigtignok vilde have hørt et Nys om, men dog ikke ret havde villet tro paa, ja ikke rigtigt vidste Betydningen af; thi i Mands Minde var en sliq Vanære ikke overgaaet Nogen af Sognebeboerne. Ogsaa det grædende Pigebarn gik sin Gang. Hun talte til Ingen og blev ikke tiltalt af Nogen, men ilede affted med saa raske Fjeb, som om hendes Fødder havde Vinger. Kom hun forbi Nogen, holdt hun Tørklædet for de vaade Dine, indtil hun var forude. Saaledes skyndte hun sig fremad paa den hvide, sandede Bei, der fra Kirken førte ned over Engen, op ad Skovbanken, hvor Egebjerg laa sydligst i Sognet og oven for den Mose, der dannede Sognestjellet.

Mangen af dem, hun kom forbi, betragtede hende med et mildt, vemodigt Ansigt og havde Lyst til at sige hende et trøstende Ord. Men hvad skulde man sige? Hun var et tolvaaeligt Barn og var baade for ung og for gammel til, at Trøstegrunde skulde kunne virke paa hende; men til Gjengjæld var hun i den Alder, da enhver Sorg snart fortager sig af sig selv.

Som et Egern, som en flygtig Fugl forsvandt hun i den sommergrønne Skov, og de Kirkegængere, der vare

nærmeſt bag efter hende, talte om det ſky Væſen, hun altid havde havt, og ſom denne Dag havde været endnu mere fremtrædende. Derpaa talte man om, hvorledes det nu i Fremtiden vilde gaa hende og hendes Fader, om monſtro Terkel kunde jage dem bort fra den gamle Gaard og ſelv tage denne i Beſiddelse, hvad man var vis paa, han nok vilde gjøre, om han kunde. Imidlertid ſpredtes de Samtalende efterhaanden; nu vare de Alle i Nærheden af deres Hjem.

Der var to Gaarde i Egebjerg, men de vare af ulige Størrelſe og Godhed. Chriſten Boullſens kneiſede høit oppe paa Baſteſkranten med ſmukke, grundmurede Bygninger og kunde uden at lyve glubſkere, end det iædvanligt er Tilfældet, i Aviſen betegnes ſom „paſſende til Beboeſe for en Familie udenfor Bondeſtanden“. Omgivelferne ſtode ikke tilbage for Bygningen; Veien fra Skoven hen til Gaarden indſluttedes af to Rader mægtige Bopler, og Stuehuſet legebe Skjul bag en yndig Abildgaard; de frodige Marker vare inddeelte i regelmæssige Bange, ſom abſkiltes ved Diger, beplantede med levende Hegn. Gaarden tog ſig altsaa prægtig ud, men kun i nogen Afſtand. Kom man nærmere, var det let at opdage en ſjuſket Forfaldenhed, der mindre ſtyldtes Tidens Tand end Mangel paa Omhu. Ralken var falden af Bæggene i ſtore Pletter, Taget var ſlidt af Stormene og ikke igjen udbedret, Hegnet om Have og Bange var paa mange Steder nedfaldet.

Et Par Boſſeſtkub længere nede mod Moſen laae Terkel Jorgensens Bopæl. Det var en lille, ſletbygget og faldefærdig Gaard med Leervægge og Lynntag. En vældig Tørveſtat ſluttede ſig til Gaardens tre Længer om et fjerde Huus, og en Kaalgaard uden et eneſte Træ,

men indefluttet af et Risgjærde, var ikke istand til at følge Holigens Tarvelighed.

Den lille Pige, der kom fra Kirke, smuttede ind ad Christen Poulsens Port og gik ind i Dagligstuen. Derinde var ogsaa en betydelig Sjuskethed synlig, og der var ikke engang reent. Det brød hun sig imidlertid ikke om, heller ikke lod hun til at ændse den høie Mand med det mørke Ansigt og den vigtige Mine, som sad for Bordenden, eller den Kone, der sad paa Bænken foran Bordet og baade i det ene og det andet havde saa stor en Familielighed med ham; — Pigebarnets Dine søgte og fandt en ældre Mand, der med et rødblussende Ansigt sad i Kaffeovnstrogen. Han sad sammenbøiet med sænket Hoved og nedslagne Dine. Til ham gik Barnet hen, lagde Armen om hans Hals og sin Kind til hans, ibet hun hulkede: „Fader! o, Fader!“

Denne Mand var Christen Poulsen, men Kvinden ved Bordet var hans Kone og var Stifmoder til den lille Pige; den mørke Mand for Bordenden var Konens Broder, Torkel Jørgensen, der ved Amtets Befalning af den og den Dato var beskikket til at være Christen Poulsens Formynder.

Christen Poulsen havde været rige Forældres eneste Barn. Han var ikke noget godt Hoved og havde ikke faaet nogen udmærket Opdragelse; men der var ikke en ond Blodsdraabe i ham, og da han blev voksen, var han meget smuk og meget stikkelig. Da han derhos var en meget rig og en taalelig dygtig Bonde, saae Ingen ret hans Mangler, og Ingen havde Lust til at drive Spot med hans Enfoldighed, hvad man næppe vilde undladt, om han havde været fattig. I et godt Lag kunde han tage sig en god Taar over Tørsten; men det gik ikke

tidt paa, og der blev ikke talt høit derom. Mangen smukt og stolt Gaardmandsbatter saae ualmindelig mildt til ham, men han var ikke af nogen forelsket Natur: han saae mildt til dem igjen, fordi han saae mildt til Alle, men videre var man ikke istand til at bringe ham.

Faderen døde i Sønnens første Ungfårletid, men han og Moderen styrede Gaarden. Først da han var henimod de fyrretyve Aar, døde ogsaa hun, og nu begyndte Folk saa smaat at ymte om, at den gode Gaard i Egebjerg nok var bleven hovedløs. Men Christen Poulsen havde Hoved nok til at indsee det samme, derfor saae han sig nu om efter en Kone; en skrap og dygtig Huusmoder skulde det være, sagde han sig selv, et nogenlunde kjønt Ansigt skulde hun have, og en reent bundsfattig Tøs skjødte han ikke om. Da han var kommen til den Beslutning, saae han sig om og spurgte sig for i et Aars Tid, og det blev ham da sagt, at der et Par Mile borte fandtes en saadan Juhl Phønix. Han beilede og fik Ja. Lykken er Daarernes Formyndere, og hans Brud havde virkelig alle de Egenstaber, han havde søgt, og dertil noget, hvorom han aldrig havde søgt, et godt og kjærligt Hjerte.

Det er ikke usandsynligt, at hun virkelig fattede Kjærlighed til sin smukke Mand, i det mindste viiste hun sig kjærlig imod ham, søgte at skjule hans Mangler og agtede og hædrede ham. Hun satte en Ære i sin Mands Ære, saadan som det sømmer sig en god Hustru. Maaske havde hun ikke noget imod at herske over ham i Virkeligheden; men det maatte ikke se saaledes ud for Andres Dine. Han vandt snart saa stor en Tiltro til hendes Klogskab, at han spurgte hende tilraads i alt og fulgte hendes Raad; men hun meddeelte ham sit Raad paa

en saa besfeden Maade, at, naar Fremmede hørte det, fandt de kun libet stødende i, at Manden ikke paa egen Haand foretog saa meget som at sælge et Bundt Kurveriis.

Men skulde der siges noget ondt, var Christen Poulsen ikke Manden. Han kunde maaske blive vred og da være farlig nok, men uden at være vred kunde han ikke saa meget som skjænde paa en forsømmelig Hyrdebrenng. Naar der var noget ondt at sige, nogen Jrettesættelse at uddele — og slikt kan jo ikke undgaaes ved nogensomhelst større Bedrift, hvorfor ogsaa et Ordsprog siger: Der skal være een Djævel i Gaarden — saa var det hende, der maatte gjøre det. Derfor blev hun mindre afholdt end den altid venlige og velvillige Gaardmand.

I de første Aar af Parrets Ægteskab blev Gaarden nyt og smukt opbygget, og Markerne bleve indhegnede og drevne med en anderledes Kraft end tidligere. Manden reves med af Konens Driftighed, hans Mangler bleve mindre fremtrædende, aldrig saae man ham beskjenket, skjøndt velunderrettede Folk vilde paastaa, at han engang imellem tog sig en Taar inden lufte Døre, medens dog Konen sørge for, at Ingen saae det. Han var blandt sine Lige en saa agtet og afholdt Mand, som det med hans Egenstaber kunde opnaaes.

Men efter ti Aars Ægteskab blev Konen syg og døde, og nu sad Christen Enkemand med en ottenaarig Datter. Hun kunde ikke være Huusholderisse, og selv havde han kun liden Forstand paa den ydre, slet ingen paa den indre Huusgjerning. Tjenestefolkene forsømte deres Arbeide og bedroge den godmodige Mand ogsaa paa andre Maader, dertil havde han saa meget Hoved-

brud for at overveie ethvert lille Spørgsmaal, som han hidtil havde henstillet til sin Kones Besvarelse, at han tilsidst hverken vidste ud eller ind. Efter et Mars Forløb var han enig med sig selv om, at det ikke kunde blive ved at gaa saaledes, men at han maatte finde paa et andet Raad.

Efter nogen Overveielse gif han ned til Nabogaarden, hvor, som det er meddeelt, Torkel Jørgensen boede; denne Mand havde en Søster, der hed Trine, og hende forlangte Christen at faa enten til Huusholderke eller til Kone.

Trine var saa Ar yngre end Christen Poulsen, var altsaa, hvad man kalder en gammel Pige; smuk havde hun aldrig været, blid heller ikke, og hun var ikke bleven skønnere eller mildere med Alderen. Af Skikkelse var hun saa bred som en Ladebør, men havde et usædvanlig spidst Ansigt, saa hun lignede et vist Slags Hatter, som bruges, naar man rydder Skovgrund. Da Christen hos Torkel havde forebragt sit Grinde, talte denne med sin Søster i Enrum, derefter aabenhjst, og Udsaldet blev, at hun var villig til at drage ind i Naboens Huus, men kun som hans Kone.

Et Par Dage efter Frieriet gif hun op til sit tilkommende Hjem for at se Tingene efter. — Nu kunde hun jo godt indtil den endelige Flytning gaa derop en Gang daglig og have Tilsyn med Huusvæsenet. — Hun begyndte strax at gjøre sig lækker for den lille Pige, hun skulde være Stifmoder til, klappede hende paa Hovedet og sagde:

„Du er jo en rar Pige!“

Barnet gtrede ingen Lyft til at benægte denne Paa-
stand, men bekræftede den heller ikke.

„Veed Du, at jeg skal være din Moder?“ spurgte den Fremmede.

„Ja, Fader har sagt det.“

„Og Du venter vel, jeg vil blive Dig en god Moder?“

„Det siger Fader, Du vil, og saa troer jeg det ogsaa.“

„Og Du hedder Trine ligesom jeg. Saa blive vi to Triner.“

„Ja, saa er jeg lille Trine, og Du er gamle Trine.“

Men nu hørte det just til Trines elskværdige Gienbommeligheder, at hun ikke led at kaldes gammel, selv om det kun var i Sammenligning med et Barn. Hendes Ansigt overtraf sig med suurt, idet hun noget skarpt bemærkede: „Du skal kalde mig Moder og slet ikke andet!“ Dermed havde Samtalen Ende, men fra denne Stund af blev hun albrig Barnet god, og hun regnede hende det til onde, at hun efter sit Giftermaal i Tjenestefolkenes og Andres Mund kom til at hedde „gamle Trine“, hvilket vi ogsaa i denne Fortælling ville kalde hende, siden vi vide, hun ikke kan lide det. Imidlertid gik hun den Dag ingen videre Uvenlighed mod den lille Pige, og det var næppe hende, hun tænkte paa, da hun gik hjem og var kommen udenfor Gaarden, og hun vendte sig om og betragtede den samt Christen Poulsen, der stod i Porten, med et langt, hadefuldt Blik og hviskede: „Nu er Gjengjældens Tid kommen!“

At Manden efter sin Kones Død mere fulgte sin Tilbøielighed til vaade Varer, eller at det ialtfald gik mere aabenlyst til med dette ulukkelige Gang, blev ikke skjult for gamle Trine, der dog ikke syntes at bryde sig derom, naar hun hørte det.

Men hun havde sine Grunde til at oversee saadanne Smaating. En af disse Grunde ville vi gemme til en anden Gang; men en Hovedgrund var det, at hun i mangfoldige Aar havde næret et levende Ønske om at indtræde i Ægtestanden, og at hidtil Ingen havde viist sig saa forekommende at aabne Døren og sige: „Vær saa god at træde indenfor!“ I sine yngre Dage havde hun næret betydelig høie Tanker om sig selv, og om disse end vare balede en Smule i Aarenes Løb, hvad maaske slet ikke var Tilfældet, vare Andres Tanker om hende balede endnu mere, saa at hendes egen og Andres Mening om hendes Værd endnu ikke var kommen i Ligevægt.

Christen Poulsen kjendte, uagtet hans øvrige Daarlighed, sit eget Værd nok saa godt. Han saae derfor denne Gang hverken efter Skjønhed eller Medgift, men kun efter en dygtig Huusmoder, og Trines velbekjendte Bisterhed syntes ham en Borgen for, at hun vilde blive dette. Et godt Hjerte havde han ikke spurgt om, da han friede til sin første Kone; men da var det fulgt med i Kjøbet. Saaledes meente han nu sagtens, det altid maatte være.

Saa blev de gifte. Mangen ung Kone, der paa sin Bryllupsdag var bleven hjertelig misundt af gamle Trine, var med til Brylluppet og blev seet over Hovedet af den kneisende Brud, der nu dog blev Kone i en af Egnens smukkeste og bedste Bøndergaard. En og Anden af disse hendes Veninder paastod til Gjengjæld, at hun allerede ntrede Hersternykker, og at Christen Poulsen havde gjort klogere i at hænge sig end i at gifte sig. Men saasom det er vitterligt, at hvor stor en Søstertjærlighed der end findes imellem Moder Evas smukke Døtre, etc.

de dog ikke fri for i al Godmodighed og paa den elst-værdigste Maade af Verden at ville stille paa hinanden, bagtale og hudflette hinanden: saa kan der ikke lægges altfor stor Vægt paa saadanne Udtalelser, og det gjorde heller ikke hverken gamle Trine eller hendes Udskaarne, aldenstund de ikke fik Udtalelserne at høre.

Men at Trine meente det godt med sin nye Ægte-
mand, det viiste sig snart, da hun havde faaet fast Fod i Gaarden; thi da hun vidste saa klart, som at to og to er fire, at intet Menneske paa den hele vide Jord besad en Kløgt og Dygtighed som hendes — det skulde da være hendes Broder Tertel, dersom Nogen tilnærmelsesvis gjorde en Undtagelse, — saa overtog hun Befalingen ikke alene inde i Huset, men ogsaa udenfor dette, ja over Manden selv. Hun meente sagkens, at naar hun fritog ham for den Besværlighed at tænke og beslutte, kunde han mere ubeløstende leve for sin Kjærlighed til hende. Denne Kjærlighed vilde hun ikke se deelt enten med Glasfen eller med Trine. Den førstnævnte spærrede hun inde under Laas og Luffe og havde maaste stor Lyst til at gjøre det samme med den Sidste; men det maatte hun opgive; thi da hun engang var i Begreb med, ikke at indespærre Barnet, men blot med at prygle det en Smule med Jldtangen, blev Manden, der ellers var godmodig som et Lam, med eet glubende som en Løve, og Konen havde Forstand nok til paa Diebliffet at indsee, at hertil turde hun komme, men ikke længer.

Sin anden Medbeilerste, Glasfen, havde hun, som sagt, indespærret, og Manden fratog hende ikke Nøglerne, opbrød ikke Skabet; men hans hidtil næsten ubemærkede Gang til Drik gif nu andre og mere aabenlyse Veie.

Manden, der saa godt som aldrig fik en Draabe Brændeviin at smage i sit eget Huus, berusede sig nu paa fremmede Steder, hvilket han i sin første Kones Levetid aldrig havde gjort. I Kroen, til Gilder og Markeder, blev han som oftest bestjænket, og denne Levemaade forøgede hans Sløvhed og Svaghed, saa gamle Trine raadede over alt i Hjemmet og betragtede og behandlede Mand og Barn med den synligste Ringeagt. Endnu var Christen sin Datter en aarvaagen Bestytter mod ligefremme Mis-handlinger; men mangan Fortræd, der voldtes hende uden just at være af haandgribelig Natur, saae han ikke; og saaledes gik flere Aar.

En Søndag Nat havde han jviret i Kroen, var kommen hjem ved Daggry, og efter at have sovet Rusen ud, sad han op paa Formiddagen for Bordenden og var meget angerfuld og uheldelig. Et bønligt forsonende Ord henvendte han til sin Kone, men fik intet Svar, hvorimod hun tumlede omkring med Bohavet i Stuen, som om hun havde i Sinde at slaa alt istykker. Da støttede han Hovedet mod sin Haand, og Taarerne rullede ned ad hans Kinder. Lille Trine gik hen til ham, lagde sin Arm om hans Hals, hældede sin Kind til hans og græd. „Græd ikke, Barn! alt kan endnu blive godt!“ sagde han.

„Kan det, Fader?“

„Det haaber jeg. Var Du blot stor, saa skulde Du have Stjøde paa Gaarden, og Du, Du vilde nok være god mod din stakkels Fader og hjælpe mig mod mine Feil, som Din Moder gjorde.“

„Ja, det vilde jeg saa gjerne; jeg vilde gjerne begynde dermed lige strax. Behøver jeg at være stor for at *saa Stjøde paa Gaarden?*“

„Min Sandten! Du har Ret!“ foer han op, „skjøndt Du ikke selv veed, hvad Du siger. Jeg skal tænke paa det.“

Men gamle Trine, der hørte Samtalen, forstod den og tænkte ogsaa paa den. Allerede da hun stod for Brudeffamlen, havde den Tanke foresvævet hende, at hun muligvis engang blev Enke, og da var hun rig og vilde faa mange statelige Beilere, blandt hvilke hun kunde vælge og vrage. Mandens uordenlige Levnet havde gjort, at denne Tanke var bleven mere levende og var næsten rykket indenfor Sandsynlighedens Grændser. Gik han nu hen og tilstjødede Barnet Gaarden, og forbeholdt han sig for sig selv og hende kun en aarlig Aftægt, saa kunde hun styde en hvid Pind efter denne tilløftende Udsigt. Desuden vilde et smukt og venligt Barn som Trine, naar hun allerede var i Besiddelse af en sliq Eiendom, inden faa Aar blive gift, og hendes, gamle Trines, Herstervælde altsaa se sig indskrænket til en lille Aftægtsstue og til hendes Mand. Nei, ikke engang ham vilde hun da beholde Magten over, naar den forgubede Datter blev raadig i Gaarden. At Christen Poulsen havde grebet Barnets hentastede Ord som en Redningsplanke, og at det vilde være ham en Støtte, naar han ikke længer havde noget at drikke op af sit eget, fordi hvert Straa paa Marken og hver Pind i Skoven ifølge lovligt bestrevne og thinglæste Papirer tilhørte Pigebarnet, det indsaae hun nok; hun ønskede ikke, han skulde seire over Fristelsen, men snarere, at han skulde ligge under for den og synke dybere og dybere. Saa snart Leilighed gaves, fortalte hun sin Broder, hvilken Fare der forestod.

„Død og Plage!“ raabte Terkel, der paa sin Side

ogsaa gif svanger med egennyttige Hensigter, „det maa vi have forpurret!“

„Ja, men hvorledes?“

„Der er baade Den og Den, der er bleven gjort umyndig.“

„Men kan det lade sig gjøre her?“ spurgte hun.

„Han har jo intet ondt bedrevet. Rigtignok driffter han stundom nogle Penge op, men det gaaer dog ikke saa farlig vidt.“

„Maaske Du ikke synes om det?“ spurgte Terkel lidt stødt.

„Jo, der er ingenting, jeg kunde synes bedre om; men mislykkes det, og han dog mærker, hvad vi have i Sinde, gjør han strax Alvor af det, han taler om, og tilfjæder Tøsen Eiendommen.“

„Lad Du mig om det! Troer Du, at Du kan faa ham til at opsætte sin Hensigt en Maaned?“

„Ja, naar han blot ikke mærker Uraad.“

„Godt! Saa skal han være umyndig inden den Tid.“

„Men hvorledes agter Du at bære Dig ad?“

„Det bør Du ikke vide; Du er dog hans Kone! Lad mig kun handle paa egen Haand, indtil jeg forlanger din Underskrift paa Ansøgningen.“

Saa skiltes det værdige Søstendepar. Christen Poulsen fik intet Nys om, hvad der var i Gjære, derimod talte han med Konen om sin Hensigt at lade lille Trine blive Eierinde af Gaarden. Gamle Trine lod, som om hun billigede det, men fik ham ved intetfigende Paastud til at opsætte det Uge for Uge.

En halv Fjerdingvei sydvest for Egebjerg laa paa et Holt ude i Mosen en lille Hytte, der saae daarlig og

forfalden ud. Lyngetaget naaede næsten lige til Jorden paa visse Steder, men hen imod den ene Ende løftebde det sig noget høiere og gjorde derved Plads til en lav Dør og et Vindue, der kun bestod af fire smaa Ruder. Omkring Hytten laa en lille Plet mager Agerjord, hvorpaa der græssede eller rettere gnavede en Ko; thi det var i det tidlige Foraar, og der var næsten ikke Græs skabt paa Jorden, men kun nogle fjorgamle, visne Straa. Rundt om Huset stode en Flok pjaltede Børn.

Disse Børn, denne Ko og dette Huus tilhørte Jeppe Ottesen, en Mand, der i sin Ungdom havde tjent Christen Poulsen, og som, efter at han var bleven gift og bosat, den meste Tid havde gaaet paa Dagarbejde hos den rige Gaardmand. Jeppe Ottesen tilhørte ogsaa den blege Rone, der sad inde i Stuen for Arnen med et Barn paa Skjødets; ham tilhørte fremdeles en fjortenaars Dreng, der sad i Raskelovnstrogen og læste over paa sin Lektie til Præsten — han skulde konfirmeres i dette Foraar; Jappes Eiendom var endelig Sengen, der stod henne i Krogen, og hvori han for Diebliffet selv laa og sov, skjøndt det var næsten Middag. Ja, han eiede mange Ting; men rig var han alligevel ikke i Verdens Dine, saa lidt som i sine egne.

Drengen læste i sin Lærebog med hvissende Stemme; men længe havde Taare paa Taare listet sig ned ad Moderens Kinder, medens hendes Ansigt fortrak sig, som om hun med Magt afholdt sig fra at hulke lydeligt. Men Anstrengelsen var for stor, og omsider skaffede det beflemte Hjerte sig Luft i et dybtthentet Suk, næsten en Mellemting mellem et Hvin og en Rallen. Drengen blev opmærksom og spurgte betymret:

„Hvorfor græder Du, Moder?“

„Pas din Bog, Otto, og brød Dig ikke om mig!“
løb det sørgmodige Svar.

„Er Tabet da saa stort?“ vedblev Otto at spørge.

„Ja, Tabet er stort!“ udbød Manden, der nu var vaagnet henne i Sengen; „men det nytter ikke at flæbe for det! Bedre var det, om Du gif hen og bestilte noget. — Gaa ud og saa Koen til noget Græs! maaske spirer Rjærulden ude i Mosen, træk den derud, men pas godt paa den.“

Drengen listede sig ud af Døren, og Manden vedblev: „Du sidder altsaa og græder!“

„Jeg skal nok lade det være,“ sagde Koen.

„Ja, saa længe jeg seer paa Dig; men naar Du er borte fra mig, saa begynder Du igjen. Hvad Fanden kan det Flæberi nytte?“

„Intet, det veed jeg nok; men det er ikke godt at lade det være, naar een Ulykke rækker den anden Haand.“

„Og saa troer Du vel endog, jeg er selv Skyld i Ulykken? Du troer vel, jeg var fuld eller gal.“

„Nei, Jeppe, det troer jeg ikke, skjøndt Du vel sagtens havde drukket noget og slaaet stort paa. Engang —“

„Hvad engang? — Tal kun ud.“

„Men bliver Du saa ikke vred paa mig?“

„Bleier jeg det, Karen?“

„Nei, men det kunde vel komme. Jeg vil alligevel, naar Du ønsker det, sige Dig, hvad jeg tænkte paa. Engang var Du en flittig og stadig Arbejder og bragte hver Aften din lille Dagløn til dit fattige Hjem og var glad ved Kone og Børn —“

„Var jeg det? — Ja, maaske! — Jeg husker i det

mindste, at jeg var glad ved Dig — og Otto — og Jens — og Inger — og Tvillingerne — og maaske et Par flere. To, tre Stykker fra eller til gjør ikke meget i vore Omstændigheder. Men ti Børn i femten Aar, det er næsten for meget af det gode!”

„Det er Guds Villie!”

„Det er saa, og den skulde jeg ikke indvende noget imod, naar det ogsaa var hans Villie at give os Brød til de mange Munde. Christen Poulsen med sin store Gaard og sine mange Penge kan drikke en Daler op hver Søndag, om han har Lust til det, og endda lægge jo længer desto mere hen til sit eneste Barn; han behøver ikke at bestille det mindste, hvad han da heller ikke vilde gjøre, om han kunde saa Ende paa Tiden. Jeg kunde derimod slide baade Hellig og Sagn og kunde dog ikke skaffe saa meget Brød i Huset, som Børnene kunde spise. Maatte jeg saa ikke tabe Lusten til at arbejde, naar jeg dog hver Dag blev mere fattig?”

Ronen bøiede Hovedet og tav.

„Var jeg rig,” vedblev Manden, „saa vilde jeg let blive endnu rigere. Der er ikke en Mand i Nabolaget, der skal kjøbe en Hest, han jo tager mig paa Raad med. Jeg har Forstand paa den Ting. Se, derfor var det, jeg for to Aar siden solgte den ene af vore Køer og kjøbte en gammel Hest. Jeg tjente da ogsaa gode Penge ved den i Førstningen.”

„Det gjorde Du; men jeg veed ikke, om der var noget tjent i Grunden: Du spildte Tiden med at drage til Marked; Du kunde ikke undgaa at sætte Penge til og at komme i slet Selskab, Du som før var saa ordenlig og ædruelig.”

„Er jeg da fordruffen?”

„Det vel ikke; men — det er ikke altid, som det skulde være, ved Du nok. Vilde Du tage fat paa dit Arbeide og lade Markederne fare, saa kunde det blive godt endnu.“

„Det bliver jeg nu nødt til for det første, da jeg ikke har noget at handle med.“

„Gav Du alle dine Penge for den daarlige Hest? — Du fortalte mig slet intet om Handelen, da Du kom hjem.“

„Nei, for da var jeg gnaven. — Ja, jeg gav tredive Rigsdaler for Kriffet; thi det saae godt ud. Men det maa have haft en indvortes Sngdom, og der maa være gjort noget ved det for at dølge det. Jeg red paa det et Stykke fra Markedet, men det blev jeg kjed af, for Dyret blev stædigt, som om det havde Dødsfuller. Saa steg jeg af og trak det, og det gik godt et Stød, men saa blev det kjed af det og lagde sig ned. Jeg fik Folt til Hjælp og fik det reist, men det faldt strax igjen, saa jeg ikke kunde faa det frem paa anden Maade, end at to Karle skulde gaa og støtte det. Det blev endda jo længere, jo ringere, tilsidst maatte vi næsten bære det. Det kunde vi ikke holde ud, og saa tog jeg Livet og Huden af det. Men nu faaer Du din Billie og faaer mig jpændt i Dagleierarbeidet igjen for det første, og Otto, den lange Knægt, som vi ingen Tjeneste har kunnet faa til for Sommeren, — han faaer da ogsaa noget at tage sig til, har jeg tænkt.“

„Alf ja! Du talte et Ord om det, da Du kom hjem; men det vilde jeg saa gjerne bede Dig om at lade fare.“

„Det at lade Otto gaa ud at tigge?“

„Ja.“

„Hvorfor det? — Præst og Sognefoged kunne bevise, at jeg er en meget fattig Mand, der har mistet en Hest og næsten er ødelagt ved Tabet. Naar han faaer noget skriftligt i Lommen, saa er der ikke noget uærligt i at gaa om og bede om en Smule i Guds Navn. Vi have ikke Raad til at være storsnudebe.“

„Det have vi ikke; men alligevel gruer jeg for at lade Drengen gaa ud paa den Haandtering. Man veed ikke, hvad der kunde ske med ham. Maaske kunde han faa Lyst til den Næringsvei og til noget endnu værre. Det har altid gjort mig saa ondt at se saadant et stort Barn gaa og tigge: det ligger i dets Natur og Alder at være glad og kaab, og dog skal det tvinge sig til at klynke og se sorgmodigt ud, hvis det vil vente at faa en Almisse. Det er visseelig ingen god Skole for et ungt Menneſke.“

Inden Manden fik Tid til at svare paa dette, gik Døren op, og Torkel Jørgensen kom ind. Paa sin tørre, butte Maade udtalte han sin Beflagelse over det Tab, den fattige Mand havde lidt, derpaa sagde han, at han ønskede at tale et Ord i Enrum med Jeppe. Denne væltede sig ud af Sengen og fulgte med udenfor.

I Nærheden af Huset stode Børnene, og Torkel trak derfor Huusmanden med sig hen midt paa Agrene, hvor der begyndtes en lang Samtale. Karen følte ingen Uro over, at hendes Mand gik ud med Torkel, heller ikke blev hun videre urolig, da han blev saa længe borte; men nysgjerrig blev hun, og gjennem det lille Vindue holdt hun Die med Mændene. Det var af det Slags Samtaler, som kunne bringe en nervesvag Tilskuer til Raseri. Snart skiltes de, som om Hver vilde gaa til sit, snart traadte de atter nærmere til hinanden; det ene

Dieblif flog de Haand i Haand, som var nu en vigtig Sag bleven afgjort imellem dem, og i det næste flap de hinandens Hænder og bleve høirostede som i et ivrigt Skjænderi, og saa kunde de lige med det samme stifte Hovederne sammen og hvifte. Imidlertid endtes Sammenkomsten dog tilsidst, og Torkel gik til sit Hjem, og Jeppe kom ind i Huset.

„Det var nok et vigtigt Grinde, Torkel havde,“ bemærkede Ronen.

„Hm! Ja, som man tager det.“

„Han vilde maaske unde Dig Arbejde?“

„Han vilde da unde mig Fortjeneste.“

„God Fortjeneste?“

„Fem Rigsdaler.“

„Hvad skulde Du saa gjøre for at fortjene dem?“

„Gjøre en lille Handel. Du skal nok siden faa alt at vide.“

„Du er saa bleg, Jeppe!“

„Det er fordi jeg stod og frøs derude paa Ageren.“

Hun betragtede ham med et Blik saa fuldt af Belymring og Kjærlighed, at han fik Taarer i Øinene. Han elskede sin Kone, men han var en stærk Mand, der brødes med Belymringernes Tryk, medens hun ydmygt bøiede sig derunder. Derfor var det ikke altid, de forstode hinanden, og stundom havde hans Væsen noget haardt ligeoverfor hende, ligesom han ogsaa sommetider skjulte for hende de tungeste Sorger, indtil han enten havde seiret over dem eller var bleven besejret af dem. Hun vovede denne Gang ikke at udspørge ham yderligere, thi hun saae paa hans Ansigt, at han just idag var let at opirre. Visseelig havde der heller ikke været en Stund, i hvilken han mindre havde ønsket, hun skulde

læse i hans Hjerte; thi ude paa Algeren havde han kæmpet en haard Kamp, og endnu var Kampen ikke endt. Hidtil havde han været en ærlig Mand; men „en Mand kan overtræde for et Stykke Brøds Skuld“, og der hører mere Mod til at sige nei til en uredelig Binding, naar de, man elsker, græde af Sult, end til at styrte sig ind i Slagets vilde Arm med den visse Død for Die. Den fattige Mand havde bøiet sit Dre til Fristerens Tale, og nu kunde han ikke udholde sin Kones forfærende Blik.

„Der er ikke noget ved det,“ sagde han mildt, „men Du skal ikke spørge mig mere, for jeg er saa urolig i Sindet; jeg gaaer lidt af By for at forslaa Tiden.“

„Kom ikke for sildigt hjem!“ bad hun sørgmodigt.

Han svarede ikke, men tog sin Troie paa og gik.

Da han kom hjem igjen, vare Kone og Børn i Seng. Karen reiste sig, lukkede ham ind og bød ham velkommen; men da han var lige ordknapp, talte heller ikke hun videre til ham. Den næste Morgen sagde han, at han vilde til Kirke.

„Otto vilde ogsaa i Kirke,“ sagde Karen.

„Otto skal blive hjemme,“ lød Jeppes Ord. „Forresten har jeg ogsaa andetsteds Grinde end i Kirken. — Jeg tager Koen med.“

„Koen!“ raabte Konen forfækket. „Du har da ikke i Sinde at sælge den?“

„Nei, paa ingen Maade, det er af en anden Grund, som Du nok senere skal faa at vide. Jeg skal bringe Dig Dyret igjen idag.“

Han traf bort med deres eneste Ko; Konen stod med foldede Hænder og saa efter ham. Saa hemmelighedsfuld havde han aldrig været.

Naar Menigheden samles i Herrens Huus, og Lovsangen toner, og Bønner opstige, og Naadens Fortyndelse udsendes over de mange Hoveder, — hvor Faa ere da stundom de, der af Hjertet vende sig til Herren, og hvor Mange ere ikke de, hvis Tanker dvæle ved deres Agre eller ved Rjebmandskab eller ved noget endnu værre! Apostilene kunde ikke vaage een Time med deres Mester, og hvor vanskeligt er det ikke, en lille Time at have ham og kun ham i Tanker. Men foruden dem, der søge ham med et villigt Hjerte, skjøndt i megen Stræbelighed, gives der ogsaa dem, der komme til hans Huus af udelukkende verdslige Grunde, og for hvem det udtalte Ord er kun en Lyd, der forsvinder, uden at de have hørt det, skjøndt deres Dren have fornummet Klangen. Saaledes gif det den Dag Jeppe Ottesen. Han var i Kirken, men hans Tanker dvælede et andet Sted, han lagde Planer, og saa snart den sidste Salmestone var forstummet, gif han hen, hvor Planen skulde udføres.

Det var i Kroen. Der havde han været iforveien og solgt Huden af den døde Hest. Han var nu en af de første Kirkegængere, som igjen kom derind; han forlangte Brændeviin og var meget høirøstet. Naar han gif i sit Arbeide, var han en sindig og rolig Mand; men var han gaaet ud at prange, blev han brøfig og stortalende; det var han denne Dag endnu mere end ellers; han satte sig for Bordenden og begyndte at drikke.

Nu kom Flere af Mændene, deriblandt Christen Poulsen, som satte sig ved Siden af Jeppe, der strax bød ham Brændeviin og derefter bestilte en „Omgang“ Bordet rundt.

„Du er nok godt beslaaet med Penge idag?“ sagde Christen.

„Fanden heller! Pengene ere faa, men jeg har solgt en Hestehud til Kromanden; den har været mig dyr, og jeg maa nu prøve, hvordan saa kostbare Penge smage at drikke op.“

„Ja, det er sandt,“ sagde Gaardmanden, „Du har jo mistet din Helmes. Det var en slem Skade.“

„Ja vist var det,“ svarede Huusmanden og skulde paany et Glas Brændeviin ned — „ja vist var det, og en Hest maa jeg have mig igjen. Har Du ikke en, Du vil sælge mig, Christen Poulsen?“

„Jo,“ smilte den Adspurgte, „Du kan saa min brune Blag.“

„Buh! den hænger mig nok for høit! Dog, lige meget! Lad os saa en Dram endnu! Hvad skal saa din Blag koste?“

„Halvfemsfindstue,“ svarede Christen, der, uvant som han var til dagligt Brug af Brændeviin, allerede følte de hurtigt gjentagne Slurke stige sig til Hovedet. „Halvfemsfindstue.“

„Er Du gal, Mand? — Hvor længe vil Du borge mig Pengene?“

„Til Du modtager Hesten.“

„Lad mig se! Tre Daler fik jeg for Hestehuden; fire Mark har jeg drukkert op. Hvem kan regne, hvor meget jeg saa har tilbage? — Fjorten Mark! Og det vil Du ikke sælge din Blag for?“

„Nei,“ lo Christen.

„Ja, lad saa den Fugl flyve! Saa ville vi drikke Pengene op; vi veed da bedst, hvor de blive af. — Hu, hei! for mig og Dig! faldera! trarara!“ Og han

syntes at være overstadig drukken, Christen Poulsen var nær ved at blive det, og saaledes gif det med Flere af de Andre med; thi Ingen vilde staa tilbage for Stodderen, og Glassene bleve flittigt fylde.

„Nu da, Du Storbonde!“ begyndte Jeppe igjen. „Skal jeg saa have din Plag for de fjorten Daler?“

„Elaa til! flaa til!“ raabte de Andre. „Han har ikke saa mange Penge!“

„Hvad er det, I fige? Har jeg ikke saa mange Penge? Beregnede jeg ikke nys, at jeg havde fjorten Daler tilbage af de Penge, jeg fik for Hestehuden? Nu, skal jeg saa have Plagen?“

„Lad gaa,“ sagde Christen Poulsen overmodigt. „Men Du skal betale mig de fjorten Daler strax og ikke laane dem af Nogen.“

„Begrubeligt! Hvorfor skulde jeg laane dem, naar jeg selv har dem? Nu, Lykke og Held med Handelen!“

Der sloges Haand i Haand. De Tilstedeværende lagde deres Hænder paa som Vidtjæbsvidner, og op af Kommen drog Jeppe, ikke den slunkne Pung, han havde havt fremme, da han betalte Brændevinen, men en anden og bedre forsynet. Af den talte han op paa Bordet de fjorten Daler. Alle de Tilstedeværende bleve lange i Ansigtet; thi de havde ventet at saa Løier af Jeppe, naar det viiste sig, at han havde regnet galt, men havde derimod ikke ventet, at Nogen skulde snydes. Christen Poulsen syntes pludselig at blive ædru.

„Jeg er narret,“ sagde han, „og Du maa lade Handelen gaa tilbage.“

„Na Snak! jeg gjør ingen Drengehandeler!“

„Du maa! Jeg vil give Dig Penge for det og desuden gjøre Dig anden Tjeneste.“

Jeppe betænkte sig. Det var for at tjene Penge, han havde ladet sig lokke til at spille Christen Poulsen en slet Streg, skjøndt han ikke begreb i hvad Hensigt. Men Christen var en godmodig og tjenstvillig Mand, der i Jeppe's Fattigdom havde gjort ham meget godt, og nu skulde han lønne ham ilde; thi saa meget havde han gjættet, at der var et Anslag iværk, som gjaldt andet og mere end den brune Plag. Jeppe havde endnu Hjerte i Livet, han vaklede.

„Plaghandelen,“ begyndte Gaardmanden igjen, „kan ikke gjøre Dig rig, saa lidt som den kan gjøre mig fattig; men det er mig om at gjøre, at der ikke bliver noget af Handelen. Siig derfor, hvad Du vil have i „Opflag“. Høst paa, der kan komme en Dag, da Du heller vilde have mig til Ven end til Uven!“

Det meente den Anden ogsaa, og han tænkte over paa, hvad der var talt og foregaaet i hans Hjem, siden han kom fra Markedet; det overmodige Brangervæsen forsvandt, der gik en mild, næsten vemodig Trækning over hans barkedes Ansigt; derpaa sagde han:

„Jeg forlanger ingen Penge, men Du kan gjøre mig en Tjeneste.“

„Hvilken?“

„Du skal tage min Dreng i Tjeneste i Sommer for en passende Løn og desuden skaffe mig selv Arbeide.“

„Skaffe Dig Arbeide kan jeg sagtens; men din Dreng har jeg ingen Brug for. — Dog, det er det samme; Du kan lade ham komme, naar han er konfirmeret, eller før, om Du vil. Hvor meget forlanger Du i Løn for ham?“

Jeppe forlangte en temmelig høi, men ikke aldeles

urimelig Drengeløn; Christen pruttede ikke, og saa var den Handel sluttet.

„Lad os saa faa en Draabe at drikke ovenpaa den Forstrækkelse!“ raabte en af Mændene. Men Jeppe reisste sig for at gaa.

„Hvad! vil Du ikke have noget med?“ hed det.

„Nei, nu gaaer jeg, og lad mig se, at Ingen af Eder bliver vred paa mig for, hvad der er steet?“

Det lovede man, og han gik; men da han var ude af Døren, begyndte de Tilsiedeværende at spørge hinanden: „Men hvad gik der af ham? Han var jo ikke sig selv lig.“

„Na, han var fuld, og naar Brændeviin og Varmhjertighed komme sammen, saa giver det en underlig Blanding!“ Derpaa henvendte man al sin Opmærksomhed paa Drikkevarerne.

Men ude paa Veien sagde Huusmanden til sig selv: „Saa vidt kom jeg og fik ikke mit Grinde forrettet. I Grunden er jeg dog lettere om Hjertet, end da jeg gik hjemmefra, og det uaagter jeg ikke har tjent de fem Daler. Men Karen vil blive glad; thi jeg har faaet en Tjeneste til Drengen, saa han bliver fri for at tigge, og jeg har faaet Arbejde til mig selv, og Hestehandelen — ja, den troer jeg, jeg vil lade fare. Harde jeg haft Penge og Lykke, saa kunde jeg maaske være bleven en dygtig Hestehandler; men denne Præffen med Udgangssøg er der i Grunden, som Karen siger, ikke meget tjent ved, og jeg troer tilmed, at den ikke er rigtig sund for en fattig Mand, naar han vil blive ved at være ærlig.“

Han kom nu til sit Hjem med et mildt Ansigt, men det lagde Roen ikke Mærke til; hun spurgte efter Roen, som han havde lovet at bringe med tilbage.

„Otto,“ sagde han til Drengen. „Tag disse tyve Rigsdaler og gaa op med dem til Tertel Jørgensen og siig, at Du skal have vor Ro, og at der kom intet ud af det, han veed nok.“

„Gaa først ud og hent mig en Spand Vand,“ sagde Karen med et besynderligt Blik.

Da Drengen var gaaet efter Vandet, sagde hun: „Jeg vilde helst, Otto skulde være fri for Grindet hos Tertels.“

„Hvorfor, Moder?“ spurgte Jeppe.

„Fordi jeg ikke veed, hvad det er, Du har for, og jeg er bange for, det er ikke noget godt. Du er gammel nok til at raade Dig selv; men jeg vilde nødig, Drengen skulde bruges til noget, man siden skulde lade ham høre.“

„Hm! det er ellers nu min Agt at fortælle det hele.“ Og nu fortalte han hende, at Tertel havde lovet ham fem Rigsdaler for at drikke Christen Poulsen fuld og faa ham til at gjøre en dum Handel; dertil havde han laant ham tyve Rigsdaler, hvilke han dog ikke turde betro ham uden at faa hans Ro i Pant saa længe. Det var lykkedes ham at udføre Hvervet; men da havde Samvittigheden slaaet ham, og det var gaaet op for ham, at Tertel vist havde andet under det end en Fortjeneste af nogle Daler — det var nemlig aftalt, at Tertel skulde nyde Forbøden af Handelen. Han havde ladet sig bevæge af Christens Fortrøstelse til at lade Handelen gaa tilbage, men dog betinget sig de Fordele, som vi vide. Konen blev meget glad, da hun hørte, at Manden havde draget sig tilbage fra Tertels Anslag, og at han havde faaet en Tjeneste til Otto. At denne skulde

bringe Bengene hjem og hente Pantet, havde hun nu intet imod.

Terkel blev lidt urolig tilmode, da han fik Budskabet fra Jeppe. Han modtog Bengene og sagde, at Drengen kunde gaa op i Marken og hente Roen, men selv løb han over Stof og Steen ned til Huusmanden. Kommen ind ad Døren, raabte han aandeløs: „Hvorfor kom Du ikke selv og sagde mig Bested? Hvad kom der i Veien?“

„Der kom det i Veien,“ begyndte Jeppe —

„Ja, lad os tale om det under fire Dine.“

„Na nei, det behøves ikke, min Kone veed Bested, og jeg har lovet hende, at aldenstund det er første Gang, jeg har havt Deel i saadan noget, skal det ogsaa blive den sidste.“ Og nu fortalte han, hvorledes alt var tilgaaet.

„Na ja, saamænd,“ sagde Terkel, „der er noget i det, Du siger, og jeg bør ikke snyde min Svoger, hvorvel jeg havde Lyst til hans brune Blag, og skjøndt han alligevel snart sætter alt overstyr, saa det kunde være godt for min Søster, om jeg havde reddet noget, jeg fiden kunde hjælpe hende med. Men, som Du siger: naar man frygter Gud og følger Landeveien, saa kan der Ingen gjøre En noget. Saa din Dreng skal op at tjene hos min Søster, alligevel de have Folk nok?“

„Na hvad! I en saadan Gaard kunne de sagtens skaffe et Menneſke noget at bestille.“

„Ja vist, og Føden med, og Lønnen — hvad skal Otto have i Sommerløn?“

Jeppe sagde det.

„Naa, det er jo en kjon lille Løn til saadan en

Fyr. Nu, jeg sparer altsaa mine fem Rigsdaler. Farvel, Jeppe og Karen!"

"Gud i Bold, Torkel!"

Gaardmanden skyndte sig bort; men da han var kommen et Stykke ud paa Heden, kastede han sig ned i Lynge, væltede sig omkring og lo i vilde Stk.

"Det er udmærket!" raabte han, "det kunde aldrig gaaet ypperligere! Jeg skulde give Pjaltten fem Daler, for at han skulde faa Christen Poulsen drukkert fuld og faa kjøbe ham en Hest af for Spotpris eller faa ham til at gjøre en anden dum Handel; nu bliver han med eet saa dydig, at han fortryder, han har narret min Svoger Plagen fra, og lader Handelen gaa tilbage, imod at han faaer en Tjeneste til den lange Dreng. Lad mig nu se: Sælge en Hest til Femtedelen af dens Værd og faa fæste for en høj Løn en Tjenestedreng, som han ikke behøver, det er to gale Handeler istedetfor een. Jo, Jeppe har ærlig fortjent sine fem Rigsdaler, men af lutter begrædelig Dyd og Gudsfrngt vil han ikke have dem. Og jeg, som ikke turde betro ham de tyre Rigsdaler, han skulde have at narre min Svoger med, inden han lod mig faa sin Ro i Pant!"

"Men Jeppe Ottesens Omvendelse kommer ikke min Søster ved," vedblev han, efter at han havde reist sig og nu fortsatte sin Vej hjemad. "Hun skal slet ikke vide det, men faaer at betale Gildet. Du skal betale mig din Femdalerseddel, Søsterlil, og jeg skal i det hele nok vide at malke min Ro, inden jeg slipper den. Haa, haa, haa!"

I den paafølgende Uge havde Torkel over al Maade travlt og rendte fra Herodes til Pilatus, som han var skoldet, uden at hans Familie eller nogen Anden end

gamle Trine vidste, hvad han løb efter. Men selv vidste han det, som vel var. En Binkelskriver, som heller end gjerne for Penge leiede sin Pen ud til hvad det skulde være, tog han i sin Sold for nogle Timer. To af de Mænd, der i Kroen havde overværet Jeppest og Christens Handeler, fik han til at underskrive en Tilstaaelse om, at de havde hørt og seet og med Ed vilde bekræfte, at disse Handeler virkelig vare sluttede, og at Gaardmanden imidlertid havde været syndefuld. I hvilke Forbindelser de to Handeler havde staaet med hinanden, og at den ene var gaaet tilbage, fandt man det ikke fornødent at omtale. Derefter lod Terkel sin Søster underskrive et Bønnskrift til Amtmanden, hvori hun bitterligt beklagede sig over den Mand, hun havde, og udtalte den Formening, at, hvis han fik Lov til saaledes at blive ved med at sætte deres Fælleseiendom overstyr, vilde hun snart se sig nødt til at gaa om og tigge Brødet til sig selv, ham og hans Barn. Stedlige Nynndigheder paa tegnede Ansøgningen og indrømmede, at Manden var noget hengiven til Drik, og Amtets høieste Øvrigheds-person, der ikke kjendte Forholdene, afgjorde Sagen, som skrevet er i Fortællingens Begyndelse. Samme Dag, Dekretet skulde oplæses paa Kirkestævne, indfandt Terkel Jørgensen sig i Svogerens Huus, hvor han strengelig foreholdt denne de forskellige Udskielser, han havde gjort sig skyldig i, og endte med at underrette ham om, hvilke Forholdsregler man havde taget. Manden blev som lynslaaet af den uventede Efterretning, som han dog ikke ret kunde tro paa, og Terkel og dennes Søster satte sig til aabenlyst at raadslaa om, hvad der videre skulde ske, ladende som Christen slet ikke var tilstede. Da trøb han modløs og forknøt hen i Raffelovnsstrogen,

hvor Datteren fandt ham, da hun kom hjem fra Kirke, og sank til hans Bryst med det Udbrud: „Fader! o, Fader!“

„Seer Du ikke, her er Fremmede?“ spurgte gamle Trine hvast.

„Jo,“ lød Svaret.

„Hvorfor siger Du saa ikke Velkommen? — Er din Morbroder Dig kanske ikke velkommen i din Moders Huus?“

„Stille, Søster!“ udbød Tertel spodst. „Trine har en god Forstand, og hun har hørt, hvad der blev oplæst ved Kirken idag. Har Du ikke?“

„Jo,“ græd hun.

„Seer Du det, Søster! Hun mener altsaa, jeg er ikke længer en Fremmed her i Huset. — Barnet har Rei!“

„Nu ja! saaledes er det idetmindste, enten hun saa meente det eller ei. — Han der,“ sagde hun henvendt til Pigebarnet og visende paa sin Broder — „han er Dig fra nu af i Faders Sted.“

„Nei, nei!“ raabte Christen Poulsen og tog hende op i sine Arme. „Tro dem ikke, selv naar de tale godt til Dig! Du er mit Barn, mit eneste! jeg har intet andet tilbage end Dig, og Du maa ikke vende Hjertet bort fra din stakkels Fader!“

„Han gjør nok Tøsen tøffet med sig selv,“ meente Ronen. „Vi blive vist nødt til at skaffe hende bort herfra.“

„Nei!“ raabte Manden, medens han foer op, og hans Forknyttelse og Sløvhed var for et Dieblit som bortblæst. — „Nei, prøv ikke paa at tage hende fra mig, saa myrder jeg Dig!“

Ronen vendte sig blegnende fra ham; maaske troede hun, det kunde falde ham ind at holde Ord. Hun lod dog som ingenting og begyndte at tale med Broderen om andre Sager, men var ikke saa godt ved Stemme som tidligere. Det var blevet hende klart, at hendes Mand ikke endnu var et saa fuldkommen sløvt, følesløft og hjælpeløst Dyr i Menneftestikkelse, som hun i sit onde og hadefulde Sind ønskede at gjøre ham til.

Endnu før denne Dag var Jeppe's Dreng kommen i Huset og skulde blive der ialfald om Sommeren. Otto var en smuk Dreng, var flittig og venlig, saa lille Trine lige fra Begyndelsen havde syntes godt om ham, ligesom han paa sin Side kom til at holde af det livlige Pigebarn. Ogsaa hendes Fader holdt han af, og det kan nok være, det gjorde ham ondt at høre om den Ulykke og Vanære, der var overgaaet Gaardmanden, men som dog baade han og Pigen næppe forstod tilfulde. I Ottos Fædrehjem sørgede man oprigtigt over det skete, og det blev ikke dulgt, hvor megen Andeel Jeppe havde deri. I det hele vare Folk enige om, at Torkel og hans Søster havde baaret sig skammeligt ad; men man stod i den Formening, at gjort Gjerning var ikke til at gjøre om igjen. Man havde nemlig fire Mil til nærmeste Stad, hvor al Egnens Øvrighed boede. I saadan Afstand og for Folk, der sjelden eller aldrig komme ud af Sognet, tage Amtmand og Herredsfoged sig ud som et Slags høiere Væsener, der vel ikke ere useilbarlige, men som ansees for at være utilgængelige, naar en af dem selv truffen Bestemmelse ønskes gjort om. Man lod det altsaa være nok med at fordømme Søstendeparrets Fremgangsmaade, og selv denne *Fordømmelse* vidste gamle Trine at svætte.

Christen Poulsens usalige Hang til stærke Drikke benyttede hun dertil; hun holdt ham, hvad stærke Drikke angik, flere Dage i Træk i en tvungen Afholbenhed, der nu maatte være fuldkommen, da han ikke var raadig over Hvid eller Skilling; naar en saadan Afholbenhed saa ret havde ægget hans Lyst, opgav hun pludselig Øvret og lod ham i nogle Dage drikke saa meget, han vilde, ja hindrede endog Datteren i kjærligt at modvirke hans Udskeielser. Derved forøgedes hans Sløvhed, og i de uhyggelige Dage led han næsten under et Slags stille Drankergalskab. Saa sørge den kjærlige Hustru paa alle mulige Maader for, at han i sin Uselshed ret blev stillet frem for Alles Dine, medens han, naar han havde sin Forstand, af Stamfuldhed holdt sig inden Døre saa meget som muligt. Nu kunde da Folk se, at hun havde havt Grund til sin Handlemaade.

Det var en varm Sommerdag. En Mængde Hø var kjørt hjem af Engen som vaadt Græs og laa nu udenfor Gaarden, hvor det skulde behandles til Tørring. Denne Maade bruges i mange Egne, for at Høet kan komme i Huus lige i det Dieblis, det er tjenligt, eftersom det da taber i Friskhed og Foderværdi for hver Dag, det bliver længere udsat for Veirliget. Det laa spredt paa Grønningen, og Otto og lille Trine gik og vendte det — hvervede det, som det kaldtes. De øvrige Folk vare i Engen ved andet Høarbeide. Men de to Børn talte kun lidt sammen, thi deres Venstreb var forbi, som det lod, fra Pigens Side. Otto tiltalte hende mildt engang imellem, men hun tav eller gav ham et mut Svar og et vredt Blik, medens hun slog i Høet med Riven, som om hun vilde lade det undgælde for sin Misstemning.

„Det er et deiligt Veir,“ sagde Drengen; „men det er næsten for varmt at arbejde.“

„Saa lad være at arbejde,“ brummede hun.

„Nu spørger Du, Trinilil! Hvordan skulde jeg saa faa Føde og Klæder?“

„Det kunde Du lade din Fader om! Han er Mand for at udrette baade dette og mere.“

„Hvad mener Du med det?“

Han fik intet Svar; thi nu nærmede sig bag om Gaarden en ynkelig Skikkelse, en Mand i den meest fjuskede og skjodesløse Paaklædning, med et ureent Ansigt, hvor den ildrøde Hudfarve kun lidet formaaede at skinne igjennem Smudset. Haaret var graat, og Huen var gledet tilbage, saa de hede Solstraaler brændte paa en Deel af den skaldede Pse. Han gik planløst og stille omkring, uden at se paa noget vist, og havde i Bevægelser og Væsen en paafaldende Lighed med et Faar, der lider af Dreiesnge; som det trippede han om i smaa Kredse, som det dukkede han Hovedet og saae nedad med udtryksløse, efter Udseendet at dømme næsten blinde Øine.

En Skygge af dyb Bedrøvelse lagde sig over Pigens Ansigt, idet hun stille lagde sin Hise og nærmede sig den Ulykkelige. Med kjærlig Haand satte hun hans Hue tilrette, ordnede hans Klædedragt og afdørrede hans Ansigt med sit Forklæde. Han overgav sig villig til hendes Pleie, og der kom endog Liv og Menneftelighed i hans Ansigtstræk. Da hun tog hans Haand, fulgte han hende hen i Skygge; der fik hun ham til at sidde ned, og selv satte hun sig hos ham med Armen om hans Hals og saae ham kjærligt ind i *Ansigtet*.

Men i det samme aabnedes et Vindue i Stuehuset, og Stifmoderens skarpe Røst raabte: „Trine! Skal der nu ikke bestilles andet end Kjæleri?“

Uden at svare kastede Barnet sig til Faderens Bryst og kysede ham ømt; derpaa reiste hun sig og gik til sit Arbeide. Her sendte hun et forbitret Blik til Otto, gjorde en Haandbevægelse ad sin Fader og sagde: „Dette mener jeg“

„Men jeg forstaaer Dig endda ikke, lille Trine, og veed ikke, hvad Du er vred paa mig for.“

„Veed Du ikke, at det er din Fader, der har gjort min ullykkelig, og at det er derfor, Du faaer Røst og Løn?“

„Jeg veed rigtignok noget om det, skjøndt jeg troer ikke, det er saadan, som Du siger; men jeg veed ogsaa, at min Fader har haardt fortrudt det, og jeg — jeg er da heelt uskyldig, saa Du har Synd af at være vred paa mig derfor.“

„Maaste! Men jeg vilde i dit Sted skamme mig som en Hund, hver Gang jeg puttede en Bid Brød i Munden, som jeg var kommen til paa den Maade.“

Drengen stak i at græde, men det lod hun, som hun ikke saa, hun blev ved med sit Arbeide. Det var imidlertid ikke den eneste Gang, hun ytrede sin Harm imod ham for, hvad han dog var uskyldig i, medens han paa sin Side ikke vrededes paa hende, men stræbte ved Føielighed at stemme hende mildere mod sig. Det var dog Pigebarnets Uvillie mod Drengen i Forbindelse med dennes egen Flinkhed, der voldte, at gamle Trine led ham godt og beholdt ham i Tjeneste flere Aar, først som Dreng og siden som *Andenkarl*.

Medens nu Marcue gif, og lille Trine blev større, udviklede hun sig langsomt til en voksen og forstandig Pige. En god Forstand havde hun, og hun fik Leilighed til at bruge den, om end Leiligheden just ikke havde nogen gavnlig Indflydelse paa hendes Sindelag. Hun saa sig og sin Fader udsat for alstensk Haan og Forurettelse og lærte snart at sætte Trods mod Magt, Ligt mod Ligt, saa hun blev en Anstødssteen for sine Fjender, der snart uvilkaarligt begyndte at frygte hende. Mangen uredelig Fjærd af Søffendeparret forstod hun paa en tilskyndende enfoldig Maade at kaste dem i Ansigtet i Vidners Paahør; meer end een løgnagtig Bagvaskelse, de udsprebte om hende og Faderen, fik hun Held til at bortvoire med et Mandepust. Mod virkelig ydre Mis-handling beskyttede hendes Fader hende, naar han var i den Tilstand, han kunde, og just denne Omstændighed benyttede hun klogelig; thi da han ikke tvivlede om, at hans Venner, hvis Leilighed gaves, vilde slaa hans lille, kjære Trine fordærvet, beskyttede hun ham i denne Tro og fik ham derved til at være mere agtsom og vagtsom paa sig selv, og for at beskytte hende bekæmpede han sin Laft.

Men i det hele og for al Verdens Dine blev hun listig, egenraadig og hovmodig; kun ligeoverfor sin Fader var hun ydmyg og kjærlig; i Enrum med sig selv var hun et forknytt, venneløst Varn, der græd sine modige Taarer over sine Raar. Sine Feil kjendte hun ikke, skjøndt hun tidt fik dem at høre, men fra en Kant, hvorfra hun troede, der ingen Sandhed kunde komme; uvilkaarligt følte hun dog, at hun ikke nær var saa god, som baade den og den af hendes Jævnaldrende, der af Forældrenes Dine søgte at læse ethvert Onske for at kunne opfylde det.

Men i det samme aabnedes et Vindue i Stuehuset, og Stifmoderens skarpe Røst raabte: „Trine! Skal der nu ikke bestilles andet end Kjæleri?“

Uden at svare kastede Barnet sig til Faderens Bryst og kysede ham ømt; derpaa reiste hun sig og gik til sit Arbeide. Her sendte hun et forbitret Blik til Otto, gjorde en Haandbevægelse ad sin Fader og sagde: „Dette mener jeg“

„Men jeg forstaaer Dig endda ikke, lille Trine, og veed ikke, hvad Du er vred paa mig for.“

„Veed Du ikke, at det er din Fader, der har gjort min ulystelig, og at det er derfor, Du faaer Røst og Løn?“

„Jeg veed rigtignok noget om det, skjøndt jeg troer ikke, det er saadan, som Du siger; men jeg veed ogsaa, at min Fader har haardt fortrudt det, og jeg — jeg er da heelt uskyldig, saa Du har Synd af at være vred paa mig derfor.“

„Maaste! Men jeg vilde i dit Sted stamme mig som en Hund, hver Gang jeg puttede en Bid Brød i Munden, som jeg var kommen til paa den Maade.“

Drengen stak i at græde, men det lod hun, som hun ikke saae, hun blev ved med sit Arbeide. Det var imidlertid ikke den eneste Gang, hun ytrede sin Harmes imod ham for, hvad han dog var uskyldig i, medens han paa sin Side ikke vrededes paa hende, men stræbte ved Føielighed at stemme hende mildere mod sig. Det var dog Pigebarnets Uvillie mod Drengen i Forbindelse med dennes egen Flinkhed, der voldte, at gamle Trine led ham godt og beholdt ham i Tjeneste flere Aar, først som Dreng og siden som *Andentarl*.

Medens nu Marcus gif, og lille Trine blev større, udviklede hun sig langsomt til en voksen og forstandig Pige. En god Forstand havde hun, og hun fik Leilighed til at bruge den, om end Leiligheden just ikke havde nogen gavnlig Indflydelse paa hendes Sindelag. Hun saa sig og sin Fader udsat for alstens Haan og Forurettelse og lærte snart at sætte Trods mod Magt, Lyst mod Lyst, saa hun blev en Anstødssteen for sine Fjender, der snart uvilkaarligt begyndte at frygte hende. Mangen uredelig Fjærd af Søstendeparret forstod hun paa en tilskyndende ensfoldig Maade at kaste dem i Ansigtet i Vidners Paahør; meer end een løgnagtig Bagvaskelse, de udsprede om hende og Faderen, fik hun Held til at bortveire med et Vandepust. Mod virkelig ydre Mis-handling beskyttede hendes Fader hende, naar han var i den Tilstand, han kunde, og just denne Omstændighed benyttede hun flogelig; thi da han ikke tvivlede om, at hans Venner, hvis Leilighed gaves, vilde flaa hans lille, kjære Trine fordærvet, bestyrkede hun ham i denne Tro og fik ham derved til at være mere agtsom og vagtsom paa sig selv, og for at beskytte hende bekæmpede han sin Last.

Men i det hele og for al Verdens Dine blev hun listig, egenraadig og hovmodig; kun ligeoverfor sin Fader var hun ydmyg og kjærlig; i Enrum med sig selv var hun et forknyt, venneløst Værn, der græd sine modige Taarer over sine Aar. Sine Feil kjendte hun ikke, skjøndt hun tidt fik dem at høre, men fra en Kant, hvorfra hun troede, der ingen Sandhed kunde komme; uvilkaarligt følte hun dog, at hun ikke nær var saa god, som baade den og den af hendes Jævnaldrende, der af Forældrenes Dine søgte at læse ethvert Ønske for at kunne opfylde det

Ogsaa i det ydre havde hun noget særegent. Hendes Væsen lignede mere en feig Mand end en bestemt Kvinde, Dinene, der af Naturen vare smukke og glimrende, vare ustadige og kunde i et Dieblig gaa over fra den inderligste Omhed til den mørkeste Trods, der stak mærkeligt af til de hvide Dienbryn, det rødlige Haar og det smukke Ansigts bløde Træk; thi en smuk Pige var hun, da hun blev stor, ligesom hun vist ogsaa under andre Omgivelser vilde være blevet en god Pige og vilde have faaet et net, kvindeligt Væsen.

Medens gamle Trine var i Huset hos Terkel, havde Broder og Søster hadet hinanden af et oprigtigt Hjerter. I det nuværende Forhold havde Terkel til Hensigt at mele sin Rage, og hans Rage trængte virkelig til at meles; thi sine Røvestreger uagtet sad han i maadelige Omstændigheder. Derfor læmpede han sig efter Søsteren, og det lod til, som han i eet og alt rettede sig efter hendes Villie. Ved lidt Smigreri, og det ikke af den fineste Slags, ved at hjælpe hende tilrette med hendes onde Paafund, som han dog ikke ret forstod eller kjendte Grunden til, fik han hende saaledes, at han kunde svøbe hende om en Finger. Mangt et godt Stykke hentebe han nu fra Rigmandens Gaard til sit eget fattige Hjem; thi han og Søsteren holdt Huus som de vilde; og skjøndt der var langt til Naboerne, kunde disse ikke undgaa at bemærke, at han hentebe hele Læs Skaftehavre fra Christen Poulsens Lade eller solgte Træ af hans Skov og stak Pengene i sin egen Lomme.

„Troer Du, det kan blive ved at gaa?“ sagde en Nabo engang til ham.

„Hvem skulde vel gjøre Indsigelse?“

„Vilde Trine.“

„Na, hun! Saadan en femtenaars Tøs har andre Ting i Hovedet, og hun er vel desuden ikke klogere end Faderen.“

„Ja, da vil jeg raade Dig at tage Dig iagt. Hun har et Par Satans Dine og en snild Tunge.“

„Nu, hvad saa? Er jeg maaske ikke raadig i Boet?“ svarede han og paatog sig en fornærmet Mine.

„Jh jo, for mig gjerne. Jeg bryder mig saamænd ikke om det.“

Imidlertid blev han nu forsigtigere og hentede i Regelen kun om Natten, hvad han behøvede af sin Naboes Gods.

Dog dette var næsten farligere. Naar han borttog noget aabenlyst fra hendes Fader, ansaae Pigen det rigtignok for stor Uret, men hun troede, han havde Lov dertil af Dyrigheden. Nu, da han færbedes i Mørket, saa hun, at det var Tyveri, og blev en anderledes aarvaagen Paapasersker end forhen. Hun kunde da ogsaa nok forstaa, der var et Had forbundet med Nærigheden, og at hun og Faderen skulde om mulig bringes til det yderste. At der var Andre, som passede paa, vidste hun endnu ikke.

En Nat vaagne hun op i sære Drømme. Hun var altid ængstelig for sig selv og sin Fader, og hun var før staaet op af sin Seng og havde ved Rattetid listet sig om i Huset for at fornemme, om alt var i Orden. Ogsaa denne Nat stod hun op, klædte sig paa og gik om i Stuerne, men der var intet usædvanligt at bemærke. Ved da at kaste et Blik ud igjennem Vinduet til Gaarden saa hun en Lysstraale, der kom ud igjennem en Sprække i Ladedøren. Den Tanke, at der var *Ålbøs*, bemægtigede sig hende først, og hun var

i Begreb med at gjøre Larm, da en anden Mulighed faldt hende ind, og nu sneg hun sig lydløst ud af Døren. Det var bælgmørkt i Gaarden, men desto klarere skinnede Lysstríben. Hun listede sig derhen og bøiede sig ned for at se ind ad Sprækken; men derved stødte hendes Hoved temmelig ublidt mod et andet Menneſtehoved, ſaa hun ſun med Møie tilbageholdt et Udraab af Stræk og Smerte.

„Bliv ikke bange, det er mig,“ hvíſtedes der, og hun gjenkjendte Ottos Røſt. Han havde ogſaa figget ind, nu tog han ſit Hoved tilbage, hun lagde Diet til Sprækken og ſaae, hvad der foregik.

Ved Skínnets af to Lygter, hvoraf den ene ſtod paa Logulvet og den anden var ophængt ved Hanebjælken, ſaae hun ſin Moder og Terte. Sidſtnævnte kaſtede Rugfjærver ned i Loen, hvor den Førſte modtog dem og rakke dem ud af en Luge til Terteſ Søn Peder, ſom ſtod derudenfor, og hvis Anſigt ſtundom kom tiſſyne i Gluggen.

„Hvor bringe de Kjærvene hen?“ hvíſtede hun.

„Peder rækker ſin Søſter dem, hun ſtaaer paa Terteſ Bogn; naar de have den læſſet, ville de vel kjøre dem hjem

„Og Du er ikke med i det Spil, her drives? Eller ſtaaer Du fanſte her og ſkal paſſe paa, de ikke blive forſtyrrede?“

„Erine!“ ſagde han ſørgmodigt. „Hvornaar vil den Dag komme, da Du vil forſtaa, jeg mener det godt med Dig og din Fader?“

Dertil ſvarede hun ikke, men ſpurgte: „Har Du din Lommeſniv hos Dig?“

„Ja.“

„Laaan mig den.“

Han rakte hende den tøvende, idet han sagde: „Du vil da ingen Ulykke gjøre?“

„Nei, ingen Ulykke, blot et Stjælmsstykke,“ svarede hun og foer med lydløse Fjæd om bag Laden, idet hun hvisttede: „Bliv her!“

Som en Vind var han hende i Hælene, saa nær, at han kunde høre hendes Aandedrag, men hun mærkede ham ikke i Mørket, thi hun havde andet i Tanker. Han paa sin Side var ængstelig spændt paa, hvad hun kunde have til Hensigt.

Terkels Vogn stod forspændt udenfor Ladegluggen; der var allerede et stort Læs Korn paa den, men Paa-læsningen gik langsomt for sig, da man maatte udføre den ved det tarvelige Lys, der skinnede ud fra Laden. Vigen undgik Lysfjæret og gik om bag ved Vognen; her lagde hun sig ned og krøb paa alle fire ind mellem Hjulene; Hestene bleve urolige og stampede, men Beden bød dem staa stille, og saa stode de. Et Dieblif efter kom hun krybende den samme Wei tilbage og gik ind i Gaarden. Otto skyndte sig, kom foran og var ved Ladedøren før end hun; det saae ud, som om han slet ikke havde forladt den.

„Tak for Laan,“ sagde hun og rakte ham Kniven.

„Hvad bestilte Du saa med den?“ spurgte han.

„Hvis Terkel spørger Dig om det, kan Du sige, Du veed det ikke,“ fik han til Svar; „men nu vil jeg raade Dig at gaa i Seng og lade, som Du sover, saa vil jeg gjøre det samme.“ Dermed smuttede hun bort og var i næste Dieblif henne ved Døren. Otto løb ind i Staldkammeret og lukkede Døren af for sig. Saa gik

hun ind og saae ikke, at Otto kom ud igjen tillige med en Medtjener.

En halv Timestid efter meente Peder, at nu var det vel ikke værd at læsse mere paa Vognen den Gang; saa holdt de ogsaa op, og Torkel sagde, at Sønnen kunde tjøre hjem, saa vilde han og Søsteren sanke Straaene op ved Hjælp af Lygten samt paa anden Maade udslette Sporet. Sønnen tog Tømmen og smækkede med Tungen, Hestene gik frem, men Roblerne slap af Vognsangen, der faldt til Jorden med et Bulder, og Vognen blev staaende.

„Hvad Fanden er det?“ sagde Peder. „Hestene have smøget Tøiet af sig.“

Torkel trøb ud af Rugen med en Lygte, og det viiste sig nu, at Tøiet laa godt nok paa Trædyrene, men at alle fire Skagler vare overfkaarne.

Lygten sluktedes i en Hast, de tre Sammensporne stat Hovederne sammen, ja selv Torkels Datter, som Ingen tænkte paa, lod sig dumpe ned af Vognen, faldt, saa lang hun var, i Snavset og fik Munden, som hun i Faldet havde glemt at lukke, fuld af Dynd. Det er ikke til at beskrive, med hvilken Iver der hvistedes, og med hvilken Alfærdighed Manden og hans Søn gave sig til at knytte Hammelrebene sammen. Derpaa kjørte man; Konen skyndte sig ind og forvissede sig først om, at Manden sov. Hun søgte at overbevise sig om det samme for Stifdatterens Bedkommende, men blev her ikke ret vis i sin Sag; thi rigtignok vare Dinene lukkede, men Mandedrættet var fort og uroligt. Hun havde dog altid bekymret sig saa lidt om Pigen, at hun ikke kjendte hendes Mandedræt i Søvn. Hun tænkte ikke paa at lægge Haanden paa Brystet, ellers vilde hun

have funnet skjønne af Hjerteslaget, at Sjælen ikke var i Dvale.

Den paafølgende Søndag gif Otto i et Besøg til sit Hjem i Mosen. Hans Fader var ikke hjemme, men Moderen, der altid havde haft sin Sønns Fortrolighed, saae, at han havde noget paa Hjerte; hun sendte derfor Børnene bort i et Grinde, og nu fortalte han, hvad der hin Nat havde tilbraget sig, og hun maatte love ham at tie med det.

„Hvorfor mon Trine ikke kaldte paa sin Fader?“ spurgte Moderen.

„Det undrede jeg mig ogsaa over dengang,“ sagde Sønnen, „men jeg er siden kommen i Tanker om, at det jo intet kunde gavne. Han har intet at sige, og hvem har egentlig noget at sige der i Gaarden undtagen Tertel og gamle Trine?“

„Veed Du, hvad jeg tyktes sært om?“ spurgte hun videre.

„Nei.“

„At Du vil blive ved at tjene i en Gaard, hvor det gaaer saa underligt til. Du er jo nu en rask Karl, og Du kunde idetmindste faa ligesaa stor en Løn et andet Sted.“

Sønnen rødmede og bøiede Hovedet, men svarede ikke.

„Din Fader og jeg have ikke funnet gjøre Dig noget godt, men have ladet Dig sørge for Dig selv, siden Du blev konfirmeret, og da Du altid har taget Vorherre med Dig og, saa vidt jeg veed, aldrig baaret Dig galt ad, saa have vi jo heller ingen Ret til at blande os i dine Sager; men alligevel vil jeg raade Dig at søge Dig en anden Tjeneste til Fardag. Jeg

troer, din Fader mener det samme, og Du vil handle vel i at følge vort Raad i dette Stykke."

Endnu tav han og saae end mere forknytt ud.

Moderen stiftede nu Emne og spurgte, om lille Trine var haard og bitter mod ham endnu.

"Ja — ja — hun er, det vil sige sommetider; men hun er iøvrigt en rar Pige."

"Det har hun ellers ikke Ord for at være," bemærkede Karen tørt.

Men nu udbrod han i en Strøm af Vortaler over Trine, om hvem han fortalte mange virkelig roesværdige Smaatræk. Selv blev den vakre Knøs dobbelt smukt under sin ildfulde Tale. Moderen lyttede til hans Ord og betragtede ham samtidig med tavs Belymring. Nu kom de andre Børn ind igjen, og saa skulde Otto til at lege med dem. Under Legen blev Attenaarsknøsen igjen et Barn. Snart forløb Tiden, han kunde være hjemme i, og saa fik hans Søskende Lov til at følge ham paa Vei, til han kom over Mosen, og de stormede ud med ham, og der var en Jubel og Glæde uden Lige. Men indenfor Vinduet stod Karen med foldebe Hænder og saae efter ham, idet hun sagde: „Gud fri og frelse ham i Raade fra det Pigebar!"

Terkel havde siden den omtalte Nat faaet en Deel at tænke paa, og han talte med sin Søster, der i Førstningen var ligesaa ængstet og raadvild som han. Dog hun fattede sig først og kom nu frem med en Plan, der vandt hans fulde Bifald, da den gik ud paa intet mindre end at tilvende ham og hans Slægt al Christen *Boulsens* Eiendom, ikke i Smaastumper og i Smug som hidtil, men heel og holden med al mulig Ret og Ære.

Dette skulde nemlig skee ved at gifte Peder Torkelsen med lille Trine.

Den nævnte Ugersvend var i det Ydre en stor, stærk Karl med et taalelig kjønt Ansigt, men i det Indre en indbildst Knurrepotte, hvormed det var vanskeligt at gjøre tilpas. Han havde været sin Fader og Faster en tro Hjælper i at underfue Pigen og hendes Fader. Hvad Christen Poulsen angik, da havde Peder aldrig forsømt nogen Leilighed til — for sin egen Fornøielse — at drille ham en Smule, og Pigen havde han, mens hun var Barn, spillet mange ondskabsfulde Drengestreger, sønderbrudt hendes Legetøi, dnyppet hende i Gaardskjæret og fylbt hendes Haar med Burrer. Nu, da hun var næsten voksen og intet Legetøi havde, han kunde sønderbrøde, og da han undsaae sig ved at byde hende de andre Kjærtegn, lod han sig nøie med mundtlige Drillerier. Navnlig saae han hende aldrig uden med høi Røst at synge:

„Hun har krøllet Haar i Panden,
Det seer ud som bare Fanden,“

med hvilken aandløse Spøg han stillede paa Trines Haar, der lidt ustyrligt krusede sig om hendes smukke hvide Pande. Søbskendeparret vidste altsaa meget vel, at hun ikke nærede nogen stor Kjærlighed til Peder, men derfor blev det bestemt, at han strax skulde drage ind i Gaarden, drage derind som Tjenestekarl og tillige som sin Faders Fuldmægtig og saa i et Aars Tid eller to gjøre sig lækker for Pigen.

Men i den Retning var han slet ikke begavet, og hun kom til at affky ham endnu mere. Da han havde et høit Begreb om sin egen Elfskørdighed, meente han, at der maatte være andre Grunde, og han kom da paa

de Tanter, at hun havde et godt Die til Otto. Denne maatte derfor ud af Gaarden til stor Sorg for ham selv og til stor Glæde for hans Moder. Dette hjalp dog ikke det Mindste; Peder var lige vidt, da et Par Aar vare gaaede, og nu syntes Terkel, det var bedst at gjøre Alvor af Sagen, og han sagde derfor lille Trine, hvilken Lykke der var bestemt hende.

Hun modsatte sig med djærve Ord; thi det turde hun, da hun følte sig forvisset om, at det var en Sag, hvori hendes Fader vilde og kunde forsvare hende med den samme hensynsløse Villiekraft, som den, hvormed han for det Meste havde kunnet beskytte hende mod personlige Mishandlinger. Med ham var der iøvrig efterhaanden foregaaet nogen Forandring, og det var hendes Skyld. Alt som hun blev ældre, havde hun bedre og bedre kunnet paavirke og lede ham med sin forlængst afdøde Moders Kjærlighed og Klogskab, og denne saa ilde bagtalte Pige, denne Hundjævel, der hverken havde Ven eller Veninde, og som virkelig mangen Gang var spodsk og bitter, behøvede man kun at see ene sammen med den ulykkelige Fader, for at man maatte elske hende — at sige, hvis man ikke var forud indtagen imod hende paa Grund af de af hendes og hans Uvenner udsprede onde Rygter. Christen Poulsen drak nu næsten ikke mere; han var lidt fløvere, lidt svagere, lidt eenfoldigere og meget mere forknøt end i hans første Rones Tid, men ellers noget nær den Samme.

Da hun saa kraftigt havde afviiist Frieriet, blev det besluttet at angribe Christen Poulsen, og her skulde gamle Trine begynde Slaget, hvilket hun da gjorde, saa godt hun kunde, idet hun forestillede ham, hvor

dygtigt Gaarden var bleven bestyret, siden Peder kom der, og hvor vel de to Gamle vilde befinde sig ved at komme til No, hvilket kunde skee ved at Peder fik lille Trine og Gaarden.

„Jeg tænker ikke, Trine vil,“ sagde Manden.

„Nei, det lader ikke til, hun er meget opsat paa det, men man kan jo ikke vide det.“

„Nu, naar hun ikke synes om det, hvad kan det saa blive til?“ sagde Christen.

„Hvorfor skulde hun ikke synes om det?“ sagde Tertel, som under Samtalen var nærværende for at kunne til rette Tid falde Gjenden i Flanken og tilrive de Forbundne Seiren. — „Hvorfor skulde hun ikke synes om det? Peder er en smuk og dygtig Karl, og han har bestyret din Gaard, saa det har Skik. At hun nu lader, som hun ikke kan lide ham, det er Bigenytter, som Intet have at betyde. Min Kone vilde heller ikke have mig; men da vi havde bidtes i et Par Dage, saae vi suurt til hinanden i andre to, saa begyndte vi at see mildt og endelig at kyskes. Siden have vi levet saa godt sammen, som mangt et andet Par — fuldt saa godt som Du og min Søster.“

Christen sukede.

„Na, Du skal ikke gjøre mig Bebreidelser!“ udbroød gamle Trine, der lod, som hun var vred, hvad hun dog slet ikke var, da det var aftalt, at Talen skulde ind paa dette Spor. — „Du skal ikke gjøre mig Bebreidelser! Det er slet ikke vist, at Christen vil saae det bedre, naar hans Datter bliver raadig i Gaarden, og jeg ikke har Noget at sige, end han har det nu.“

„Det troer jeg dog vist, han vil, Søster! Jeg troer, han vil faae det meget bedre,” sagde Terkel.

„Det troer jeg med,” udbød Christen Poulsen.

Og denne Tanke, som saaledes med Willie blev ligesom henhæftet, løb rundt i hans skrøbelige Hoved, og han foremalede sig, hvilke deilige Dage han vilde faae, naar hans kjære og kjærlige Datter kunde gøre ham tilgode efter Hjertenslyst. Da vilde hans bedste Manddomstid og Ungdomstid oprinde igjen; thi hun havde som hans Moder og hans første Hustru Gaver til at ramme hans Tærv og være god imod ham. Og hun var ham kjærere end Hustru og Moder; thi var det ikke hende, han havde baaret som Barn paa sine Arme, og hvis spæde Smil havde voldt ham den meest levende Glæde, han havde følt! Og var det ikke atter hende, hvem han i sin Skrøbelighed, den han var sig bevidst, og i sine Udskielser havde støttet sig til! Daarlighat havde han opdraget hende, det vidste han; men alligevel var hun bleven en god Pige, god imod ham, hvad saa alle Andre sagde om hende. Smidlertid behageligere vilde det vistnok være, om hun blev gift med en anden Mand end Peder.

Som om Terkel gjættede hans Tanker paa dette Standpunkt, brød han nu den Tausshed, man havde ladet indtræde, for at Manden kunde betænke sig. „Det kunde jo nok være,” sagde han, „at Tøsen med Tiden kunde synes bedre om en anden Karl, skjøndt jeg ikke veed, hvem det skulde være; men saa kom det an paa, om han duede Noget. Var det en snavs Person, vilde jeg da sætte mig imod, at han fik Gaarden.”

Christen forstod meget godt, at det var en Trusel, og at Datteren aldrig vilde faae Gaarden, naar hun

gifte sig med en Anden end Peder, og saa kunde han, Christen, længe nok forgjæves sulte efter de gode Dage, han havde ventet sig. Han vaskede allerede, men sagde, at han vilde betænke sig en Tidlang.

I god Samklang med den Bei, det værdige Slægt var slaaet ind paa, stod det, at gamle Trine fra nu af blev værre imod Mand og Stiefdatter, som hun knap undte det tørre Brød, de kunde spise; men samtidig var det, som Peder skiftede Sind, idet han blev saa venlig og hensynsfuld mod dem Begge, som han kunde være. Derved lykkedes det ham at bedaare Faderen, men ikke Datteren, og hun kom til at staa aldeles ene i Striden, medens Faderen gjorde fælles Sag med de Andre og uafsladeligt foreholbt hende, hvor godt hun kunde gøre det for dem begge To.

„Jeg er bange for det,“ sagde hun. „Peder er ikke noget godt Menneske.“

„Det kan endelig gjerne være,“ indrømmede den Gamle, „men han holder af Dig og af den gode Gaard, og han vil blive taknemmelig, naar Du med det Gode siger Ja. Du er venlig og klog, og en saadan Kvinde har stor Magt over sin Mand. Jeg tænker nok, han vil blive god baade imod mig og Dig. Og saa er din Stiefmoders Magt tilende.“

Hun nænnede ikke at betage ham Haabet aldeles, skjøndt det tyktes hende en forfærdelig Ulykke at opfylde hans Ønske. Hun sagde, at hun endnu vilde have Betænkningstid; han sultede dybt, og Samtalen var endt; men den gjentog sig næsten med de samme Ord hver Dag. Deres Samværen, der før havde været Begges bedste Glæde, blev hende nu en Plage, hun begyndte at skne sin Fader, og de følte sig hver for sig mere ulykkelige end tilforn.

Det var en Søndag hen paa Sommeren. Hun vilde været i Kirke; men Stifmoderen vilde ikke tillade det, og saa gif hun og drysede derhjemme. Morgen-gjæringen i Huset fit hun snart fra Haanden, og saa gif hun ud i Marken for at forslaae Tiden. Men ogsaa det blev hun kjed af og gif hjem igjen. Hun gif dog ikke ind i Huset, men krøb ind i Høladen i den Hensigt at sove — hun vidste for Diebliffet ikke noget Bedre at gjøre. Som hun nu laae der, kom hun til at overtænke det lidet glæderige Liv, hun førte, og det viftnof fuldt saa sorgrige, hun gif imøde. Hun var nærvæd at blive ligegyldig for Alt og tænkte paa, om det dog ikke var bedst, hun gav sit Minde til Gifter-maalet med Peder for at skaffe sig og sin Fader et Slags Fred, der vel ikke blev, som han forestillede sig det, men dog viftnof bedre end det Liv, de nu levede. Men saa stillede der sig hen for hendes Sjæls Die et andet og langt lysere Billede end Peders, et Billede, hun bar i Hjertets lønligste Aftrog, men uden at Nogen anede det, end ikke han, som det affpeilede. Da kom hun til bitterligt at græde; sove kunde hun nu ikke.

Snart hørte Trine Stemmer nær ved sig og mærkede, at det var Torkel og hans Søster, der holdt Rønsraad i Stalben, som stødte op til Høladen. Hun tog sig for at benytte denne Leilighed til at komme efter deres Anslag og krøb hen til den paagjældende Væg for at lure. Det var ikke smukt, men det vidste hun næppe, og Mungen, som har faaet en anderledes omhyggelig Opdragelse end hun, holder sig ikke for god til sliq Jbræt. Hun havde det Held, at Væggen var gjennembrudt med en Luge, som ikke var lukket, og hun kunde saaledes høre hvert Ord, der sagdes.

„Jeg troer nok, hun giver Kjøb,“ sagde gamle Trine. „Jeg har seet adskillige Tegn til det.“

„Jeg ogsaa,“ bemærkede Tertel; „men førend Sagen kommer paa det Rene, maa vi endnu have Adskilligt aftalt. Naar nu Peder ved vor Hjælp kommer ind til saa megen Velstand, maa han forpligte sig til at give sine andre Sødskende Noget. Dem kunne vi ikke skaffe saadanne Vilkaar.“

„Du vil altsaa berige hele Familien paa min Betsøstning! Nu, det faaer ellers Du og Peder at afgjøre, jeg vil ikke blande mig deri. Men jeg maa da ogsaa vide mig i Sikkerhed for min gamle Dage, siden jeg overlader ham Alt, hvad jeg eier.

„Ja, det forstaaer sig; Du og din Mand maa tilfikkres en god Aftægt.“

„Saa, det troer Du?“

„Ja, er det ikke ogsaa din Mening?“

„Nei! Hvad Nytte havde jeg saa af, at Peder blev gift med Tösen? Saa fik jeg kun Hævn over hende, saasom han er en Karl, der baade har Evne og Villie til at tugte hende. Men det er den Deel, som ligger mig mindst paa Sinde. Eller troer Du maaskee, det er for at berige Dig og din Søn, jeg i saa mange Aar har forfulgt mit Diemed med Kraft?“

„Men hvordan Fanden vil Du da have det?“ spurgte den elskværdige Broder.

„Saaledes,“ svarede hun heftigt, „at Christen Poulsen tilkjøber din Søn Gaarden og Alt, hvad han eier, uden at han selv beholder Ret til at faae saa Meget som en Bid tørt Brød i Huset. Naar han gaaer fra sit Hjem som den usleste Tigger, saa er jeg tilfreds, og saavidt kan og skal det bringes, naar Du og Peder ville være mig tro.“

„Det kan det maaskee; jeg forstaaer nok, hvorledes; men Du er et forfærdeligt Kvindfolk. Skylden — ja, den faaer vel Beder at bære; men jeg forstaaer mig ikke ret paa det: Du har dog været eneraadig i Gaarden i al den Tid, Du har været der; jeg begriber ikke, hvorfor Du er din Mand saa fjendst.“

„Ikke? — Nei, Du har vel ikke hørt eller forstaaet, at jeg for næsten tredive Aar siden syntes godt om Christen Poulsen og gjerne dengang vilde have været hans Kone.“

„Jo, nu Du siger det, kommer jeg ihu, at Du løb efter ham dengang; men da gistebe han sig med en Anden, og saa indseer jeg ikke, hvad det nu kan have at betyde.“

„Det kommer af, at Du er en Tøsse, Torkel. Men Du ved desuden ikke Alt. Dengang var jeg ung og fjøn og ikke — ond — troer jeg, Christen Poulsen var en smuk, venlig Karl, noget ensfoldig var han; men jeg havde Forstand for os Begge. Havde han beilet til mig, er jeg vis paa, jeg vilde være bleven ham en god Kone. Du leer, Torkel,“ vedblev hun med et vee-modigt Tonefald i den skarpe Røst, „men det skulde Du ikke, for det er, som jeg siger. Men han forlangte mig ikke, og da jeg troede, han var frugtstom, gif jeg til ham og sagde ham mine Tanker og — ja, hvorfor skulde jeg ikke sige det reent ud — og beilede til ham.“

„Ha, ha, ha, ha! — Og hvad fik Du til Svar?“

Hun tilkastede Broderen et Blik som et Knivstik, og hendes Stemme var pludselig bleven fast og rolig, da hun svarede: „Spot og Latter fik jeg, som jeg faaer af Dig idag; men der kan let gaae Jib i Spotterens Huus. Han sagde, at det ikke var Skudaar, og kun i

et saadant var det tilladt Pigerne selv at frie. Og saa loe han saa umaadeligt; men jeg lovede, at jeg, hvis jeg kunde faae Leilighed, skulde bringe ham til at græde det efter. Jeg aad min Harm i mig og gjemte den i mange Aar; men det blev den ikke mindre af. Saa blev han Enkemand og friede til mig, og jeg sagde Ja, alene for at faae min Gjæld til ham afgjort. Det har jeg da ogsaa stræbt efter; jeg har nydt min Hævn hver Dag, jeg har boet i hans Huus, og naar nu det skeer, som jeg har for Die, saa ere vi godt paa Vei til at blive quit, thi da er der ikke mange gode Dage ivente hverken for ham eller for Datteren."

"Det er dog næsten for galt," indvændte Tertel. "Og hvad ville Folk dømme om vor Fremfærd?"

"Det bryder jeg mig ikke om. Forresten bliver Skammen, hvis der er nogen, Peder's, og han bliver rigelig betalt for at bære den. Men tykkes Eder ikke om det, saa er det bedst at sige til itide. Jeg saaer da nok en Anden til at gaae ind paa mine Vilkaar, og det skulde være sært, om nogen Anden, jeg valgte, skulde mishage Tøsen som han."

"Naar det skal saa være," sagde Tertel eftergivende, "kan Peder jo ligesaavel tage Fordelen som en Anden."

"Det mener jeg med, og jeg ønsker endda heller ham end en Anden; thi han er en stikken og stram Fyr, der neppe vil gaae i Trines Ledebaand. Hun vil naturligviis græde og bede og tage paa Vei, naar hun fornemmer, hendes Fader skal jages bort; men Peder er fast imod hendes Hæsesine og vil ikke bryde sig om hendes Graad og Tryglen. Siden vil hun prøve paa at stjæle ud af Huset for at gjøre Faderen tilgode; men

din Søn vil see hende skarpt paa Fingerne, og det kan jeg hjælpe ham med; thi det skal indrettes saaledes, at jeg kan blive i Huset og beholde Myndighed som hidtil."

Det drøftedes nu, hvorledes Alt skulde ordnes i det Enkelte, og man var enig om, at Christen Poulsen let lod sig overliste, saa han tilskjødede Peder Eiendommen før Giftermaalet; naar det var steet, meente Torkel, kunde man godt lade Pigen fare; men det vilde hans Søster ikke høre Noget om; thi lille Trine var endda rig; hun havde sin betydelige Mødrenears indestaaende i Gaarden, og med den vilde hun saa tage sig af den bedragne Fader. Ogsaa havde hun en Formynder, en fjern Slægtning, der rigtignok ligesom Peer Tot hverken gjorde hende Ondt eller Godt; men ved et saa stort Bedrag kunde han dog maaske stræmmes op af sin Dvale. Naar hun derimod blev gift med Peder, saa var der Intet at stille op, og det var i alle Maader den ønskeligste Ordning. Flere Smaating af-taltes dernæst, og man enedes om at gribe de strengeste Forholdsregler, for at aftvinge lille Trine det Ja, man ønskede af hende. Derefter fjernede de Samtalende sig; men Pigen blev liggende en lang Stund og grun-dede over det, hun havde hørt. Nu vare hendes Dine blevne tørre, der var kommen Fasthed i hendes Sind, og en dristig Beslutning modnedes. Sen paa Efter-middagen gik hun ind i Stuen.

"Hvor har Du været henne saalænge?" knurrede Stifmoderen hende imøde.

"I Marken."

"Saa! Hvem gav Dig Lov til saaledes at gaae og dovne den halve Dag?"

„Ingen. Men det er Helligdag, og jeg vidste ikke der var Noget til mig at bestille.“

„Vidste Du ikke? Men jeg vidste det, og jeg raader Dig til, at Du herefter ikke gaaer udenfor Gaardslebet, uden at spørge mig om Lov, ellers skal jeg vise Dig noget Andet. Her er Peders Dagligtrøie, den kan Du give Dig til at lappe paa; men hvis Du ikke rapper Dig eller ikke gjør det ordenligt, vil det bekomme Dig ilde!“

Lille Trine var nu tyve Aar gammel og var en dngtig og villig Pige til sin Gjerning, saa det var en underlig Maade, hun blev tiltalt paa; men hun lod, som de onde Ord dreve hende sporløst forbi, tog Sytøiet og spurgte: „Hvor er min Fader?“

„Hvad veed jeg det?“ lød Svaret. „For lidt siden var han saa fuld som en Høne, og nu er han kanske trøben i Sengen.“

Trine blegnede; hun skyndte sig ind i Sovesamret til sit Arbeide, og der fandt hun sin Fader siddende bleg og rystende paa Sengestoffen.

„Jeg er saa sulten,“ hviskede han, da han saae hende, „jeg har ingen Middagsmad faaet“

„Jeg heller ikke!“ svarede hun; „men det er min egen Skyld, for jeg var ude og kom ikke hjem i rette Tid. Skal jeg gaae ud og bede om nogen Mad til Dig, Fader?“

„Nei, det er ikke værd. Saa overfuser hun Dig. Sagen er, at hun gav mig en Bægel Brændevin, og da Du ikke var hjemme, drak jeg det Altsammen. Saa sov jeg, medens de spiste, og nu er jeg syg og ussel.“

Pigen sukede, en Taare trængte sig frem i hendes Øie.

„Jeg holder det ikke ud,“ sagde han. „Da de gjorde mig æreløs, maatte de heller have slaaet mig ihjel.“

„Du er jo ikke æreløs, Fader.“

„Egessafuldt og næsten værre. Men Du kunde gjøre det godt for os Begge, om Du vilde.“

„Jeg troer, jeg vil, Fader?“

„Hvad! Kan Du? Vil Du? — Vil Du gifte Dig med Peder og blive raadig i Gaarden og være god mod din stakkels Fader?“

„Tys! Ja, men paa Vilkaar. Lov mig, Fader, at Du vil give mig, ikke ham, Stjøde paa Gaarden og først underskrive det paa vor Bryllupsmorgen, og at Du saa vil lade mig faae det til efter Brylluppet!“

„Ja, det vil jeg; men hvorfor skal det just være saaledes?“

„Det vil jeg ikke sige Dig endnu. Men Du maa love mig det og sætte Dig det saa fast i Hovedet, at Du ikke lader Dig rokke, enten de give Dig Brændeviin eller ikke. Afviser Du en Tøddel derfra, gjør Du os Begge ulykkelige.“

Han lovede det og bad hende sige sig Vilkaarerne igjen, hvilket hun gjorde. Han gentog dem efter hende og forfikkrede, at han skulde holde sig dem efterrettelig.

Da Torkel næste Gang fremkom med sit Giftermaalsforslag, sagde Pigen mod Formodning Ja.

Saa skulde der da gøres Alvor af det, mens alle Parter vare enige. Nu sledkede man for Christen Poulsen for at faae ham til at overdrage sin Eiendom til den tilkommende Svigersøn. Det var rigtigst, at det skete før Brylluppet, sagde man ham, og deri mod-

sagde han dem ikke; men han vilde kun overdrage Eien-
dommen til sin Datter. Det, paastod han, havde i
mangfoldige Aar været hans Hensigt, ja han troede
endog, han havde lovet sin første Kone det paa hendes
Dødsfeng. Da det igrunden var aldeles ligegyldigt,
enten Mandens eller Konens Navn kom til at staae i
Skjødet, lod man ham heri have sin Villie. Giftermaalet
blev tillyst i Kirken, og man begyndte at rede til Gildet.
Man gav i disse Dage Pigen slap Tøile, og Christen
troede allerede at faae en Forimag paa Fremtidens
Lykke; thi Ingen sagde noget Ondt til ham, og hans
Datter var om ham og pleiede ham saa omhyggeligt,
som hendes kjærlige Hjerte tilfagde hende det. Imidler-
tid lignede hun alt Andet end en glad Brud. Hun var
mærkelig bleg, og der var et næsten frøgteligt Præg
af Bestemthed at læse i hendes Ansigt. Med Alt dette
var hun skøn, næsten skønnere end ellers; men det var
ikke Glædens og det Godes Skjønhed, Fortvivlelsens
Aand havde sat sit Segl paa hendes Pande.

En Dag gik hun ude i Haven og hængte Tøi op
til Tørring; hun kom hen i den fjerneste Krog, og der
raslede det i Buxtene, som om der var et Menneske;
mistænksom, som hun var, gik hun nærmere med Rattle-
fjed, høiede Grenene sagde tilfide, traadte igjennem og
stod foran — Otto.

„Hvad gaaer Du her og luster efter?“ spurgde hun.

„Jeg vilde see Dig endnu engang før dit Bryllup,“
sagde han.

„Saa see paa mig!“

„Jeg ønsker Dig tillykke!“

„Ingen Aarsag.“

„Det var et sært Svar.“

„Hvilket Svar vilde Du have? Du veed godt, at hvad der gaaer skjævt her i Gaarden, er for det Meste din Faders Bærf.“

„Ja, det har Du sagt mig adskillige Gange.“

„Nu, saa er det ham, Du kan ønske tillykke med, at det er lykkedes saa godt.“

„Du er den Samme. Du pleier at være; jeg havde ingen No paa mig, før jeg fik Dig at see; jeg troede, Du maatte være ulykkelig.“

„Men det tyktes Dig saa ikke, jeg seer ud til?“

„Det forekommer mig, Du seer ud til Allehaande. Men lad os nu ikke snakke mere om det. Husker Du dengang, Du skar Staglerne istykker? Da vilde Du næppe troet, hvad der nu skal skee.“

„Hvad! — Hvad veed Du deraf?“

„Jeg fulgte bagefter Dig og saa det, og derefter kaldte jeg paa Førstekarlen, og han saa ogsaa, hvor fattetravlt de havde med at knytte Rebene. Jeg har seet meget meer end det, og naar Du nu bliver gift, vil jeg fortælle det til alle Folk, at de kunne vide, hvilken pæn Mand og Svigerfader Du har faaet.“

„Nei, Du vil ikke, dertil er Du for god. Du vil derimod fortælle mig Alt, hvad Du veed.“

„Det vil jeg ogsaa, om Du ikke kunde faae Dinene op, før det er for silde! Trine! Trine! Hvor kunde Du dog være saa blind at indlade Dig saa vidt med disse Folk, der altid have villet Dig og din Fader ilde.“

„Er jeg blind, saa lær Du mig at see! Fortæl, hvad Du veed! Fortæl, Otto!“

Han satte sig i Græsset, hun satte sig hos ham. Han fortalte Alt, hvad han under sit mangeaarige

Ophold der i Gaarden havde seet af Terfels og Peders Ondskab og Røvestreger. Det gik saare vidt; men hun sad rolig ved hans Side og pillede i et oprykket Græsstraa. Kun en enkelt Klapren med Tænderne og Brystets heftige Bølgen forraadte, at hun ikke var saa ligegyldig, som hun saa ud til. Da han havde endt, reiste de sig; han tog hendes Haand, hun lod ham tage den! han trykkede den, den laae som livløs i hans og saldt slapt ned, da han slap den.

„Nu har jeg sagt, hvad jeg veed og deriblandt nævnt, hvad jeg kan bevise. Er Du endnu tilfands som forhen?“

„Ja, jeg er tilfands som forhen.“

„Saa vil jeg bede Gud naade Dig, og jeg vil sige Dig Farvel!“

„Farvel!“

Dengang rakte hun ham Haanden, og da han vilde gaae, holdt hun ham fast og hvissede: „Jeg er tilfands som forhen. Men alligevel skal Du have Tak for det, Du har sagt mig; det har givet mig Mod til at udføre, hvad jeg ikke kan lade være. Farvel, til vi sees i lykkeligere Dage!“

Han svang sig over Diget; men hun krøb ind i en Bust, hvorfra hun useet kunde see ham, indtil han forsvandt i Skoven.

Bryllupsdagen oprandt, og Gjæster begyndte at samles, skjøndt ikke mange; thi Bruden havde udtrykkelig betinget sig, at det skulde være et lille Gilde. Kun nogle enkelte Slægtninge vare indbudne, deriblandt hendes Formynders, der nu skulde befries fra sin aldrig benyttede Myndighed. Om sin Pynt brød Bruden sig

ikke; men hun var rolig og fattet, og en jernhaard Bestemthed var udtrykt i hendes Ansyn.

Terkel Jørgensen brystede sig og var overmaade vigtig, og det var ikke saa sært; thi nu skulde endelig hans Bestræbelser krones med Held, og hans ældste Søn blive Eier af den gode Gaard, for ikke at tale om den smukke Brud, der fulgte med som Paahæng. Og saa Sønnen syntes at føle den Lykke, han havde gjort; thi han havde en Storflaethed og Freidighed i Svinget og en saa brøsig Mine, som om han uden at gøre sig den Uleilighed at lufte Munden op vilde sige til Enhver: Du er en Pjalt i Sammenligning med mig; see Dig om, og Du vil blive overbevist. Gamle Trine var noget nær den Samme som ellers; thi i hendes skarptegnede Ansigt var udtrykt en skummel Skadesryd, og det var der næsten altid. Den Æneste, der syntes oprigtig glad, var Christen Poulsen, og dog var der en Urolighed over ham, som grundede han paa Noget, paa en Gaade, han ikke kunde gjætte.

Man forelagde ham et Papir til Underskrift. Det var en Afstaaelse af al hans Eiendom til Datteren. Han stavede det engang igjennem, saa eftertænk som ud og bemærkede derpaa, at det ikke var omtalt, han skulde have Noget at leve af. Terkel syntes at studse, saa Brevskabet igjennem, sagde, det var en Forglemmelse; men det gjorde ikke Noget, da det jo var en Selvfølge, at der skulde sørges godt for de Gamle. Atter betænkte Christen sig et Dieblit, saa skrev han under. Papiret fik nu Underskrift af Terkel som Overdragerens Værge og af et Par Tilstedeværende som Vidner. Derpaa tog Manden det og gav det til sin Datter.

„Det skulde snarere være Bedre, som skulde have det,“ bemærkede Terkel.

„Jeg tænker,“ sagde Pigen mildt, „det er bedst, jeg beholder det, indtil det bliver fæstet, at mine Forældre skulle have deres gode Udkomme.“

Derimod var fornuftigvis intet at indvende, hvorfor ogsaa Tærfel fremtvang et billigende Svar; men gamle Trines Ansigt glødede, og hun var lige isærd med at tænde Spoolstraaden til det Espingolrør, hun altid havde fuldt ladet af onde Ord og Forbandelser. Men Broderen tog hende ved Haanden og drog hende affides. „Det betyder ikke en Døit,“ hvisttede han. „Lad hende bilde sig ind at have Magten, fordi hun har den Lap Papir i Lommen. Naar vi komme hjem fra Kirken, har hun ingen anden Willie end sin Mands, og saa skulle vi nok lære hende at lyste.“

„Ja, lad os saa komme afsted til Kirken,“ sagde Huusmoderen, og saa førte de.

Kirken saae kold og skummel ud den Dag, ingen venlig Haand havde pyntet den med Grønt og Blomster. Det drønedes i de lave Hvælvinger, da det lille Brudefølge med det jernbeslagne Fodtoi parvis vandrede op ad Flisegulvet. Man havde ingen Musik med, og Degnen var ved et Tilfælde hæs, saa Sangen lød skurrende og bruste som en svag, skjælvende Strøm ud i et umaadeligt Øde. Derefter førte Brudgommen sin Brud op til Alteret, hvor Præsten tiltalte dem, formanede og advarede dem med særligt Hensyn til det lidet, han kjendte til Forholdene i den fjerntliggende Deel af Menigheden, hvor de havde hjemme, og med almindeligt Hensyn til det Forhold, som det unge Par denne Dag skulde indtræde i. Mere end een Mand af de Tilstedeværende blev blød om Hjertet, og mere end een Kvinde fældede Taarer; mindst Virkning syntes Præstens Ord at gjøre

ikke; men hun var rolig og fattet, og en jernhaard Bestemtthed var udtrykt i hendes Ansyn.

Terkel Jørgensen brystede sig og var overmaade vigtig, og det var ikke saa sært; thi nu skulde endelig hans Bestræbelser krones med Held, og hans ældste Søn blive Eier af den gode Gaard, for ikke at tale om den smukke Brud, der fulgte med som Paahæng. Ogsaa Sønnen syntes at føle den Lykke, han havde gjort; thi han havde en Storflaaethed og Freidighed i Svinget og en saa brøsig Mine, som om han uden at gjøre sig den Uleilighed at lukke Munden op vilde sige til Enhver: Du er en Bjalt i Sammenligning med mig; see Dig om, og Du vil blive overbeviist. Gamle Trine var noget nær den Samme som ellers; thi i hendes skarptegnede Ansigt var udtrykt en skummel Skadefryd, og det var der næsten altid. Den Ænste, der syntes oprigtig glad, var Christen Poulsen, og dog var der en Urolighed over ham, som grundede han paa Noget, paa en Gaade, han ikke kunde gjætte.

Man forelagde ham et Papir til Underskrift. Det var en Afstaaelse af al hans Eiendom til Datteren. Han stavede det engang igjennem, saae eftertænksom ud og bemærkede derpaa, at det ikke var omtalt, han skulde have Noget at leve af. Terkel syntes at studse, saae Brevskabet igjennem, sagde, det var en Forglemmelse; men det gjorde ikke Noget, da det jo var en Selvfølge, at der skulde sørges godt for de Gamle. Atter betænkte Christen sig et Dieblit, saa skrev han under. Papiret fik nu Underskrift af Terkel som Overdragerens Værge og af et Par Tilstedeværende som Vidner. Derpa tog Manden det og gav det til sin Datter.

„Det skulde snarere være Peder, som skulde have det,“ bemærkede Terkel.

„Jeg tænker,“ sagde Pigen mildt, „det er bedst, jeg beholder det, indtil det bliver fæstet, at mine Forældre skulle have deres gode Udkomme.“

Derimod var fornuftigvis intet at indvende, hvorfor ogsaa Tærfel fremtvang et billigende Svar; men gamle Trines Ansigt glødede, og hun var lige isærd med at tænde Svoolstraaden til det Espingolrør, hun altid havde fuldt ladet af onde Ord og Forbandelser. Men Broderen tog hende ved Haanden og drog hende affides. „Det betyder ikke en Døit,“ hvisttede han. „Lad hende bilde sig ind at have Magten, fordi hun har den Lap Papir i Lommen. Naar vi komme hjem fra Kirken, har hun ingen anden Willie end sin Mand, og saa skulle vi nok lære hende at lystre.“

„Ja, lad os saa komme afsted til Kirken,“ sagde Huusmoderen, og saa førte de.

Kirken saae kold og skummel ud den Dag, ingen venlig Haand havde pyntet den med Grønt og Blomster. Det drønedes i de lave Hvælvinger, da det lille Brudefølge med det jernbeslagne Fodtoi parvis vandrede op ad Flisegulvet. Man havde ingen Musik med, og Degnen var ved et Tilfælde hæs, saa Sangen lød skurrende og bruste som en svag, skjælvende Strøm ud i et umaadeligt Øde. Derefter førte Brudgommen sin Brud op til Alteret, hvor Præsten tiltalte dem, formanede og advarede dem med særligt Hensyn til det lidet, han kjendte til Forholdene i den fjerntliggende Deel af Menigheden, hvor de havde hjemme, og med almindeligt Hensyn til det Forhold, som det unge Par denne Dag skulde indtræde i. Mere end een Mand af de Tilstedeværende blev blød om Hjertet, og mere end een Kvinde fældede Taarer; mindst Virkning syntes Præstens Ord at gjøre

paa de To, der stode foran Brudeskammelen; thi Evenden stod der med sit sædvanlige selvbehagelige og frastødende Væsen, og Pigen lignede mere en pyntet Steenstøtte end et Menneſke, ſaa kold, ſaa bleg og taareløs stod hun der paa ſit Livs vigtigſte Dag.

Præſten endte ſin Tale og tog Bogen, hvoraf han fremsatte Spørgsmaalene, der af Brudgommen beſvaredeſ med et trevent Ja. Han vendte ſig derpaa til Bruden med de Ord: „Og ſaa tilſpørger jeg da Dig, Katrine Chriſtensdatter! om Du vil have denne agtbare unge Karl, Peder Terkelsen, ſom hos Dig ſtaaer, til din Egtehuusbonde?“

„Nei!“ ſvarede hun flart og tydeligt.

Præſten ſtubſede, traadte et Skridt tilbage, folbede Hænderne om ſin Bog og ſpurgte med et alvorligt Blik: „Hvorfor kommer Du ſaa her?“

„For jeg kunde ikke andet,“ ſvarede hun med faſt og rolig Stemme; „de have pint og plaget mig — baade mig og min Fader. Jeg har lidt og ſtridt i mange Aar og ingen Udvei kunnet finde. Som det er, maatte det komme og ikke anderledes.“

Der var ſaa ſtille i Kirken, at man kunde have hørt et Løvs ſagte Svæven. Hvert Aſſyn i den lille Forſamling bar Præget af ængſtelig Spænding; men de af Forventning tilbageholdte Aandedræt opløſte ſig i et eenſtemmigt Suf, da Bruden, hvis tilkæmpede Styrke nu var udtømt, ſanf livløs om paa Korets Gulv.

Nogle Kvinder ilede hende til Hjælp, og man bar hende ud af Kirken ind i et nærliggende Huus. Did kaldte Præſten hendes Nærmefte. Han var yderlig beſkymret, thi alt det ſlette, det egenſindige, trodſige, ſtolte, der Tid efter anden var berettet ham om den unge Pige,

havde smertet ham dybt. Men hans Tro paa det havde faaet et Knæk, da just de, der havde været utrætteligst i at udraabe hendes bundløse Slethed, lige siden hun var et Barn, var den Familie, hvis ældste Søn nu vilde faaret hende til Kone. Han vidste dog nok, at i den Sag blev der altfor ofte taget mere Hensyn til Rigdom end til et elstværdigt Sind, og derfor var det ham et Spørgsmaal, om hendes mageløse Optræden var en fræk Trods mod det sømmelige og hellige, eller det var et forsvarsløst Barns yderste Nødværge. Han var en god og retfindig Mand, men Menighedens huslige Forhold blandede han sig ikke i, og i den fjerne Krog af Annesfognet, hvor Manden ikke uden Præstens Medvirkning for mange Aar siden var bleven gjort umyndig og siden sagdes at have mistet Forstanden af Drik, der kjendte han kun Forholdet af Rygte og af Torkels Ord, naar denne aarligen betalte sin og Nabøens Tiendeafgift. Nu var han dog fast bestemt paa at faa Lys i Sagen, thi en Begivenhed som den idag kunde ikke gaa upaataalt hen.

Torkel saae modfalden ud; Christen Poulsen var endnu mere forundret, thi Gaaden havde forviklet sig endmere; kun gamle Trine bar Hovedet høit og spurgte Præsten, hvad han agtede at foretage sig.

„Tale med hende og hendes Omgivelser,“ svarede han, „for at faa Sandheden at vide og forfare, om hun har lidt Uret.“

„Haha!“ lo Konen bittert. „For at faa Sandheden at vide? Og derfor vil De tale med hende, den gjensidige Tøs, der er saa fuld af Løgn og Falskhed som Djævelen! Ja, saa er det vel ikke værd for stikkelige Folk at være tilstede eller at tale med.“

Dertil svarede Præsten intet, men havde sin Opmærksomhed henvendt paa Bruden, der nu begyndte at komme tillive. Da hun fik Die paa Præsten, bevægede hun Læberne, som om hun vilde tale.

„Stille, mit kjære Barn!“ sagde han og tog hendes Haand imellem begge sine. „Forhold Dig rolig, til Du kommer lidt til Kræfter igjen. Vi skulle nok bide og høre, hvad Du har at sige, og er der skeet Dig Uret, skal Du visseelig finde Beskyttelse, saa vist som jeg er hans Tjener, der er de Forladtes Forsvar!“

Hun var nu heelt kommen til sig selv igjen; men desuagtet var hendes Mod brudt; thi efter den voldsomme Spænding var der aandeligt og legemligt indtraadt et Tilbageslag. Imidlertid begyndte hun at fortælle, hvad hun havde hørt hin Dag i Laden, og at dengang Beslutningen til at handle, som hun havde gjort, var modnet, eftersom hun ikke vidste noget andet Raad til at gennembringe den Kreds af Undertrykkelse, der omgav hende og Faderen. Hun fortalte derpaa, at Peder i Løn og i Løn havde bortført mangt og meget af deres rørlige Eiendom. Længer kunde gamle Trine ikke holde sig, men raabte, at naar hun og hendes Broder havde taget Bestemmelse om noget i Boet, saa var der Ingen, som havde deri at snakke. Desuden kunde Pigen ikke bevise, hvad hun sagde.

Jo, det kunde hun med meget, sagde hun; der var Vidner paa, at Peder havde ved Nattetid bortført Sager, som han siden havde sagt vare stjaalne.

Men nu traadte Terkel frem og sagde, at han vilde lade Sagen falde med Giftermaalet, det var ikke værd at røre videre op i det øvrige, syntes det ham.

Trine forlangte, at han i saa Fald skulde frasige

fig Formynderskabet over hendes Fader; det vilde han ikke; men da lod hun et Ord falde om et Par Aar, der et Efteraar var taget ud af hendes Faders Aaresti, og som Torkel selv havde anmeldt for Dørrigheden som stjaalne. Hun vidste og kunde bevise, baade hvem der havde taget dem, og hvem der havde slagtet dem. Nu trøb Torkel til Korset og var villig til at gaa ind paa hvilke som helst Betingelser. Der blev da sluttet Forlig, og Hver drog til sit.

Fire Aar efter finde vi Christen Poulsen siddende for sin egen Bordende saa livlig og glad som i sine Velmagtsdage. Livligere og gladere er dog hans Datter, der snøler omkring ham, kjærlig som forhen, men langt mere utvungen; thi Gaardens Huuskors er borte. Sin forulykkede Bryllupsdag kunde hun ikke glemme, og hun havde ingen Lust til at blive der i Gaarden, hvor alt mindebe hende om det lidte Nederlag. Hun kom da frem med et Forslag om at forlade sin Mand, naar han vilde tilsitte hende et aarligt Ophold. Dertil var han meget villig, og hun reiste. Christen Poulsen er endnu umyndig; thi rigtignok ansøgte der om at faa hint Dekret tilbagekaldt, men Svaret lød, at det skulde forblive ved det gamle. Da imidlertid Torkel havde frasagt sig Formynderskabet, blev der beskiftet en Anden i hans Sted, og dertil valgtes Trines hidtilværende Formynders. Han brød sig ligesaa lidt om dette nye Tillidshverv som om det tidligere, saa hvis Christen siden den Tid havde en Formynders, var det ingen Anden end hans Datter, og hun var vistnok den Bedste, han kunde faa. Nu drak han ikke mere, end han havde godt af, men saae efter sit Afskrug og var i Begreb med at faa det i god Skif igjen. Datteren

spurgte han tilraads i alle Ting, og hende kunde han ikke undvære nogen Dag tilende. Det behøvede han da heller ikke; thi hun brød sig kun lidt om at komme ud iblandt Folk, da hun endnu undsaar sig ved den Opfigt, hun havde vaakt ved det bebudede Bryllup. Engang imellem gik hun til Kirke, men det var sjældent.

En Dag, da vi traf ham for Bordenden, vilde hun dog til Kirke; thi det var en deilig Solskinsdag, skjøndt det frøs, saa det knagede, og der laa et tyndt og glimrende hvidt Lag Sne paa Jorden. Da hun var paaflædt, spurgte hun sin Fader, om han nu troede at kunne faa Ende paa Tiden, til hun kom hjem igjen.

„Ja, min Pige! gaa Du kun — dog bi! kom og kys mig engang endnu, inden Du gaaer.“

Hun gjorde saa, han klappede hende og sagde: „Du skulde snart se til at blive gift!“

„Er Du kjed af at have mig alene?“ spurgte hun.

„Det veed Du nok, jeg ikke er; men kunde Du faa en god Mand, saa vilde det dog være bedre for Dig.“

„Maaske!“ svarede hun sukkende; „men det faaer jeg ikke.“

„Hvorfor ikke?“

„Nu maa jeg gaa, Fader!“ sagde hun skalkagtig, „saa kunne vi en anden Gang tale om det eller, endnu bedre: tie stille med det.“ Dermed var hun ude af Døren.

Hun løb med raske Skridt hen over Sneen. Da hun var kommen igjennem Skoven, traf hun sammen med Lars Alstrup og hans Datter Maren, der ogsaa vilde til Kirke, og de fulgtes nu ad, idet de unge Piger gik samtalende hen ad Veien. Men da de kom hen imod Kirkebyen, traf de andre Kirkegængere, som kom

dem imøde og bragte den Tidende, at Præsten var bleven syg, saa Kirken den Dag forblev luffet. Nu gik de ikke videre, men man fulgtes ad i Flok tilbage, medens dog de senest Tilkomne snart skilte sig fra og gik sine egne Veie. Endelig kom man ogsaa til det Sted, hvor Lars' og Maren's Bei gik fra, og Trine vilde sige Farvel.

„Følg med os hjem!“ sagde Maren. „Det er ikke meget afveien, og da Du gik forgjæves efter Kirketjenesten, saa kunde Du aflægge os et Besøg.“

„Jeg er bange for, jeg er ikke ret velkommen,“ svarede Trine halvt i Spøg og halvt i Alvor.

„Hvad er det for Snak? Hvorfor skulde Du ikke være det? — Fader! Er Trine ikke velkommen hjemme hos vort?“

„Jo, det skal Gud vide, hun er,“ svarede Faderen. „Følg med! Du gaaer der hjemme i den Enstedgaard bestandigt; Du kan have godt af at komme ud og adsprede Dig, om det er aldrig saa lidet.“ Saa fulgte hun med.

De kom snart til Gaarden, og der var flere vogne Døtre end Maren, og Pigerne vare snart i livlig Samtale, medens Lars inde i et andet Værelse skiftede Klæder. Da han kom ind i sine Skindbuks og med sin røde Hue paa Hovedet, sagde han: „Jeg vil have mig en Prædiken alligevel, thiøndt jeg ikke fik Præsten at høre; men I kunne jo godt passe Eders Snak, saa vil jeg sætte mig ind i Sovestuen og læse for mig og vor Moder.“ Derpaa tog han sin Huuspostil ned fra Hylben og vilde gaa; men Trine spurgte Maren, om hun ikke vilde høre sin Fader læse. „Jo, har Du Lykt,“ sagde hun, „saa ville vi saa ham til at sidde herinde.“ Ja, det vilde

han gjerne, og saa satte Pigerne sig ved Bordet og Lars og hans Kone sig ved Kaffeovnen. Først sang hele Familien en Salme; Trine sang Tonen med, thi synge kunde hun, men hun kunde ikke læse. Hun havde funnet det nogenlunde engang, men det var glemt, tabt i hendes Ungdomsaars Pinagtighed. Derpaa begyndte Lars at læse op Dagens Prædiken. Bogen var gammel og gammeldags, den hed: „Henrik Müllers Hjertespeil“, det var anden Søndag i Faste, og Prædikenen var virkelig værd at høre. Trine havde idetmindste sjældent hørt noget, der saaledes var gaaet hende til Hjerte. Dertil bidrog ogsaa det uvante i Forholdet; i hendes Hjem hørtes aldrig et Guds Ord, røstes aldrig en Bog, og vel gik hun i Kirke sommetider, men, hvilken end Grunden var, nogen ret aandelig Nørelse havde hun aldrig fornummet, eller i hvert Fald havde den været som Sæden paa Veien, den havde været borte, før hun kom udenfor Kirkedøren. Men saaledes som denne fromme Familie holdt en Gudstjeneste paa egen Haand i Hjemmet, uden Stivhed eller paatagne Jagter, dette i Forening med Evangeliets Høihed og den fjærnefulde Udlæggelse deraf greb hende vidunderligt. Hun syntes sig selv at være en Fremmed og en Hedning i denne Kreds, saa at selve hendes Nærværelse var en Synd imod det hellige. Men da klang atter for hendes Øren Tektens Ord: „Ja, Herre! Smaa Hunde æde og af de Smuler, der falde af deres Herres Bord.“ Hun forekom da sig selv som en Hund, der opstak Smulerne, som dog vare hende vel undte, og hun littede og littede, medens Taarerne randt strømmevis ned ad hendes Kinder.

Hun mærkede ikke engang, at der kom en Fremmed ind ad Døren, uagtet Manden standsede i sin Læsning

og med milde Ord og Miner bød den Nysankomne til Sæde, hvorpaa han tog fat paa sin Læsning igjen, da han havde hørt, at den Fremmede blot var kommen ind for at tænde sin Pipe og for at puste en Smule efter den raske Gang i det kolde Veir. Snart var imidlertid Prædikenen tilende, og efter at Lars og hans Huusfæller igjen havde sunget en Psalme, begyndte man at tale sammen. Nu saae hun da ogsaa Gæsten.

Det var Otto, hvem hun i de senere Aar sjældent havde seet, da han havde været Soldat og nu tjente i et Nabo sogn. Denne Dag vilde han hjem at se til sine Forældre.

Familien i Alldrup kjendte ham naturligtvis fra forrige Dage, og Lars var en god Bekjendt af hans nuværende Huusbonde, derfor fik han ikke Lov til at gaa saa snart igjen, som han vilde. Han maatte gjøre Rede for dette og hint, derefter skulde han have Mad og Drikke, imidlertid hælde Solen til sin Nedgang, og Trine gjorde sig rede til sin Hjemfærd.

„Tør Du gaa ene igjennem Skoven?“ spurgte Maren.

„Eller tør Du følges med mig?“ sagde Otto, der ligeledes reiste sig for at gaa.

Hun smilte og sagde, at hun ikke var bange for nogen af Delene, men helst vilde hun rigtignok have Følgestab, naar det ikke var ham ubeleiligt.

„Nei, ikke det mindste,“ svarede han. „Jeg har tøvet altfor længe, saa det bliver seent, inden jeg naaer tilbage igjen; men det er jo maanekslart Veir og rast Føre.“ Dermed gjorde Parret sig færdigt og gik.

„Det er sært, Du aldrig seer ind til vort, naar Du kommer forbi!“ sagde hun, da de vare komne ud paa Veien.

Han syntes forlegen og undskyldte sig med, at han sjældent kom den Bei og da for det meste havde knap Tid.

„Jeg har ikke talt med Dig siden den Dag i Haven,” vedblev hun. „Jeg takker Dig endnu engang for det, Du da sagde mig. Jeg var allerede dengang bestemt paa, hvorledes jeg maatte handle, men jeg vilde ikke have haft saa meget Mod og vilde næppe have faaet Sagerne ordnet saa klart, hvis jeg ikke havde stølet paa, jeg i Dig havde et Vidne i Baghaanden. Heller ikke vilde jeg da saa godt kunnet bære alt det onde, der siden den Tid er blevet sagt om mig.”

„Veed Du, hvordan det siden er gaaet med Peder Tertelsen?” spurgte han.

„Jeg veed, at han er bleven gift med en Enkeovre i Røndal, og at det gaaer ham nogenlunde godt.”

„Det gaaer ham som — jeg havde nær sagt noget slemt! — Han skjændes og slaas baade med Kone og Naboer og fører et Liv som en Djævel. Gudskelov, Du blev fri for ham, lille Trine!”

Pigen drog et Suk, men forøvrigt tav hun.

„Du sukker! Har Du fortrudt, Du ikke tog ham?” spurgte Otto.

„Nei,” svarede hun alvorligt, „men jeg sukkede alligevel over det, Du sagde. Jeg har ikke taffet Gud, som jeg burde; jeg forstaaer næsten ikke, hvorledes jeg skal bære mig ad dermed. Hvor det dog er godt at have et Hjem som Larses Døtre! Der er Guds Ord som det var hjemme.”

„Ja, og Guds Aand er vist ogsaa hjemme der. Du har Ret! Det er en stor Velsignelse at have et saadant Barndomshjem! Det veed jeg med mig selv:

Min Moder led stor Nød med os mange Børn; men naar hun var meeſt forknøt, tog hun ſin Bibel, og deri fandt hun altid noget, der kunde trøſte hende. Saa talte hun med os om det, der havde gjort hende ſaa godt, og ublagde det paa ſin enſolbige Maade; derved lærte vi, lige fra vi vare ſmaa, at frngte Gud og stole paa ham, og den Lærdom vilde jeg ikke bytte bort med en nok ſaa ſtor Arvelod."

"Har Du da aldrig glemt den Arvelod?"

"Nei, glemt den har jeg ikke, ſkjøndt den vel ikke altid har ſtaaet ſaa klart for mig, ſom den burde, for at den kunde holde mig fra at ſynde. Men Vorherre vil ikke lade mig falde dybere, end at han kan reiſe mig igjen."

"Læſer Du nu ogſaa ſelv i Guds Ord?"

"Jkke ſaa meget, ſom jeg ſkulde, tænker jeg. Dog hver Søndag læſer jeg et eller andet Stykke, ſom jeg kan have at tænke paa under Ugens Arbeide. Saa til andre Tider kan jeg rigtignok ſtjæmte og ſynge og være glad, og det trykkes mig juſt godt, jævnligen at holde fig til Gud og hans Ord for at lære, hvor vidt man tør gaa i ſin Glæde."

"Jeg kan ikke læſe," ſagde hun ſørgmodigt.

"Jeg veed det nok. Det er ſtor Skade for Dig. Men Du kunde lære det endnu."

"Jeg er viſtnok tungnem, og desuden er der ſaa meget, jeg ſkal paſſe."

"Men eet vil jeg raade Dig at huſſe paa, lille Trine! Naar Du ſelv ſaaer Børn, da lad for Guds Skyld ikke dem vore op i Uvidenhed!"

"Jeg ſaaer aldrig Børn."

„Det er da din faste Beslutning, at Du ikke vil gifte Dig.“

„Der vil vist Ingen have mig.“

„Jeg veed dog En, der saa gjerne vilde have Dig, som han vil se Dagens Lys; men ham vil Du ikke have.“

„Og jeg veed kun En, jeg vilde have, men han vil ikke have mig. Saa! lad nu det være affnattet.“

Han standsede og saae hende ind i de prægtige Dine, men hun slog dem ned, og der trængte sig en Vanddraabe frem i hendes lyse Dienhaar. Solen stod nu lige ved Jorden og sendte sine Straaler vandret hen ad den hvide, gnistrende Flade; den var saa rød og saa glimrende, men glimrende var ogsaa hun i sin høitrødmende Skjønhed, da han greb hendes Haand og hvilede: „Trine! hjertenskjære Pige!“

Hun skjulte sit Ansigt ved hans Bryst, hans Mund søgte hendes, og da den havde fundet den, tryktede hendes Læber sig til hans saa ømt og tæt, „som skulde de aldrig stilles ad“ — —

En Evighed sammentrængt i et Minut var henderunden, og de vandrede ind i Stoven ved hinandens Side. Dagstjæret kæmpede med Fuldmaanens Skin og omgav dem med et forunderligt Halvlys; men medens de gik der med Hjertet saa fuldt, at Læben ikke havde Ord til at udtrykke Tusindparten af dets Rørelser, streedes modsatte Magter i hendes Sjæl, indtil hun maatte give dem Luft og brast frampagtigt i at græde.

„Er Du bedrøvet, søde Pige?“ spurgte han ømt.

„Jeg er saa glad og dog saa angst,“ svarede hun. „Er Du ogsaa vis paa, at — veed Du, at jeg er ond?“

„Nei, jeg veed tværtimod, Du er god, meget god og kjærlig imod dem, dit Hjerte vender sig til. Man har gjort Dig saa megen Uret, at dit Sind er blevet bittert. Men siden der kom Fred i dit Hjem, har Du forandret Dig Dag for Dag. Det veed jeg fra min Moder. Hun var ikke vel stemt imod Dig i din Barn- dom, og da hun vidste, at jeg alt som en pjaltet Dreng gjorde Dig til min Afgud, stræbte hun paa enhver for- nuftig Maade at faa mig paa andre Tanker; men nu roser hun Dig over al Maade, og det gjør da Enhver, der ikke finder Fornøielse i at rode op i den gamle Historie, som Du jo omtrent var nødt til at bringe istand.“

„Ak! huster Du ikke, jeg altid drillede Dig i gamle Dage?“

„Jo, men det var, fordi Du troede, min Fader var Skyld i din Faders Banære, hvad han nok ogsaa paa en Maade var, skjøndt han langt fra meente det saa ilde.“

„Det var ikke heelt derfor.“

„Ifte?“

„Nei. Lige fra det første, Du kom i Gaarden at tjene, holdt jeg af Dig som af ingen Anden. Men det tyktes mig den største Ulykke. Hvorfor, veed jeg ikke, skjøndt jeg sommetider troede, det var for din Faders Skyld. Jo ældre jeg blev, desto klarere fornam jeg en Rædsel mellem Dig og mig, og derfor drillede og plagede jeg Dig for at — at — ja, er det ikke forfærdeligt! I denne Stund har jeg Dig saa kjær, som jeg aldrig kan faa noget Menneſke, og dog hvister det inden i mig, at jeg ſkulde være ond og bitter imod Dig, ſaa Du ſkulde fly og aldrig, aldrig komme tilbage.“

„Men hvad er det for Snak! Du veed dog —“
 „Herre Jesus!“ udbød hun. „Der er Blod paa Sneen!“

„Hvor? hvor?“ spurgte han.

„Der! der! og se — rundt omkring! O, Gud! o, Gud!“

Han tog hende i sine Arme og talte kjærligt til hende, indtil hun atter blev rolig.

„Det maa have været dette sære Aftenstjær her i Skoolysningen, der forvirrede mig; men det er dog underligt, for det var saa livagtigt! — Er Du kjed af mig? er Du bange for mig?“ spurgte hun og klynge sig ømt til ham.

„Nei, kjære Pige! og vi ville hjælpes ad at fordrive de mørke Tanter, Du lider af.“ De gik videre. Hun var rolig og glad, han var eftertænkfuld, hendes Ord og Væsen havde gjort et dybt Indtryk paa ham; men han bestræbte sig med Held for at synes utvungen. Da de kom til hendes Faders Port, skiltes de, og han sagde, at da hans Tilbagevei faldt forbi inden Sengetid, vilde han se ind ad Døren. Hvis Leiligheden var dertil, vilde hun endnu samme Aften fortælle sin Fader, at hun var forlovet.

Leiligheden var ikke saa ilde, og hun fik sin Nyhed fortalt. Christen Poulsen kjendte Otto baade af egen Erfaring og af Omtale som en dygtig og retsindig Karl. Det var en Feil, at han var fattig; men Faderen kunde ikke nægte sin kjære Trine noget, naar hun ret kjælede for ham, og det sparede hun ikke paa. Da Otto kom, modtog den Gamle ham med et varmt Haandslag, sagde ham sin Mening uden Omsvøb og bad ham mindelig om at være god imod den Skat, han betroede ham.

„Gib Du maatte“ — saaledes endte den enfoldige Mand sin Tale, der ikke var saa enfoldig endda, — „gib Du maatte lære ligesaa godt at kjende hendes Værd, som jeg kjender det, saa vil hun blive Dig kjærere med hver Stund, I leve sammen.“

Manden havde længe ønsket, at Pigen skulde bringe ham en Svigersøn, og nu vilde han ikke have Sagen opsat, thi Gaarden trængte til en Huusbond. Karlen skulde forlade sin Tjeneste — det kunde Penge ordne — og næste Fuldmaane skulde der holdes Bryllup. Da Otto efter Midnat gif til sin Tjeneste, kunde han sige sig selv, at han stod i Begreb med at gifte sig med en rig Mands eneste og smukke Datter, som han elskede høit. Det var ikke enhver fattig Karl, en saadan Lykke var beskaaret, og dog var der ogsaa over ham en uforklarlig Angst.

I den korte Forlovelsestid var Parret oftere sammen, og Begge nytede da den inderligste Kjærlighedsglæde, saa at hver Støtge mellem dem var forsvunden, og hun spøjede muntert over sit sære Anfald i Skoven. Hun besøgte tidt hans Moder, og den fromme, forstandige Kone blev mere indtagen i hende for hver Gang; hun blev ordenlig stolt af sin elskværdige Svigerdatter, — at denne var rig, gjorde sagtens noget til at forøge Stoltheden. Man havde det nu en Deel bedre i Mosehuset end tidligere; thi af de mange Børn vare de fleste ude at tjene, og Jeppe, der havde holdt Ord med at slaa sig fra Hestehandelen, var endnu en dygtig Arbeider og havde god Fortjeneste. Nu syntes Karen, at hun fik rigt Bederlag for al den Nød, hun havde lidt; thi en god Moders største Lykke er jo, at hendes Børn arte sig vel, og at det gaaer dem godt. Ottos

Giftermaal var en god Begyndelse, og da hans yngre Søskende tegnede til ogsaa at blive flinke Folk, var der Grund til at haabe, at han ikke gjorde saa rigt et Greb i Lykkepotten, der jo kunde blive en antagelig Løb ogsaa til de Andre.

Men — som Bryllupsdagen rykkede nærmere, var der en Tanke, som var dukket op i Brudens Sjæl, og som stedsse vandt mere Styrke. Det er en smuk og naturlig Følelse, og den er endog gaaet over til at blive en Slags Overtro, at man forinden sin Bryllupsdag maa forløse sig med alle sine Venner. Trines Tanke vendte sig derfor til hendes Stifmoder. Den Gamle havde i de forløbne Aar boet i sin Broders Huus og med Undtagelse af en Smule Bagvaskelse ikke søgt at skade Mand eller Datter. Denne tænkte derpaa, kom tillige ihu eet og andet fra fordums Dage, der minde om, at hun heller ikke altid havde været saa lydig og ydmyg en Datter, som den, der stod hende i Moders Sted, havde Ret til at forlange, ja, at hun maatte have haft nogen Skyld i den fordums ulykkelige Tilstand. Hun ønskede et venstabeligere Forhold tilveiebragt og talte derom med sin Fader. Han havde ikke noget derimod, naar blot hans kjære Kone ikke vilde forlange at faa et stadigt Ophold der i Gaarden.

Saa gik hun ned til Tørfels, hvor hun, skjøndt det var deres nærmeste Nabo, ikke havde været i mange Aar. Stifmoderen var bort for Hovedet, men lille Trine var indsmigrende. Da den Gamle hørte, hvad Talen var om, blev hun mildere stemt, ja, der fløi endog et slet skjult Glædesglimt over hendes Ansigt. En Stund endnu spillede hun den Forarettede, men endelig sagde hun, at hun ikke længere vilde være vred, men vilde komme til

Stifbatterens Bryllup; hun tilbød endog, at hun vilde gaae derop nogle Dage før og hjælpe til med Forberedelserne. Dette Sidste vilde Pigen helst været fri for; men at afflaae det var at fornærme den Gamle, og det vilde hun ikke; hun tog altsaa med Tak imod Tilbudet.

Dennegang skulde der være et stort Gilde, og da den store Dag rykkede nærmere, ankom Røgekonen med et Par store Leergryder og en halv Tylt Træsløve samt Stegepander og Røgeformer. Hende fulgte et Par tjenende Mander af ringere Rang, de skulde fyre i Bagerovnen, hente Vand og Brændsel samt forrette andre grove Arbeider. Gamle Trine indfandt sig nu ogsaa, og hun kom virkelig til Nytte, da en af de omtalte Medhjælperster allerede den første Dag drak sig pærefuld og fandtes sovende i Tørvefrogen, hvorfor hun fik sin Afsted i Unaade. Gamle Trine tiltog sig ingen Myndighed, men var mild og hjalp til med hvad hun kunde. Saa blev Fjerkræet slagtet, plukket, skoldet og Gud veed hvad mere; der blev brøggnet og baget, og man havde saa travlt, at det var en Lyst at see.

Otto kunde ikke brye sig, at han jo ogsaa en af disse Dage skulde see ind ad Døren til sin Kjæreste, og han kom just, da hun var i fuldt Arbeide med Bagningen. Hun saae ud, som om hun var trunken op af en Meelsæt; men „man skal skaade en Pige i et Deigtrug og ikke i en Springbunds,“ siger Ordsproget, og saadan som hun vimsede om, og saadan som hun smilte over hele det melede Ansigt, medens hun med milde Ord udstedte sine Befalinger som en Huusmoder, der ret er hjemme i sit Huus og glad i sin Gjerning, det var for-

nøieligt at lægge Mærke til. I Jeg og Lyst og behageligt Selskab er det ingen Kunst at være glad, naar man er ung og freidig; men under strengt Arbeide og med mange Ting at passe paa engang, der er det vanskeligt at vedligeholde det gode Humeur, og der er det egenlig, at Hjertets Jævnmodighed skal kjenDES. — Da hun saa ham, fik hun i Hast en Smule af Melet tørret af Ansigtet, saa talte hun nogle Ord med ham, men derpaa sagde hun, at han skulde gaae sin Vej; thi saalænge han stod der og saa paa hende, kunde hun ikke bestille Noget. Han ahlød da ogsaa, skjøndt ugerne.

Dagen før Brylluppet rev hun sig dog løs fra Travlheden og løb ned til Mosehuset. Hun kom ind med saadant et underligt undseeligt Smil og bad om at maatte tale i Genrum med Karen. Denne sagde Ja, men blev halvt bange for, at der var noget Galt paaferde, da Bigens Væsen var anderledes, end det pleiede. Da de vare alene, sagde den Unge: „Jeg har Noget at bede om, Moder!“

„Hvad er det, Barn?“

„Det er, at I vilde lære mig, hvorledes jeg skal blive en god Kone. Jeg har mangengang været ond, og hvis jeg skulde blive det igjen, var det en stor Ulykke.“

„Det var det; men Sligt kan man ikke lære Noget; det maa komme af et godt HjerTE og af Guds Raade.“

Bigen nikkede.

„Dit HjerTE er ikke slet,“ vedblev Konen, „og naar Du tidligt og seent beder Gud om Hjælp, saa —“

Trine afbrød hende: „Det er derfor, jeg er gaaet herved til Eder. Vil I ikke lære mig Fadervor?“

„Herregud, mit Barn! Kjender Du ikke dit Fadervor?“

„Nei! Jeg kan dunkelt mindes, at min Moder — min egen Moder — lærte mig det, mens jeg var et lille Barn. Hun sad ved min Seng og saa saa smukt ud med sine klare Dine, medens hun lod mig fige Ordene bag efter sig og holdt mine foldebe Hænder i begge sine; men siden har jeg glemt det; Ingen brød sig om, at jeg kunde det, og jeg brød mig ikke om at lære det. Nu, nu trænger jeg til det, thi jeg er saa lykkelig og glad og dog saa frugtsom. Jeg haaber, vor Herre vil mig vel, og jeg trænger til at tale til ham — ikke blot at sukke uden Ord, som jeg hidtil har gjort, thi jeg vidste ikke, hvad jeg skulde sige.“

„Otto kunde dog lære Dig det,“ sagde Konen. „Jeg haaber da, at han ikke har glemt sine Bønner.“

„Det har han ikke; men jeg undseer mig ved, at han skal kjende min hele Uvidenhed paa engang. Der er nok, som han ikke kan undgaae at mærke. Jeg tænkte, I nok vilde hjælpe mig tilrette i Et og Andet.“

„Det vil jeg ogsaa,“ fik hun til Svar, og den gode Huusmandskone tog hendes Hænder mellem sine, som Trines egen Moder havde gjort, og med grædende Taarer bad hun med og for den stakkels forsmættede Pige og gjentog den guddommelige Bøn atter og atter, indtil hvert Ord prægede sig fast i den villige Lærlings Huusfommelse. Endnu talte hun Abkilligt med hende om hver enkelt Bøns Betydning, og Bruden gif til sit Hjem.

Man kom silbig i Seng den Aften, og næste Morgen skulde man tidligt op for at lægge den sidste Haand paa Forberedelserne. Ved Midnatstid sagde Rogetonen: „Nu er Alt paa rebe Haand til imorgen, nu ville vi sove i tre Timer; men Du, Trine, maa ikke staae op. Du skal blive ved at sove, for at Du ikke skal se bleg og forvaaget ud, men være smuk paa din Bryllupsdag!“

Trine vilde unægtelig gjerne være smuk paa sin Bryllupsdag; hun gjorde vel nogle Indvendinger, men de vare ikke oprigtig meente.

„Du maa helst gjøre, som Rogetonen har sagt,“ raadede gamle Trine, „og for at Du ikke skal vaagne ved Uroen, naar vi staae op, maa Du helst lægge Dig i Gjestekamret; det er mest affides.“

Hun fulgte Raadet, Alle gik tilsæns, og det rummelige Bondehuus laae som uddød i det straalende Maanestien.

Men ikke længe. En Time efter kunde en Skiftelse være bleven seet at bevæge sig derinde; men den blev ikke seet. Den færbedes lydløst, og det var, som om Dørene sprang op af sig selv for den. Den gik igjennem Dagligstuen ind i Sovestuen, aabnede der et Skab og luffede det igjen, efter at have taget Noget ud deraf, gled saa ud af Døren og gjennem Dagligstuen og Overstestuen ind i Gjestekamret, hvor Bruden sov.

Sengen stod lige ved Vinduet, gjennem hvilket Fuldmaanen sendte en blændende Strøm af Solstraaler. Det var saa lyst, saa lyst næsten som ved Dagen. Pigen sov trygt, hun laa der opadvendt med foldede Hænder, som hun havde endt sin Aftenbøn, det unge,

deilige Bryst var blottet, paa Ansigtet laae et Smil som i en lykkelig Drøm. Maaskee drømte hun om sin Brudgom, maaskee drømte hun ogsaa om en bedre Brudgom, der ikke havde forsmaaet det første og sidste Fadervor, den unge vantundige Pige havde bedet.

Den hemmelighedsfulde Stikkelse nærmede sig Sengen med forsigtige Fjed, med korte og hurtige Andedbræt; i dens høire Haand befinnede Maanen en glimrende Gjenstand, og denne Haand og denne Gjenstand strakte sig hen mod den sovende Piges nøgne Hals og gjorde der en hastig Bevægelse. Der løb et kvalt Skrig, saa underligt dæmpet og tabende sig i en gurglende Lyd, de foldede Hænder skilte sig ad, og den ene faldt ud over Sengestoffen; derpaa blev Alt stille. Den forbrøderiske Stikkelse stod stille et Minut, saa drog den et dybt Suf og forsvandt derpaa lydbløst ad den samme Vej, den var kommen, efterat den havde lagt den blanke Gjenstand paa Jorden under den nedhængende Haand.

Kloffen tre stod Kogekonen op og kaldte paa de andre Kvinder; men det blev høilys Dag, inden Bruden lod sig see. Endelig gik man hen for at kalde paa hende, og der laa hun kold, stiv og hvid som Snee; men der var Blod paa Sneen.

Tjenestepigen, der skulde kalde paa hende, vendte skrigende tilbage. Hver Tunge lammedes, og hver Sjæl sloges med Rædsel og Gru undtagen een; men denne ene greb den første Veilighed til at hviste den meest Sladderagtige af de Tilstedeværende et Ord i Øret, og det Ord gik videre og blev til Rngte og vorede som en rullende Sneehold. Atter, hed det, havde den onde Pige standset det Brnslup, der var bestemt, men denne Gang

ikke ved paa en forargelig Maade at afbryde det ved selve Alterets Fod, men ved at myrde sig selv med sin Faders Nagelkniv, som var fundet, hvor hun havde tabt den af sin stivnende Haand. Kjendsgjerningen var der; kun Bevæggrunden til heller at ville døe end gifte sig kunde man vanskelig fatte, dog ogsaa dette fandt Røgtet omsider paa Raad til at udtønde.

Bryllupsgjæster kom der ingen af; thi Sendebud mødte dem undervejs og fik dem til at vende om. Den lykkelige Brudgom kom kjørende med klingende Spil og jublende Venner; da mødte Budskabet ogsaa ham, han sprang af Vognen, bad Vennerne at vende om og gif hen til Bryllupsgaarden, der saa pludselig var blevet et Sørgehuus.

Man førte ham ind til Christen Poulsen, der sad sammensunken og tilintetgjort hos Liget af sin høit-elskede Datter og stirrede paa det med et sløvt Blik. Otto kunde ikke tale, men greb den Gamles Haand og knugede den fast i sin, medens Taarerne styrte ud af hans Dine. Manden vendte med Betsvær sine næsten stivnede Dine bort fra Betragtningen af Liget og løftede dem langsomt op til den Ryskomnes Ansigt; men da han saa, hvem det var, før han op med et Sæt og hviskede: „Hun har ikke selv gjort det!“

Otto gyste. Ikke vilde han modsigge den Gamle i hans bitre Sjæleval; men hiin Aften i Skoven var øieblikkelig rundet ham ihu. Denne uforklarlige Rædsel, hun uagtet sin Kjærlighed havde sagt sig at føle for ham, var den ikke i de sidste Timer, før Løftet uigjenfaldelig var aflagt, bleven saa mægtig, at hun ikke kunde modstaae den? Ingen anden Forklaring kunde

han give sit eget skrækslagne og indtil Døden bedrøvede Hjerte.

„Gud har ikke selv gjort det!“ gjentog Manden med Hefstighed, da han intet Svar fik.

„Men hvem har gjort det?“

„Ja, hvem?“

Og han sank atter hen i sin sløve Bektuen, ret som i en Døs, og Otto satte sig hos ham og vi vilde overlade dem Begge til Tiden, der for den Unge, naar han havde udgrædt sin Smerte, vilde læge Saaret, saa at der kun vilde blive et smerteligt sødt Minde som et Ar tilbage af hans dybe og vedholdende Ungdomskjærlighed, men som for den Gamle vilde istjænte en livslang Række af Sorgens Dage, fordi hans Eneste, hans Elskede hans skrøbelige Tilværelses gode Engel var bleven ham frarevet og frarevet paa en saa forfærdelig Maade.

Lægen kom og afgav sin Kjendelse: „Boldsom Død!“, og Herredsfogden holdt Forhør og afgav sin Kjendelse: „Selvmord“, og Pigenes Støv blev jordet uden Sang og Klang en Aftenstund i et Hjørne af Kirkegaarden: thi Selvmordet skulde straffes — paa de Levende naturligviis; den Døde kunde man ikke ramme. Da Vaaren oprandt, plantede Otto Blomster paa Graven; han fik Tilhold om at lade det være; men hen paa Sommeren plantede en stærkere Haand Blomster paa Graven, røde Valmuer og og himmelblaa Kornblomster; den samme Haand lod Tornebussen paa Diget dække Graven med sin Blomstersnee og lod Lindeblomsterne omgive den med deres søde Duft. Om vor Herre fik Tilhold om at lade det være, vides ikke; men vist er det, at han ikke adlød.

Christen Poulsen var nu mere sløv end forhen,

og da hans Formyndere ikke brød sig om hans Bedrift, tilbød gamle Trine at drage ind i Gaarden igjen og holde Sagerne i Orden. Formynderen, der fandt dette mageligt for sig selv, gjorde ingen Indvendinger, og Manden var ligegnsbig ved dette som ved alt Andet. Nu blev hun altsaa Gaardens Herskerinde uden Modstand, og da Manden adlød alle hendes Bink, er det rimeligt, at hun behandlede ham nogenlunde godt. Ved daglig at omtale hans Datters Lyder og hendes selvforvoldte Endeligt for ham havde hun ogsaa et Middel til at pine ham saa kraftigt, at hun ikke behøvede at tage sin Tilflugt til andre. Man begyndte at tale om, at Selvmorderen gik igjen i Huset, og Tjenestefolkene, hvoraf Flere, og det aldeles sanddrue Folk, paastode at have seet hende med deres egne Dine, skiftede hyppigt. Otto kom engang der i Huset, men da han modtoges kaldt af Tjenestefolkene, varede det længe, inden han kom igjen.

En Vinteraften, en Maanefkinsaften som den Aften to Aar tidligere, da han fik Trines Ja, kom han der dog med sin Willie. Han havde nemlig været hjemme hos sine Forældre, men vilde nu om Aftenen gaae til sin Tjeneste. Det var tykt i Veiret, og der faldt nogen Sne; det blæste ogsaa endel, saa det egentlig var et begyndende Sneefog. Forældrene vilde, han skulde være bleven til om Morgen; men det havde han ikke Lyst til, og han var et ordenligt Tjenestetjende, der aldrig blev borte over Tilladelsen. Heller ikke var han bange for en Smule Sneefog, da Aftenen var saa lys. Han gik altsaa; men Sneestormen tiltog, og før han vidste det, var han vildfarende. Han gik langt og længe, meente han, thi under saadanne Omstændigheder er Ve-

som Tid umaadelig lang. Endelig kom han i Læ for et beplantet Dige, og nu skimtede han Lys i nogen Afstand. Han gik efter Lyset og naaede en Gaard, som han ikke kjendte, syntes det ham; men da han kom ind i Stuen, saa han, at han var hos Christen Poulsen.

Han sagde, at han var vildfarende, og man bød ham Nattely. Han havde halvanden Miil til sin Tjeneste, og nu vilde han ikke prøve paa at naae dertil, eftersom Veiret var. At gaae det korte Stykke Wei over den flade Mose til sin Faders Huus var næsten ligesaa farligt, og han tog altsaa mod Tilbudet. Det var Sengetid og en Tjenestepige tog et Lys og bød ham følge sig. Han adlød; men underveis skottede hun sky omkring sig og foer sammen ved hvert Vindstød, der høstes. I Overstestuen pegede Pigen paa en Seng.

„Stal jeg ikke sove i Gjestekamret?“ spurgte han.

„Nei, der sover aldrig Nogen, derfor er her sat en Seng.“ Hun satte Lyset paa et Bord, tog et andet Stykke Lys op af sin Lomme og tændte det, da hun ikke turde gaae tilbage i Mørke. Efterat hun havde seet sig ængstelig omkring i Stuen, bød hun ham Godnat og gik.

Han var ikke oplyst nok til ikke at troe paa Gjengangere, og at hans afdøde Kjæreste gik igjen havde han hørt vidt og bredt omtale. Der overfoer ham en sieblikkelig Gysen, da han tænkte derpaa; men bange var han egentlig ikke; dog astog han kun Frakten og gik forresten paaflædt tilsengs. „I Jesu Navn!“ sagde han og slukkede Lyset; derpaa gjorde han Korsets Tegn for sig og sagde: „Har hun ingen Ro i Graven, min stakkels Trine, og kommer hun her inat, saa kan hun dog ingen Skade gjøre mig, selv om hun vilde. Men hvor-

for skulde hun ville det?" Derpaa bad han sin Aftenbøn, som han haade havt for Skif, siden han var Barn; men da faldt det ham ind, han havde hørt, at man ved inderlige og vedholdende Bønner kunde skaffe en urolig hebenfaren Aand Hvile. „Jeg vil bede for hende,“ sagde han, „bede af mit ganske Hjerte for hendes Sjæls Salighed.“ Og som jagt, saa gjort. Det Spørgsmaal: „Tør Du bede for de Døde?“ faldt ham aldrig ind. Den Sjæl, han havde havt kjærest paa Jorden, var henfaren i sine Synder og sagdes at vandre fredløs omkring i de skumle Nætter, han bad for hende, tryggede Herren om at unde hende Fred og Frelse. Mangen har vel som han bedet alvorligt for deres hedengangne Kjære, og hvilken end Bønnens Virkning har været, det tør nok troes, at de ikke have bragt Guds Bredde over den Bedende.

Den bestandigt tiltagende Vinterstorm rasede, Sneen pidskede paa Ruderne, det peb ved Sprosserne og i Dørens Fuger, hist og her klaprede en Dør, og nu og da knagede Tømmeret i det stærke Huus. Men han lod Luftens Magter udkæmpe deres Strid, han holdt ved i Bønnen, indtil hans Dine vare nærved at falde sammen af Træthed. Da klaprede Døren stærkere end nogenfinde, uvilkaarligt vendte hans Dine sig derhen, og Bønnen forstummede paa hans Læber; thi han saae Døren bevæge sig paa sine Hængsler og en hvidklædt Skikkelse træde lydløs ind.

Han blev ikke lammet af Skræk, ja han syntes ikke engang at være bange; men det var, som om han følte Nærværelsen af noget Helligt, som om en dnb og betydningsfuld Landom skulde afløses for ham. Han laae med tilbageholdt Aandedræt, saae og lyttede.

Stiftelsen gled saa tæt forbi ham, at han kunde have grebet den med Haanden, den gled hen midt i Stuen, her standsede den, saae sig om til alle Sider og vendte endelig Ansigtet imod ham. Han syntes at kunne see i Maaneffinnen, at den aabnede Læberne, som om den vilde tale, han hørte den to Gange gispe som for at faae Luft; endelig hvissede den et Ord, og han foer sammen ved at høre dette Ord og denne Stemme.

„Hævn!“ hvissede den.

„Hævn! dobbelt Hævn!“ vedblev den som rasende, „det er det, jeg har levet for, dermed har jeg mættet min Sjæl Dag for Dag. — Tys! Kommer der Noget? Hvad vil I mig? Tør jeg ikke see min Datter i Søvn den sidste Nat, før hun bliver gift? Jeg har Jngenting i Haanden! — Jeg bød ham Alt, hvad en Kvinde kan give; da loe han ad mig; han skal miste Alt, hvad en Mand kan miste, lad ham saa græde.“ — Som et Lyn foer hun hen til Gjæstefammerets Dør, aabnede den sagte og tittede ind. „Hun er smuk i sin Søvn!“ sagde hun; „men hvad gjør det til Sagen; og dog, jeg troer ikke, jeg kan gjøre det. Hvorfor stillede hun sig ogsaa imellem mig og ham? Hvorfor bedrog hun mig og rev Gjengjældelsen ud af min Haand, da jeg troede mig vis paa den? Jeg vilde jo dog ikke hendes Ulykke! Men det gjorde hun, og derfor vil jeg gjøre det; hun har fortjent det, og Otto med; han havde gaaet paa Suur og sagt hende Mere, end hun turde vide.“ Nu gik Stiftelsen heelt ind i Kammeret; Otto listede sig heelt ud af Sengen og sneg sig efter den hen til Døren.

Søvnengangeren stillede sig foran den tomme Seng, hvori der kun laae noget Galm, hun løstede den høire Haand, det var, som om hun tog Sigte et Dieblit, saa

foer hun med den dybt ned i Hølm, drog den ligesaa hurtigt tilbage igjen og stod da ubevægelig.

„Tys!“ hvislede hun, „det var dog et rædeligt Skrig! Det maa være bleven hørt, og de ville komme! — Dog ligemeget! Jeg har naaet min Hævn, og hver Dag, han lever, vil han begræde sin tabte Diefteen. Ja, lad ham det, han har fortjent det! Mens jeg var ung, var jeg ikke som nu; jeg vilde være blevet ham en god Kone; men han spottede min Kjærlighed; det skulde han ikke have gjort! — Er der Blod paa min Haand? Nei! Ijsfald kan det vaskes af. — Der kommer Ingen; de maae Intet have hørt! — Tys! — Lad saa Kniven ligge der; hun har selv gjort det! — Hun løi om mig og Terkel og Peder, kan det hedde, og Otto var hendes Medvinder, derved tvang han hende til at give ham sit Ja; men nu har hun dræbt sig for at blive fri for ham!“ Hun gif ud og lukkede Døren omhyggeligt, dernæst saae hun omkring sig og vilde være blevet Otto vaer, hvis hendes Dine havde haft deres Seekraft; men hendes Sjæl og Sanser dvælede i en svunden Tid, ved en skummel Gjerning, den hendes onde Samvittighed drev hende til hver Nat at gjøre om igjen.

Otto følte hverken Skræk eller Harm; han var paa en vis Maade som ude af sig selv, og dog var hans Tænkeevne frygtelig klar. Han forstod det nu Altsammen, forstod ogsaa, hvem det var, der „gif igjen“ der i Huset, men han vilde oppebie Alt, hvad der var at see og høre, før han skred til at handle. Derfor, da hun gled henimod Udgangsdøren, fulgte han hende i Hælene. Hun aabnede den; men da hun atter vilde lukke den, var han imellem den og Dørarmen, hun samlede for at faae den truffet til, men da kom hun til

at berøre ham, og nu udstødte hun et hvinende Skrig og vilde være sløgtet, hvis han ikke i samme Nu havde grebet hende og holdt hende fast.

„Hvad er dette? — Hvor er jeg?“ spurgte hun forfækket.

„Her,“ raabte han med Tordenrøst, „og Du har myrdet hende!“

„Ja, ja!“ stammede hun. „Lad mig gaae!“

„Gaae? — Ja til Helvede skal Du gaae, naar Bøddelen har udført sit Arbejde!“ og holdende hendes Arm fast som med en Skruestik næsten slæbte han hende ind i Dagligstuen, hvor de mødte hendes Mand, der var vaagnet og farede ud af Sengen ved hendes Skrig.

„Hvad er der paafærde?“ spurgte han.

„Der er det paafærde, at din Kone har myrdet din Datter,“ svarede Otto.

„Endelig!“ udbrød den Gamle med en forfærdelig Glæde. Saa er det da blevet aabenbaret! — Ja, det gjættede jeg dengang, og længe har jeg vidst det med Visshed; men Ingen bryder sig om, hvad jeg siger, og derfor taug jeg.“

„Hvad er der nu allerførst at gjøre?“ spurgte Otto. „Vi maae have Bud til Sognefogden.“

„Nei, vi maae lade hende gaae sin Gang og sige det til Alle, at min Datter ikke har dræbt sig selv, men at min Kone har dræbt hende. Naar mit Barn hviler ærlig i sin Grav, saa forlanger jeg ikke Mere, og saa maae de, naar de ville, lægge mig ved hendes Side.“

„Nei, det maa ikke skee, og det kan ikke engang skee, uden at Mordersten bliver overgivet til Dørigheden. Tænd Lys, Christen! og kald saa paa Karlene.“

Manden adlød; men medens han var borte, holdt Karlen hende endnu stedse fast, og kun hans voldsomme Dag holdt hende opreist, da hun ellers vilde være sunket mod Gulvet.

„Otto!“ hviskede hun.

Han svarede ikke.

„Otto!“ gjentog hun mere indtrængende. „Slip mig og gaa i Seng! Naar Karlene komme, forsikrer jeg, at den fordrufne Daare har drømt; men jeg lover Dig, at Du inden en Maaned skal være Eier af Gaard og Gods og Alt, hvad vi have!“

Han taug og vendte Hovedet foragtelig bort.

„Otto!“ vedblev hun. „Slip mig og lad mig løbe; jeg faaer da at see, om jeg kan bjerge Livet paa Marken i det forfærdelige Uveir og komme i Sikkerhed. Jeg kommer aldrig tilbage, og I kunne sige, hvad I ville?“

Endnu fik hun intet Svar, men i det Samme kom Manden med Karlene.

Mordersten blev bevogtet, indtil man blev istand til at overgive hende i Retfærdighedens Hænder; men sit Maal havde hun naaet, og den Mand, der havde været uforsigtig nok til at opvække hendes Brede, hans Liv havde hun forbittret for alle kommende Dage. Det var en fattig Trøst, at hans Datters Grav var ærliggjort, at nu han og Otto kunde hædre den efter Hjertenslyst, — han blev aldrig mere glad og lykkelig.

Otto sørgede med og for den Gamle og blev ham en trofast Støtte i hans Alderdom. Sin første Kjærlighed glemte han vel aldrig, men alligevel fandt han sig en kjær Hustru, og Christen Poulsen havde den Glæde at bære en lille Trine paa sine Arme, førend

han efterlod den engang forhaabede Svigersøn sit Guds og selv bragtes til Hvile under Tornebussen ved Kirkegaardshjørnet, — den foragtede Plet, som var blevet helliget ved den ustyldigt Myrdebets Sten.

Da alle Ondskabens Hemmeligheder kom op, var Terfel og Peder, skjøndt de ingen Deel havde i gamle Trines værste Gjerning, saa dybt indviklede i hendes Rænter, at de ikke ganske kunde undgaae Straf og Tiltale. Straffen blev dog hverken haard eller langvarig, men en værre Straf var den Afsty, der nu efter deres Løsladelse vistes dem af Alle. Almeenheden dømte, at de havde Skyld i Pigens Mord middelbart om ikke umiddelbart, og deri havde Almeenheden ganske vist Ret. De kunde ikke begaae sig der i Egnen og flyttede derfor omjæder bort til en anden Egn, hvor det er at haabe, at de beslittede sig paa et bedre Levnet og en retfindigere Færd.

Christen Kvarild,

Der var Fremmede i Vester-Kvarild, og det var en stor Sjeldenhed; thi der var meer end en halv Miil til nærmeste Nabo. Ja, til Øster-Kvarild var der ikke nær saa langt, men med Folkene der levede man i Uvenskab og kom sjelden sammen. Man boede altsaa i sin Ensomhed mellem de mørke Hedebanter; men ved den anførte Æilighed var der, som sagt, Fremmede. Det var en aldrende Huuskone, der hed Kirsten Hestbæk, og som stadig gik omkring i Sognet og i de nærmeste Egne for at bjerge Foden. Hun tiggede ikke, af nei! Men gav man hende noget, tog hun dog gjerne imod det, og gav man hende intet, saae hun ikke videre mildt. Folks Gaver gjengjældte hun ved at bringe Ngt imellem Døre; hun var saa at sige Egnens levende Avis, dog hørte hun ikke til Smudsbladenes Tal; thi sjelden og med kjendelig Ulyst talte hun ondt om Folk, medens hun med stort Velbehag meddeelte gode Tidender og da end ikke var fri for at overdrive en Smule. Forøvrigt drev hun ogsaa andre Syssler; thi foruden det, at hun altid havde et Haandarbejde med sig, gjorde hun ofte god Tjeneste som Forligsmæglerke og — Egtelsskabsmæglerke. Samtlige disse Forretninger lode til at være taalelig indbringende, thi hun havde sit gode Udkomme,

var net flædt, og da hun i det hele var en vakker gammel Kone, var hun velset, hvor hun gjæstede.

Alf to Grunde var hun denne Dag velkommen i Kvarild; thi Hans Kvarilds Kone, Karen, var en syg og skrøbelig Stakkel, som i mange Aar havde været fængslet til Seng og Lænestol af en Lamhed i Lænden, der hindrede hende i at gaa eller foretage sig noget. Naar nu Mand og Søn og Tjenestepige vare ved Arbeidet, faldt Tiden lang for den stakkels Kone i det ensomme Hjem, og derfor var det hende en sand Nødske engang imellem at se den livlige, snaksomme, megetvidende Kirsten Hestbæk hos sig. Desuden forholdt det sig saa, at Karen havde et Barn, en Søn, der hed Christen, og som var over et og tyve Aar, og ham ønskede hun snarlig gift, hvilket man ikke kunde for-
tænte hende i; thi i atten Aar havde hun fra sin Lænestol styret sit Huusvæsen ved Hjælp af Tjenestepiger, der vare baade saa og saa. Vel maatte hun da længes efter den Dag, da hun kunde saa en elskværdig og blid Svigerdatter i Huset til at lette hende Byrden og yde hende Pleie og venlig Omgang. Hans Kvarild var deri enig med sin Kone; men selv om Sønnen blev gift, vilde han dog en Tid styre det udvendige, hvilket der var Rimelighed i, da Sønnen var saa ung og uprøvet.

Med Valget af en Svigerdatter var man imidlertid temmelig fræsen, saasom der var Rigdom i Kvarild, og Sønnen var et smukt og skikkelig Menneske. Da Sagen var kommet paa Tale mellem de to Koner, foresatte Karen sine Fordringer: Pigen skulde være ung og fjøn, være Datter af hæderlige Gaardsfolk og kunne vente en taalelig Medgift. Kirsten gjennemgif i Tanterne

Egnens giftefærdige Piger og opregnede dem, hun meente, der vare nogenlunde passende; men hun ved en eneste af dem hængte den syge Kones Tanker sig fast, og det var ved Trine, Sognefogdens Datter i Hjortsballe. Om hende spurgte hun yderligere. Oplysningerne vare tilfredsstillende, og Kirsten fik det Hverv at indlede Sagen med al behørig Forsigtighed. Hun fik en rigelig Gave og gik videre.

Sognefogden, Lars Hjortsballe, var en anseet Mand, der eiede en større Bondegaard og sad i taalelig Velstand. Men han havde elleve levende Børn, saa der kunde ikke blive store Summer til hver Enkelt af dem. Dog, da det var smukke Børn, der tegnede til at arte sig vel, vilde de jo nok komme frem i Verden alligevel. De tre ældste Børn vare Sønner, det fjerde en Datter, det var Trine, som dengang nærmede sig Tyveaarsalderen. Hun var en høi, slank Pige, ingen udmærket Skjønhed, men med et Ydre og et Væsen, der i temmelig høi Grad eiede det ubestridelige noget, man pleier at kalde Ynde. En sædelig og klog Pige var hun derhos, og til Orden og Arbeide var hun vant i det ordenlige og gode Fædrehuus.

Kirsten Hestbætt indfandt sig snart, og aldeles som om det var hendes eget Baafund, fik hun Sagen bragt frem for Pigens Moder. Denne kjendte ikke stort til Forholdene i det affidesliggende Kvarter, men da Kirsten omtalte den gode Gaard og den øvrige Velstand, syntes Johanne, Giftermaalet vilde være en stor Lykke for hendes Trine, og hun kunde ikke dølge sin Altraa efter at se det fremmet. Kirsten fik igjen en rundelig Gave og et hemmeligt Grinde, der skulde røgtes med Fjnd. Saadan gik hun oftere frem og tilbage.

Sagen drøftedes i Hjortsballe. Lars lod til at være stemt for den, men Trine vidste ikke ret, hvad hun vilde. Kristen Kvarild kjendte hun saa løseligt og lod til at have noget, men ikke meget imod ham. Saa toge Forældrene Sagen i Haand for at fremme den eller lade den falde efter Godtbefindende; men allerførst vilde de se sig for og lade som ingenting. Et Besøg blev aftalt gennem Kirsten.

Paa den bestemte Dag førte Lars og Johanne til Kirke og mødte der Hans Kvarild. Det var som ved et reent Tilfælde, det blev omtalt, at Hans havde Grise til Salg, og at Lars vilde kjøbe et Par. Kjøbe dem ufeete vilde han dog ikke, og det var saadan en lang og kjedelig Dei til Kvarild. „Na pyt med det!“ sagde Hans. „Du har nu Hestene i Tøiet. Kjør derud! Tag din Kone med. Vi have jo vel ikke stort at byde hjem paa; men for en Gangs Skyld kan det maaske dog mere hende at komme ud og se vore skarpe Lyngbakter.“

Lars gjorde paa Strømt et Par Indsigelser, saa rullede man derud. De Fremmede bleve bænkede og skjænkede. Den stakkels Karen saae den Dag saare livlig og lykkelig ud, skjøndt hun ved sig selv klagede over, at Trine ikke var fulgt med. Hun vilde jo saa gjerne have seet, hvor smuk og sød hun var, og ladet hende forstaa, hvor kjær hun allerede havde hende. Men det maatte jo ikke saadan være; thi Frieriet var endnu, som det aldrig havde været i Nogens Tanke.

Christen Kvarild sad som paa Naale. I sit stille Sind havde han længe beundret Sognefogdens vakre Datter, og det var med stor Glæde, han havde modtaget Budskabet om, hvad der var igjære. Men Sogne-

fogdens og hans Kones prøvende Blif var mere, end han kunde udholde. Han følte, at han var drengagtig, og søgte at fremkunste et mandigt Væsen; alligevel havde han en Fornemmelse af, at han saae lige dum ud for det. „Gid Maaltidet bare var endt!“ tænkte han, og Onsket gik da ogsaa snart i Opfyldelse. Han blev heelt vel tilmode, da hans Fader bad de Fremmede om at følge med ind i Storstuen og se, hvilke Skatte man eiede af Uldent og Linneb og Sølvstøi; men Hjertet sank i Livet paa ham, da Lars sagde: „Jeg forstaaer mig kun lidt paa de Dele. Jeg vil heller gaa med Christen ud i Marken og se paa Kornet og Kvæget.“

Rnøsen maatte følge med, og det var ubehageligt; thi Sognefogden var en tør Karl, der havde Dine og Dren med sig og vilde vide Bested om, hvad den vordende Svigersøn bestod af. Først talte de om Aolsbruget, og det gik endda taaleligt; thi skjøndt man i Kvarild drev fine Jorder paa en Maade, der var mindst tredive Aar gammel, saa vidste dog Christen god Bested om denne Maade. Det var jo altid noget. Værre blev det, da man kom til Kvæget; thi her kom Christen i sin Trosthyldighed til at omtale, hvor meget ondt man led af Hegeri. Lars indkastede et Spørgsmaal, og Rnøsen lod sig narre til at fortælle lange Historier om Folkene i Øster-Kvarild, der efter hans Sigende vare det værste Troldepaar, om et stygt Gjenfærd, der færbedes paa en vis Plet af Marken, og om meget andet, der i Sognefogdens Dren var ligesaa mange Taabeligheder; thi han troede hverken paa Heye eller Spøgelse. Pludselig standsede han og spurgte Karlen: „Hvad bestiller Du om Vinter-aftener?“

„Jeg? Jeg snoer Halmfimer, fletter Studepuder og —“

„Ja, til Eders eget Brug, det forstaaer sig; men Vinteren er lang, og det Arbejde kan ikke tage alle Aftener op.“

„Nu, saa spille vi Kort, jeg og min Fader.“

„Er det morsomt?“

„Na nei; men Tiden gaaer ved det.“

„Ja, Tiden gaaer. — Hør! Du veed vel, at der oppe i Kirkebønen er en Sognebogsamling. Har Du aldrig tænkt, det var rart at sidde og læse i en Bog om Aftenen?“

„Min Moder har talt om det engang; saa sagde min Fader, at det kostede fire Mark om Aaret, og de Penge kunde man ligesaa godt smide ud af Vinduet.“

„Maaske Du ikke holder af at læse?“

„Jeg veed det snart ikke. Jeg troer det nok; men min Fader siger, det er ingen Nytte til at læse, naar man hverken skal være Præst eller Rigsdagsmand.“

„Veed Du, hvad Rigsdagsmand er?“

„Ja, det er saadanne Mænd, der faaer tre Rigsdaler om Dagen for at sidde ovre i Kjøbenhavn og stjændes i de koldeste Wintermaaneder. — Det er en god Dagløn i saa korte Dage.“

„Den kunde Du maaske have Lyft at tjene.“

„Na ja; men jeg bliver vist ikke Rigsdagsmand.“

„Det troer jeg heller ikke. — Hør, min Ven! Vil Du se efter, om mine Heste have opædt, for jeg troer, det er bedst, vi tænke paa at komme hjem!“

Rnøsen gik. Han var ilde tilmode; thi han følte — og han kunde ellers have seet det paa Sognefogdens Ansigt — at han havde sagt en heel Mængde Dumheder.

De vare nu komne tilbage til Gaarden; han gif ind i Foderloen og satte sig og var nær ved at græde.

Johanne mødte sin Mand i Gaardsledet, og hun fik ham truffet om bag ved Gaarden, hvor hun begyndte at fortælle om al den Herlighed, hun havde seet: den store Mængde gammelt Solotoi! En Skuffe, der var saa fuld af blanke Specier, at der knap var Plads paa Bunden til et Par Obligationer! Og saa havde hun seet Badmel og Dyrveaar og Værred i Ruller saa store, saa store! Da hun havde endt sin Løvsang, spurgte hun Lars, hvad han syntes om Jorderne.

„De ere jævnt gode, men daarligt dyrkede,“ sagde han. „Det kunde blive en udmærket Gaard, naar den fik en dygtig Mand; men det bliver Christen aldrig.“

„Ikke det?“ sagde Johanne lidt forknytt. „Ja, Trine lod sig nok mærke med, at han var lidt barnagtig.“

„Barnagtig!“ knurrede Lars. „Det kan hun selv være, og i den Alder er der intet ondt i det. Men han er en Tøsse, et reent Faarehoved.“

„Han er endnu ung,“ undskyldte Ronen. „Vor Trine har en god Forstand, og med Tiden vil hun nok faa ham til at arte sig.“

„Vor Trine er som de fleste andre Biger. Jeg tænker, en Mand vilde nok være tjent med hende, naar han virkelig er en Mand. Men en dum Dreng som denne her skal hun aldrig faa med min Willie. Gaaer han ikke der og fortæller mig en lang Krønike om Faarene, der vare forherede, saa de dansede baglænds op ad Bæggene i Faarestien! Og da jeg spørger, om han selv havde seet det, — jeg vilde jo høre, om han frivillig gif og fnylde mig med Løgn, — saa sagde han,

at Hyrdebredrenge havde sagt det og bandet paa det, og saa maatte det være Sandhed. Nei, han har saamænd ikke Gaver til at lype; men jeg troer nok, man kunde saa ham til at tro den største Løgn, det skulde være."

Dermed gif han; men hverken han eller Konen vidste, at den Bæg, de under Samtalen havde lænet sig til, var Foderloens Ydervæg, og at Christen sad der indenfor og hørte hvert eneste Ord. Nu blev han der. Han syntes slet ikke, han havde Mod til at komme frem og gaa Sognefogden under Die; det maatte han dog, da der snart blev spændt for. De Fremmede vare imidlertid yderst afmaalte i deres Udfærd, og han gif og skulede. Hans Forældre vare ogsaa ordknappe; thi de kunde nok mærke, at Forehavendet var strandet.

Mildest af Alle var Johanne. Hun kunde ikke saa let slippe den lovende Udsigt for sin Datter. Maaſke havde hun ogsaa ondt af det for Knøsen, der gif og var forknøgt. Da hun bød ham Farvel, trykkede hun ham saa ømt i Haanden, at han maatte løfte sine Dine. Med moderligt Velbehag betragtede hun hans aabne og smukke Ynglingeansigt, saa sagde hun: „Kom og besøg os engang! Du er velkommen, og Du har godt af at se Dig om iblandt dine Jævnaldrende." Lidt efter førte Gæsterne bort. Det blev mørk Aften, inden de kom hjem. Da kom Trine dem imøde med Lys, men hendes Haand rystede af Bevægelse, og hun saa forstende paa Fader og Moder, som om hun paa deres Ansigter vilde læse, hvilken Tidende de bragte. Moderen sagde hende i Enrum, at det hele var gaaet overstyr, og det var nemt at se, Pigen var ikke ligegyldig derved; men om det var Glæde eller Smerte, hun følte, var ikke til at mærke, og maaſke vidste hun det ikke ret selv.

Sognefogden havde handlet som en klog Mand og en brav Mand; thi uagtet Trine vel aldrig mere fik Udsigt til saa rigt et Giftermaal, havde han dog aflaaet dette, fordi han ikke kunde saa over sit Sind at faste sin vakre Datter i Armene paa en Dumrian. Men hvor klog Lars Hjortsballe end var, havde han dog seet feil; thi Christen Kvarild var ingen Dumrian. Der kan gives Livskaar, hvori et Menneſke voger op, uden at de naturlige gode Gøner kunne komme til Udvikling, og saa kan det se ud, som de slet ikke vare tilstede. Saaledes gif det her. Vi ville derfor vende tilbage til Knøsen og se, hvorledes hans Fortid havde været, og hans Fremtid blev.

Kvarildgaarden laa, som vi have seet, fjernt fra alle andre Menneſkeboliger, og trindt om laa den mørke Hede i næsten uoverſeelig Udſtrækning. Faderen var født der i Gaarden og havde ſjelden været borte derfra. Moderen var fra et lignende Hjem. Deres Begreber maatte ſelvſølgelig være ſaa, og deres Synskreds var ligesaa indſkrænket i aandelig Retning, ſom den var vid i Legemets Verden. Og dog findes der ogsaa i ſlige Hedebygger et Landsliv; men det kan være høiſt eiendommeligt og ſtaar ofteſt i Forhold til Omgivelſerne. Det kan være lyſt og frit ſom den ſolbeſkinnede Bakke, der i bløde Omrids løſter ſin brede Ryg høit op over Sletten, og det kan være ſkummelt og nedtrykt, ſom Sindet maa føle ſig i de ſtumle Kløfter mellem driſtigt optaarne Bjerghølger. Omgivelſerne have juſt ſaa megen Magt over Sjælene, fordi ſædvanlig Gaardene ere gaaede i Arv fra Slægt til Slægt igjennem lange Arrækker, og i Arv med Gaardene gaaer en Række af Sted- og Slægtſagn, der i den

dybe Ensomhed mangen Gang er næsten den vigtigste Aandsnæring.

Sagnene i Vester-Arvarild breiede sig om det overnaturlige og særligt om de nærmeste Naboers Kyndighed i Trolddomskunster. Disse tilstreges det, at den friske og dygtige Huusmoder i en ung Alder ramtes af en Sygdom, der gjorde hende til en hjælpeløs Krøbling for Livstid. Sønnen var fra Barn af ligesom fængslet til Moderens Sygestol. Hun kunde ikke affee ham et eneste Dieblit. Forløb han hende, var hun nær ved at forgaa af Angst for, at han skulde komme for nær til Vandingsdammen eller løbe ud i Heden og fare vild eller blive hugormbidt eller — frem for alt, at et ondt Die skulde fæstes paa ham og volde ham Meen. Faderen var ligesaa overtroist, om end ikke saa frygtløs; men han var en meget saatalende Mand og brød sig kun om de dagligdags Anliggender. Det var altsaa intet Under, at Barnet blev en sky og indesluttet Dreng med saa Begreber og en mørk Indbildningskraft. Ved Efterlignelsesdrift, om ikke af Naturen, havde han derhos faaet noget af Faderens pengestolte og pengegridske Væsen.

En enkelt Lysstraale var falden ind i hans Ungdomsliv, og det var, da han skulde forberedes til Konfirmationen. I Skole havde han ikke gaaet, paa Grund af den fjerne Beliggenhed. Moderen kunde læse, og den Færdighed havde hun indøvet grundigt med ham, og det havde været til Tidsfordriv for dem Begge under den ørkesløse Stillesiddende i de lange, kjedsommelige Dage. En Tjenestekarl, der kunde skrive og regne, havde lært ham en Smule af disse Kunster, og dermed var Op-lærelsen fuldbendt. Moderen gruede for den Tid, da

han to Gange om Ugen skulde gaa den lange Wei til Præstegaarden, thi hvor meget ondt kunde der ikke møde ham. Hun fik Tidspunktet skudt ud, til han var sexten Aar; saa kom han til at begynde.

Med Lysstraalen er dog ikke meent Præstens Undervisning. Den var maasse god nok; men den bed hun lidt paa ham. Præsten lærte ikke at kjende ham, skjøndt han meente, at den enfoldige, frngtsomme Dreng, den skikkelige Mands og den unge Kones fortjælede Søn, var saa let at gjennemskue. At Drengen bar i sig et indgroet Sæt af Forestillinger, der kunde havt synderlig godt af at blive loffet frem til Selvprøvelse; at han, Præsten, ogsaa spillede en Rolle i disse Forestillinger, og at Drengen saae op til ham som til en Mand, der stod i Forhold til Magterne baade i det Høie og det Dybe: alt dette havde han ingen Anelse om. Han meente at maatte lade sig nøie med, at Drengen kunde opramse sine Bøger og derhos havde nogenlunde Indsigt i Kristendommens Lære. — Lysstraalen kom fra en anden Kant, kom fra det bevægede Mennekeliv derinde i den tættere befolkede Deel af Sognet. Der var Jubel og Glæde, der var ogsaa Sorg og Synd; men i hans Hjem gif alt tungt og kjedeligt og snorlige.

Med sine Medlærlinge var han ikke fortrolig. Havde han været fattig og pjaltet, vilde de maasse skyet ham og drillet ham; men nu, han var en rig Mands Søn og fuldt saa vel klædt som Nogen af dem, nu lode de sig nøie med at gjøre store Dine, naar hans Abfærd var sær, og naar han kom med fine underlige, gammelbogs Udtryk og Meninger. Saa lod han dem skjøtte sig selv, idet han dog ikke var fri for at holde sig efter Sognefogdens Datter, Trine, der ogsaa gif til

Præsten. Hun var godmodig og mild, og hun var det deiligste Barn, Nogen vilde se. Hun blev til en vis Grad hans Veninde, og da Vinteren var forbi, bleve de endnu ved venligt at mindes hinanden.

Her skal ikke videre berøres, hvad Betydning Vinterens Hovedgjerning og selve det høitidelige Løfte fit for ham i den nærmeste Fremtid; men da Vinteren var omme, og han atter var i Hjemmet, hvor hans Tid nu var deelt mellem Arbeidet og Opholdet ved Moderens Sygestol, da lagde sig atter en Slags Skimmel paa ham, og den livligt bevægede Tid stod for ham som et Drømmesyn, der vel var pudsig nok, men som dog ogsaa havde sine dybe Stygger. I det klareste Lysstær stod Trine for ham, og naar han senere med lange Mellemrum saae hende, fornam han en underlig Trykken om Hjertet samtidig med, at han gjennembævedes af en levende Glæde. Det var ikke Elskov — af, nei! Det Navn havde han ikke til det; men han tænkte tidt paa, talte ogsaa om det til sin Moder, hvor rart det kunde være, om de kunde faa hende til Tjenestepige, saa han kunde være hende nær hver Dag. Hans Følelser for hende varede ved, og han saae slet ikke, at hun som voksen Pige ei var den udmærkede Skønhed, det havde tegnet til. Han fandt hende deilig over al Beskrivelse.

Men Moderen havde mærket lidt til alt dette, og derfor faldt hendes Valg paa Trine, da Kirsten Hestbæk opregnede Egnens vogne Piger, og derfor var hun bedrøvet, da Planen gik i Lyset. Mere bedrøvet var dog Christen, og det, sagde han sig selv, var over Sognefogdens haarde Dmtale, dog meest var det maaffe over et feilslaget Haab; thi nu dæmrede dunkelt et Lys for ham, og hans Tanker gik oftere end forhen

til Trine, og det trykkede ham stærkere om Hjertet derved.

Men Johanne havde indbudt ham til sit Hjem, og han var fast bestemt paa at komme der. Hans Moder var ængstelig som altid, naar hun vidste ham udenfor Gaardens Enemærker; men nu kunde det dog ikke altid undgaaes, og hun maatte da ogsaa finde sig i, at han en Søndag Eftermiddag gik over til Hjortsballe. Manden var ikke hjemme, det gav ham lidt Mod. Konen og de mange Børn viiste ham Venlighed og søgte at more ham; men han var som en Ugle mellem Krager. Trine var lidt underlig imod ham. Snart var hun venlig, snart tilbageholdende; men naar hun troede sig ubemærket, dvælede hendes Blikke prøvende ved hans smukke Ansigt, og hun syntes, han saae just ikke dum, men rigtignok lidt dreungeagtig ud. Imidlertid gik Tiden. Man legede, man lo og støiede. En og Anden af de mange Søstende vilde have den Fremmede lidt tilbedste, men Moderen forpurrede det, naar hun kunde. Da hun engang var ude af Stuen, søgte man at lede ham paa Glatiis og faa ham ind i Trolldomskapitlet. Det lykkedes, og han kom frem med et Slægtsagn.

„Peder Pedersen i Lundfold,“ saaledes fortalte han, „fjende I maasse, og ham veed jeg intet ondt om; men hans Oldefader, der hed ligesaadan, var slem til at hege. Min Moders Bedstefader var hans Nabo, og hans Kvæg kunde ikke trives for Peders Kunster. Mangen god Gang, naar de gjennem søgte Krybberne, fandtes der Smaapaffer med Menneskehaar og Negle. Fandt man slikt itide, var der ingen Fare; men varede det for længe, bleve Dyrene syge og kunde ikke komme sig. Rasmus, saadan hed min

Moderens Bedstefader, vaagede mangan Nat i Stalden, og saa, engang da et Par af hans Køer vare døde, og et Par andre lavede sig til, traf han Peder, der gik og puslede ved Krybberne. Rasmus, der var stærkere end Naboen, fik fat paa ham og truede ham paa Livet, hvis han ikke paa Timen gjorde de syge Køer friske igjen; men Peder sagde, at det kunde han ikke uden ved at flygte Sygdommen over paa det kjæreste, han selv eiede. Dog, der hjalp ingen Bøn, han maatte gjøre det, og siden var der intet iveien med Køerne; men Peders Kone blev pludselig syg og laa siden og piintes og kunde hverken leve eller dø. Da angreb Peder saa haardt sin Ondskab og opfagde sin Bagt med Djævelen og bekjendte for sin Kone, hvordan det hang sammen; men hun tilgav ham og bad med ham, at han maatte saa Syndsforlabelse, og siden den Tid har der nok ikke været Troldfolk i Slægten. — Konen laa nu syg i mange Aar, indtil Peder døde; saa blev hun rast, men glad kunde hun ikke blive, thi hun var saa bange for, at han ikke havde fundet Naade. Som hun nu sad en Dag og bad for hans Sjæl og længtes saa saare, tænkte hun paa, om der ikke kunde gives hende et Tegn, enten han var i Himmerig eller Helvede; da var det for hende, som om en stor, sort Fugl fløi hen forbi Vinduet, og det lød til hende:

Den, der er forforen,
er evig forforen."

Den i største Trostnldighed fortalte Historie gjorde et ikke ubetydeligt Indtryk paa Tilhørerne; men Husets ældste Søn var ærgerlig over dette Indtryk, og han udbrod gnaven: „Hvordan Fanden kan Noget dog være saa dum at tro sligt!" Christen Kvarild blev

lidt forknøyt derved, men vendte sig til Trine og sagde:
 „Troer Du det heller ikke?“

„Nei,“ lød Svaret; „men jeg takker Dig for Historien alligevel. Den var saa smuk.“

„Smuk?“ gjentog hendes Broder. „Nu har jeg hørt det med! Hvorfor skulde det da bestaae?“

„Det kan jeg ikke saa godt forklare,“ sagde hun, „det bestaaer sagtens i den mægtige Kjærlighed, som gaaer jævnsides med den stygge Ondskab. Jeg kan slet ikke finde mig i, at Manden skulde være fortabt, og den sorte Fugl har vist ikke været et Sendebud fra Vorherre, men fra ham, fra hvem al Lagn stammer.“

„Du er gal!“ udbrod Broderen. „Men saadan er det: Fortæller man bare Pigerne Noget om Kjærlighed, kan man faae dem til at sluge de værste Taabeligheder. — Hør, Christen! Kan Du ikke synge os en Vise?“

„Nei,“ svarede han. Hans Blikke hvilte paa Trine, hvis Dine brændte med en forunderlig Ild. Han talte nu ikke ret meget. Imidlertid begyndte det at mørknes. Han sagde Farvel; men han blev fulgt paa Vei af nogle af de ældre Sødskende, deriblandt af Trine. Han og hun kom til at gaae lidt affides og tale sammen; men som Mørket blev tættere om dem, blev hun mere taus, og der var kommen en usædvanlig Bæven i hendes Stemme. Paa engang standsede hun og bad sine Sødskende om at følge med tilbage. Der toges da Afsked, og Christen gik sin ensomme Vei i mange sære Tanker. Han havde Trine hjertelig kjær; men han kunde ikke forstaae Manden i hendes Hjem. Ikke engang hende selv; thi at hun havde kaldt hans Fortælling smuk, havde vel glædet ham, men han skøn-

nede ikke, hvad hun meente dermed; for ham var den usvigelig Sandhed og ikke videre. Ogsaa under Vandringen havde hun været venlig mod ham; men han forstod hende saa ufuldstændigt, som om hun havde været fra et fremmed Land med fremmede Skikke og Vaner.

I disse Tanter var han kommet udpaa Heden, ind i en snever-Kløft, der ikke havde det bedste Ord paa sig, og da han vidste det, var hans Blod ikke saa meget roligt. Pludselig foer han tre eller fire Spring ud til Siden; thi tæt ved Veien reiste sig en mørk Skikkelse op af den sorte Lyng.

„Ha, ha, ha! Blev De bange?“ lød det med en ungdommelig munter Stemme. Christen fik Mod til at træde nærmere, og Skikkelsen sagde: „Godaften! Er De bange?“

„Nei, for Mennesker er jeg ikke bange.“

„Og De troede, jeg var et Spøgelse! Men det er jeg ikke. Jeg seer, De skal samme Vei som jeg, og jeg holder nok af Følgeskab, især nu, jeg har hvilt mig lidt.“

„Ja, jeg skal denne Vei. Jeg er fra Vester-Kvarild.“

„Og min Vei falder forbi Øster-Kvarild, saa vi kunne følges ad langt,“ sagde den Fremmede, der nu fremdeles fortalte, at han var Lærer, Hjælpe lærer i et Sogn, der laae et Par Mile sydpaa. „Jeg har idag været ude paa en Fodvandring,“ sagde han, medens de gik videre. „Jeg gjør ofte saadanne for at samle Blomster og Planter — botanifere, som det kaldes. Men idag har jeg faaet Noget, jeg holder mere af end en Blomst. Her skal De see! Kjender De den?“ Med

disse Ord fremtog han af sin Taske og rakte Christen en usædvanlig stor og prægtigt udarbejdet Flintkniv.

„Ja, det er vist en Tordensteen," sagde Karlen.

„Naada! Og hvad er saa en Tordensteen?"

„Det er — det er en Steen, der kommer, naar Tordenen slaaer ned."

„Nei hør nu, min Ven! Saadan en Mening kan tilnød somme fig for deres Bedstefader, hvis De har Nogen; men at en ung og vakker Karl som De nærer den — det er en ubodelig Skam for — mig og mine Lige." Og medens de gif hen over Heden i den stjerne-lyse Sommernat tog han sig for at give Karlen en fættelig og kort Skildring af vort Fædrelands Minder fra Hedenold, navnlig Steensagerne. Paa engang kom de til en temmelig stor Kæmpehøi. Her standsede Læreren og sagde: „Jeg vil næsten vædde, hvad det skal være, paa at der i denne Høi er Steensager."

„Man siger, der er Bjergtrolde," sagde Christen.

„Gjør man det? Det fornøier mig. Men lad os nærme os til Indgangen. Den kan ikke sees, men maa dog være ad denne Kant." Nu beskrev han, saa godt han kunde, flige Høies Indretning. Karlen hørte opmærksom til, og da den Anden taug, sagde han: „Hvor det maa være herligt at være saadan en lærd Mand!"

„Na, De maa saamænd ikke tro, jeg er ved at revne af Lærdom. Al min Viden har jeg fra Andres Kløgt og Granskning, og enhver Bonde kan vide lige saa god Velsed om Sligt som jeg."

„Men en Bonde kunde ingen Nytte have af det."

„Na, den stakkels „Nytte"! — Vil De tro, at,

naar jeg den ene Tid efter den anden gaaer paa Jagt efter Blomster og Sagn og Oldsager og i den Anledning trætter mine Been og slider mine Støplesaaler, saa skaffer det mig ikke fire Stillings Fordeel."

"Men —?"

"De vil spørge, hvorfor jeg da vil have den Umage. — Det skal jeg sige Dem: Det er vakkert at leve herude paa Heden; men i Længden, medens man kun seer et fremmed Ansigt, naar en Tigger paa sin Vandring kommer til Døren, og aldrig saaer andet Nytt at læse end Ringkjøbing Avis, og man har en Gjerning, hvorved den ene Uge omtrent er som den anden, saa kunde man let falde sammen og blive træet ligesom Planteroden, der staaer fast i Jorden for at bære Frø, hvis man ikke havde en eller anden uskyldig Adspredelse til at forfriske Sindet. At iagttage Guds Undere i Folkelivet og Guds Undere i Naturlivet, det kan løfte og oplive mig, og derfor er det just ikke med Videnskab, men med stille Glæde, jeg gaaer ud paa Opdagelsesreiser, naar jeg har Tid og Leilighed. Spørger man mig altsaa, om jeg har Nytte af mine Jagttagelser, saa svarer jeg: ja; men er Talen om Pengesfordeel eller Lignende, maa Svaret blive: nei. — Men De gaaer jo ordenlig og aflurer mig alle mine Hemmeligheder, uden at jeg veed, enten De er en Bjergtroll eller et Menneffe. Bærtaagod at fortælle mig Noget om Dem! Hvem er De? Hvad hedder De? Og saa videre!"

Christen Rvarild gjorde Rede for sin Stilling og sin Leilighed. Læreren spurgte da om Stedfagn, og dem vide vi, at Karlen havde Rigdom paa. Lidt forsigtig kom han frem med Adskilligt, og da han mærkede, han havde en opmærksom og velvillig Tilhører, svandt Und-

seelsen, og han blev mere meddeelsom. Veien gif hurtig, og de stode næsten for de vidste det, paa Rvarild Algermark, hvor deres Veie skiltes. Christen havde dog et Spørgsmaal at gjøre sin nye Betjendt. „Troer De paa saadant Noget?“ sagde han, da han havde endt sin sidste Fortælling.

„Jeg troer det, og jeg troer det ikke! — Jeg er ikke som De overbeviist om den haandgribelige Sandhed; men jeg finder deri, hvad De maaskee føler uden at vide det, Glimt af evige Sandheder, Klang af Eftermælets hævnende Sværdslag, dyb Poesi. Der gives en høiere og en lavere Opfattelse af enhver Ting. Seer De Kalven, der ligger og tygger Drov i Klovermarken?“

„Ja, det er vor Kalv.“

„Den glæder sig sagtens over den deilige Klover, fordi der er godt at æde, og paa lignende Maade kunne De og jeg ogsaa glæde os derover; men vi — jeg idetmindste — have ogsaa en anden Glæde: I hvert af de tallose Blomsterhoveder seer jeg en lille Verden, en underfuld Aabenbarelse af Guds Magt og Herlighed, og saaledes er det med Alt, saavidt som Blikket kan naae i Fortid og Nutid.“

„Det forstaaer jeg ikke.“

„Vel! Jeg vil prøve at forklare Dem det, men ikke nu. Det maa ikke blive sidste Gang, vi To mødes. Naar vil De komme at besøge mig?“

Karlen lod et Ord falde om, at han var ensfoldig og uvidende, og at det vilde tjede Læreren at være sammen med ham.

„Na Snak! Jeg er ikke uegennyttig. De skal fortælle mig alle de Sagn og Hæxekrøniker, De tjender, og

det vil De nok, da De veed, jeg holder af Sligt paa min Maade. Som sagt! Bestem Dagen!”

Der blev nu bestemt en Dag, og de gif Hver til Sit; men Karlen blev gaaende længe ude paa Marken og gennemgif i Tanterne Alt, hvad han havde hørt og erfaret paa denne den meest stemningerrige Dag, han havde oplevet. Havde han været skjørhovedet, maatte han have sluppet Tankegangen paa halv Vei; men hans Hoved var stærkt, og det svimlede ikke, skjøndt Tankebilleberne svømmede forbi ham i uklar og forvirret Blanding. Et Billede var ham dog tydeligt nok; det var Kalven i Kløvermarken, og i dens Skjæbne saae han sin egen; thi var ikke ogsaa han ligesom tøiret til Hjemmet, hvor han al sin Livstid skulde færdes uden høiere Glæde end Glæden over, at „at der var godt at æde.“ Men for en saadan Lykke veg han nu sk. Han havde en Fornemmelse af, at det just ogsaa var dette der stod adskillende mellem ham og Trine, og det bares ham for, at Læreren halvt gaadefulde Ord havde paa-peget det Aandens Hav, der skulde befares, for at han kunde vinde sin Mo og undgaae Selvførtæbelse. Næsten uden at han vidste det, formede hans Tanter sig til en Sang:

„Kalven staaer tøiret paa Kløverbang,
den bliver nok til en Stud engang.
Fattig Fugl i sin trange Rede
vojer til skjøhøi Flugt over Heide.
Saa Enhver følger Raldet sit —
Vidste jeg, hvilket Rald der er mit!“

Men bagefter blev han halvt bange for sig selv; thi det var første Gang i hans Liv, at et nogenlunde vel-

stabt Rim var flydt over hans Læber. — Endelig gif han ind og søgte sit Leie, men sove kunde han ikke, og den næste Dag saae han bleg og medtaget ud, saa Forældrene, navnlig Moderen, bleve bekymrede og begyndte som sædvanlig at tale om Førgjørelse. Men denne Gang led han ikke ret at høre tale derom; thi et nyt Syn for den Slags Ting dæmrede allerede uflart for hans Blikke.

Til den fastsatte Tid gjæstede han Lærer Truelsen, der, Gud veed hvorfor, havde sat sig i Hovedet, at der i Knøsen boede en udyrket Mand, som det var værd at paavirke. Dermed begyndte han saa i ungdommeligt Overmod, og det kan gjerne være, at Christen Rvarilds poetiske Sands og øvrige aandelige Gøner i Førstningen blev mere oppustede end ubvirkede. Meget fortalte Læreren ham ogsaa om de grønne Skove og det blaa Hav og al vort Fædrelands Deilighed; men han glemte dog ikke at sige at et Menneskehjertes Kjærlighed kræger mere end det Altsammen, og at naar Alt er prøvet, er Hjemmet bedst.

Der kom en uovervindelig Uro over Ynglingen. Han maatte ud fra Hjemmet — ikke just fordi han havde Lede til det — men for at lære at savne det. Han maatte bort fra Trine, skjøndt han elskede hende, maatte tumle sig i Verden, lære at tee sig, saa han ikke skulde behøve at gjælde for et Faarehoved. Men det var ingen let Sag; thi hans Moder kunde ikke undvære ham, og hendes Taarer havde han aldrig kunnet modstaae. Imidlertid kom snart Tilfældet ham til Hjælp.

Han skulde være Soldat. Det var længe blevet forudsæet; men lige saa længe havde Moderen bearbejdet sin Mand, indtil denne havde indvilliget i, at der skulde

fjøbes en Stillingsmand. Den Sag var forlængst flappet og klar, og de fornødne Penge laae tilrebe. Nu talte Christen saa smaat med Faderen om, at det dog næppe var værd at søge en Stedfortræder, efter som han jo godt selv kunde tage sin Lod, som den faldt.

Disse Ord faldt udmærket godt i Faderens Øre, thi der var ingen Ting, han satte saa høi Pris paa som paa at spare Penge. Af Hensyn til sin syge Kone havde han dog Betænkeligheder, og Sagen blev ikke omtalt videre for det Første. Saa indtraf Sessionen, og den slog Hovedet paa Sømmet.

Thi Christen blev udstreuet, ikke, som det var ventet, til Soldat i Hærens Linie, men til Dragon. Der vilde en Stillingsmand koste dobbelt saa meget, som det var paaregnet, og Hans Kvarild var heel gnaven og skjændte paa sin Søn, fordi han var voget saa godt af Skarnet. Christen undskyldte sig med, at han ikke selv havde lagt Noget til sin Vægt, og at det vel heller ikke gif an at lade sig afforte en tre, fire Sommer i Høiden. Selv Moderen var lidt eftertænksom ved de mange Penge, der skulde springe, og saa sagde Sønnen, at han var slet ikke bange for at være Dragon, han havde gode Kræfter og holdt meget af at komme ud at ride. Faderen gif med Glæde ind paa denne Plan; men Moderen vilde ikke høre tale derom. Naar det gjaldt om at beholde det eneste Barn hjemme, saa, meente hun, var intet Offer for stort.

Det var en kjolig Efteraarsdag, at Hans Kvarild var i Marken at ploie til Rugfæd; Pigen og Hyrdebrenden vare ude at grave Kartofler op; men Christen stod hjemme i Laden; thi han skulde tørste Saacrug. Karen sad eensom i sin Stol inde i Stuen. Da kom

Sønnen listende ind til hende, satte sig paa en Stammel ved hendes Fodder og lagde sit Hoved i hendes Skjød, saaledes som han saa tidt havde siddet som lille Dreng. En Glædestaare rullede ned ad hendes Kinder derved; thi i den senere Tid havde han været saa adspredt og havde forsonet hende. Glæden blev imidlertid til Sorg, da han bad om hendes Tilladelse til at blive Dragon, og hun bønfaaldt ham med Taarer om at lade den Tanke fare. Men nu skulde det bryde eller bære. Han fortalte om det Indblik, han havde gjort i Verdens Gang, og som havde vist ham, at man i hans Hjem var snart et Hundrede Aar tilbage i Væsen og Tanke-sæt. Han fortalte om de haarde Ord, Sognefogden havde talt om ham, og som efter hans nuværende Opfattelse heller ikke vare uberettigede. Endvidere omtalte han sin Kjærlighed til Pigen i Hjortsballe, der efter hans Mening hjertelig stod ham saa nær, medens hendes Udvikling stod hans saa fjern. Paa en Indvending af Moderen svarede han, at han aldrig paa sit nuværende Standpunkt vilde føre Trine hjem som Hustru, selv om hun vilde samtykke deri, og at han i den senere Tid næsten havde skjøet at komme sammen med hende, fordi han mindst af Alt kunde taale, at hans Uvidenhed blottes for hende. Han sukkede endelig til Moderen, omtrent som Digteren lader Ravnene sige til Jomfruen:

„D løs min Pante og bryd min Ring!
 Rut op mit Gitters Døre!
 Her duer jeg dog til ingenting;
 saa skal Du min Jubel høre! *)

*) Chr. Winther.

Karen Avarild havde overdrevne Foreskillinger om det Onde, der tumler sig ude i Verden og lurar paa en uprøvet Yngling for at fordærve ham til Legeme og Sjæl; hun var derfor gruelig angst for at sige Ja til Sønnens Bøn. Og dog fandt hun den ikke unaturlig, som vistnok hendes Mand vilde fundet den fra dette Synspunkt. At han billigede Sønnens Onste havde jo heelt andre Grunde. Karen, den stille Korsdragerinde, havde bevaret sine Ungdomsminder mere levende; thi lige siden hun havde været ung, havde hun jo kun oplevet, hvad der tildrog sig inden hendes fire Vægge. Hun mindedes derfor, at engang, medens Blodet endnu rullede livligt og varmt igjennem hendes Arer, havde der rørt sig i hende Onster og Længsler, som hun havde maattet slippe med Sorg, og tidt i de senere Aaringer havde hun tænkt sig, at hvis hun havde seet og oplevet lidt Mere i sine unge Dage, vilde hun ogsaa nu have flere Minder at søsle med i Ensomheden, og det havde været en Binding. Disse Tanter lagde hun i Vægtstaaalen i den Kamp, hun havde at kjæmpe med sig selv, og da hendes elskede Dreng blev ved at bede, saa kunde hun ikke længer modstaae; men medens Taarerne strømmevis randt over hendes blege Kinder, drog hun ham til sit Hjerte og gav ham sin Tilladelse paa det Vilkaar og mod det Løfte, at han nær og fjernt, hvor han stedtes, vilde være Guds og hendes kjære og gode Barn alle sine Dage. Det Løfte gav han hende villigt, og hun smilte veemodig glad til ham gjennem Taarerne, og dog folte hun nu en ny Smerte ved at see hans ubændige Glæde over at — komme bort fra hende.

Allerede det at være kommet saavidt gav ham et selvbevidst Bæsen og et mandigt Alvor, som før havde

været ham uvant. Det mærkedes i hele hans Fremtræden, og Ingen mærkede det meer end Trine i Hjorteballe, fordi hun vel, naar det gjaldt ham, var den skarpeste Jagttagerfke. Til hendes Hjem kom han dog ikke ofte i den nærmeste Tid, — to eller tre Gange. Hendes Fader og Brødre fik ham heller ikke til at fortælle Trolldomsfagn oftere; mod dem var han ordknapp og ikke særdeles venlig. Mod Trine var han venligere, og til hende talte hans Dine et Sprog, der fyldte hende med en jød Uro og voldte, at naar de vare ene To, var der noget Røgende, Dvælende og Afventende i hendes Bæsen. Men han var rolig og kold, og saa kunde ogsaa hun være det eller idetmindste lade saaledes. Da han endelig kom for at sige Farvel før sin Afreise, gav han hendes yngste Søstre Hver et Kys; thi de vare jo Børn eller saa omtrent; hun fik kun et rask Haandtryk. Et kort Dieblif mødtes deres Blitke, saa vendte han sig bort, som om han var bange for, at et Ord skulde komme frem, der ei maatte siges.

Han reiste bort. Den Skole, Soldaterne eller Dragonerne gennemgaae, pleier ikke at prises som nogen overdreven npperlig Dannelsesanstalt i aandelig Henseende, og dog kan den gjerne være det, naar Vedkommende have foresat sig at ville hjembringe et aandeligt Udbytte og med Bestemthed forfølge Maalet. Det var Tilfældet med Christen Roarild; derfor var han kold og taalmodig ligeoverfor den Spot og de Ubehageligheder, en saa uerfaren Yngling ikke kunde undgaae, og fast imod de Forførelser, der fremstillede sig for ham. De Godtjæbsvittigheder, Rekrutterne sædvanlig maa høre om deres formeentlige Længsel efter Mødrene, kunde derimod gjøre ham blød om Hjerlet; men saa bragte de

ham ogsaa ihu Løftet, han havde givet hende, og det fornæbde han atter og atter i fine egne Tanter. Vi ville nu overlade ham til fig selv og til Dragonstolens Lærere, indtil vi have seet lidt nøiere efter Forholdet i Hjortsballe.

Der ligger fire Gaarde og nogle Smaasteder som en lille By paa en flad Elette, der næsten umærkeligt taber fig i et bredt Engkjær. Bidtomkring øines tallose Smaabøyer og Enstedgaarde mellem frodige Enge og frugtbare, velbyrkede Marker; thi det er en heelt livlig og velhavende Egn, der danner en flaaende Modfætning til de mørke Hedebanter, som kunne øines fjernt i Synsfredsen. De fire Gaarde er Hjortsballe By, og den østligste Gaard, som tilhører Sognekogden, træder temmelig stærkt frem, ikke saameget ved de faste, grundmurede Bygninger, da alle Gaardene ere velbyggede som ved Haven med de unge Bopler omkring og ved den Orden, der er synlig i Gaard og Mark. Jordene ere de bedst dyrkede i Egnen; der er ikke en Plet Jord, uden at den benyttes, og der findes ikke et Redskab, uden at det er paa sin Plads, hvis det da ikke for Diebliffet er i Brug. Marken er inddeelt i ordenlige Bange. Gaardens Steenbro er feiet, og Havens snorlige Gange, der skjære hinanden i rette Vinkler, ere omhyggelig rensede og revne. Inde i Stuen, hvor de elleve større og mindre Børn huse, er Ordenen ikke fuldt saa stor og kan ikke være det; men dog er der hyggeligt og vakkert.

Thi Lars Hjortsballe er en dygtig Mand med stor Villieskraft og Ordensjands, og de vogne Sønner ligne

ham, og Kvinderne — aa ja, de maa jo ogsaa med, skjøndt de nok nu og da kunne holde af en lille Afvigelse fra det bestandige Et og det Samme. Men Lars er en forstandig Mand og en Mand, der vil, at hvad der tilhører ham, ikke maa have Plet eller Ende. Han sætter heller ikke Priis paa, hvad han kalder betydningsløs Bynt. Blomster i Kornet er han, som rimeligt er, en Fjende af; Blomster i Vinduet lider han heller ikke, og Blomster i Haven taaler han kun, naar de i vedbørlig Tid komme frem paa Frugttræerne. Lovgivningen samt Landets og Sognets offentlige Forhold syssler han ivrigt med. Han er en flittig Kirtegænger og holder sine Børn og Huusfolk til ogsaa at være det; men hvorvidt han vinder nogen ret hjertelig Opbyggelse deraf, er ikke godt at vide, da han aldrig indlader sig paa at ondtale flige Sager.

Det er altsaa en Selvfølge, at han ikke kunde finde Behag i Christen Avarild, og at han, maalande Andre efter sin egen Alen, heller ikke troede, at Trine kunde det. At Johanne endnu længe ønskede Giftermaalet fremmet, meente han, kom af, at hun saae for meget efter de ydre Vilkaar, og deri kunde han maaskee have nogen Ret. Nu holdt han hin Plan for aldeles forkastet, og omtrent et Par Aar efter, at Svenden havde forladt den hjemlige Egn, opdukkede en ny, der var langt mere efter Larses Hoved.

Oppe mod Nordost i ikke lang Afstand ligger en lille Gaard, som hedder Trantebjerg, og denne Eiendoms Besidder hed Jens Henriksen. Det var en syv og tyveaarig Ungkarl med et rask Væsen og en fleben Tunge. Han var Lars Hjortsballes gode Ven, eftersom han var et temmelig dygtigt Hoved, og hans Aandsretning gik

omtrent ad samme Wei som Sognefogdens. Men han var derhos ung og lærenem, havde Tanke om at dygtiggjøre sig til en Rigsdagsmands Kald og Værdighed, og Lars Hjortsballe var fuldt overbevist om, at det vilde lykkes ham. Da faldt det Jens Henriksen ind, at det kunde være godt, om han søgte sig den formaaende Sognefogeds Hjælp ved at blive hans Svigersøn.

Sognefogden havde nu to vogne Døttre, og af dem var Trine den mindst smukke; men hun var den ældste og derhos den meest tæffelige og venlige, lod ogsaa til at være forstandigere end Lisbeth, der var meget smuk men knipst og lunefuld. Den vordende Lovgiver kastede dog først sine Bine paa Skjønheden, og en Tid lod det, som der Intet var i Veien fra hendes Side; men saa lige med Et viste hun Tænder eller lod idetmindste saadan. Da traf Jens Henriksen sig tilbage i billig Harm; thi han syntes, at naar en Mand som han lod sin Hensigt skimte, saa burde vedkommende Pigebarn komme ham imøde paa Halveien eller idetmindste vise ham kort af, eftersom han havde vigtigere Ting at tænke paa end paa at gaae og lirke for en egenfindig Tøs til ingen Nytte. Nu var der spildt en kostbar Tid. Rigsdagstidenden lagde just Beslag paa alle hans Fristimer, og naar Rigsdagen var opløst skulde nyt Valg finde Sted. Han agtede da at stille sig, og saa kunde han trænge til al mulig Støtte, ogsaa til den, han kunde have af, at Lars Hjortsballe var hans Svigersfader. Han kastede da sine Bine paa Trine som den, der vel vilde gjøre mindst Brøvl, og for ikke at spille sin egen Tid talte han derom med hendes Fader.

„Har Du talt med Tøsen?“ spurgte Lars.

„Nei,“ lød Svaret, „jeg præfererer en Debat mellem Mand og Mand.“

„Na ja; men Kvindernes Mening maa man ogsaa vide i flige Sager.“

„Men de gaar slet ikke parlamentarisk tilværks,“ flagede Jens. „De kunne ventilere et Forslag frem og tilbage i lange Tider, og man veed aldrig, paa hvilket Punkt man kan stille Ændringsforslag og Underændringsforslag. Vilde Du ikke proponere Sagen?“

„Jo saamænd, det kan jeg gjerne.“

„Godt! Og naar Du adopterer Forslaget, saa er jeg da vis paa din Stemme.“

„Ja.“

„Men din Kones Stemme?“

„Na, den faar vi ogsaa nok.“

„Men det er jo absolut Majoritet, for der er vel ikke Flere, der have Stemmeret?“

„Nei, aa nei, undtagen Trine selv, det forstaaer sig.“

„Men naar Du der vil lægge et godt Ord ind for mig?“

„Ja, det skal jeg gjerne.“

„Godt! Saa behøver jeg ikke at spille min Tid med det, og jeg har just nu uhyre travlt med at undersøge Fideikommisvæsenet og de transmarine Handelsforhold.“

Sognefogden holdt Ord, og Trine blev heelt forbauset deraf; thi hun havde aldrig tiltroet Jens Henrikken, at han havde Tanke til saadanne Ubetydeligheder som hende. Men da Faderen trængte paa for at faae et Svar, blev hun raadvild og kunde intet give. Lars

tog sig da for at afgjøre Sagen for hende, og han afgjorde den saaledes, at Jens Henriksen var fuldkommen tilfreds dermed.

Da Rigsdagsmanden — i Haabet — mødtes med sin udkaarede og ham ved Stemmesleerhed tilkjendte Brud, blev hun saa underlig beflemt om Hjertet; hun var saa rød som en Valmue og vidste ikke hvor hun skulde gjøre af sine Dine. Hun troede nemlig, han vilde tale med hende om deres Mellemværende; men med den Sag var hun ingenlunde paa det Rene. Havde han talt Kjærlighedens Sprog til hende, vilde han maasse have vundet hendes Hjerte, om end et og andet Suk var gaaet ad andre Veie.

Men det kom ganske anderledes. Jens holdt det under sin Værdighed at spille Tiden med kjæle Talemaader eller Sligt. Derimod søgte han at drage hende ind i en dybtgaaende Undersøgelse om, hvorvidt „Hundeskatten“ vilde være et taaleligt Onde, eller den vilde være en fuldstændig Odelæggelse. Efterat hun længe havde hørt paa hans Udvikling af Sagen uden at svare synnerlig, henvendte han endelig et ligefrem Spørgsmaal til hende og æskede hendes Mening. Hun tilstod da aabent, at hun ikke forstod sig paa Sligt, og at det kjædede hende. Derover folte han sig ikke lidt forarget; men saa forfikkede han, at han nok inden ret lang Tid skulde sætte hende ind i alle Statsmaskineriets Hemmeligheder, idetmindste Alt det deraf, som angik Penge og Landbovæsen. Da kunde hun ikke tilbageholde en Gysen. Hun havde faaet Mere end nok deraf ved at høre paa Jenses og hendes Faders Samtaler; under dem havde hun dog havt Lov til at tænke paa heelt andre Ting; men saadan vilde det vel næppe blive i Fremtiden.

Imidlertid gif Sagerne deres Gang. Der blev gjort Tilberedelser til Brylluppet, det var Kvindernes Sag, der gjordes Anstrengelser angaaende det forestaaende Rigsdagsvalg, det var Mændenes Sag. Disse havde maattet rive sig løs fra de vigtigere Sager for hos Præsten at bestille Tillysning til Egtteskabet; men strax vendte de tilbage til de svimlende høie Forhandlinger, der skulde føre Jens Henriksen til Roes og Magt. Det er da intet Under, at han kun yderst sjelden havde et Ord eller en Tanke at ofre paa sin Brud.

Hans Forehavende havde da ogsaa sine Banskelligheder; thi Egnens hidtilværende Folkethingsmand var en anseet og forstandig Gaarbeier, der gennem flere Treaar havde viist god Indsigt i Lovgivningsværket, ligesom han gennem en lang Virksomhed var velkendt med de virkelige Forhold indenfor hans Synskreds. Med hans Stemmegivning havde ogsaa Bælgerne i alt væsenligt været tilfredse. Men han havde den Feil, at han ikke gjerne gif videre end til at afgive sin Stemme eller til i det høieste med nogle faa og fnydige Ord at begrunde sin Mening. Nærede han store, nye og gennemgribende Tanker, saa havde han ikke Betsalenhed nok til at bringe dem frem og vinde Tilhængere for dem. Dog maaste havde han ikke saadanne selvegne Tanker, og saa var det da ikke værd at beholde ham til Ombud længer, end til en dygtigere Mand viiste sig.

Jens Henriksen havde en Rigdom af store, verdenshistoriske Tanker. De sværmede om ham som Fluer i September Maaned og fordreves atter, som disse af Snestoffenes Mængde paa en tidlig Winterdag. Et manglede der ham dog: Han havde ondt ved at holde en Tankegang fast, saasom det ene Indfald jog det

andet; men i saa Henseende ydede den findige, udholdende Sognefoged ham god Nytte som Styrmand ved Flyvemaskinens Roer. Det var navnlig ved hans Hjælp, at en Tanke holdtes fast, og at i den Traad knyttedes til Traad, indtil den blev til et uforligneligt Fissergarn, der paa Valgdagen kunde sammendrage Bælgernes Mængde og atter i Folkethinget forene de stridige Meninger.

Og Tanken var stor og Jens Henriksen værdig. Han havde gjort den mageløse Opdagelse, at der er en Mare, der tynger paa alle Europas Folkfærd, ibet Krigsfrigten ruger over Landene, og de vældige Udrustninger suge paa deres Marv som en tærende Sot. Mod dette Onde havde han opdaget et Middel, der, saa meente han, aldrig før var udtænkt i et Mennekses Hjerne, og Middelet var: Almindelig Afvæbning, Ophævelse af de staaende Hære og Krigsflaader. Naar saa alle Sabelbajonetter vare omsmedede til Brødknive og Pantserstibene til Haffelsmaskiner, saa maatte Folk og Fæ da endelig kunne bo hos hinanden i Fred og Tryghed. Men fra det lille Danmark skulde Stødet udgaa: Det skulde affkaffe sin Hær og Flaade, og da vilde nok alle andre Folk gjøre ligesaa. At et Folk, der selv opgiver Rampen for sin Tilværelse, vil blive et let og foragteligt Bytte for den første den bedste rovgribste Nabo, medens det, saa længe det kæmpede djærvt for sit Liv, var Gjenstand for ethvert ædelt Folks varme Deeltagelse og kunde have grundet Haab om Opreisning, det tænkte han ikke paa, saasom han meente, at Konger og Reisere vilde fappes om at gjøre den uhørte Tanke til Virkelighed, glade ved at spare deres Penge, af hvilke kun en ringe, saare ringe Deel behøvedes til i Trantebjerg at opreise,

som et Slags Fredens Høialter, et Mindesmærke for den Mand, der var bleven Menneskefslægtens store Velgjører. — Det var denne Tanke, han i Samraad med Lars Hjortsballe bearbejdede og satte i Stil, for at den fra Valgstolen og Folkethingsalen ret kunde gjennemryste Verden.

Men der reiste sig en Modstandsmagt allerede, og det, hvor man mindst skulde ventet det, i Sognefogdens eget Huus. Johanne, der ikke var særdeles dybtænkende, men temmelig letmundet, sagde til sin Mand: „Jeg er heelt fjed af Tillavningen til det Bryllup.“

„Na ja,“ lød Svaret. „Der er jo en Deel Hovedbrud og Umage ved det.“

„Nei, det er ikke derfor; thi det maatte komme engang. Men Trine er slet ikke glad, og det tyktes mig ikke sært, for den Jens er da ret et Fjog.“

„Er Du gal! En Karl, der har saadant Omløb i Hovedet!“

„Ja, det løber vist altfor stærkt rundt i hans Hoved! Han med sit evige Brøvl om Fred! Som om Nogen kunde have Fred længer, end hans Nabo vil!“

„Nye Opdagelser slaa gamle Ordsprog ihjel. Saaledes Ordsproget: Man maa bie efter Bør! Det duer ikke, siden man sit Dampskibe. Men Du ønsker da vel ikke Krig, Johanne?“

„Nei, det gjør vist ingen Moder, der har vogne Sønner og har hørt og seet, hvad Krigen giver. Men der har været Krige, saa længe Verden har staaet, veed jeg, og at en ringe, ulærd Bondefarl nu med eet skulde faa dem til at høre op, det lyder saa taabeligt.“

„Na, det er fordi han er ringe og ulærd! Mener

Du da ikke, at en Mand af Folket nogenfinde har udrettet store og mærkelige Ting?”

„Jo, Gudstellov! jeg veed, at baade Du og mange af dine Lige have udrettet meget godt.”

„Men store, forbavsende og underlige Ting! Har Du ikke hørt om Benjamin Franklin, den berømte Viismand i Amerika, der frarev Himlen Lynilden og Tyrannerne Magten?”

„Nei; men jeg veed, han maa have været en meget stor Flynner, hvis han har pralet af det, for Vorherre raader selv for sin Lynild endnu, og Tyrannerne ere vel heller ikke reent magtesløse.”

„Han har heller ikke selv sagt det; men nu skal jeg forklare Dig —”

„Na, det kunde jeg ikke faa i mit Hoved. Det behøves heller ikke. Denne Franklin kan have været en udmærket Mand, og det kan mange Andre have været, baade Høie og Lave; men Jens Henriksens Tegn og Undergjerninger vil jeg rigtignok se, før jeg troer paa dem.”

Lars mumlede noget om, at en Profet ikke er agtet i sit Fædreland, saa var den Samtale ude; men siden førtes Forhandlingerne ikke saa hyppigt i Sognefogdens Huus som forhen, hvilket dog gjerne kunde komme af, at der var saa travlt i Huset med Trines Udstyr og slikt, medens der i Trantebjerg var mere roligt.

Imidlertid gik Tiden, men over Trine var der meer og meer en Skjelven og Uro, som hun ikke kunde bølge. Hun gik saa tavs og tankefuld, saa bleg og saa rødsiet, at det gjorde Moderen ondt at se. Dog, der var jo intet for hende at gjøre, thi der var jo ikke brugt nogen Tvang, og Pigens Mangel paa Villie for eller imod

var taget for fuldt Samtykke. Saa var der jo ogsaa andet, som den driftige Johanne maatte tage Hensyn til: de yngre Døtre vogede til, saa der snart vilde blive for mange store, stærke Piger til at gaa og drive der i Huset. Sende Nogen af dem ud at tjene, syntes hun ikke om, hvorimod hun fandt det særdeles ønskeligt, om den Ældste af Døtrene kunde blive godt gift. Det troes sædvanlig, at den første Datters Giftermaal varsler for de Andre. Det er en Henpegen paa, hvad Slags Veilere der kunne vente gunstigt Svar i Huset. Men nu var Jens Henriksen en dngtig og stikkelig Svend, der sad i gode Raar. Hans politiske Stræben forstod Johanne sig ikke synderlig paa, skjøndt hun ikke kunde lide, den optog hans Tid og Tanker saadan, at han ikke prøvede paa at vinde sin Bruds Kjærlighed. Endelig var det feilslagne Giftermaalsforehavende med Christen Kvarild ikke heelt gaaet af i Dølgemaal, og skulde nu en anden anseelig Ungkarl blive afviist paa Halvveien, vilde det ikke være opmuntrende for fremtidige Friere til Trine eller hendes Søstre. Derfor lod Johanne som hun ikke saac Datterens Sorg, hvorimod hun ikke forsømte nogen Veilighed til moderligt at undervise hende om hendes Fremtidsplichter og til at foreholde hende, at hun burde skjønne paa sin Lykke. Trine var vant til at adlyde sine Forældre og til at tro paa deres Ord som paa Evangeliet.

Den Søndag kom, da den anden Tillysning skulde finde Sted, og paa denne Dag skulde efter Egnens Skik de Trolovede vise sig i Kirken. Jens havde om Formiddagen holdt Møde med nogle af sine Vælgere, han kom vel silde til Kirken. Før Gudstjenestens

Slutning maatte han forlade den igjen, da han om Eftermiddagen skulde mødes med Vælgere paa en anden Kant. Trine sad bleg og ensom i sin Stol; men hendes Tanker fulgte kun daarligt med hvad der blev sunget, talt og oplæst, de dvælede ved hendes egne Vilkaar, og disse tyktes hende sørgelige; thi var det ikke, som hun var et intet eller i det høieste en Ting, et Redskab, en Slags politisk Løftestang. Hun skulde give sin Brudgom sit Hjertes hele Kjærlighed, saa havde hendes Moder sagt; men det syntes han ikke at vente; han haabede kun gjennem hende, ved hendes Faders Navn og Hjælp, at vinde Vælgernes Stemmer.

Da Tillysningen fandt Sted, bad Præsten en smuk Bøn for det unge Par; men mangt et Ord deri ramte hende smerteligt, og idet han nedbad Guds Velsignelse over deres Kjærlighed, syntes det hende en Formastelse, ikke fra Præstens Side, men fra hendes og hans, der aldrig havde følt nogen Kjærlighed til hinanden og derfor ligesom vilde narre Gud April. Tungt og langsomt gik hun hjem. Der var Posten nu kommet, og hendes Fader sad og læste et Brev, medens hans Ansigt lagde sig i eftertænktsomme Folder.

„Det er fra Christen Kvarild,“ sagde Lars, medens han foldede Brevet sammen igjen og lagde det i en Skuffe. „Der er Hilsen til os Allesammen.“

„Har han det godt?“ spurgte Johanne, der endnu bestandig havde noget tilovers for den smukke Yngling.

„Ja, han har det godt,“ lød Svaret, „og det lader til, han har haft godt af at se sig om iblandt Folk. Brevet er velfrevet.“

Trine sagde intet. Hendes Bliffe fulgte Faderen med en vis Betagethed, men han undveg dem og var meget ordknapp. Hans Fremgangsmaade var ellers ogsaa usædvanlig; thi Vennebreve pleiede han altid at lade sine Børn læse, og det var ikke tænkeligt, Christen Avarild og han havde Hemmeligheder sammen. — Da Trine et Par Timer efter var ene i Stuen, listede hun sig hen til Faderens Brevstufte, truf den ud med skjælvende Haand og skyndte sig ud i Haven og læste.

Brevet indeholdt intet og dog meget. Det var en fjækt og livlig Skilbring af hans Vilkaar i hans Soldatertid, derefter var der en Meddelelse om, at han snart kom hjem, med Hensyn til hvilken han spøgende lod, som om han ansaae det for sin Pligt forud at melde det til sin „Lægsmand og Foresatte“. Der var Hilsener til hele Huusstanden, men til Trine var der venlige Ord først og sidst, og der gik igjennem det hele en formummet Stemning, en dirrende Klang i Hjerterunden, der fandt Gjenlyd i hendes eget Hjerter, og som drog gjemte og aldrig glemte Minder for Lyset. Hun forstod saa godt, hvorfor han havde skrevet og skrevet just et Brev som dette. Han vilde i Virkeligheden melde sit Komme, men melde det saaledes, at man i ham ikke skulde vente at gjensee den taabelige og enfoldige Knøs, der reiste bort, men en Ungersvend, der havde prøvet sig selv og prøvet Livet, og som dog der, i Sognefogdens Gaard, vilde søge den Skat, der havde givet Livet Værd for ham.

Moderen gik igjennem Haven, saae Datteren sidde og læse og gjættede maaske, hvilket Brev det var; thi hun truede ad hende med Pegefingern; men da hun

i det samme saae Pigen bedrøvede Ansigt, vendte hun sig bort i dybe Tanker. Pigen gjemte Brevet ved sin Barm; fort efter var hun ikke at finde hverken i Huus eller Have.

Samme Dags Aften gif det som en Løbeild gjen- nem Hjortsballe, at Sognefogdens Trine var funden tilsyneladende død i Mergelgraven bag Gaarden, men at Lars, der paa sine Fingre kjendte Opfstriften for Drufnedes og Skindødes Redning, havde behandlet hende efter denne, og at hun derefter var kommet tillive igjen. Hvordan det var gaaet til, at hun var faldet i Graven, vidste man ikke ret, men man meente, hun havde villet drive Ellingerne hjem og var da kommet vel nær til Kanten, der paa sine Steder var underhulet, og som muligen havde skudt ned med hende. Sligt kunde jo let ske, naar man ikke tog sig iagt. Mærkeligere var det, at hendes Brudgom, som, underrettet om det skete, var kommet der seent paa Aftenen, ikke kunde komme til at tale med hende, — skjøndt det just ikke blev paastaet, at han særdeles indstændigt havde forlangt det, — og endnu mærkeligere, at der standsedes med Tilberedelserne til Bryllupet, og at dette syntes udsat til en ubekjendt Fremtid.

Men Valgtilberedelserne standsede ikke. Jens Henriksen beilede ufortrøden til Vælgernes Indest, og Lars Hjortsballe hjalp ham af yderste Evne. Saa oprandt Valgdagen. Lars optraadte som Jensens Stiller, og denne fastede sin Medetrog ud med den store, verdenshistoriske Opfindelse som Mading. Men det gif til som ved Trolldom, at den ypperlige og omhyggeligt udarbejdede Tale kom i Urede for ham og lignede ingen haandgribelig Ting mere end en Haandfuld

Blaar, saa den næppe nok havde Kraft til at overbevise ham selv, end sige Andre. Bælgerne vare imidlertid saa godmodige at finde, at „der var meget sandt i det, han havde sagt,“ og at han „var slet ikke saa daarlig,“ men de stemte paa hans Modstander, saa nær som en lille Flok Trofaste med Lars Hjortsballe i Spidsen. Jens Henriksen trøstede sig med, at han nu havde tre Aar til at læse over paa sin Lektie, indtil nyt Valg skulde foregaa; men Lars var under Valghandlingen kommen til at se sin Vens Tankegang en Smule paa Brangsiden, var vel ogsaa lidt ærgerlig over, at hans Stræben var mislykkedes, og han lod ikke til at ville have videre med den Sag at gjøre.

Nogle Maaneder efter var Christen Røvarild hjemkommen til usigelig Glæde for hans stakkels Moder, der slet ikke vilde slippe ham af Diesyn de første Dage. Og intet Under var det, hun var glad ved ham; thi han var endnu hendes gode Barn, og skjøndt han var en smuk Karl og en kraftig Karl, der havde seet og oplevet meget, og som var voget i et Mandsliv, saa han aandeligt som legemligt var voget hende høit over Hovedet, var han dog barnlig, kjærlig og ydmyg overfor hende. Vel maatte hun glædes, den stille Korsdragerinde, der i saa mangfoldige Aar havde ligesom været sat i aaben Begravelse. Nye Tanter og nye Tidender, en frisk Luftning fra Livets Verden var trængt ind i hendes snævre Gravhøveling og gav ogsaa hendes Aand Flugt og Næring, og den, som bragte Luftningen, var hendes Elskede, hendes Eneste, og han vilde nu aldrig stilles fra hende, men til enhver Tid, naar det tiltrængtes, løfte hendes Sjæl ud

af Hverdagslivets trange Fuger. — Selv Faderen blev livligere ved Sønnens Paavirkning, og det begyndte at klare sig for ham, at der dog maaske var noget udenfor Agerdyrkningen og Lyngplukningen i Avarild, der var værd at kende. Han kunde kun ikke forstaa, hvordan Christen var bleven saa „lærd“, sagde han; men derover smilede Sønnen; thi lærd var han ingenlunde. Hans Trang til Viden med Hensyn til det største og det mindste i Natur og Menneskeliv gik end ikke meget i Dybden; men dette var vel til Gjengjæld Aarsag i, at han havde kunnet skaffe sig et overfladisk Kendskab, der var temmelig vidtgaaende, og i at han, ledet af et reent Hjerte og en noget poetisk Aandsretning, saaledes var blevet et heelt andet Menneske end tidligere. — Det var jo ganske vist en indre Trang, han heri havde fulgt; men som ydre Bevæggrund stod det Ønske at blive værdig til at vinde sin Elskede, den vakre og kloge Sognefogeddatter. Hende havde han derfor noget nær fremmest i Tanke ved sin Hjemkomst, og med Forsigtighed spurgte han til hende.

Det var ikke fuldstændig godt, hvad han fik at høre. At hun havde været forlovet, var en Kendsgjerning, ligesom at hun var truffet op af Mergelgraven; men om disse to Ting stode i Forbindelse, eller om Forlovelsen blev hævet paa Faderens Bud, fordi Beileren ikke naaede Valg til Folkethinget, det vidste man ikke; men det hele havde vakt nogen og mindre fordeelagtig Omtale om den hæderlige Sognefogedslægt.

Alt dette fik Christen at vide, men uden at det for det første havde væsenlig Indflydelse paa hans Ønsker og Længsler. Som hjemforlovet Soldat var det ogsaa

hans Pligt at melde sig hos Lægeemanden, og saa snart han kunde rive sig løs fra sin Moder, gif han derfor over til Hjortsballe.

Han blev vel modtaget. Lars var venlig imod ham, og det var Johanne end mere; vi vide jo, hvilken Stræben, der hos hende var fremherstende. Men Trine betragtede ham med et halvt beundrende, halvt udsælseligt Blik. Dette var heller ikke saa underligt. Den smukke, keitede Dreng var bleven en vogen Karl af stor, mandig Skønhed; han talte godt for sig og havde tilegnet sig et frit og tjækt Væsen og et sundt Omdømme, medens nu og da et varmt Hjerte glimtede frem i Ord og Ansigtstræk. Da kom hun til at tænke paa sig selv, paa sin vaklende Uforstand ligeoverfor ham og for den anden Veiler, hvortil endnu sluttede sig Bevidstheden om en stor Brøde. Og dog havde man kaldt hende en klog Pige og ham en dum Dreng. At hendes Kløgt var bleven for tidlig udviflet, medens hendes naturlige rige Hjertelag forblev udnyttet, det bares hende maaske dunkelt for, idet hun følte, at med ham var lige det modsatte Tilfældet. Hun tænkte derover saa længe, at hun blev betaget af en uimodstaaelig Trang til at græde; hastigt forlod hun Stuen og gif ud.

Snart fulgte han efter, og i en affides Krog ved Gaard og Have fandt han hende. Det blæste den Dag en raft Nordenvind, som jog de tynde og spredte Skyer i vild Flugt hen over Himlen; det raslede lystigt i Boplernes Løv, og Støvet henne paa Veien seiedes op og førtes tilveirs som en graalig Taagefky. Men Pigebarmen rørte sig som et stormfuldt Hav, da han nærmede sig og stod ydmyg foran hende. Han tog

hendes Haand, og med bedende Ord og hjærlig Røst fortalte han hende, hvorledes hun i saa mange Aar havde været en ensom Blomst i hans Hjertes Ord, indtil det var gaaet op for ham, at en saa øde Tilværelse turde han ikke byde hende selv personlig. Med Flid og noget Held, om det end skortede paa Evner, havde han da taget sig for at bøde paa sine Mangler. Havde han vundet et fyldigere Livsindhold, var det hendes Fortjeneste, og det havde været hans daglige Bøn til Gud, at han maatte vinde hende, saa hun fremdeles vilde vandre ved hans Side og hjælpe ham at raade Livsgaaden. Han bad saa mindelig om hendes Kjærlighed; han havde næppe Mod til det, sagde han, men han kunde ikke andet, og det maatte enten brikke eller bære.

„Gud hjælpe mig,“ græd hun. „Jeg er ikke din Stræben og din Kjærlighed værd. Jeg er ikke den, Du og saa Mange have antaget mig for. Dengang jeg ikke var fri for at le ad din Enfoldighed, holdt jeg igrunden meget af Dig, og det havde vist været godt, om jeg dengang var kommen ud til Dig i Ensomheden. Nu itaer Du saa høit over mig, at jeg ikke bør sige Ja til dit Forlangende, saa vaklende og svag og syndefuld som jeg er. Veed Du, at jeg lod mig forlove med en Anden og ikke satte mig imod det, maaske endog saa en Tid syntes ret godt om det?“

„Ja, jeg veed det, Trine! Men jeg veed jo ogsaa, at det gif tilbage igjen, før det var for sild.“

„Men veed Du hvorledes? — Det er en Hemmelighed mellem mig og mine Forældre, men som ogsaa Du skal vide, for at Du kan se mig, som jeg er: Da det gif op for mig, at jeg igrunden havde

Dig kjærest af Alle, og jeg dog ikke havde Kraft til at bryde det nye Baand — da —" hun skjulte Ansigtet i sine Hænder, — „Du veed det! Du gjætter det! Det var min egen Gjerning, der bragte mig Døden nær."

„Men din Frelser vaagede over Dig! Han lod Dig vende tilbage til Livet, at Du kunde faa Tid til at angre din store Synd."

„Ja, angret har jeg, men vist ikke paa den rette Maade. — Jeg vil fortælle Dig endnu en Hemmelighed: — Jeg har hørt det saa tidt, at jeg er klog og fornuftig og veloplært, og dog — naar der er Tale om Synd og om Frelse og om Tro til Salighed, er det mig halvoeis, som der taltes et fremmed Sprog. Jeg har søgt, og jeg har sukket, men altid har det været som en Jamlen iblinde, og jeg har kun glimtvis seet Lys. Da har jeg tidt gruet for, at min Synd er den, der tales om, som ikke kan finde Forladelse i denne eller den tilkommende Verden."

„Nei, min Elskede! Er jeg end ikke langt fremme paa den Vej, Du taler om, saa skjønner jeg dog dette, at den barmhjertige Gud, der kaldte Dig tilbage til Livet, derved har givet Dig et Pant paa, at Frelsens Vej endnu var Dig aaben. Et andet Tegn er Dig givet i din Længsel efter Samfundet med Gud. Selv har jeg ikke saa stærkt følt denne Længsel. Jeg har søgt Guds Herlighed og fundet den stykkevis i hans Gjerninger, og det har hidtil været mig nok. Men kom, min Veninde! Lad os søge Lyset sammen! Lad os følges ad i et kraftigt og kjærligt Mennekeliv med Guds Himmerige som Endemaal og saa trostigt stole paa Ordet: „Beder, saa skal Eder gives! Søger, saa

stulle I finde! Banter, saa skal der luffes op!" Feil og Fald hænger ved Alle, og jeg takter Gud for, at Du har seet det hos Dig selv; Du vil da bedre kunne bære over med mine og mine gamle Forældres Mangler. — Efter hvad jeg nu har hørt, maa jeg bede Dig end mere inderligt om, at Du vil være min!"

Han tog hende nærmere til sig og bad hende om et Svar. „Jeg kan jo ikke sige Nei," hvistede hun og lagde tillidsfuld sit Hoved til hans Bryst.

Som man vel kan tænke, blev det ikke sidste Gang, Karlen gjæstede Gaarden, og de Unge's Mellemværende kom snart frem. Nu havde Lars ikke det mindste derimod, vilde vel næppe have meget imod det, om Christen Røarild end havde været saa tosset, som han engang holdt ham for at være. Johanne, ja, hun var nu saa udmærket glad ved at faa sin ældste Datter gift. — Men meget var nu bedre, end det engang havde tegnet til at blive. Trines stolte Kløgt var ydmyget, og hun omgikkes sine Svigerforældre med en Omhu og Kjærlighed, som hun i sin lattermilde Ungdom næppe vilde have udviist mod de to indskrænkede Gamle. Den unge Mand viiste Erbødighed mod sin Svigerfader og var meer end villig til af denne at lade sig undervise i et bedre Landbrug og i saa meget andet, hvori den dygtige Sognefoged havde god Indsigt; men denne kloge Mand lod sig til Gjengjæld og næsten uden at vide det paavirke af Svigersønnens varme Hjerte og Sands for, hvad der ligger høiere end det daglige Livs Behov.

Og i Røarild, i det ensomme Hjem mellem de mørke Hedebanker, lever det unge Par, der mødtes paa Grændsefjeldet mellem Mørke og Lys, og stræber

fremad mod Lyset fra det Høie, som de have skimtet
 Herrens Ord og i hans Gjerningers Mangfoldighed
 Det stille Hjem er ikke dødt og tomt; thi et Aandsliv
 udfolder sig, der ikke tager de mørke Stedsfagn som
 Troesartikler, heller ikke foragter dem som Taabelig-
 heder, men seer i dem et betydningsfuldt og poetisk
 Gjenstik af en sounden Tids Livsopfattelse. Og et
 Hjerteliv udfolder sig, der ikke sygner hen i Føleri og
 Stemning, men som viser sig virksomt i Kjærlighed og
 har Guds Himmerige til Endemaal.

Krøblingen.

Dyringtaul bestod forðum kun af to Gaarde. Ja, i ældre Tider havde der vel endog kun været en eneste Gaard; men det er saa længe siden, at det ikke kommer denne Historie ved. Det var to gode Gaarde i Forhold til deres Hartkorn. Den østre Gaard var vist i Grunden den bedste, men alligevel var der størst Velstand i Vestergaarden. Det kunde have forskjellige Grunde. Christen Pedersen i Østergaarden havde mange Børn. Smukke Børn vare de Allesammen, og det var ikke saa sært; thi Christen var selv en fjøn Mand, og hans Kone havde i sin Ungdomstid været den deiligste og fineste Pige i Sognet. Men en hvid Hest skal have megen Strøelse, siger Ordsproget. Christens Kone vilde gjerne pynte sig og sine Børn, og Bynt koster Penge. Forøvrigt vare baade Forældre og Børn flinke Folk, og man sled sig saa nogenlunde igjennem.

Hos Svends i Vestergaarden brød man sig ikke meget om Stads og Fjas. At have gode Kreaturer og godt Bohave samt Tid efter anden lægge Specier paa Aftøbunden, det stillede han efter og næsten ikke efter noget andet. Konens Sindelag var vel stemt for noget høiere; men hun var en from og lydig Kvinde, der sjelden forstod at gjøre sin Villie gjældende. De havde

kun et eneste Barn, en Søn, der hed Iver. At Iver maatte blive et godt Menneſke, det var hans Moders varmefte Onſke. At han ſkulde blive dygtig til at forhverve jordiff Guds, det lagde Faderen ifær Vægt paa. Tidlig blev Drengen holdt til Arbeide, og det var nu godt nok; men galt gif det alligevel; thi da han engang ſom otteaars Dreng ſkulde „føre imellem“ med Gjødningsvognen, løb Heſtene løbſt, Vognen væltebe, og Barnet fik det ene Been brækket. Man fik ham ſanket op og bragt hjem. Faderen kunde ikke lade være at ſkjænde, fordi han ikke havde paſſet bedre paa; men Moderen græd over ſin ſtakkels Drengs Lidelſer.

„Det hjælper ikke at tude,“ ſagde Svend. „Kan Du ikke finde paa at gjøre noget ved Benet?“

„Herre Gud!“ klagede hun, „jeg veed jo ikke, hvad der er at gjøre. Vi maa have Bud efter Doktoren.“

„Doktoren! Er Du ſmaatoſſet? Det vilde jo koſte en forfærdelig Hob Penge. Desuden er det en lang Vei at føre. Og henter man ham een Gang, ſkal man have ham tiere — jeg kjenner nok den Slags Folt — og for hver Reife tager han ſin Betaling. Nei, vore Vilkaar ere rigtignok ikke til at ſøge ſaa koſtbar Hjælp.“

„Men ſkulle vi da ingenting gjøre for vort ſtakkels eneste Barn?“

„Jh, jo! det kan vel ikke undgaaes. Jeg vil ride over og hente Mads i Allerup.“

„Mads i Allerup? Ja, han ſkal jo være dygtig, naar en Ro eller en Heſt er ſyg; men Iver er et Barn!“

„Na, det ene har vel det andet at betyde. Nu tager jeg aſted. Det er da altid bedre end at ſtaa og ſnakke om det og være raadvild.“

Svend satte sig nu tilhest og red bort. Et Par Timer efter kom han tilbage med Mads. Denne var en ganske stiftelig Mand, men havde den Feil, at han gjerne vilde give sig ud for at være klogere og dygtigere, end han var. Han lovede at helbrede Drengen, forbandt Benet, anordnede videre Pleie og Behandlingsmaade. Siden kom han der endnu et Par Gange. Tilsidst fik han en Skjæppe Boghvedegrøn for sin Umage, og saa var Drengen helbredet, hvilket rigtignok vilde sige, at han var en Krøbling for Livstid. Benet var baade vindstjævt og kroget, og Drengen kunde kun mæsommeligt liste sig frem ved en Krykkehjæp. Mads trøstede Forældrene med, at det vanhælbende Lem nok vilde voge sig lige med Tiden; men det blev der ikke noget af, thi det vogede næsten slet ikke. Skete der nogen Forandring til det Bedre, var det kun ved, at der skaffedes en mere bekvem Krykke, og at Jver fik mere Færdighed i at benytte en saadan.

Det maatte jo være en stor Ulykke for den stakkels Dreng, og dog — der er jo Grund til at tro, at hvad der skeer, er det Bedste. Det er ikke godt at vide, hvad han vilde have udviklet sig til under et travlt Samliv med den travle, verdsligsindede Fader. Nu var han for det meste hjemme hos den fromme Moder, og under hendes stadige Paavirkning blev han en Moderssøn i god Betjndning, en stille, tænkfuld og kjærlig Dreng. Lidt forskjælet blev han da med det samme, og da han hverken ved Leg eller ved Arbejde kunde ret være med, sad han oftest paa eet Sted, sysslende med nogle Pinde eller læsende i en Bog. Han var temmelig nem til at lære; men efter sit Uheld kom han kun lidt i Skolen, der var langt borte. Stundom kom han der dog. Til

andre Tider fik hans Moder nogle Bøger tillaaens hos Stolelæreren, og denne kunde engang imellem, naar det i lang Tid havde været daarligt Veir eller Føre, komme ud til Dyringtaul og undervise Krøblingen et Par Timer. At Drengen blev lidt forvænt ved al den Opmærksomhed, der viistes ham, kunde ikke godt undgaaes; dog, gode Sider i hans Natur udvikledes ogsaa derved. Bondearbejde kunde han jo ikke forrette; men han var haandsnild og havde Lyst til forskjellig Gjerning. Han fik sig anskaffet en Dreiebænk og meget andet Værktøi. Saa sad han og blev en Slags Vølund efter fattig Leilighed, skjøndt han hverken lavede Flyvemaskiner eller kostelige Smykker. Han gjorde vakre og nyttige Smaasager af Træ og Been; derhos kunde han rense Stueuhre, klinte Steentøi og lave Bibetradsere. Til Leg og Lystighed kom han sjelden, skjøndt, naar der var saa muntertovre hos Christen Pedersens mange Børn, kunde han godt lide at se derpaa; dog holdt han sig helst paa den modsatte Side af Skjeldiget.

Han blev fjorten Aar, han blev femten Aar; endnu var han ikke konfirmeret; thi der var langt til Præsten, som skulde forberede ham. Drengen var daarlig tilbeens, og fjøre med ham to Dage ugenlig en heel Winter, det vilde Svend da ikke. Desuden havde det jo heller ingen Hast; thi han var lille, han var barnlig af Alderen. Saa traf det sig et Efteraar, at Christen Pedersen skulde betale Skatter, men havde ingen Penge; saa gif han om til Svend og bad ham om et Laan af en Snes Daler.

„Det kan jeg, for den Skam, ikke,“ svarede Manden, „for jeg har dem ikke.“

„Saa veed jeg ikke, hvor jeg skal faa dem,“ sagde

den Anden lidt stødt; thi han var vis paa, Naboen sagde ikke Sandhed.

„Kunde Du ikke faa dem i Hov Mølle?“ spurgte Svend, der som en ægte Rigmand gjerne vilde henvise Trængende til Andre, der vare ligesaa velhavende som han selv.

„Det kan jeg vist ikke, for jeg skylder Mølleren for en Tønde Rug fra i Sommer af.“

Svends Kone stod og hørte derpaa. Hun kaldte nu Manden affides, og efter at de havde talt lidt sammen, vendte han sig til Naboen og sagde: „Jeg tjører til Mølle imorgen, jeg kan da laane Pengene paa min egen Regning, saa skal Du faa dem.“

„Det skal Du ret have Tak for!“

„Jeg vil ingen Tak have. Sligt er jo ingenting imellem Naboer, og jeg kunde gjerne forlange en Tjeneste igjen.“

„Gib det da var en Tjeneste, jeg kunde gjøre Dig!“

„Det er det. Det vil sige: det er egentlig din Datter Stine. Hun skal jo gaa til Præsten i Vinter. Vor sølle Dreng skulde jo ogsaa til at prøve paa det; men han er maadelig tilbeens og ikke god til at begaa sig, da han ikke er vant til at komme iblandt Folk. Stine er en snild Tøs, og derfor vilde jeg nok have, at hun skulde tage sig lidt af ham.“

„Det skal hun, og det vil hun, det tør jeg love,“ sagde Naboen. Saa gif han, og næste Dag fik han Pengene, som Svend slet ikke havde laant af Mølleren, men taget op af sine egne Gjemmer, hvor han gjerne kunde have hentet en langt større Sum, uden at det skulde været syndelig at kjende paa Dyngen. — Det var en stor Tjeneste, som derved viistes Naboen, der just

det Aar var alvorligt paa Aæneme. Han indstærpede nu Stine, at hun skulde være god mod Jver og tage sig af ham, med hvad hun kunde. Det lovede hun, agtede ogsaa at holde det; men hun var lidt slygtig og kunde gjerne have glemt det, hvis hun ikke havde hørt ham kjær for hans egen Skyld, fordi han var saadan en venlig og god Dreng. Nu bleve de uadskillelige. Hvor slemt end Joret og hvor haardt end Veiret var, ventede hun dog og tog ham med, skøndt hun alene kunde have gaaet Veien i den halve Tid af den, hun nu maatte bruge. Forresten drog hun ogsaa Nytte af Forholdet; thi hun havde gode Aands-gaver og vilde gjerne glimre med dem blandt de andre Børn; men hun var altfor slygtig til at være grundig. Jver overgik hende langt i Kundskaber og Aandsmodenhed, men havde ikke saa glat et Mundlæder. Under de lange og langsomme Vandringer gav han hende manges en Forklaring, som hun siden kom frem med som sin selv-vundne Eiendom, og saaledes kom hun til at blive anseet for det Aars dygtigste Konfirmand, hvilket hun syntes særdeles vel om. Dertil kom, at Jvers Moder viiste hende saa megen Velvillie. Ved deres Julegilde, hvor Naboerne pleiede at være med, var det det Aar Stine, som fremfor Alle skulde med, og som Moderen saa ikke vidste, hvor meget godt hun vilde gjøre, og saadan var det ved mange Leiligheder. Men Stine led godt at blive lagt Mærke til og gjort Stads af. Hun havde Forstand nok til at skjønne paa, at det var for Jvers Skyld, og hun fik den gode, venlige Dreng end mere kjær. At de andre Børn stundom spottede over „de Uadskillelige“ og kaldte dem Egtepeer og hans Mage, det brød hun sig slet ikke om, men bød ham sin

Arm, naar de skulde vandre, og han støttede sig trygt til sin smukke Ledsageresse og var særdeles glad ved Forholdet.

En Dag, sidst paa Vinteren, var det et overmaade glat Føre. I Dagens Løb faldt der en Smule Sne, og da Børnene skulde hjemad, kunde man ikke se, hvor der var glattest. Stine havde al sin Opmærksomhed behov for at holde sin Ben oppe paa de skrøbelige Been, og saa blev hun tilsidst lidt gnaven. „Jeg synes ogsaa,“ sagde hun, „at din Fader gjerne kunde tjøre med Dig en Dag som idag!“

Han standsede, fæstede de smukke, blaa Dine paa hendes Ansigt og spurgte: „Bliver Du træet af at følges med mig?“

„Nei, jeg gjør ikke; men jeg sagde det for din egen Skyld: det er saa besværligt for Dig at gaa.“

„Jeg lever aldrig den Dag, at jeg heller vil tjøre magelig frem end gaa og støtte mig paa din Arm.“

Hun saae stivt paa ham, men svarede ikke. De listede paany af med hinanden.

Efter deres Konfirmation vedbleve de at være gode Venner. Da var det, at han især lagde sig efter at dreie, og et af hans første Arbeider var en Windepind, som han forærede hende; men da han efter nogen Øvelse blev istand til at lave en smukkere, ombyttede han hin med denne. Ligeledes gik det med Naalehuse og andre saadanne dreiede Smaating, som en ung Pige kunde bruge. Ofte mødtes de og vare da meget glade ved hinanden. Forældrene saae det nok og havde sagtens deres Tanter derved. Svend brummede ærgerlig over, at Tøsen var saa fattig; men han bar allerede dengang paa sin Højsot og levede ikke ret længe. Hans Kone

var glad ved Stine; det var saadan en smuk Pige, og hun var af hæderlig Slægt, skjøndt den var fattig. I Østergaarden lod man Sagen gaa som den vilde; thi kunde Stine af sig selv komme til at elske den venlige Krøbling, saa maatte det fra et andet Synspunkt agtes for en Lykke; thi han var jo rig. Forresten vare Begge endnu Børn, og det kunde blive til hvad det skulde.

Nytaarsdag var Stines Fødselsdag, og da hun fyldte sytten Aar, vare de Begge voksne. Da havde han i Juletiden haft et vigtigt Arbejde for. Han havde lagt sig efter at dreie Spinderrokke; men den Spinderok, han i Julen havde lavet, var et heelt Kunststykke. Den var heelt igjennem af tørt og ud-søgt Ahorntræ, og hvert Stykke var saa fint dreiet og saa nydeligt glattet og forsynet med saa mange sorte og brune Ringe paa den gule Bund, at Arbejdet virkelig var glimrende. Nytaarsdag fik han med noget Besvær dette Pragtværk paa Skuldbrene, tog sin Krykketjæp og humpede om til Naboens, hvor han bragte Stine Kedsfabet som Nytaars- og Fødselsdagsgave. Han fik da saa mange Tak for Gaven; man bad ham blive der om Aftenen, og der blev næsten gjort et lille Gilde, uagtet han var den eneste Fremmede. Han blev anvist Plads for Bordenden, og hun sad paa Bænken foran Bordet, og hans Dine lyfte saa velsignet ved at sidde og se paa hende. Der kom da ogsaa en klar og kjærlig Glæde i hendes Dine, thi som han sad der, var han virkelig smuk at se paa. Han havde et vel-dannet Ansigt, lyst, krøllet Haar og milde, deilige Dine. Han kom engang til at tage hendes Haand; han trykkede den hjerteligt og fornam et svagt Tryk

til Gjengjæld. Endelig blev det Sengetid, og han skulde hjemad. „Det er mørkt," sagde da Christen Pedersen. „Skal ikke en af Drengene følge med Dig hjem?"

„Jeg følger med ham," sagde Stine. „Det er da ikke første Gang, vi To følges ad."

„Og bliver vel heller ikke sidste Gang!" smilede hendes Moder betydningsfuldt.

Da de kom udenfor, sagde han: „Nei, det er ikke den første Gang, vi følges ad, og veed Du, hvad jeg ønsker saa meget, som jeg ønsker at gjensee Dagens Lys?"

„Ja, jeg troer, jeg veed det," hvisttede hun.

„Ja, Du veed det vist. Gid vi kunde følges ad alle Tider, kjære, gode Stine! Kunde Du ikke ønske det samme."

„Jeg veed det ikke. Jeg er saa ung endnu."

„Tiden gaaer snart. — Desuden —"

„Hvad?"

„Jeg turde ikke opføre at tale derom, for det trykkes mig, at Du er ved at vore fra mig."

„Det var da et underligt Indfald! Men naar jeg nu lover at lade være at vore fra Dig?"

„Ja, naar Du lover det — og Du saa lover at være min Hjertensven altid!"

„Jeg vil altid være din gode Ven, Jørg!"

„Taf skal Du have!" Han tog begge hendes Hænder. Han vilde saa gjerne have taget den ranke Pige i sine Arme; men han var bange for, hun ikke kunde lide det, og fortørne hende vilde han ikke for alt i Verden. Hun stod tavs for ham, som om hun ventede et Ord eller et — noget; men hun ventede

forgjæves. Da løste sig et dybt Suf fra hendes Bryst, og nu hvistede hun ømt: „Gobnat, Jver!“

„Gobnat, min Pige!“

Hun tog sin venstre Haand, den høire blev endnu et Minut liggende i hans. Da sukkede hun paany, jagde atter Gobnat, og saa skiltes de. Men han blev staaende ved Indgangen til sit Hjem, hvor hun havde forladt ham, indtil hun hørtes at træde paa Steenbroen og derpaa aabne og lukke Døren i sit Hjem. Da sukkede han:

„Saa gjerne havde jeg trykket min Mund
paa hendes Læber de røde;
men skete det i en uskyldig Stund,
og blev hun ræd, eller vrededes hun,
forvift af Rummer jeg døbe!“

Da sukkede han saa dybt, som hun nys havde sukket. Saa listede han sig ind ad Døren.

Paa denne Aftens Begivenhed byggede Jver et sødt Haab, som han dog ikke videre udtalte, ikke engang til hende, der indgød ham det; thi han var bly som en ung Pige og syntes overstadig tilfreds, naar han blot kunde saa Lov at sidde og se paa sin Elskede. Men hun var som Aprilveir, snart varm og mild, snart saa isnende kold, at han strækkedes tilbage derved. Mærkede hun da, at hun havde skræmmet ham, kunde hun atter nærme sig, øm og angerfuld. Forældrene saae Forholdet og smilede derad; thi de meente, at det jævne sig nok paa ønskelig Maade. Ønskeligt kaldte man det nemlig fra alle Sider, at de to unge Menneſter knyttede sig sammen i Kjærlighed.

Men „forſagt Svend vandt aldrig fager Mø!“ Det Ordsprog kjendte Jver, han anvendte det paa sig

selv og søgte at skyde sig frem og lade Forsagtheden
 fare. Han vedblev dog at være frugtsom og at ansee
 sig for altfor ubetydelig i Sammenligning med den Pige,
 han vilde vinde, og som Dag for Dag blev skjønnere.
 Saaledes gik et Aars Tid eller to; men saa indtraadte
 der efterhaanden en Forandring i Stines Bæsen. Hun
 havde tidligere ikke haft stor Lyst til at komme til de
 Unges Forsamlinger; hun havde langt heller villet for-
 drive en Aften med at sidde og tale med Jøer i hans
 eller hendes Hjem, selv om hun anvendte Tiden til at
 pine ham med sin Kulde. Nu viiste hun sig sjældnere
 fald imod ham, men ytrede derimod mere Lyst til alle-
 haande Galaskab. Han vidste dog ikke, om han skulde
 være glad eller bedrøvet ved denne Omstiftelse, især da
 der syntes at være en ydre Anledning dertil. Sognet
 havde nemlig faaet sig en Slags Mødeherre, en be-
 undret Løve; det var Henrik fra Vester-Trolborg, der
 havde staaet ved Fodgarden i otte Aar, men som nu
 var kommen hjem. Han var en smuk Karl, og med
 det Bæsen, han havde tilegnet sig i sin Soldatertid,
 var han istand til at daare mangt et Pigehjerte. Han
 dansede hyppeligt, kastede om sig med Penge, som var
 det Snavs, og kunde indtage en stor Mængde stærke
 Drikke, uden at det kjendtes paa ham. Alle Legestuer
 i Sognet var han med til, og det var nok nærmest
 hans Skyld, at der just det Aar var flere Legestuer
 end sædvanlig. Da Stine havde lært at kjende ham
 — hun havde vel seet ham, før han tog bort, men var
 da kun et Barn, og han var ogsaa dengang en ganske
 anden, — da hun havde lært at kjende ham, kunde
 hun ikke blive træt af at rose ham. Jøers Ansigt blev
 noget mørkt derved; men nu sagde hun: „Du skulde

følge med til Legeſtue engang og ſe, hvor han kan bringe Liv i Spillet! Jeg er viſ paa, Du vilde ſynes godt om ham."

"Hvad ſkulde jeg til Legeſtue efter?" ſagde han og ſkattede ned til ſit vanføre Been.

Hendes Blik fulgte hans, og derved gif en ſmerkelig Trækning over hendes ſmukke Anſigt. Samtalen gif iſtaa. Siden omtalte hun ikke Henriſ ſaa meget, naar Jver hørte paa det; men at hun tænkte en heel Deel paa ham og gjerne traf ſammen med ham i en lyſtig Forſamling, det kunde ikke blive ſkjult for Krøblingen.

"Det er heelt beſynnderligt med denne Henriſ!" tænkte han ved ſig ſelv. "Det er, ſom han kunde forhege alle Piger. — Na, med Stine har det vel ikke noget at betyde — man ſiger, jeg har et ret kjønt Anſigt — mon Henriſ ſkulde være meget kjønnere — men han har rafte Been og er en god Danſer. Na hvad! Stine er vel ingen Nar. Jeg har en god Gaard og et velforſynet Huus; i Veſter-Trolldborg er der nok ikke andet end Slid og Slæb og Knapnæring. Hm! For Velſtandens Skyld vilde jeg dog ikke, hun ſkulde tage mig, for jeg vilde holde ligesaa meget af hende, om hun var nok ſaa fattig. Og hun er jo egenlig fattig. — Aha! der falder mig noget ind: Henriſ, ſom alle Piger ere ſaa forgabede i, vil nok udſee ſig en rig Brud, ſom kan bringe Velſtand og Herlighed til hans Hjem. Maafte han ikke engang vil have ſin magre Fædregaard, men tænker at gifte ſig en god Gaard til. Han bryder ſig viſt ikke om Stine. Men kjedeligt var det, om Stine ſkulde bryde ſig om ham! — Jver! Jver! hvad er det dog, Du drømmer om? — Fordi

Stine har faaet Lyst til at danse, gaaer Du jo og bliver gnaven. Du er da vel ikke misundelig paa din Kjæreste, fordi hun finder Behag i en Fornøielse, Du ikke selv kan deeltage i? Nei, Misundelse pleier jeg ikke at lide af, og den vil jeg heller ikke huse fremdeles."

Saaledes prædikebde han for sig selv, men kunde dog ikke betvinge sin Uro. Han syntes, hun var ikke imod ham som før; men han var heller ikke ganske vis paa, at han selv var den Samme som forhen. Saa iagde han til sig selv, at han var stinsig, og derfor jordømte han sig selv; thi der var jo intet, som gav ham tilstrækkelig Grund til at mistro sin Veninde.

Henimod Sommeren blev der et umaadeligt Røre blandt Ungfolkene i Dyring Sogn. Der skulde være Dans i Skoven, det var man ikke vant til, og man lovede sig en mageløs Fornøielse deraf. Henrik stod for at indrette det hele. I Hov-Øller, en lille, frodig Skovgruppe sydblig i Sognet, skulde Morstaben finde Steb. Anden Pintsedag var berammet dertil, og at det den Dag maatte blive godt Veir, var i flere foregaaende Uger en almindelig Bøn hos Sognets Ungdom. Dnsket blev opfyldt. Dagen oprandt som en smuk og solklar Sommerdag, og i store Skarer vandrede Ungdommen til Kirke; thi anden Helligdag var Ungdommens Kirkegangsdag efter nedarvet Skik. Fra Kirken vilde man saa begive sig lige ud til Festen i Hov-Øller.

Iver vilde ogsaa til Kirke, og som sædvanlig gik han ind og fik Stine med. Der var Anders fra Lille-Graabjerger, en trohjertet, firskaaen Karl, som nok havde Godhed for Stines ældste Søster. Disse Fire

fulgtes nu ad, idet Iver, som han pleiede, kun kom langsomt frem. De Andre læmpede dog deres Gang efter ham.

„Hvor Du er pynnet!“ sagde Stine, da de kom ud paa Veien.

„Det er jo ogsaa Høitidsdag,“ svarede Iver.

Siden blev der ikke talt en lang Stund; endelig brød Iver Tavsheden og sagde: „Du agter Dig vel ud til Hov- eller.“

„Ja,“ lød Svaret; „men ønsker Du det, vil jeg gjerne følge med Dig hjem først.“

„Nei, jeg gaaer ogsaa med derud.“

Hun standsede, saa stivt paa ham og smilede tvungent, idet hun spurgte: „Agter Du da at danse?“

„Det kan jeg jo ikke; men En kan vel ogsaa more sig med at se derpaa.“

„Den Morstab kan blive fattig nok,“ svarede hun og rødmede. Der blev nu ikke talt noget af Betyndehed, inden man naaede Kirken.

Et Par Timer senere vandrede pynkede Flokke ad Veien til Hov. Iver og hans Ledsgæster kunde ikke komme saa rask frem som de Andre, og det syntes hun i Førstningen lidt kjed af. Men da enhver Flok, der kom forbi, standsede og henvendte nogle Ord til Krøblingen, hvem de Fleste godt kunde lide, saa blev hun efterhaanden mere tilfreds og betragtede ham med mere Kjærlighed og Glæde, end hun i den senere Tid havde gjort. Derved følte han sig da igjen saare oplivet og opbød al sin Kraft for at fremskynde Vandringen. Men han var meget træt, da de naaede Skoven.

Det var et smukt Sted, man havde valgt til

Festen. En steil Skovbanke skraaned ned, men affatte en bred Jordbænk, hvor en tør, haard Grønning, næsten en Runddeel, overfyggedes af mægtige, hundrebaarige Bøgetræer. Fra Grønningen stod Bassen endnu mere steilt ned, og ved dens Fod udvældede en klar Kilde, hvis Bænde rislede hørligt hen over Trærødder og Flintesteen og snart tabte sig i Hov Møllebæk. Den omtalte Grønning var udseet til Danseplads. Ved dens Udkanter vare Henrik og nogle Flere ifærd med at opslaa Bænke; et Stykke længer borte var gravet et Hul i Jorden og indrettet et midlertidigt Fjlssted, hvor en Kaffejedel snurrede. Paa et Bord stode Flasker og Glas, og en Hvedebrødsmand fra næste Kjøbstad var hidforfrevet med sin Kuro i Dagens Anledning.

„Nu maa Du hense!“ sagdes der til Jver. „Du har jo ikke været til Dans før, og det kunde være godt at faa Støvet skyllet af Halsen.“

„Ja vel,“ sagde han. „Lad os finde en smal Plads at sidde paa. Gønt saa dine Venner, Stine, saa giver jeg Kaffe og Hvedebrød.“

Hun kaldte Nogle sammen, man satte sig lidt oppe paa den øvre Skraaning. Kaffejonen og Brødmanden indfandt sig med deres Varer, og Jver bad de Indbudne at tage for sig efter Behag.

„Naa, Du kniber ikke,“ sagde en Karl til ham. „Om det saa var Henrik, saa kunde han ikke begynde Gildet mere flot, end Du gjør.“

„Har Du ikke indbudt Henrik?“ spurgte Jver sin Kjæreste, da hans Navn nu eengang var nævnet.

„Nei,“ svarede hun rødmende. „Han har saa travlt.“

Snart begyndte Dansen, og Karle og Piger strømmede ned paa Bladsen; kun Iver blev, hvor han var. I Førstningen morede han sig med at se til, og han havde ikke det mindste imod, at Stine dansede baade med denne og hin; kun naar hun dansede med Henrik, og denne saa ofte bøiede sig ned for at hviffe med hende, da foer det unge Blod ham brusende til Hjertet, og han maatte skjælv. Og da det begyndte at mørknes, og hun fik travlt med at hjælpe Henrik at tænde Lampene, som hængtes omkring paa Grenene, og da hun siden næsten bestandig dansede med Henrik og kun med ham, da kom Iver til at ryste saaledes, at Tænderne dansede ham i Munden. I det samme lagde en Haand sig paa hans Skulder, og en Stemme sagde: „Du fryser nok!“

„Ja, jeg troer det,“ svarede han; men i Virkeligheden havde han ingen Bevidsthed om, enten han var varm eller kold. Den Fremmede var Anders fra Graabjerger, og uden at tænke sig noget usædvanligt vedblev han paa sin findige og godmodige Maade:

„Det er ogsaa køligt her i Aftenstunden, naar man var paaflædt til at gaa herud i den varme Eftermiddag. For os, som danse, gjør det jo ingenting, men Du sidder her paa eet Sted. Kom ned til Bordet og faa en Taar at varme Dig paa!“

Iver tog sig sammen og svarede: „Nei Tak! jeg vil intet have. Men Du har Ret i, at det er koldt. Jeg vil se at komme hjem.“

„Ja, gjør det!“ sagde Anders og fjernede sig. Lidt efter klavrede Iver ned ad Bakken og gik hen til de Dansende. Da der indtraadte en Standsning,

trængte han sig hen til Stine, der stod ved Henrik's Side og med sin Arm i hans.

„Jeg gaaer hjem nu,“ sagde han og berørte hende.

„Er det ikke for tidligt? Dansen er jo nys ret begyndt,“ svarede hun.

Nys begyndt! For ham havde den været en Evighed fuld af Kvaler. Det vilde han imidlertid ikke fortælle hende, og der var heller ingen Tid til anden Samtale; thi Henrik havde hørt de udtalte Ord og udbrød: „Hvem taler om at gaa hjem? — Hvad er det for en Snegl?“

„Det er — er — vor Naboes Søn,“ svarede hun.

„Naa, det er den lamme Dreng, der kan dreie,“ bemærkede Henrik. „Ja, hør, min lille Ven!“ henvendte han sig til Iver, „Du gjør bedst i at skynde Dig hjem og lade din Moder give Dig en Staal varmt Ol med et Stykke Smør i. Naar Du saa kryber i Sengen og faaer Dig dækket godt til, vil Du maaſte overleve, at Du har været i Stoven iaften.“ Han sagde endnu noget mere, men Iver fik det ikke at høre; thi nu spillede Musikken op. Henrik rev da Stine med sig i Dansen, og de stødte Iver omkulb, saa han kun med Møie fik fat paa sin Knykketjæp og kom ud af Hvirvlen.

„Jeg vilde dog nok se, om Iver ogsaa gik hjem,“ sagde Stine, da der atter blev et Ophold i Dansen.

„Na Fanden! Lad Du den dumme Dreng hoppe paa sine tre Been, hvorhen han vil,“ sagde hendes Danser.

„Nei, det kan jeg ikke,“ svarede hun og saae ikke uden Befymring op til Strænten, hvor hendes Barnsøvn før havde siddet. Nu var han der ikke, og

saa skyndte hun sig ind mellem Bustene for at søge; men Henrik fulgte hende.

„Stop!“ sagde Karlen. „Du maa ikke gaa længer, inden jeg saaer sagt Dig et Ord. Jeg veed jo nok, den usle Drengs Næse klør efter Dig; men det er,“ saa bandede han, „Synd, for Du er den nydeligste Pige iblandt dem Allesammen, og før han skulde have Dig, før skal jeg slaa Arme og Been istykker paa ham.“

„At, Gud, nei! Du maa da ingen Fortræd gjøre ham,“ hvissede hun.

„Ja, vil Du saa være min egen Pige, min søde Kone, min Keiserinde i Trolldborg, — for ellers gjør jeg ham sgu' ulykkelig.“

„At, Henrik! jeg kan rigtignok saa udmærket godt lide Dig, og før Jver skulde komme galt afsted —“

„Godt! Brægtigt! Nævn ikke Drengens Navn! Vi lade, som om han aldrig havde været til. Nu saa vi os et Kys og saa en Dans ovenpaa, og saa om nogle Uger danse vi Bryllupsdansen!“ Dermed traf de sig tilbage og saae ikke, at ved Siden af dem, paa en mosgroet Vindfælde, sad det unge Menneſte, der saa bittert var bleven haanet. Han havde hørt hvert Ord, de havde talt; hans Blikke fulgte dem endnu, da de atter svang sig i Dansen. Han maatte sande, at Stine var den deiligste Pige i Flokken; det var ikke faldet ham ind før, hvor kjær han end havde hende; men nu var det ham, som havde han seet hende for sidste Gang. Hans Hjerte bankede derved, saa det var, som han fastedes op og ned; der gik røde Stjer forbi hans Dine, og det forekom ham, ligesom Musikken lød fjernt og hemmelighedsfuldt, og som Lamperne lyste svagere.

Den runde Grønning i Træernes Slagfugge, omgivet af den fra Rildevældet opstigende Aftentaage, blev for ham til Ellekongens Sal, hvor hans Elskede af en ond Magt var bleven draget ind, og hvor hun holdt Bryllup. Dog var det samtidigt, som om hans dybe Smerte var Aaringer gammel. Han nynnede ved sig selv:

„Jeg var mig engang i Ellepigedans
under Lide.

Saa nær jeg mistede Vid og Sands
i Skoven ved Midnatstide;
men Dansen den gaar,
hvor Taagen den staar
under Lide.“

Hvor længe han blev siddende, vidste han ikke. Hvad der imidlertid rørte sig i hans Hu og Hjerte, gjorde han sig heller ikke Rede for; men dog var det, som var han To, paa eengang en forknytt Krøbling, hvem Enhver ustraffet turde haane og træde under Fødder, og en Ungersvend, kraftig i Raad og Daad, der kun behøvede at udtale et Ord og udrække sin Haand for at gribe den største Lykke, han kjendte. Da hans Tanker atter vendte fuldt tilbage, vidste han ikke ret, enten han brændte af Feber eller skjalv af Kulde. Men omkring ham laa den vaade Nattetaage; foran ham larmede Enstigheden. Klart gjenkalbte han sig nu det smertelige, han den Aften havde oplevet. Derpaa reisste han sig fortabt og modløs, og, listende sig langt udenom de Dansende, begav han sig hjemad, medens endnu længe Musikfens Toner lode i hans Øren; men de klang kun som en Spottesang over hans dybe Glendighed. Da gif han og sagde til sig selv:

„Slet ikke jeg veed noget levende Raad
for min Smerte.

For Sødmene jeg vandt kun en saarende Braad,
den sidder saa dybt i mit Hjerte,
og Ingen har Sands
i hvirvlende Dans
for min Smerte.“

Lang Tid tog det, inden han kom hjem; det blev omtrent Morgen. Han listede sig ind og fastede sig paa sin Seng uden at kunne sove. Ved sædvanlig Tid stod han op, men hans store Blegghed foruroligede Moderen. Hun spurgte, om han var syg; det nægtede han. Paa hendes Spørgsmaal, om han havde moret sig godt, svarede han undvigende. Han satte sig til at arbejde og blev udholdende ved dermed. Alligevel vare hans Tanker andetseds end ved Gjerningen. Det mærkede Moderen nok, og hun søgte at udfritte ham; han vilde intet sige, uagtet han ret vel følte, at et trøstende Ord vilde gjort ham godt. Men ved sig selv gjenoplevede han atter og atter de tungeste Diebliske i Skoven, indtil hans Tanker og Minder formede sig i Sang:

„Hun sukked og sagde: „Min sødeste Ven!“
under Løvet.

Hun vidste jo ei, at jeg fattige Svend
sad nær og var saare bedrøvet.

Da isned mit Blod,
da døde mit Mod
under Løvet.“

„Hun var smuk denne Aften, var Stine“ — saaledes fortsatte han sin Enetale — „hun straaledede i den oplyste Skov som den sagerste Blomst i Sommertiden. Hun har vist aldrig været saa smuk, som da Henrik dansede med hende. Det maa have været Kjærligheden,

der gjorde hende saa skøn; men for mig har hun nok aldrig følt Kjærlighed. Dog, jeg kan jo heller ikke danse; jeg har end ikke havt Mod til at tale dristigt til hende, jeg er bly og frygtfuld; derfor, og fordi jeg er en Krøbling, har hun ynkedes over mig og været god imod mig, men ikke saadan som jeg tænkte. — Nu er der Ingen, som er mig god, — jo, min Moder. Hun vilde trøste mig i min Sorg, om hun kjendte den; ja, hun vilde vel mere end trøste, hun vilde hjælpe. Vidste min Moder al Sammenhængen, vilde hun tale med Stine og hendes Forældre. De Gamle synes vist ret godt om mig; men endnu bedre synes de maaske om vor gode Gaard og om vore Penge. Stine har et godt Hjertelag; fik hun at vide, hvor bedrøvet jeg er, vilde hun ynkes over mig. Naar hun saa med det samme blev bestormet fra alle Kanter, vilde hun nok lade sig overtale.”

„Men saaledes skal det ikke være,” tilføjede han med Kraft. „Lad ogsaa være, jeg i alle Andres Dine er en vansør Stakkel, i mine egne Dine vil jeg være en Mand. Tiltrygle mig en Hustru vil jeg ikke, jeg vil end ikke eie en saadan, naar jeg veed, at hendes Tanter og Attraaer døele andetsteds. Fra nu af er min Moder min eneste Veninde, skjøndt hun ikke skal vide min Sorg, før alt udvikler sig af sig selv, og da skal hun heller ikke vide, hvad jeg har lidt. Naar hun engang døer, vil jeg vandre min Vej alene. Næst Gud i Himlen skal da mit Dreiejern, min Kniv og min Fiil være min Trøst og Tidsfordriv. Farvel, Lykke og Kjærlighed! En Mand kan vel leve det foruden.”

„Vær stille, mit Sind! Lad de brusende Suf
forvinde!

En Tid har jeg levet, saa inderlig smuk,
nu er jeg kun dens Minde.

Men Sorger og Saar
fra Stormen i Vaar
maa forvinde.“

Stine dansede til den lyse Morgen, derefter fulgte Henrik hende hjem, og hun gik ved hans Side som i en Dans. Ogsaa i de følgende Dage dansede hun som paa Roser; thi hendes Drømme vare fulde af Fryd og Jubel. Vel tænkte hun stundom paa den forsmaaede Barndomsven, og da kunde der komme Anger og Bælen i hendes Sind; men slige Anfald vare kun forbigaaende, hvortil ogsaa det bidrog, at han aldrig lod sig se og ikke paa nogen Maade søgte at minde hende om sin Tilværelse. Med sin nye Kjæreste mødtes hun derimod ofte, og hendes Forældre bleve tilsidst opmærksomme og vilde have at vide, hvad det skulde betyde. Men da var alt aftalt mellem ham og hende, og hun rykkede rask ud med Sproget. Derover blev da stor Misforholdelse i hendes Hjem; thi rigtignok var det at blive gift med Henrik Trolldborg saa gode Raar, som der efter hendes Forældres Formuesomstændigheder var at vente for hende, men i Sammenligning med Iver, hvem man i mange Aar havde anseet for hendes fremtidige Ægtefælle, var Henrik ligefrem fattig. Pigen fik haarde Ord baade af Fader og Moder; hun klagede sin Nød for Henrik, og han, der var temmelig snæversyg, klagede deres Kjærlighedsnød for Alverden. Det kom da ud iblandt Folk, at man vilde tvinge hende til at tage Krøblingen; derved fik hun Folkestemningen paa sin Side, medens der ytrede sig Uvillie mod Iver, der dog

var uskyldig i det hele. Men han mærkede da heller ikke stort til Uvillien, saasom han holdt sig meest for sig selv. Han havde siden Begivenheden i Hov-Øller ikke forsøgt nogen Tilnærmelse, og dette bidrog da til, at Stines Forældre tabte Modet, saa hun tilfidsst fik sin Villie og drog ind i Troldeborg som Rone. Iver var ikke med til hendes Bryllup, uagtet han var indbudt. Alligevel syntes han ikke at tage sig Sagen nær, efter hvad Folk kunde skjønne; han passede sit Smaarbejde og Gaardens Drift, som han førte Tilsyn med, skjøndt han ikke kunde tage synderlig Deel i Gjerningen. Saa-
dan blev det ved at gaa der i Gaarden, hvor Velstanden stadig forøgedes, hvilket ikke var saa sært, da aldrig en Skilling udgaves til Unytte, saafremt man ikke vil kalde det saaledes, at han kjøbte sig ikke saa Bøger. Han holdt nemlig meget af at læse. Helt læste han Reise-
beskrivelser og Digte; thi han, der var bunden til det indskrænkede Fødehjem, holdt just af i Tanken at drage langveis om til fremmede Lande og Egne, og efter at han havde mistet sit Haab om Livsløfte, søgte han saa vidt muligt at holde sig skadeløs ved ret ofte at dvæle i Digtningens Billedverden.

„Du skulde gifte Dig!“ sagde hans Moder til ham.
„Kan Du da aldrig glemme den spidsnæsede Gaas, den Stine. Havde jeg tænkt det, skulde det gaaet anderledes. Jeg skulde da have sagt baade hende og de Gamle saa mange sande Ord, at Du skulde faaet hende, skjøndt hun var Dig ikke værd.“

„Men det vilde jeg jo ikke have Øder til. Jeg vilde slet ikke have hende paa den Maade.“

„Nu, saa se Dig om! Du er ung, god og rig; ja, Du er da ogsaa fjøn. Kvinder er der nok af, og

mangen god og smuk Pige vilde prise sin Lykke, om hun kunde faa et Hjem i vort Huus. — Du har da vel ikke for den Enes Skyld forlovet at gifte Dig?”

„Nei, jeg har ingenting forlovet, men jeg er, som I siger, endnu ung, og vi kunne jo se Tiden an. Nu er det ikke værd at tale om det for det første.“

Hvor ofte end Moderen i Aarenes Løb vendte tilbage til den samme Tanke, var det dog stedsse med samme Udfald, uagtet hun ikke altid lod det bero ved løse Hentydninger, men ofte havde bestemte, ret antagelige Forslag at gjøre ham. Endelig kom den Tid, da han ogsaa maatte følge sin Moder til Graven, og nu stod han frændeløs og næsten venneløs i Verden uden anden synlig Støtte end en Knykketjæp; thi han vedblev at være sty og indesluttet og kunde derfor ikke ret blive forstaaet af sine Omgivelser, dem han, som Følge af sin efterhaanden erhvervede Aandsudvikling, i mange Maader stod over. Verden gik imidlertid sin sædvanlige Gang. Lyffens Hjul rullede op og ned, hævede Nogle fra Dybet i Høiden og trykkende Andre fra sin øverste Tinde ned i Støvet.

Omringet af en lille Indsø, en stor Tørvemose og nogle flade Kjærletter ligger en halv Mil sydpaa fra Dyringtaul en viltsom Bækkevrimmel. Nogle af Bækterne reise sig i Beiret som Regler; Andre ere mere langstrakte og krones med Ræmpehøie; men alle ere de beklædte med Lyng, og det hele Høidestrøg viser sig i lang Afstand takket, sort og truende. Først paa temmelig nært Hold seer man, at der er dyrket Land i de snevre, frogede Dale mellem Lyngbækkerne; det er magre Sandagre, som kun med stor Møie lade sig af-
tvinge en tarvelig Korngrøde. Inderst inde udvider en

Dal sig noget, og der ligger Gaarden Vester-Trolldborg. Til denne Gaard hører hele Herligheden: de ufrugtbare Agre, de endnu goldere Hedebacker og de stolte Ræmpehøie. Der var det, at Stine fik et Hjem som Henriks Hustru. Hans Forældre, der eiede Gaarden, afstode den til ham imod at faa deres Livsophold. Men Gienkomsten var maadelig og temmelig forgjældet, Bygningerne forfaldne; kun med Flid og Tarvelighed vilde Sagerne kunne holdes gaaende.

Dog, Henrik var ikke flittig, Stine var ikke vant til den allerstængeste Tarvelighed. De toge sig lige fra Begyndelsen gode Dage. Han havde derhos Lyst til at more sig, til at kaste om sig med Penge ved Legepladserne, som han besøgte lige flittigt efter at være bleven gift. Hun lod sig let rive med i Hvirvlen, hvortil det ogsaa bidrog, at Henriks brovtende Væsen, der i Forsamlinger blændede Manges Dine, slet ikke klæbte ham godt hjemme. Den Overflødighed af Eder og raa Talemaader, han altid havde tilrede, behagede hende heller ikke, og snart kom hun derved til at tænke paa Jør, der ogsaa havde kunnet føre munter Tale, men uden at Nogen behøvede at rødme eller blegne derved. Efterhaanden kom hun til at skjønne, at Henriks Raskhed gik videre, end en ærbar Kvinde i Længden kunde synes om, og da hun ved Familiens Forøgelse blev nødt til for det meste at holde sig hjemme, hvor Manden altid fremviste sin mindst elskværdige Side, gik den ene kolige Lustning hen over hendes Kjærlighed efter den anden. Det blev ogsaa værre i andre Maader. Pengevæsenet kom i Uorden, og da Henrik ikke havde Lyst til at arbejde, gav han sig til at handle med Huder, Smør og flige Sager. For nderligere Fordeels Skyld gjorde han.

nit Huus til en Smugtro, — ikke for Veisfarende, thi der gif ingen Alfavei forbi, men for Svirebrødre, som her paa dette affides Sted huserede fra Døgn til Døgn med Klammeri, Spil og druffen Tale. I dette Liv tabte han sig mere og mere, saa at han vel ikke drat sig heelt fuld, men levede omtrent i en bestandig Halvrus, og forøvrigt turede og tumlede han som de Andre.

Et saadant Liv var Stine uvant og modbydeligt. Mangen en Dag, naar den vilde Larm rasede i hendes Hjem, tog hun sine to Smaabørn, det ene ved Haanden, det andet paa Armen, og gif op paa en af Bakkerne i Nærheden, hvorfra hun kunde se ned til Dyringtaul. Da dvælede hendes Blikke paa Fædrehjemmet, men kunde ikke undgaa med det samme at hvile paa Nabo-gaarden, hvor hendes søgne Ungdomsven levede som en enlig Ugersvend. Da rullede en Taare ned ad hendes Kind. Var det Fædrehjemmet eller Vennens Hjem, den gjaldt? Maaſte vidſte hun det mangen Gang ikke ſelv. Men gled ſaa hendes Blik tilhøire over mod Hov-Øller, da kom hun ihu den ſtemningsberuſede Stund, der havde afgjort hendes Fremtid, men gjort den ſaa ganſke anderledes, end hun havde drømt. Da holdt hun Haanden for Dinene og ſkyndte ſig ned og kaſtede ſig ind i den ſtøiende Virkelighed for at undfly de ſørgelige Tanker, ſom hun dog ſnart efter paany gif at fremkalde.

Et Liv ſom det, der førtes i Trolldborg, kunde ikke holdes ud ret længe. Det lyffedes ved Hjælp af Handel og Krohold en Tidlang at vedligeholde Skinnene af ydre Velvære, men tilſidſt faldt det ſammen. Gaarden blev ſolgt, og Familien tog foreløbigt Ophold hos Aftægts-

folkene; men det kunde ikke vedvare, og man skulde til at se sig om efter et andet Hjem. Stine var ikke vel yndet af Svigerforældrene, da de meente, at hun var for fin til en Gaard som Trolldborg, og deri kunde de have nogen Ret, skjøndt det dog ikke nærmest var hendes Finhed, der havde bragt Odelæggelse. Henrik havde en Svoger, der boede i Hovstrup, og han gik over til Trolldborg og spurgte ligesom, hvordan Sagerne stode, og om Henrik snart kunde faa sig et Hjem; thi de Gamle kunde ikke være tjente med at føde hele Familien. Henrik slog stort paa som sædvanlig og sagde, at med ham havde det gode Udsigter.

„Hvor mange Penge kan Du have i Behold?“ spurgte Svogeren.

„To tusinde Daler.“

„Det er vel Løgn?“

„Nei,“ saa bandede han, „om det er.“

„Ja, saa har jeg egenlig intet Grinde; men jeg troede ikke, Du havde rebbet saa meget, og saa kunde jeg maaske hjulpet Dig til at faa et Hjem.“

„Hvorledes det?“

„Du veed, jeg har en Kratlob, som er temmelig fraliggende, saa jeg ingen Nytte har af den, skjøndt Jordbunden er god. Den vilde jeg lade Dig faa til Opdyrkning, hvis Du havde nogle Skillinger at bygge for; Du kunde faa Lodden billig tilkjøbs og næsten for ingenting i Fæste. Men naar Du har saa mange Penge, vil Du jo have Dig et bedre Sted.“

„Det er dog bedst, jeg faaer Kratlobben,“ sagde Henrik efter nogen Betænkning.

„Nei, det er ikke værd,“ svarede Svogeren. „Det er ikke en Eiendom for en Mand med to tusinde Daler.“

„Men jeg har maaste ikke fuldt saa mange.“

„Ifte? Du sagde endda —“

„Ja, men naar jeg skal være ærlig, har jeg ikke stort mere end to hundrede.“

„Jeg tænkte nok, Du havde ikke beholdt store Slumper.“

„Men for to hundrede kan jeg bygge et Huus.“

„Na ja! Og har Du virkelig to hundrede, saa synes mig, Du kan ikke gjøre bedre end tage min Lod, — hvis Du da i Fremtiden vil bestille noget.“

„Det skal Du saa at se. Jorderne til Troldborg ere ikke en dygtig Mands Arbejde værd; men paa din Kratlod er det en anden Sag; der kan man bringe noget stort ud af intet. Det er just noget for mig.“

Man enedes snart om Betingelserne, da Henrik kun ønskede Pletten i Livsfæste. Saa skulde der bygges. Svogeren tilbød uden Betaling at hente et Læs Tømmer i Kjøbstaden og at saa et Par af sine Naboer til det samme. Henrik nøiedes dog med at lade hente et Læs Raster i Hov-Øller og nogle Muursteensbrokker fra Allerup Teglværk. Som næsten overalt i Sognet fandtes der Ræmpehøie paa Lodden. I den største af disse gravede han en Indskæring i Syd siden, omsatte den med en Muur af Rullesteen og lagde der ovenpaa Rasterne skraas op mod Høiens Top. Derpaa tækkede han med L yngtør, og saa var Beboelsen færdig. Forsiden var rigtignok opført af Muursteensbrokker, og der fandtes en Dør og et lille Vindue; men hele Indretningen havde dog altfor megen Lighed med en Hule til at kunne kaldes et Huus. — Svogeren var vred paa ham og meente, at han havde løiet med de to hundrede Daler; men Henrik sagde, at han havde dem, skjøndt

han med dem havde taget anden Bestemmelse end at sætte dem paa sit Byggeforetagende. „De Penge, der sættes paa Bygning, bringe daarligst Rente,“ sagde han med en temmelig almindelig, men ofte usand Talemaade. — Stine forblev uvidende om Bestaffenheden af sit Fremtidshjem, indtil den Dag kom, da hun flyttede derind.

Paa denne Dag kjørte den nye Eier af Trolldborg hende og Børnene og deres Smule Bohave over til Hulen i Hovstrup Krat. Henrik havde Grinde et andet Sted og vilde først komme en Timestid senere. Da han indfandt sig, sad hun derinde med sine to Børn paa Stjædet og bittert grædende.

„Hvad tuder Du for?“ spurgte han.

„O, Henrik! Henrik! er dette vort Hjem?“

„Ja! — Hvad saa? — Er det kanske ikke fint nok? — Vilde Du maaske heller bo i det Huus, din første Kjæreste er ved at lade bygge?“

„Jeg veed ikke, hvad Du mener.“

„Jeg mener, at han med de halvandet Been, Drengen i Dyringtaul, vil bygge sig et grundmuret Stuehuus, og Klaus Muurmester har siddet hos ham i to Dage for at gjøre Tegning til det. Der skal være Storstue og Gæstefamre, Bogkammer og Værksted og Kanden og hans Oldemoder. — Han har Penge, skal jeg sige os, saa er det ingen Kunst at bygge saadanne Huse.“

„Det skulde Du ikke have sagt.“

„Hvorfor skulde jeg ikke det? Det er jo ingen Hemmelighed.“

„Men Du skulde ikke have sagt mig det i denne Tone og denne Stund. Hvor kunde Du nænne det?“

„Det er der ikke noget i; men veed Du, hvad der faldt mig ind? Jeg tænker, at naar han maatte faa Dig og Ungerne og Hytten her, saa vilde han vist gjerne give mig sin Gaard med det nye Stuehuus og alle sine Benge.“

„Saa kjender Du ham ikke “

„Ikke?“

„Nei, for han er ikke den Mand, der vilde begjære sin Næstes Hustru.“

„Du er jo taabelig!“ fnurrede Henrik, dreiede sig paa Hælen og gik ud paa Heden.

Ravnlig i dette Dieblif var han ingenlunde istand til at trøste sin Kone i hendes Sorg; thi hans Sind var bittært, han var vred paa Gud og Alverden, kun ikke paa sig selv. Tilfældig havde han paa sin Udflugt hørt tale om det Stuehuus, Iver agtede at lade bygge, og hvor naturligt det end var, at den velhavende Gaardeier, naar han skulde bygge, vilde opføre et Huus saa rummeligt og bekvemt, som hans Smag og Evner tillode, saa fandt Henrik sig dog berørt deraf som af en personlig Fornærmelse. Han kunde ikke lade være at ærgre sig over, hvor ulige Lyffens Gaver vare fordeelte, og han forbandede sin onde Skjæbne, der formeentlig ikke nær behandlede ham efter Fortjeneste. Han ansaae nemlig sig selv for en udmærket Mand i alle Retninger, medens han for Iver nærede den største Ringeagt. Iver var født i Velstand og forøgede den stadig, skjøndt han ikke var nogen Gnier; det var, som om Pengene af sig selv kom og lagde sig i Dynge hos ham. Henrik derimod var opdraget i mindre gode Kaar, og nu var det heelt revet ud trods al den indbildte Dngtighed. At han ikke havde anvendt denne store Dngtighed til noget

nødtigt, medens Krøblingen stadigt og jævnt gif og passede sit Arbeide og sine Sager, det tænkte han ikke paa, skjøndt denne Kjendsgjerning indeholdt en fyldestgjørende Forklaring. Da havde han fundet Trøst i den skadesfro Tanke, at han dog havde tilegnet sig den Pige, Krøblingen elskede, og derved forhindret, at dennes Lykke blev fuldstændig; den samme Trøst var det, han vilde givet sin Kone, men hun var utilgængelig for Trøstegrunde af den Art — tværtimod kunde slige Hentydninger fremkalde Anger hos hende. — Nu ja, saa sit hun at trøste sig selv; thi da Henrik havde stormet lidt omkring paa Heden og mellem Kratbustene, gif han sin Vej og kom ikke tilbage i to Dage. Imidlertid kunde Familien indrette sig i Hulen efter Godtbefindende.

Det var alligevel sandt, at han havde to hundrede Daler; men dem havde han ikke villet anvende paa Byggeriet, da han agtede at anlægge dem i den Næringsvei, han nu vilde begynde. Arbeide gad han nemlig ikke, men han var i Besiddelse af nogen Prangerbegavelse, og nu vilde han være Bispekrammer.

For fine Penge vilde han købe Kram. Hvad der af Fortjenesten kunde blive tilovers fra hans Fortæring og Fornøielser, det skulde komme Familien tilgode; thi næst sig selv elskede han dog Kone og Børn høiest. Kjærligheden til sig selv og til egne Tilbøieligheder var imidlertid saa overveiende, at man nok kunde spaa, der kun vilde blive et ringe Overflud til dem hjemme, og saaledes gif det ogsaa. Sjelden kom han hjem, og endnu sjældnere havde han en Skjærv at undvære. Stine var henviist til sit eget Erhverv, thi hendes Forældre vare døde, de øvrige Frænder vare fattige.

Desuden havde hendes Slægt lige siden hendes Giftermaal været mindre vel stemt mod hende, og Stemningen forværredes, da hun blev saa fattig. Maaſke lykkes det hende at ſkaffe det daglige Brød til fig og fine Smaa børn; maaſke ogſaa de lede Sult og Nød: Ingen vidſte det, thi hun holdt fig meeft hjemme og ſyntes at undſee fig ved at komme ſammen med Folk, der havde kjendt hende i lykkeligere Dage. Tilſidſt blev hun dog ſyg og kunde ikke længer undvære Andres Hjælp.

Iver fra Dyringtaul var en Søndag i Kirke, og da Gudstjenesten var endt, kom en Mand hen til ham med Hiſſen fra Henrik Trolldborgs Rone, om han ikke vilde komme ud til hende. Han blev noget underlig ved dette Budſkab, men lod fig dog betegne Stedet, hvor hun boede, og lovede at komme. Da Kirkefolkene havde ſpredt fig, humpede han afſted ud til Krattet. Han gik, da han ſaae den uſle Bolig, og førſt da hans Dine havde vænnet fig til Halomørket derinde, kunde han gjenkjende den ſyge Rone i Sengen. Iver vidſte dog godt, at Fattigdom ikke er Livets værſte Ulykke; men han vidſte ogſaa — havde idetmindſte hørt det ſige — at den ikke var det Bærs enefte Ulykke, der havde været ſaa nøie ſammenknyttet med hans egen Skjæbne. Han formaaede næppe at fremſtamme en hørlig Hiſſen. Det fremgik juſt nu ſaa levende for ham, hvorledes hun for tolv Aar ſiden var vandret der igjennem Krattet ved hans Side ſom en deilig og livsglad Pige. Det var hin anden Pintsedag, der ſik en ſaa ſkjæbnsvanger Slutning. Nu laa hun der, udtæret, bleg, med Døden paa Læberne, omgivet af den dybeſte Armod, han nogenſinde havde ſeet. To

hjelpelese Børn sad forknætt og forfultne ved hendes Seng.

„Tat, fordi Du kom!“ sagde hun og trykkede hans fremrakte Haand. „Jeg syntes ikke, jeg kunde dø, inden jeg fik talt med Dig.“

„Dø? Tal dog ikke om at dø! Et Menneske kan være meget sygt og endda komme sig.“

„Jeg føler Døden og er træt af Livet! — Er Du vred paa mig, Jøer?“

„Nei, det har jeg aldrig været.“

„Jeg vidste det. Du kunde sørge, men ikke vredes. Jeg har dog syndet svært imod Dig. — Ogsaa imod mig selv har jeg syndet. Men jeg er ogsaa bleven straffet. Jeg har lidt og længtes. — Hvad vilde Du sige, Jøer, om jeg forlangte en stor Belgjerning af Dig?“

„Jeg vilde sige Ja!“

„Nei, jeg forlanger ikke, Du skal love det, inden Du veed, hvad det er. Jeg vilde kun forberede Dig paa, at det var noget stort, jeg vilde have af Dig. Ja, næst Guds Himmerige er det det høieste Ønske, jeg har. — Vil Du forsørge mine Børn, naar jeg er død og borte?“

„Ja!“

„Vil Du? Er det dit Alvor?“

„Jeg vil det, jeg gør det glad og gjerne. Jeg er ensom, der er Ingen, som hører mig til. Jeg vil derfor gjerne gøre dine Børn til mine. — Det vil da sige: Jeg vilde gøre det, hvis det behøvedes; men med Guds Hjælp behøves det ikke, thi Du vil leve og blive rask, og saa vil Du sende Bud til mig, naar Du mangler

noget. Jeg har jo Guds Belsignelse af jordist Guds og intet at bruge det til."

"Jeg døer, og det er det bedste nu, da jeg har dit Løfte. Jeg var næsten vis paa forud, at Du vilde give det; jeg kjendte jo dit Hjerte, Iver! Der var kun een Gang, dit Hjerte ikke ramte det rette."

"Jo, saadan har det vist været mangfoldige Gange. Men siig mig dog, hvilken Gang Du mener."

"Det var, da din stakkels Pige var beruset, forvildet, forheget, og Du gjorde intet for at føre mig tilbage til Dig, Iver!"

"Jeg kunde intet gjøre; jeg troede, Du elskede ham saa høit og ikke brød Dig om mig."

"Men deri tog Du jo feil. Kan man da ikke elske Tvende paa eengang? I lystigt Samkvem, hvor der var Jubel og Glæde, kunde jeg glæde mig med Henrik som med ingen Anden; men tænkte jeg mig en ædel Handling, en Gjerning, der havde Belsignelse af Gud og Menneffer, saa maatte jeg baade dengang og siden tænke mig Dig som den, der skulde udføre den. Døm saa selv, hvem af Eder jeg elskede høiest. Men Du traf Dig kolbt tilbage, mine Forældre lagde an paa at tvinge mig, — var det saa ikke rimeligt, at jeg af Trods kunde gjøre et Skridt, jeg siden maatte fortryde?"

"Du kan ikke taale at tale saa meget."

"Jeg er ogsaa færdig. Jeg maatte sige Dig, hvad jeg nu har sagt; men sligt siger man først, naar man halvt er i Graven. — Tak, fordi Du kom og besøgte mig i min fattige Hule! Tak for dit Løfte! — Gud velsigne Dig! — Farvel, Iver, min Ungdomsven!"

Han gif bort derfra; men næste Dag lod han en Læge hente til den syge Kone. Lægen erklærede, at hun led af Tæring, og at Sygdommen var saa langt fremrykket, at Helbredelse var umulig. Nogle Dage efter bragtes to Børn til Jver tilligemed det Budskab, at Henrik Trolldborgs Kone havde ophørt at leve.

Krøblingen indrettede sig med Børnene, ganske som det havde været hans egne. Han var synlig glad ved dem, og undertiden, naar hans Dine hvilede paa dem, smaaafang han:

„Fra mig hun bortvendte sin Ungdoms Hu
udi Baaren.

Det bedste, hun eied, hun gav mig dog nu,
før træt hun sig lagde paa Baaren;

hun husted dog end
sin trofaste Ven
udi Baaren.

Da der imidlertid atter var hengaaet nogle Dage, indfandt Henrik sig; ham havde Jver ganske glemt. „Mine Børn ere nok herovre!“ sagde han.

„Ja.“

„Du skal have Tak, fordi Du har havt dem i disse Dage; thi da deres Moder var død, og jeg ikke var hjemme, kunde de jo ikke godt være i Huset uden Tilsyn. Men nu er det vel bedst, jeg tager dem hjem igjen.“

„Du veed altsaa ikke, hvad din Kone har forlangt af mig?“

„Jo, jeg veed endelig nok, hun ønskede, Du skulde beholde Børnene, for hun meente, det vilde blive for svært for mig at bjerger Næringen baade til mig og dem. Det kan ogsaa blive strengt nok, for der er

fun lidt at fortjene ved Handelen nuomstunder; men naar jeg alligevel vil have dem, saa er jeg dem jo nærmest."

Iver stod aldeles modfalden; thi Mandens Fordring var uimodsigelig, og fastholdtes den, blev det umuligt at opfylde det givne Løfte.

"Derimod vil jeg jo takke Dig," blev Henrik ved, "om Du for min og min Kones Skyld — hun hjalp Dig nok meget tilrette, medens Du var et stakkels strøbeligt Barn — om Du vil spæde lidt til som Hjælp til deres Opdragelse."

"Nei," svarede Iver bestemt. "Jeg lovede din Kone at modtage Børnene og opdrage dem som mine egne. Vil Du tage dem fra mig og derved gjøre Løftet til intet, saa vil jeg ikke have noget hverken med dem eller Dig at skaffe."

"Ja, saa veed jeg ikke, paa hvilken Maade vi skulle enes."

"Jeg indseer ikke, at der er nogen tredje Udvei."

"Det kunde dog være. — For Exempel —"

"Hvilket?"

"At Du gav mig en lille Sum for at afstaa min Ret."

Iver havde hele Tiden anet, at noget slegt spøjte i Mandens Hjerne, men han kunde ikke bestemme sig til at tage et Forslag af den Natur i sin Mund. "Hvor meget," spurgte han nu, medens han halvt vendte sig bort for at skjule sin Foragt, — "hvor meget vilde Du have?"

"Synes Dig, hundrede Daler er for meget."

"Jeg giver Dig hundrede Daler, og saa beholder jeg Børnene!"

„Hm! Lyttes Dig alligevel ikke, hundrede Daler er løblich lidt? Det er J— annamme mig tungt at skulle stilles fra sine Børn. Du kommer derfor til at give mig to hundrede, lille Jver!“

„Er det dit sidste Ord?“

„Ja, det er mit sidste Ord.“

„Godt! Saa er der min Haand, og Sagen er afgjort. Jo mindre vi kunne tale derom, desto bedre.“

„Du er,“ saa bandede Henrik, „dog et ifikkeligt Menneſte, Jver! Jeg troer, om jeg saa havde forlangt tusinde Rigsdaler, havde Du givet mig dem. Men jeg vil lade mig nøie med de to hundrede. Jeg vil ogsaa vise mig som et godt Menneſte og ikke tage alt, hvad jeg kan saa.“

Jver hentede og optalte nu Pengesummen, som den Anden skyndte sig at eftertælle og stryge i Lommen. Imidlertid stod Krøblingen og saae ud i Gaarden, hvor Børnene tumlede sig. „De skulle aldrig,“ sagde han ved sig selv, „saa at vide, at deres Fader har solgt dem for rede Penge; men mine egne Børn ere de dog nu. Gudskelov for det!“

Han omfattede nu de to Børn — det var en Dreng og en Pige — med sit Hjertes hele Kjærlighed. Selv den kjære Dreiebænk maatte finde sig i at blive forfømt, naar han troede med Nytte at kunne anvende nogle Timer paa sine Pleiebørns Underviſning. De kaldte ham Fader, ſkjøndt de naturligviis godt vidste, at Henrik var deres rette Fader. Sidſtnævnte blev ved at tumle om med sin Krampose, indtil han af Mangel paa Mønt maatte ſtandſe med denne Handel. Saa blev han Pjaltefræmmer, og ved denne Næringsvei

holdt han fast og slog sig derved saadan igjennem, at han havde Brød til Nødtørst og stundom Brændeviin lidt derover. Forreften kom han ofte i Nærheden af Dyringtaul, opsogte da helst sine Børn ude i Marken og spurgte til deres Befindende. Engang han mødtes med sin Søn, løste han endog op for sin Pose og vilde give ham en ottestillings Lommekniv; men da Drengen viiste ham, at han havde en meget bedre Kniv, som han havde faaet af Pleiefaderen, saa tog Henrik Gaven til sig igjen og sagde: „Ja, han har ogsaa bedre Sønne til det end jeg.“ Da Iver hørte om denne lille Tildragelse, glædede han sig derover og tænkte: „Han har dog noget tilovers for sine Børn; hvis de lede Nød, vilde han dog nok tage sig en Smule af dem.“ — Siden, da Børnene bleve større, og det gik mere til- agters med deres Fader, vilde han gjerne tigge et Par Stilling af dem, naar de havde noget, og det indvendte Pleiefaderen intet imod. Da Henrik slutteligen blev ført dødsygg fra et fjernt Sted til sin Hytte, sendte Iver Datteren, der dengang var vogen, over at være hos ham og pleie ham, samt lod hende af Kjøkken og Forraadskammer forsyne sig med det nødvendige.

Der var en Tid, da Sorgen som en Slags Meeldug havde lagt sig over Krøblingens Bæsen og gjort ham lidt sær og folkesty. Da han fik Børnene i Huset, fortog det sig umærkeligt, og han blev glad og munter paa sin tidligere stille Maade. Gik han nogetsteds hen, saasom til Kirke, tog han som oftest Børnene med. Naar han var med dem paa Kirkegaarden, gik han da gjerne hen til deres Moders

Grav, hvilken han lod vedligeholde saaledes, at den blev ved at være ophøiet som fra Begyndelsen. Der kunde han sommetider sidde længe og tale med dem om deres Moder, hvis Støv hvilede der, men hvis Sjæl efter hans Haab var oppe hos Gud. Imidlertid sad hun og bortlugede af Graven ethvert visst Græsstraa, rettede ved Grønspæret og udtyndede det, hvis det et enkelt Sted var for buftet. Og saa fine egne Forældres Grave viiste han Børnene; paa dem havde han ladet sætte Jernfors med forgyldt Skrift, og da Drengen engang spurgte, hvorfor hans Moders Grav ikke havde en saadan Prydelse, svarede Iver: „Hun var ikke af min Slægt, derfor vilde det ikke være passende, om jeg lod sætte et Mindesmærke paa Graven; men naar Du bliver stor, kan Du lade det gjøre.“

Børnene bleve med Tiden vogne Folk og brave og velartede Folk tillige. Der kom en Tid, da Iver deelte sin Gaard imellem dem, og da levede han sine Alderdomsdage hos dem, legede med deres Børn og var omgivet af Glæde og Kjærlighed. — Det var velbekjendt for Omgivelserne, at han havde en Vise, som han sang Brudstykker af, naar han var særdeles bevæget; men tidligere havde Ingen hørt den i dens Heelhed, den var hans Hemmeligheds Slør, en Deel af hans Livsaandbræt. Baade Ord og Tone vare udsprungne af hans eget Hjerte, dog var den ikke bleven til paa eengang, men igjennem en Række og i hans Livs lidenskabeligste Timer. Nu, naar han havde et lidet, saakaldet Barnebarn paa Skjødets og forøvrigt troede sig ene, kunde man dog godt komme til ubemærket at høre ham synge:

„Jeg var mig engang i Ellepigedans
under Lide.

Saa nær jeg mistede Vid og Sands
i Skoven ved Midnatsride;
men Dansen den gaaer,
hvor Taagen den staaer
under Lide.

Glet ikke jeg veed noget levende Raad
for min Smerte.

For Spdmen jeg vandt kun en saarende Braad,
den fæstet sig dybt i mit Hjerte,
og Ingen har Sands
i hvirvlende Dans
for min Smerte.

Hun sukked og sagde: „Min sødeste Ven!“
under Løvet.

Han vidste jo ei, at jeg fattige Svend
sag nær og var saare bedrøvet.
Da isned mit Blod,
da døde mit Mod
under Løvet.

Vær stille, mit Sind, lad de brusende Suk
forsvinde!

En Tid har jeg levet, saa inderlig smuk,
nu eier jeg kun dens Minde;
men Sorger og Saar
fra Stormen i Vaar
skal forsvinde.

Fra mig hun bortvendte sin Ungdoms Hu
udi Vaaren.

Det bedste, hun eied, hun gav mig dog nu,
før træt hun sig lagde paa Vaaren.
Hun husted dog end
sin trofaste Ven
udi Vaaren.

Saa ofte jeg slatter min Stav nu did,
 hvor hun blunder.
Jeg pusler det Grønsvær fra Tid til Tid,
som min Elskede hviler under.
 Snart graves min Grav
vel ved Siden af,
 hvor hun blunder."

Moder og Datter.

„Jeg var mig engang i Ellepigedans
under Lide.

Saa nær jeg mistede Vid og Sands
i Stoven ved Midnatstide;
men Dansen den gaaer,
hvor Taagen den staaer
under Lide.

Glet ikke jeg veed noget levende Raad
for min Smerte.

For Spødmens jeg vandt kun en saarende Braad,
den fæstet sig dybt i mit Hjerte,
og Ingen har Sands
i hvirvlende Dans
for min Smerte.

Hun sukked og sagde: „Min sødeste Ven!“
under Løvet.

Han vidste jo ei, at jeg fattige Svend
sad nær og var saare bedrøvet.
Da isned mit Blod,
da døde mit Mod
under Løvet.

Vær stille, mit Sind, lad de brusende Sut
forsvinde!

En Tid har jeg levet, saa inderlig smuk,
nu eier jeg kun dens Minde;
men Sorger og Saar
fra Stormen i Vaar
skal forsvinde.

Fra mig hun bortvendte sin Ungdoms Hu
udi Vaaren.

Det bedste, hun eied, hun gav mig dog nu,
før træt hun sig lagde paa Vaaren.

Hun husted dog end
sin trofaste Ven
udi Vaaren.

Sej ofte jeg slatter min Stav nu did,
 hvor hun blunder.
Jeg pusler det Grønsvær fra Tid til Tid,
som min Elskede hviler under.
 Snart graves min Grav
vel ved Siden af,
 hvor hun blunder."

Moder og Datter.

En Vintsedags Eftermiddag var der kommet en Fremmed til Enken i Rønslund. Ja, aldeles fremmed var han rigtignok ikke; thi han var en Søn af Studerprangeren i Bøllund, med hvem Enken tidt havde gjort en Handel. Sønnen havde ogsaa hyppig været i hendes Huus enten for at hente Stude eller for at betale Penge, og den unge Poul var altid en velset Gæst hos hende.

Nu skulde han til Kjøbenhavn for at være Soldat, og i den Anledning og for gammelt Betjendtskabs Skyld havde Enken sendt ham en gammel Ost, en Spegegaas og adskilligt Mere til hans Madpose. Det var udmærkede Varer, hun sendte; thi Kirsten var en formuende Kone, og naar det sjældne Tilfælde indtraf, at hun undte Nogen en Gave, saa kunde man være vis paa, at hun ikke tog det knapt, men gav Noget, der var værd at tale om og at takke for. At der skulde blive talt om det og takket for det ventede hun da rigtignok ogsaa. Da Hædersgaven var kommen til Bøllund, tog Karlen derfor en af sin Faders Heste og red det Par Miil til Rønslund for at bevidne sin Erkjendtlighed for det Modtagne og for derhos paa en høflig Maade at sige Farvel til Enken.

Kirsten var en taalelig net Kone paa omtrent

fyrrethve Aar af et velnæret og velhavende Udseende; hendes sorte Haar var dog ikke frit for adskillige Stænk af Graat; Kinderne var en Smule hængende, og Tiden havde draget enkelte bestemte og dybe Furer i hendes Ansigt. Munden var tæt tilsluttet og vidnede om Bestemthed og Villiekraft, og Blikket var skarpt og bydende. Af en saa ung Kone at være saae hun temmelig gammel ud; men det kunde man ikke undres over, naar man vidste, at hun i flere Aar havde været Enke og som saadan havde maattet styre en temmelig stor Avlsbedrift. Sligt giver Bryderier, og af disse ældes man før Tiden. Hun gjorde heller ikke i mindste Maade Fordring paa at være ung; tværtimod, hun antog ligeoverfor unge Mennesker, ja selv mod sine Jævnaldrende et moderligt Væsen, der slet ikke klædte hende ilde.

Hun havde et eneste Barn, en ubetydelig lille fextenaars Døs, der var temmelig mørk i Huden og som, af Moderen betragtedes og behandlede som et rent Barn; men dertil stod det i en skjærende Modsætning, at hun af Fremmede betragtedes som den rige Pige, hvem det vilde være en sand Lykke for en Ugersvend at fange. Dette dobbelte Synspunkt havde ikke undladt at øve sin Virkning paa Barnet, og Uvissheden om hendes personlige Betydning havde gjort hende endnu mere undseelig og forlegen, end hun var af Naturen.

Poul Bøllund blev ved sit Afskedsbesøg modtaget med al mulig Gjæstfrihed. Han sad for Bordenden og nød en Smule af de Kleiner, Kringer og Gblestiver med Buddersukker paa, som stode opstablede foran ham i en toppet Dynge paa en gammeldags hollandsk Tallerken. Ved den anden Ende af Bordet stod Kirsten ifærd med at tælle brændte Kaffebonner — som hun havde opbevaret

i en laferet Blikdaase — en for en i Raffemøllen, medens hun samtidig holdt Snak med den fremmede Karl.

„En, to, tre, fire — saa Du syntes ikke om, at din Fader skulde leie for Dig til Soldaterstanden? — fem, sex, syv.“

„Nei slet ikke, for det vilde have kostet svært, og de Penge kunde jeg jo ligesaa godt selv tjene. Det har desuden aldrig skadet nogen raff Karl at komme ud og jee sig om.“

„Det kan nok være — femten, seksten — og Du vil vist ikke øde ret mange Penge ovre i Kjøbenhavn — atten, nitten, tyve.“

„Nei,“ smilte han; „men kunde der gives Leilighed til at fortjene nogle Stillinger derovre, det skulde jeg ikke frølle Næse ad.“

„Fem og tyve, sex og tyve, syv og tyve — Sine! Kom ind og mal Kaffebonnerne, medens jeg seer ud til Grisene! — Ja, naar man har et saadant Sindelag og holder fast derved, saa er der heller Intet tabt ved at være Soldat — Na, tag et Bid Brød endnu! — Ja, Du og Sine kjende jo hinanden! Naar du kommer tilbage, er hun en stor Pige.“

„Ja, og en tjen og dygtig Pige med, er jeg vis paa,“ sagde han og betragtede med megen Opmærksomhed den smætre, mørkladne Pige, der kom ind og tog fat paa Raffemøllen, medens Moderen gik ud af Stuen.

Møllen snurrede skrattende rundt. Karlens og Pigens Dine mødtes, da slog hun sine ned, men kun for i næste Dieblif stjaalent at fæste dem paa ham igjen. Han var ogsaa værd at see paa; han var høi og velstakt og saae ud som den legemliggjorte Kraft og Sundhed.

Derhos var han net paaflædt, havde et frit og behageligt Væsen og talte brødt for sig. Sine havde altid godt funnet lide ham.

Han talte ogsaa til hende. I Førfstningen fvaarede hun ham kort og undfeelig; men efterhaanden fik hun Munden op, og de talte fammen om Førfkjelligt, der laa indenfor deres fælles Tankefæds. Det vifte fig, at hun havde en god, jævn Førfstand; men han blev efterhaanden adfprebt og fyntes at grunde paa Noget. Imidlertid kom Moderen ind, og dermed var Sine udeluffet fra Samtalen.

Saa gif Efermiddagen. Pigen ffulde ud at bære Tørv ind, og Boul, der var ube at fee fin Hefst tilgode, traf til at komme forbi Tørvestaffen. Han gav fig i Snaf med hende, og de ftoede der længe; men hvad de talte om, hørte Ingen. Da han forlod hende, bluffede hun fom en Rofe, og der hang en Berle, deilig og klar, i hendes mørke Dienhaar. Kort efter red Boul bort; han faae fig tilbage, men han faae Ingen; thi han kunde ikke fee, at i et af Udhufene var en Luge aabnet paaflern, og at et ungdommeligt Pigeanfigt tittede ud deraf med tindrende Dine, medens Taarer fagte randt ned ad dets Kinder.

Ude ved Tørvestaffen havde han begjæret hendes Løfte om, at hun vilde have ham ihu fom en trofaft Hjertensfjer, indtil han kom tilbage. Hun rødmede og blegneede ved hans Førflangende; thi den Maade, hvorpaa han fremførte det, lignede flet ikke de foreffede Gjøfferier, hvormed En og Anden tidligere havde fladdret hende Trene fulde. Sligt havde hun leet ad; det havde altid fyntes hende, at det var ikke Noget at komme med til et Barn fom hende. Boul havde derimod paa en ganffe

rolig Maade fortalt, at han holdt af hende, og han havde forestillet hende, at naar han om nogle Aar kom hjem, vilde de kunne faae det godt sammen; han vilde være god imod hende og var vis paa, hun vilde blive en vaffer lille Kone. Alt dette syntes hende, der var Mening og Sandhed i; hendes Hjærte bankede, og hun saae op til ham med en aldrig før kjendt Glæde og Tillid. Det syntes hende, at hun skulde lægge sine Arme om hans Hals og kysse ham; men det turde hun dog ikke; hun nøiedes med at tage hans fremrakte Haand, idet hun rødmenende hvistede det Ja, han forlangte. Saa forlod han hende og gif ind til hendes Moder, og Pigen blev staaende, smilende gennem Taarer, og var paa engang saa glad og dog saa underlig angst, og denne Uengstelse, syntes det hende, var ikke til at overvinde, hvis hun ikke mødtes med ham i Enrum endnu engang, inden han red bort; thi ufjendte Røster vare faldte tillive i det unge Hjærte, og uden at hun selv vidste det, suffede det efter et hjerteligere og lidenskabeligere Ord end alle dem, han havde udtalt.

Men han sagde hende i Moderens Nærværelse roligt Farvel, og derpaa red han bort, og hun søgte hen i Ensomhed for at græde. Mindst to Aar vilde det være, inden hun saae ham igjen, og saa kunde hun jo nok have Aarsag til at længes. En langt kortere Tid kan synes en Evighed for et ungt og elskende Hjerte.

Men han, elskede han da hende? — Ja naturligvis! ellers havde han jo ikke beilet til hende. Hun var endnu ikke nær udvoget og var langt fra smuk; om hun vilde blive det, var yderst tvivlsomt, og skjøndt hun var et godt og beiskedent Barn, vilde han dog neppe, hvis hun havde været fattig, gaaet ti Skridt af sin Vej for at

fige hende et venligt Afkædsord. Men der gives Naturer, hvem en beregnende Klogskab ligger saaledes i Blodet, at den uden deres Vidende sammenblander sig med deres æbleste Følelser, stundom ogsaa adles af dem. En saadan Natur var Poul, og det er forunderligt, hvorledes i et saadant Menneffes Dine Overflødighed af jordisk Gode kan forhøie den personlige Ynde. Han løi altsaa ikke, da han fortalte den lille Sine, at han holdt af hende. Han var virkelig ganske indtaget af hendes personlige Elskværdighed; thi just det, at hun var Arving til en smuk Gaard med gode Jorder og en udvalgt Kvægbefætning, betragtede han som en aldeles personlig Egenkab. I denne Egenkab var han forelsket, og da han ikke kunde tænke sig hende i andre Forhold, troede han idetmindste, at han holdt af hende.

Denne Tro bibeholdt han i flere Aar, medens de vare adskilte. Naar han ikke havde vigtigere Ting i Hovedet, tænkte han paa sin lille Kjæresteovre i Jylland, og han drømte med Stolthed og Glæde om den Stund, da han som en velhavende Gaardmand skulde føre sin unge Kone til Kirke eller til Gilde. Der var jo heller ikke Noget, der kunde drage hans Tilbøielighed bort fra hende; thi dertil vilde behøves en endnu rigere Arving, og en saadan, vidste han nok, vilde i den store Stad være utilgængelig for ham.

Men Pigen derhjemme var helt betagen af Kjærlighed til den smukke Karl. Elskoven havde viist sig for hende som et Aandefyn, der kom og svandt i et Nu, men som forinden fik med sin Forjættelse for Fremtiden berørt en Streng i hendes Hjærte, der vedblev at tone. Hun bar hans Billede i sin Sjæl, udstyret med al den Elskelighed og Herlighed, som et varmt Pige hjærte kan drømme;

dermed iyslede hendes Tanker uafsladelig, og hun kom til at elske ham stedse mere høit, ja saa høit, at hun slet ikke brød sig om andre Glæder end den stille Løndom, hun bar hos sig. Hun blev halv fremmed for sine Jævnlinge og tog ingen Deel i deres Fornøielser. Hun kunde jo ikke dele Glæden med ham; naar han vendte tilbage, var det tidsnok ret at være glad.

„Brug dine unge Aar!“ sagde en ældre Veninde til hende. „Nu er det Tid at flyve ud som Fuglen i Baaren til Jubel og Glæde. Der kommer nok en Dag, da Du gjerne vilde være med men ikke kan det, fordi Du er lænket til Røden med de smaa Unger.“

Men Sine smilte, taug og blev hjemme, som hun pleiede.

„Hun er for stolt til at søge Samlag med os,“ meente Afskillige af hendes Jævnaldrende. „Lad hende saa kun holde sig for sig selv, hvis hun synes bedre om det!“

Der indfandt sig Tid efter anden forskjellige Beilere; men hun gav dem Alle Afslag. Moderen knurrede sommetider lidt derover; dog da der just ikke kom Nogen saa rig, som hun kunde ønske sin Svigersøn, saa lod hun det gaae hen, især da hun ikke kunde mærke, Pigen havde nogen Kjæreste i Løndom.

„Hvad mon saadan en lille graa Tørv gaaer og bilder sig ind? Mon hun troer, der skal komme en Brinds og gjøre hende til Fru?“ sagde de forsmaaede Beilere.

Imidlertid hengik Aar efter Aar, i hvilket det uistjønne Barn udviklede sig og blev til en meget smuk Pige. Lidt brunladen var hun dog; men hverken dette eller det vel pypige Ferskenduun paa de mørkerøde

Rinder klædte hende ilde. Hun saae selv, at hun forandrede sig til sin Fordeel, og hendes mørke Dine straaede, hendes lille, smukttegnede Mund formede sig til et yndigt Smil, naar hun tænkte paa, hvor glad han vilde blive, naar han nu saae hende. Dog dette Gjensyn traf i Langdrag; thi rigtignok havde han faaet Ende paa sin Soldatertjeneste, men saa havde han faaet en Plads, hvor der var Penge at tjene, og Penge, vidste hun nok, havde han et godt Die til, hvilket hun heller ikke kunde dable. Hun gif altsaa og ventede paa ham med stille Taalmod, og naar ikke hendes strappe Moder stundom havde været vel streng imod hende, vilde hun have været ret vel tilfreds. At han skulde glemme hende for en Anden, nærede hun ikke synderlig Frygt for; hun var mere bange for, han skulde saae Nys til at blive dervore og vilde have hende derover som sin Kone. Hun vidste, at hun tilfulde forstod at malte fine Køer og lave Ost af Mælken; derimod troede hun ikke, hun kunde lære at tee sig som Kjøbstadmadame. Heller ikke vilde hun være glad ved at komme ret langt fra sit Hjem, som hun aldrig havde været længere borte fra, end naar hun besøgte et Marked, der to Gange om Aaret holdtes i en Landsby en Miil derfra.

Tiden til dette Marked nærmede sig just, og da var det over otte Aar, siden Boul reiste. Et Rngte havde fortalt, at han nu var kommet hjem, og hun glædede sig i Haabet om at mødes med ham paa Markedet. Hendes Hjerte slog hurtigere, end det pleiede, da hun satte sig op paa Bognen hos Moderen, der var et livligere Smil paa hendes Ansigt end ellers, og hun flagede over Kjørselens Langsomhed. Derhos var hun ofte adspredt, naar Moderen underveis henvendte et Ord

til hende, og da hun forlod Vognen i Markedsbrimmelen, syntes det hende, at Alt løb rundt for hendes Dine.

Torverøgen blandede sig med den tunge Efteraars-
taage og indhylede den lille Landsby ligesom i en graa
ulden Raabe, ud fra hvilken der summede en forvirret
Larm af Kvægets Brølen, Hestenes Brinften og høi-
røstede Menneskestemmer. Ad alle Veie saaes Folt og
Fæ i uoverskuelige Rækker at strømme ind til Byn
som Floder til et bølgende Hav. Det var endnu om
Morgenens, og man saae ingen Berusede, hørte intet
Bredesudbrud, — det var lutter tilfredse og godmodige
Ansigter, der paa et Hav af Skuldre seilede hverandre
forbi, krydsende for de varskoende Kjørende og Ridende,
bøiende og belende Strømningerne omkring og imellem
Kagefoner og Brændevinsmænd, gnavne Pottehandlere
og raabende Jøder. Landsbyen var i al Gemytlighed
et sandt Babel, og den midlertidige Gade af hvide
Væredstelte var Bazaren deri.

Hist og her løftede et større Telt sig og var for-
synnet med et Flag, der imidlertid hang slapt ned i den
stille og tunge Luft. Bag ethvert Telt af den Slags
var der gravet et lille Hul i Jorden, og der havde man
anlagt et midlertidigt Kjøkken, hvor de fede Mal brasede
lujtigt i Panden, medens en sort Raffetjedel summede,
dampede og snærrede, som om den vilde eftervrænge
hele Markedet, hele Byn i Badmelskaaben.

Kirsten og hendes Datter tabte sig i Menneske-
massen og bleve snart adskilte; thi medens Pigen taal-
modig lod sig føre af Strømmen, der bølgede frem og
tilbage, borede Moderen sig ind i Brimmelen som en
Snog i et Riisgjærde og kom snart efter frem af Træng-
jelen ved Gadens modsatte Ende. Hun var nu paa

Rvægmarkedet; men ogsaa her maatte hun krydse mellem talløse Stær, der i Stikkelse af Mennesker og Dyr og de Striffer, hvori de første holdt de sidste fangne, spærrede alle Udgange. Men ufortrøden og ustandselig krydsede hun fremad, bukkede sig under en udspændt Snor, trinede over en anden, skjød hift en Ro og her en Kone afveien, og beholdt under alt dette Vinene fastheftede paa sit Maal, et Par store, rødblisfede Stude, som en Dreng holdt i den øvre Ende af Markedstøften.

„Har Du Bub paa dem?“ spurgte hun Drengen, da hun kom hen til ham.

„Ja, Toogfurre!“ svarede Knosen, der foer sammen ved at høre Madmoderens Røst.

„Hvad forlangte Du?“

„Sergoffurre, som I havde sagt.“

„Godt! Fra nu af holder Du dem i Halvtreds!“

„Men, hvis han kommer igjen, som jeg lovede dem til for Sergoffurre?“

„Saa siger Du at jeg har lagt fire naa, og saa er det nok.“

Hun var i Begreb med at gaae, da Drengen med denlig Stemme kaldte hende ved Navn.

„Snad vil Du?“

„Jeg vilde gjerne hede, om jeg ikke maatte komme lidt ud naa Markedet.“

„De naa Studene er ikke.“

Drengen iærkede sit Færd modløst, og Konen var saa stædt med at sige sig, da en velbesjættede Kone i Markedet iærkede hendes Dømtid med at naa „Gudnag, Kone!“ Der er et Par fjerne Stude, Du der har.“

„Ja, det Du har dem, Jant Holund?“ svarede

hun, idet hun nærmede sig den Talende. Det var Bouls Fader, Stud deprangeren. Han sad just paa sin Vogn og holdt Maaltid i Selskab med sine Heste. Netterne vare rigtignok forstjellige; thi Hestene aade af et Havreneg, der laa bag i Vognen, og Manden havde sin Mad i en Teine, der stod paa Forsædet.

„Vil Du kjøbe dem?“ gjentog hun.

„Nei, jeg troer ikke, jeg kjøber Stude idag,“ lod Svaret.

„Da ere Priserne saamænd smalle nok,“ meente Ronen.

Dertil svarede Manden ikke, men spurgte istedenfor: „Vil Du ikke have en Vid Brød og en Morgendram?“ og saa viste han paa Teinen og tog en stor sort Flaske op fra Bunden af Vognen.

Istedenfor Svar entrede Kirsten op paa Vognen og satte sig ved Mandens Side, og med Gøne og god Villie huggede hun ind paa det Stykke Smørrebrød, han rakte hende.

„Hvad Fanden!“ udbrød Manden, idet han vilde række hende Flasken og med det Samme saae, at der ikke var en Draabe i den.

„Tom!“ smilte hun. „Ja, det gjør ikke Noget for min Skyld; jeg kan drikke en Dram eller undvære den, som det byder sig.“

„Det kan nok være,“ meente Jens og var lidt gnaven; „men jeg vilde selv havt en Taar, og nu er den væk. Det kommer af, at jeg lod min Studetrækker gaa herhen og tage Noget til Føden, og han er ikke af den Slags, der „sætter i Krybben“ naar det gjælder om Brændeviin.“ Manden saae sig nu speidende omkring, og Kirsten gjættede hans Tanter: „Kom hid Du,“ kaldte

hun ad sin Dreng; „bind Studene her ved Vognhjulet, og gaa saa hen og faae denne Flaske fyldt med Brændeviin. Der er en Mark!”

„Nei ikke fyldt,” indvoendte Manden, „kun en Bægl i den!”

„Gjør, som jeg siger!” bød hun den nølende Dreng, der ikke ret vidste, hvis Røst han skulde adlyde.

„Nei, nei!” vedblev Jens Bøllund afværgende. „Det er ingen Nytte til at tage saa Meget. En gaaer og faaer en Taar paa Markedet nu og da, og saa er en Bægl rigeligt nok til mig og Poul. Er der Mere, løber det i Studetrækkeren, saa har man ingen Gavn af ham, men har i det Sted sin Rød ved at faae ham bjerget hjem.”

„Naa, gjør saa, som Jens siger!” bød hun Drengen, „og hvis Du rapper Dig tilgavns, skal Du faae en Stilling, og jeg skal see efter Studene, medens Du gaaer hen og kjøber Dig Gbler for den.”

Knøsen foer afsted som en Piil til det nærmeste Beværtningssted og var snart tilbage med fuldbragt Grinde, hvorpaa han fik den lovede Stilling og Til-ladelse til at blive borte en halv Time. Da han var ude af Hørevidde, fortsatte Jens og Kirsten den begyndte Samtale.

„Du nævnte Poul,” sagde hun. „Det er altsaa sandt, at han er kommet hjem?”

„Han er kommet hjem,” svarede Manden med ufordulgt Stolthed, „og jeg maa sige, han er kommet hjem som en Stadskar!”

„Og har vel tjent sig en fjøn lille Stilling,” bemærkede Kirsten.

„Og har tjent sig en kjon lille Skilling!“ gjentog Jens med Eftertryk.

Ronen lod til at være hensunken i dyb Eftertante. Jens rakte hende Flasken, og hun tog sig en Slurk; han bød hende nok et Stykke Smørrebrød, hvilket hun afflog stiltiende.

„Nu, Du har det vel godt ellers?“ spurgte Manden for at brøde Tausheden.

„Jeg har det, som jeg kan,“ lod Svaret, „med Slid og Slæb, og endda kan jeg ikke faa det til at gaae, som det skulde. Na ja! det er et strengt Liv at sidde Enke med en stor og streng Gaard. Havde jeg haft en Søn, som din Poul, saa havde det været en rede Sag; men jeg har jo kun den Smule Pigetos.“

„Ja, saadan gaaer det! Jeg har Sønner nok, men ingen Datter. Hvor gammel er nu din Pige?“

„Hun fyldte fireogtyve Aar sidste Olsfsdag.“

„Hm! Hun skal vel have Gaarden, den kjønne lille Tøs?“

„Ja, det tænker jeg, at sige, hvis hun kan faae en Karl, der duer noget.“

„Det var det! — Kunde Du faae en Svigersøn som min Poul, saa var Du ikke ilde stedt.“

„Jeg tænker paa det Samme. Hvormegget vilde Du give Poul med?“

„Lad mig nu see? Jeg vil give ham en Kiste, en Ro, og en Sengs Klæder; han har selv tjent sig to hundrede Rigsdaler, jeg giver ham tre til, det gjør fem.“

„Siig se, Jens!“ bad Enken.

„Jeg kan ikke, Kirsten!“ forsikrede han og skuttede sig. „Jeg har flere Børn end ham. Dog det er det

Samme: Han skal ovenikjøbet faae et Par Stude ligesaa gode som dine, de røde."

Kirsten saae ud, som hun Jngenting vilde sige; Jens saae ud, som han Jngenting havde sagt. Markeds-larmen summede rundtomkring; men disse To vare tause, høitideligt tause, og saae hver til sin Side i flere Minutter. Da tog Jens Bøllund en raff Beslutning: Han satte Broppen i Flasken, lukkede Leinen og gav den et dygtigt Smæk paa Laaget med den knyttede Næve.

Hvor fjern en Forbindelse disse Bedrifter end maatte antages at staae i til den standsede Underhandling, syntes de dog at virke bestemmende paa Enten. Hun vendte sig i Sædet, saae mildt paa Jens og rakte Haanden frem med et næsten modfaldent: „Lad gaae da!"

„Lad gaae da!" gjensvarede Jens i en saare ynkelig Tone og gjengjældte Haandslaget.

Der blev nu talt en heel Deel mere om Sagen, men ikke nær saa Meget, som der skulde været talt, da Drengen kom for hastig tilbage. Efterat Kirsten havde skjældt ham Guden fuld, fordi han var blevet saa længe borte, strakte hun et blaastræmpet Been ud af Vognen, derpaa dets Mage, svøbte Skjorterne om dette blaa Par, lod sig dumpe, naaede Jorden i god Behold og forsvandt paa Markedet.

Der var altsaa aftalt et Giftermaal, uden at de to Gamle anede, at de ved deres Aftale bekræftede en otte-aars gammel Forbindelse.

Da Jens kort efter traf sammen med sin Søn, lod han et Par Ord falde om Planen. Poul forstod en halvsvædet Vise og gif øieblikkelig ind paa Sagen, saa at Manden ikke noksom kunde glæde sig over sin Søns

Forstand og Føielighed. Den Gamle tænkte kun libet paa, at da Karlen om Morgenens havde sagt, at han den Dag slet ikke vilde have med Studehandelen at bestille, men kun fornøye gamle Betjendtskaber og stifte nye, — at det da fortrinnsvis og næsten alene var eet Betjendtskab, det med Entens Datter, han havde i Tanker, og at han uafsladelig havde søgt hende over hele Markedet, men hidtil forgjæves.

Faderens Forslag faldt altsaa sammen med hans eget Onske, og da han nu kom til Rundskab om, at Pigen var paa Markedet, hvad han havde begyndt at tvivle om, saa iværksatte han paany sin Søgen og foresatte sig at forblive mellem Kramboderne, som var det Strøg, der havde stærkest Tiltrækningskraft for unge Piger.

Snart saae han her foran en Bod en usædvanlig Trængsel, der hastig forøgedes, idet Folkene loe og talte i Munden paa hverandre. Nysgjerrig fulgte han Strømmen og hørte nu, hvorledes den høirøstede Flok overstreges af Bodens Gier, en lille hidfig Mand med en hvinende Stemme, der uophørlig raabte paa Politiet.

Men Politiet kom naturligvis ikke; thi efterat det havde faaet sine Stadepenge indfrævede, havde det truffet sig tilbage for at hvile ud, indtil den egenlige Tid for dets Virksomhed indløb, den Tid, da den bedre Del af Almuen tager bort fra Markedet, og da Ratteravnene blive ustyrlige. Medens den vrede Mand altsaa forgjæves stod og raabte, gave de Omstaaende Poul og de øvrige senere Tilkomne en Forklaring af Opløbet. „Det er en lille Pige,“ sagdes der, „som af Banvare er kommet til at trykke Glasflet istykker paa en Baandkasse.

Han paastaar, at hun skal betale Staden, og da hun ingen Penge har, vil han lade hende arrestere."

Nu saae Poul ogsaa, at Kræmmeren holdt en fattigflædt Bondepige fast i Armen. Hun græd, medens han skjælte og truede, og Omgivelserne, der syntes, det var prægtige Løier, delte sig i to Partier, hvoraf det ene hidsede Kræmmeren, og det andet bad for Pigen, men Alt under Spøg og Latter.

Da trængte en smuk og netflædt Bondepige sig frem igjennem Følkestimmelen, fæstede et Bær milde Pine paa den vrede Handelsmand og spurgte: „Hvor meget forlanger han?"

„To Mark!" torbnede Manden.

„Bærsaagod!" sagde Pigen venligt, idet hun lagde den forlangte Sum paa Disken. „Er han saa fornøiet?"

„Hvad kommer det Dig ved, din Bondetøs, om jeg er fornøiet eller ikke?" raabte han. „Nu har jeg faaet, hvad jeg forlangte, og saa kan Du gaae ad Blotshjerg til og tage den anden Tudebøtte med!"

Men dette uhøviske Svar paa en Tiltale, der havde fortjent et mildere, var nær kommet Kræmmeren dyrt til at staa; thi Følkestimmelen, der hidtil havde vaklet mellem Uvillie og Lyst til at gjøre Løier, stormede nu sammen om ham og udstødte Trudslar og Grovheder, medens han blev saa ydmyg som en Hund og søgte ved Undskyldninger og jammerlige Bønner at frelse sig selv fra Brygl og sin Bod fra at blive revet overende. Poul, der tog liden eller ingen Del i Larmen, blev mod sin Villie skubbet ind i den tætteste Trængsel. Her klyngebe den sidstankomne Pige sig til ham, stak sin Arm under hans og tog hans Haand imellem begge sine.

„Hjælp os bort herfra!" bad hun. „Det var vor

Tjenestepige, der var kommet til Stade og havde knækket Kuden, og saa trængte jeg mig herind for at betale den; men nu kan jeg ikke komme bort igjen."

Dragende den smukke Bedende efter sig og fulgt af den endnu grædende Tjenestepige banede Poul sig en Vej ud igjennem Mængden; men endnu efterat være kommet i Sikkerhed hang hans Ledsageriske ved ham med Omhed og Varme. Da kom han til at betragte hende nøiere og begyndte at gjenkjende hende.

Det var hende og dog ikke hende. Den unge Sine, hvem han i de mange Aar i Tanken havde kaldt sin Kjæreste, denne lille „graamussede" Ting, stod hos ham som en fuldvoksen og smuk Kvinde. Kun hendes mørke Dine med det kjærlige og varme Udtryk vare endnu de samme. Men ogsaa han havde forandret sig til sin Fordel, og det vilde ikke være let at sige, hvem af dem der følte sig glædeligst overrasket ved Gjen synet.

Der var saa liben Leilighed til at tale sammen og iaa uendelig Meget at tale om. Han fik da ogsaa løselig berørt, at deres Forældre havde bestemt dem for hinanden, og hun boiede Hovedet med flammende Rinder, da han udtalte den Formening, at det ikke var værd at vente for længe med at gjøre Alvor af Sagen. Hun skjælvede af glad Bevægelse; han troede, det var af Kulde og foreslog hende, at de skulde gaae ind i en Dandsestue og varme sig. Som om hun kunde fryse ved hans Side! Men dandse med ham vilde hun naturligvis gjerne, og de gik ind.

Det er ret morsomme Indretninger, disse Dandsestuer paa et Landsbhyrked; det er noget ganske Andet end de almindelige Leigestuer, hvor kun Bekjendte mødes. Til Markedsdansen samles Folk fra de forskjelligste

Egne, og enhver viser sig, som han er, eller i alt Fald som han troer at tage sig bedst ud. Den jævne Karl har kun Die og Sands for sin trofaste Kjæreste, der undseeligt hoster bag Sommerflødet, naar hun troer, at Fremmede opdage den for dem aldeles ligegyldige Sag, at hun holder af ham; hun mener nu, at Alles Dine hvile paa hende. Ogsaa en Gjenstand for Alles Blikke troer sig, men af ganske andre Grunde, den broutende Daare, der lapser sig saa fælt, som om det var en Hænkning, der havde faaet Mennekeskikkelse at gjøre sig til Nar med, og ligervis den landlige Plane, som ved høirøstet Tale og et ikke altfor klædeligt Minespil søger at gjøre sin dyrebare Person gjældende. Stundom træder et ungt Ægtepar ind og standser tæt ved Døren, indtil Gulvet er frit. Da træder Manden hen til Spillemanden, stikker ham en Stilling i Haanden og hvisker ham et Ord i Øret. Tonekunstneren nikker og begynder at stemme sin Violin, medens Manden vender tilbage og rækker sin Kone Haanden, just som Musikken begynder. Et Haandtryk og et taknemligt Smil er hans Løn, fordi han har bestilt denne Dands; den er for ham og hende Mindet om en lykkelig Stund, der ikke forsvandt, men som fornyede sig som Solens Rundgang og Klokkens Slag gennem Dage og Nar indtil nu, og som skal, haabe de, gjentage sig usfortrængeligt gennem Tid og Evighed. Og rundt hvirvler sig det lykkelige Ægtepar, det forhaabningsfulde Kjærestepar, den selvtilfredse Daps, den behagelystne Plane og hele Slængt derimellem, — rundt hvirvler det sig med jernbeslaaet Fodtøi paa det skraldeude Leergulv. Takten er ikke mønsterværdig, og Tonerne ere ikke renere end til Huusbehov; men Fornøielsen er stor alligevel.

Boul og Sine dansede. Hvorlænge vidste hun idetmindste ikke, det syntes hende paa engang et Dieblif og en Ewigbed. I Mellemrummene, medens Dansen ophørte, holdt hun hans Haand i sin; hun havde ikke Die for Andet end ham og saae derfor ikke den Rone, der stod henne ved Døren og betragtede dem med underlige, halvvrede, halvgraadige Blikke. Endelig hævede denne Rone Røsten; men den lød ikke som sædvanlig, idet hun kaldte: „Sine!“

„Ja, Moder!“ svarede Pigen, idet hun foer op som af en Drøm.

„Nu skulle vi hjem.“

„Jeg er færdig, Moder!“

„Stig saa Farvel! Dog nei, det kan være det Samme!“ Med disse Ord gik Kirsten henimod sin Datter, og tagende hende ikke særdeles blidt ved Armen førte hun hende bort med sig, idet hun ydmyk betragtede hende og hendes Danser med forstændte Blikke og med Udtryk af tvivlsom Velvillie.

„Hvem var det, Du dansede med?“ spurgte Moderen, da de vare komne udenfor.

„Boul i Bøllund.“

„Det syntes jeg nok. Hvad sagde hun?“

Pigen slog Dinene ned og svarede ikke; Moderen gjentog ikke sit Spørgsmaal, og uden altsaa at drøfte den Sag nærmere naaede de den allerede forspændte Bogn og toge afsted til Hjemmet.

I den nærmest paafølgende Tid gik der ofte Bud mellem Kirsten og Bous Fader. Velunderrettede Folk, der bekymre sig mere om Andres Anliggender end om deres egne, vilde endog paastaa, at der holdtes i al Stilhed en Sammenkomst paa tredje Sted. I Entens Gaard gjordes der Forberedelser til Fremmedes Mod-

tagelse; men paa Datterens Spørgsmaal, hvem der ventedes, fik hun et intetsigende Svar. Hun brød sig heller ikke videre om det, hun havde jo sine egne Sager at tænke paa. Saa var det en Dag, Folkene vare i Marken at tage Kartofler op. Sine var med; men hun gif som sædvanlig lidt tidligere hjem end Tjenestefolkene, da Moderen behøvede hendes Hjælp ved Maltningen og ved Madlavningen. Uden at tænke paa eller mærke noget Udsædvanligt vaskede hun Hænder og Ansigt ved Vandtruget, gif ind i Kjøkkenet, hvor hun tog sig en Kartoffel op af den kogende Gryde, og pillende og spisende den gif hun, som hun var, med Klæderne fulde af Jord efter det smudsige Arbejde, ind i Stuen. Først nu saae hun, at der var Fremmede: Poul og begge hans Forældre, og af Forbauselse, vel og af Undseelse over sit mindre renlige Udseende tabte hun den dampende Kartoffel paa Gulvet og gav et lille Udraab.

„Hvad gaaer der af Dig?“ skjændte Kirsten. „Tag din Kartoffel og spis den! Vi have ikke Raad til saaledes at smide med, hvad Godt er.“

Sine bukkede sig ned efter Kartoffelen; hun tørrede Sandet af, men spiste ikke; thi hendes Madlyst var forgaaet. Hendes Die søgte Poul; men hans Blif undveg hende, idet han høirostet, dog med kjendelig Forlegenhed, deltog i den Samtale, der blot et Dieblif var bleven afbrudt ved Datterens Indtrædelse. Faderen, der mærkede hans Forlegenhed, hjalp ham ud af denne ved at befale ham at forspænde Vognen, og Karlen forlod Stuen uden at have et Dietast for hende, der i saa mange Aar havde offret ham alle sine Tanker. Pigen gjorde Mine til ogsaa at forlade Stuen, men standsebes i Døren af Moderens skarpe Røst: „Bliv inde og tag

en Smule Bestilling i Haanden! Jeg skal nok selv passe Rjøkkenet, og det er for tidligt at malke."

Sine blev inde og var saa underlig beklemt. Hun forstod ikke sig selv og forstod ikke de Andre. Mellem disse Andre syntes der at herske en god Forstaaelse, kun til hende faldt der ikke et venligt Ord. Kirsten var meget pyntet og usædvanlig mild og munter, og Snakken gik rask om almindelige Ting, indtil Vognen holdt for Døren. Saa gik de Fremmede ud, fulgt af Enten; men ude ved Vognen havde de endnu en lang Samtale; derpaa rullede Gæsterne bort, og Kirsten kom ind med sit dagligdags sure Ansigt.

Der var intet Ord at faae af hende til Oplysning, og alt som Pigen tænkte efter, blev hun mere let om Hjertet. Hun vidste, hendes Moder var gjerrig, og at Folkene i Bøllund havde Ord for at lide af samme Sngdom. Det var derfor muligt, at de ikke strax havde funnet enes om Pengejagerne; men det — sagde hun ved sig selv — giver sig nok, naar Poul faaer Tid til at jævne Tingen. Hun havde som saa mangen anden elskende og tillidsfuld Pige den mest ubegrændsede Tro til sin Hjertensvenss Redelighed og Trostøb, og saa funde, meente hun, enhver Ulykke blot blive forbigaaende.

Tingenes nuværende Stilling kunde dog ikke ret længe holdes dult for hende, og det blev hende snart vitterlig, at Poul skulde giftes med — hendes Moder.

Den utvindelige Beslutning at blive sin egen Datters Medbeilerste var maaste fremfaldt hos Kirsten af Ulyst til at afstaae den Gaard, hvor hun i saa mange Aar havde været enevældig Herskerinde, eller ved Synet af den smukke Karl eller af begge og mange andre Grunde i Forening. Det er vanskeligt at bestemme det Hvorfor,

der er afgjørende, naar en halvgammel Kone gifter sig med en ung Knøs; at Hjertet ikke har sin Stemme deri, vilde være for Meget at paaastaa; men en god Del Forfængelighed er der som oftest med i Spillet, ikke at tale om forskjellige andre Bevæggrunde. Kort og godt, Bevæggrunde havde Kirken, og paa den fornødne Selvtillid eller, om man saa vil, Taabelighed led hun heller ingen Mangel. Med al mulig Snildhed havde hun faaet Sagen indledet saa lønligt som muligt.

Som det tidligere er anført, var Pigens Arveret til den værdifulde Eiendom den mest tiltrækkende Egenkab, Karlen saa hos hende; men da Enken havde den samme forskjønnede Egenkab endnu mere umiddelbart og ubestrideligt, saa blev det for ham et simpelt Regnestykke, hvor imidlertid Pigens Ungdom og Elskværdighed maatte tynge Bægtkaalen ned. Men saa erfarede han, at han havde regnet galt; thi Konen vilde ingenslunde overlade Gaarden til en Karl, der forsmaaede hende, tværtimod vilde hun i det Tilfælde sørge for, at Datteren fik den ikke betydelige Sum, der var hende tillagt som Fædrearv, og derpaa vilde hun selv skaffe og valte med sin Eiendom efter Godtbefindende. Da syntes det Karlen, der var ikke Noget at betænke sig paa. Heller end en god og smuk Pige med et Par Hundrede lumpne Daler vilde han have den gamle Enke med det graa-sprængte Haar, de hængende Kinder og det maaffe ikke meget søielige Sind. Saaledes var nu engang hans Smag, og den var det Synd at misunde ham.

Men hos Sine stod han i et ganske andet Lys end det virkelige. Hun kjendte ham saa lidt, men hun havde dannet sig et Billede af ham, der i alle Maader var ædelt og elskeligt. Dette Billede havde udviflet

fig i og med hende, og det var fra dette, ikke fra ham i hans sande Stikelse, hun nu skulde rive sit Hjerte løs. Det var en haard og smertefuld Kamp, og uforsket, som hun var, formaaede hun ikke at udkæmpe den uden at det mærkedes. Moderen saae det, og hendes Stinjunge vaffes; med fremhynket Omhed drog hun Datteren til sig, men ikke for at aande Fred i det syge Hjerte; thi da Pigen i barnlig Tillid skjulte sit Ansigt ved Moderens Bryst og tilstod sin Hjerteforg, misbrugte den Gamle i den Grad sit hellige Kalb, at hun med kjærliche Ord afløskede og fraristede sit Barn en fuldstændig Bekjendelse om Alt, hvad det havde oplevet, drømt og haabet, medens hun samtidigt overveiede hvilke Ord der mest sonderknusende kunde forvandle den mangeaarige Drøm til en haabløs Bildfarelse. Det, at hun saae, at Drømmen var saa gammel og saa dybtgaaende, forandrede ikke i mindste Maade hendes Forsæt.

„Na, Du Daare!“ raabte Kirsten, da hun havde udforsket hver Tanke i Pigens Sjæl. — „Na, Du Daare!“ gjentog hun og stødte hende saa haardt fra sig, at hun sank om paa Gulvet. „Du gistesynge og taabelige Unge! Hvad er det for Brøvl, Du har gaaet og bildt dig ind?“

„Det er Sandhed!“ græd Pigen, forfærdet over Moderens Heflighed og vrede Ord.

„Det er Sandhed!“ vrængede den Gamle. „Ja vist saa! Men Du skal ikke tiere prøve paa at bilde Nogen ind, at Poul har beilet til saadan en raa Tøs som Du var dengang. Giftermaalet mellem ham og mig har været paatænkt i mange Aar, og da han altsaa skulde være din Stiffader, har han syntes, han skulde være venlig imod Dig, naar I mødtes. Maaskee kan der

ogfaa fra hans Side være faldet et Skæmtord, som han vilde ladet usagt, naar han havde kunnet tænke sig, hvilke Griller Du vilde sætte i dit dumme Hoved. — See, saaledes er Sandheden, og det kan Du stole paa!”

Enken reiste sig og lod Datteren alene med de forvirrede Tanker, der krydsedes i hendes Hoved uden at kunne komme til Ro og Klarhed. Sine var ikke engang istand til at afgjøre, om Moderens Forklaring var aldeles urigtig; thi det følte hun nu, at hun i ethvert Tilfælde havde befundet sig i en Bildfarelse, og at det Billede, hun i sine ensomme Tanker havde dannet sig af den Elskede, maatte forsvinde som Drømmetant ligeoverfor den Udfærd, der var øvet imod hende. Saaledes gik hun i flere Dage, behandlet med Haardhed af sin Moder, ikke forstaaet af Nogen, grublende, indtil Tanken svimlede; men da, da havde hun endnu saa megen Befindelse, at hun kunde henstye til Gud i en inderlig Bøn om, at hun dog maatte beholde sin Forstand. Omgivelserne saae, at hun gik som i en Døs; men kun hendes Moder kjendte Grunden.

Moderen var imidlertid ikke ledig. Hun havde faaet langt Mere at vide, end hun havde ventet og ønsket, og hun grebes af en skinsyg Frygt, der ikke lod hende have Ro, før hun fandt Udveie til at faae Datteren fjernet. Da hun havde øinet en saadan, greb hun en Leilighed til at fare løs paa Pigen:

„Du er da blevet et skræffeligt Hængetræ! Jeg tror, Du bliver helt fjollet.“

„Lad mig være, Moder! Det skal nok blive bedre.“

„Det var rigtignok rart om det kunde! — Men hvad jeg ellers vilde sige: Du er vel vranten over, at

Du skal have Stiffader! Du synes nok ikke, din Moder har Forstand til at bestemme, hvad der er hendes Hus bedst tjenlig. Især er Du vist grumme misfornøiet med at Poul Bøllund ikke har spurgt Dig om Forlov til at gifte sig! — Du vilde maaske gjerne sige din Fødegård Farvel og ikke komme her mere anderledes end som en Fremmed! Hvad?"

"Ja, Moder! Mit eneste Ønske er, at Du engang endnu vilde tage mig kjærligt i dine Arme, ligesom da jeg var Barn, og saa lade mig drage ud at tjene."

"Jh nu! Fuldt saa hødt behøve vi vel ikke at tage det, og det vilde ikke klæde videre godt, at min eneste Datter tog hen at tjene. Nei, det er bedre, Du bliver gift, og det har jeg sørget for, at Du kan blive."

"Al, jeg kan ikke gifte mig, idetmindste ikke nu."

"Du skal, siger jeg!"

"Saa er jeg nødt til det!"

"Ja vist! og det er vel det eneste Raad til at faae Dig til at glemme dine taabelige Indbildninger."

Pigen taug. Stride Taarer rullede ned ad Kinderne, Hjertet bankede, som om det skulde sprænges. Tanterne fore forvildede affted, og atter sukkede hun stille til Gud om, at hun dog heller maatte døe paa Stedet end blive et Bytte for det Banvid, hun gruede for og allerede troede at føle spænde sin Røvfugleklo om hendes Hjerne.

"Det er sært, Du ikke spørger om, hvem du skal have," sagde Moderen.

"Jeg bryder mig ikke om at faae det at vide."

"Men Du skal vide det alligevel! Det er Mikkels Krænsen i Graasted."

Det undgik ikke Moderens Blik, at ved disse Ord Pigens Taarer standsede, og at ligesom et fattigt Glimt af Tilfrødsshed foer over det bedrøvede Ansigt. Saare fornøiet over sin egen Klogt, lod Kirsten nu Samtalen falde og tog fat paa sit Arbeide.

Mikkel Krænsen var en Gaardmand i sine bedste Aar. Han havde været gift med en meget kjær Veninde af Sine, som var død bort fra tre smaa Børn, over hvilket Tab Mikkel havde sørget dybt og inderligt.

Det syntes ham en Umulighed at give hende en Efterfølger i sit Hjerte; men paa den anden Side var det næsten en Nødvendighed at skaffe Børnene en Moder. Da havde Kirsten tilbuddt sin Datter, og det Tilbud syntes ham var et Bink, der ikke burde forsmaaes; thi Sine var en saa stille og sat Pige som ingen Anden i Omegnen, hendes venlige og godmodige Væsen, der var forbundet med huslig Dngtighed og Ulyst til al Slags Galleskab, havde hans fulde Agtelse, og han gif derfor ind paa Enkens Plan, som han antog for kjendt og billiget af Pigen. Dette vide vi imidlertid, at den ikke var. At hun næsten syntes at blive glad ved at høre Navnet havde en ganske anden Grund. Hun havde nemlig intet Haab om at bringe Moderen til at afstaae fra sit Forehavende, og havde denne havt en ligesaa hensynsløs Veiler i Baghaanden, maatte Pigen ansee sig for fortabt. Men Mikkel Krænsen var, vidste hun, altfor brav en Mand til at ville tiltvinge sig en Kone; til ham troede hun blot at behøve at sige et Ord for at faae ham til at fuldkaste det Hele. Derhos havde Forslaget ledet hendes Tanter ind i et Spor, som hun troede vilde føre hende til en nogenlunde rolig Havn.

Næste Søndag gif Pigen til Kirke og gif paa

Hjemveien ad Graastad. Mikkel smilte lidt forlegen, da hun traadte ind, og han vilde talde paa Tjenestepigen, for at denne skulde gjøre nogen Opvartning; men Sine bad ham lade være, da hun vilde tale med ham i Enrum. Han satte sin Stol hen til hendes og vilde tage hendes Haand; men det tillod hun ikke, og saa brød han sig heller ikke videre om det, men spurgte: „Hvad vilde du saa, lille Sine?“

„Jeg vilde sige, at hvis Du og min Moder have aftalt Noget mig angaaende, saa er det imod min Villie.“

„Er det virkelig?“

„Ja for jeg vil ikke gifte mig!“

„Jh nu, saa faae vi at lade det fare,“ sagde han med et lille Suk.

„Men min Moder vil tvinge mig,“ svarede hun og brast i Graad.

„Herregud! Paa den Maade vil jeg ingen Kone have.“

„Det vidste jeg. Derfor kom jeg og sagde Dig min Mening. Nu staar det til Dig, om Du vil gjøre Resten.“

„Jeg forstaar Dig nok; din Moder maa ikke vide, at Du har sagt den Bested.“

„Nei det saae jeg helst.“

„Saa skal jeg ved Leilighed lade hende forstaae at jeg er bleven omsindet. Saa bliver hun rigtignok vred paa mig, men det er da ingen Ulykke. — Har Du set mine Børn, Sine?“

„Nei, ikke for nylig.“

Han hentede dem inde i Sovestuen, hvor de to ældste legede med det mindste. Dette sidste Barn tog

Sine paa Skjødets, og de to andre flynge sig til hende kjærligt og fortroligt.

Der stod en Taare i Mandens Øine ved dette Syn. „Jeg haabede, Du skulde være bleven deres Moder,“ kunde han ikke lade være at sige, „og en god Moder er jeg vis paa, Du vilde være bleven dem, naar Du havde kunnet befremme Dig til den Stilling.“

„Mikkel!“ sagde hun. „Jeg er villig til at være deres Moder paa en Maade.“

„Hvad mener Du, min Pige?“

„Jeg kan ikke gifte mig,“ hulkede hun; „jeg kan ikke blive hjemme; jeg har bedt om Tilladelse til at tage ud at tjene, men jeg kunde ikke faae den! Kan Du skaffe mig den Tilladelse, saa skal jeg være Dig en tro Tjenestepige, og jeg skal være saa god mod dine Børn, at deres Moder skal glæde sig derover i Guds Rige!“

Manden reiste sig og gik heftig frem og tilbage paa Gulvet. „Der maa stikke Noget under, som jeg ikke forstaar,“ sagde han. „Hvorfor kan Du ikke være hjemme? Din Moder er rigtignok en skrap Kone; men det har Du funden Dig godt i hidindtil. Du har da vel ikke glemt det fjerde Bud, som Du saa godt har husket forhen? Eller — skulde Du have indladt Dig i Forstaaelse med Nogen imod din Moders Villie — i saa Fald kan Du da ikke vente, at jeg vil have Noget dermed at gjøre.“

Pigen blev blussende rød. Hun følte det og frygtede, at Manden vilde udlægge det urigtigt; det var hende høilig imod, at hun skulde staae i et falsk Lys for ham; thi hun agtede ham høit. Derhos var et fjært Haab glippet for hende. Det var almindelig antaget, at Manden, naar det ikke var for Børnenes og Hus-

væsenets Skyld, ikke vilde gifte sig, og hun havde tænkt sig, at hun som hans Husholderiske kunde erholde en rolig Tilværelse. „Det er baade bedre og værre, end Du troer,“ sagde hun, „og dog synes mig, jeg er uskyldig.“

„Det vil jeg ogsaa troe, Du er, og det skulde gjøre mig inderlig ondt, om det var anderledes.“

„Men Du vil alligevel ikke hjælpe mig!“

„Jeg kan ikke,“ forsikrede han, „saalænge jeg slet ikke kan forstaae, hvad der er i Veien.“

„Og om jeg sagde Dig det, — Du vilde gemme det tro?“

„Som det var gjemt i den Grav, der tog det Kjæreste, jeg har eiet.“

Famlende, stammende, med næsten ængstelig Hast, som om Modet hvert Dieblis truede med at forlade hende, som om Andebrættet vilde standse, og hun skulde døe med Hemmeligheden, inden hun fik den helt udtalt, undseelig og dog tillidsfuld fortalte hun ham, hvorledes hun som et rent Barn var bleven vækket til en Kjærlighed, der gennem Aarenes Løb var voget med hende, indtil den syntes at skulle udfolde sig i al den blomstrende Lykke, hun havde drømt om: da havde den pludselig uden hendes Skyld forvandlet sig til en gruelig Brøde. Hun fortalte det med saa klare og simple Ord, at hendes rene Hjerte var udbredt for ham som en Bog. Alt som hun fortalte, fik hendes Stemme mere Fasthed, og hendes nedslagne Dine hævede sig til hans Ansigt; deri saa hun, at han fulgte hende med Deltagelse og Tiltro, og hun følte, at han var hendes Ven, den eneste, hun eiede paa Jorden. Da hun havde endt, gif han atter frem og tilbage over Gulvet, men denne Gang rolig og blidt bevæget.

„Ja, Du havde Ret,” sagde han. „Du er ustyldig, og de have handlet ilde med Dig, værre maaffe end de selv vide og troe. Du har ogsaa Ret i, at Du maa bort fra Hjemmet. Kjender jeg din Moder og Poul rigtigt, vilde det give Splid og Ulykker uden Ende, hvis Du blev der. Du har ogsaa Ret i, at din Moder, der ikke vil lade Dig tage ud som almindelig Tjenestepige, maaffe dog vilde lade dig drage ud som Husholderesse, fordi det virkelig vilde være en Velgjærning imod mig, som alle Folk vilde synes godt om. — Men hør, Sine, lad os tale et Par Alvorsord endnu!”

Hun saae spørgende paa ham; han tog hendes Haand, som hun denne Gang lod ham beholde.

„Du har nu indvietet mig i dine Anliggender, det er derfor ikke meer end billigt, at Du ogsaa lærer mine at kjende. Da din Moder gjorde mig Forslaget — thi det var hende, det kom fra — var jeg ikke særdeles glad ved det. Jeg er rigtignok ilde faren i mange Henseender. Mit Husvæsen gaaer tilbage, mine Børn forsummes, og Tjenestepigerne, ja de kunde være gode nok, naar der var en Husmoder til at have Opsyn med dem; men som det nu er, er det ikke videre godt bevendt. Men jeg var, som sagt, ikke rigtig glad ved det alligevel. Jeg kan ikke lade være at tænke paa min Ungdoms Hustru og at længes efter hende; men det vilde en ung Kone ikke kunne lide, det vilde jo ogsaa være Uret imod hende. Derfor, hvor gjerne jeg end vilde have Dig som Moder for mine Børn, turde jeg dog ikke ret stole paa, at Du vilde blive tilfreds med mig. Jeg vil ikke sige, at jeg nu har forandret min Mening i saa Henseende; men nu synes det mig, at ogsaa Du paa en Maade har en Grav at frede om: din Ungdoms-

ven er jo saagodtsom død og borte, og saa kunde Du maaffte bedre finde Dig i, om jeg stundom faldt i Tanker, og en Taare randt, som Du vidste ikke gjaldt de Levende. Jeg er heller ikke vis paa, at Du vilde være ilde tjent med det. Der er nu kommet en sær Forstyrrelse i dit Sind, og Du har mistet saa at sige Alt, hvad Du havde kjært. Men Du vil det Rette og Gode, og det er ikke umuligt, at Du snarere vilde finde Fred, naar Du kom i en selvstændig Stilling med daglige Sysler og ved hvilken Du fandt en Ven — for det troer Du dog, jeg vilde være Dig, lille Sine! — med hvem Du kunde tale i Fortrolighed om al din Sorg. Jeg spørger Dig altsaa endnu engang, om Du ikke kan bestemme Dig til at blive min Kone! — Du skal ikke svare mig nu; men — lad mig see! I dag otte Dage kommer jeg op til Rønslund, saa skal jeg see at mødes med Dig, og saa kan Du give mig et Ord eller blot et Tegn der kan betyde Ja eller Nei. Bliver det Nei, skal jeg prøve at faae Dig til Husholderste, skjøndt Du som saadan kommer til at staae i et mindre helbigt Forhold baade til Børn og Tjenestefolk end som Kone. Betænk Dig nu paa det, min Pige! og glem ikke at bede din Gud og Frelser om at indskyde Dig gode Raad. Hvorledes det end gaaer, ville Du og jeg være Venner.”

I den paafølgende Uge fik Kirsten ofte Leilighed til at stående over Datterens Tankeløshed og Aandsfraværelse, uden at dog de drøie Jrettesættelser frugtede synderlig. Næste Søndag kom Mikkel derop, og da Sine gjorde sig et Grinde ud i Kjøkkenet, fulgte han efter hende. Han sagde ikke Noget; men der laa et Spørgsmaal udtalt i de ærlige graa Dine. Hendes Blik mødte hans, og han var i Begreb med at sænke

fit Hoved mobløst, da hun fastede sig til hans Bryn og hulkede: „I Guds Navn, Mikkel! Tag mig! Vær god imod mig og bær over med mine Feil!“

Han lagde sin Arm om hendes Liv og hvædede: „Jeg er kommen til at holde mere af Dig, end jeg ventede; i disse Dage har jeg tænkt mere paa Dig end paa nogen anden Død eller Levende“.

Istedenfor Svar fæstede hun sine mørke, klare Dine paa ham, og i disse Dine var der ubegrænset Agtelse og Tillid; men der var ogsaa Kjærlighed.

Med kun en Uges Mellemrum holdt Moder og Datter Bryllup. De vare hinandens Gjæster, som det sømmer sig saa nære Frænder. Skjøndt de kun boede en Fjerdingvei fra hinanden, kom de dog i den første Tid ikke meget sammen, saa meget mere, som der i de to Familier førtes et noget forskjelligt Liv. Den findige Mikkel og hans unge Kone gif hjemme og passede Hus og Gaard i Stilhed, og de fik hver Dag hinanden mere kjær. Mikkels Frygt for, at Mindet om hans første Kone skulde blive en Forurettelse mod den anden, viste sig at være ugrundet, hans Hjerte var rigt nok til at bevare en hellig Ihukommelse af den Afdøde og til samtidig med al dets Kjærlighed at omfatte den Levende, der var hende en værdig Søster og hendes Børn en trofast Moder. Ja, skjøndt hun selv fik Børn, var det ikke til at kjende, at hun var Stifmoder tillige, og kun de Unges mørkere Haar og Hudfarve antydede, at Børnene vare af forskjelligt Kuld.

Hendes første Kjærlighed var som bortblæst, var som en Barndomsdrøm, hun ikke kunde tænke paa uden at glæde sig ved, at den havde faaet en saadan Opløsning. Det var efterhaanden blevet hende aldeles klart,

hvad der dunkelt havde dæmret for hende i hendes Sorgs bittreste Dage, at den Boul, hun havde elsket, ikke var et levende Væsen med menneskelige Svagheder, men et Tankefoster, som hendes Indbildningskraft havde fremtryllet i Stikkelse af ham, der havde forstaaet at kende hendes Ungdom til sig uden at yde nogen Gjengjæld. At mange af de Aar, hvori hun skulde have samlet Verdenskundskab paa en Maade derved vare gaaede tabt for hende, fik hun ingen Grund til at beklage, da hendes godmodige Mand i mange Retninger var ligesaa trofskyldig og barnlig som hun; de To vare derfor, hvad de ogsaa selv saae og paaestjønne, godt magede.

I Sines tidligere Hjem gif det anderledes. Den unge Mand var driftig som hans gamle Kone. Trædende i sin Faders Fodspor gav han sig af med Kvæghandel. Det er en baade hæderlig og nyttig Næringsvei, og den, der forstaaer den tilgavns, kan tjene dygtige Penge. Boul forstod den ikke daarligt, og hans Kone havde ogsaa et godt Begreb derom, saa hun meget vel i hans Fraværelse kunde kjøbe eller sælge Stude, ligesaa fordelagtigt, som han selv kunde gjort det. Hvis Boul havde sat store Summer i Bove, var han maaske blevet en hovedrig Mand; men det gjorde han ikke, da han var meget forsigtig. Han drev kun Handelen i det Smaa og forøgede sin Formue smaat, men stadig.

Dog var Parret ikke lykkeligt. Som næsten enhver Kvinde i en lignende Stilling var Kirsten stræffelig skinsyg. Derfor pinte og plagebe hun sine Tjenestepiger ud af Gaarden, saa hun tilsidst ingen ordenlige Piger kunde faae, men selv maatte være allevegne og slide som en Hest. Hun lod omhyggeligt sin Mands Veie

udspeide og lønne i den Anledning Alverdens Rende-tjærlinger, hvilke paa deres Side fandt bedst Regning ved at berette hende Løst og Fast, Alt hvad de kunde opsnuse eller opdigte. Om hendes Skinsyge var grundet? — Var den det ikke fra først af, saa var hendes Fremgangsmaade det sikreste Middel til, at den snart kunde blive det.

Alt ogsaa Manden blev Gjenstand for hendes Blagerier, er en Selvfølge, og den Eiegenlydighed, han oprindelig havde næret for hendes Person, gik snart over til fuldstændig Lede. Et saadant Forholds Udvikling er det lidet lysteligt at dvæle ved. Det maa derfor være nok at bemærke, at efter nogle Aars Forløb var han kun tilfreds, naar han befandt sig blandt sine Handelsvenner. Naar han var hjemme, tilbragte han Tiden ved Glasfen, af hvilken Rilde hans hvidhaarede Kone ogsaa daglig søgte at øse Trøst. At deres Driftfældighed naaede Høidepunktet paa Trættefjærhedens Bredegrad, og at de nogenlunde passede deres Ting alligevel, laa i Begges Natur; den sidste Omstændighed forhindrede Ødelæggelsen af en Velstand, der udgjorde deres Livs eneste, fattige Lykke.

Stundom vaffes en bedre Længsel i hende, og da besøgte hun sin Datter, for hvem hun rigtignok nærede dyb Ringeagt; thi hun og Mikkel bleve ikke rige, gave sig ikke af med store og fordelagtige Foretagender, men passede Hus og Gaard efter almindelig Bondefik. Det lod til, at de hverken forøgede eller formindskede deres oprindelige tarvelige Velstand, og de vare ikke bange for at sige, at de lagde mere Vægt paa at opdrage deres Børn til flittige og forstandige Mennesker end paa at gjøre dem til rige Arvinger. Desuagtet, og skjøndt hun

aabent dadlede dem for flig en Tænkemaade, var Moderen ikke fri for at føle et uforklarligt Velbehag, naar hun forlod sit rige, men uordenlige og stormfulde Hjem og nærmede sig Graasted, hvor de simple, men velholdte Bygninger og de ordenlig inddelte og behandlede Marker, der bugnede frodigt med Korn og Kløver, allerede langt borte syntes at vidne om den Fred, som fandtes derinde. Hun var da i Almindelighed glad ved at være et Par Timer i den hyggelige Familiefreds, hvor Kjærlighed tindrede fra hvert Dje, og hvor modsatte Villier syntes at være noget Ukjendt, og det var, som hun fornåm et lille Stif i sit Hjerte, naar hun atter skulde begive sig hjemad. Undertiden kunde hun saa ikke afholde sig fra at udbryde i bittre Klager over sin Mand og sin Stilling.

„Kunde I ikke ogsaa være lidt mere taalmodig!“ sagde Sine engang.

„Taalmodig!“ snærrede Moderen. „Du holder maaftue med ham, Du var jo selv forgabet i ham engang!“

„Tal ikke om det, Moder!“ bad Datteren. „Det var en fæl Drøm, — Gudsteelov, jeg blev vækket af den itide. Jeg er lykkelig.“

„Nu, hvorfor skulde jeg saa være taalmodig, naar jeg skeer Uret, naar han —“

„For Eders egen Skyld!“ afbrød Datteren den Strøm af Betskyldninger, hun ikke ønskede at høre paa. „Lad ham gaa sine egne Veie! Gre de ikke de rette, saa lad ham selv bære Ansvar. Men I bliver gammel, og jeg troer, I var bedst tjent med at berolige Eders Sind og prøve paa at leve i Fred. Nyde Fred og give Fred.“

„Og til hvem skal jeg give Fred?“ raabte hun. „Til ham, hvem jeg har givet min Eiendom, og som nu ringeagter og spotter mig til Dø! Nei, jeg skal være ham en daglig Plage, indtil han lærer, hvad mit Had og mit Venſkab betynder. Han ſkal vide, og alle andre ſkulle vide det med, at det ikke var en Gaas ſom Dig, han ſit til Rone, og at jeg, der forſtod at hyde, førend han forſtod at lyde, ikke er en Kaſteſjæp.“

Datteren ſuffede. Hun indſaae, at hendes Ord ikke kunde gavne noget.

Imidlertid gif Tiden, og Moderen kom oftere. Hun blev ſygelig, og en Dag følte hun ſig for ſvag til at gaae hjem. Sygdommen vedblev, og hun bad om at maatte blive, hvilken Bøn tilſtodes hende; i Datterens fredelige Hjem luffede hun ſine Dine i Døden.

Poul, der nu var langt henne Aarene, giftede ſig paany med en puur ung Tøs, ſom med en „ſnuget, ſtubdet og overflødigt Maade“ betalte ham hans tidligere Synder. Naar han nu tilfældigviſ mødtes med den lykkelige og elſkværdige Rone i Graaſted, dvælede hans Tanter vemodigt ved en tidligere Tid, og meer end een Gang maatte han ſige ſig ſelv: „Jeg kunde have det anderledes! der ſkeer mig kun min Ret!“

Rævegravsholm.

Paa en smal Slette, der fra Bakkehøiderne i Vesten straaer ned mod Veivadsaaen, ligge de to Veivadsgaarde i henved tusinde Stridts Afstand fra hinanden. Der boede to Mænd, som hed Mikkel og Morten, og som vare gode Venner og velhavende Folk, der nok vilde at deres Velstand skulde gaae i Arv til deres Børn, hvorfor de ønskede saa Mange af disse, som muligt hosatte i Hjemmet. Mikkel havde tre Børn, og af dem var Malene tre Aar ældre end Søren og syv Aar ældre end Dorthæa. Af Mortens tvende Børn var Anna et Aar ældre end Søren og fire Aar ældre end sin Broder Jakob. Da Sidstnævnte var sex Uger gammel, blev han christnet, og samme Dag blev han forlovet, idet det blev bestemt, at han skulde giftes med Malene, hvorimod Anna skulde være Sørens Hustru. Drengene skulde have hver sin Fødegård. Nu ønskede og ventede man ikke flere Børn. Den stakkels Dorthæa, som siden kom til Verden, var i mange Maader tilovers; thi medens man saa jævnt gik fremad i Velstand i begge Gaarde, ombyggede disse smukt og ens og drev deres Agerbrug paa selvsamme Maade, var det ubehageligt at tænke paa, at den lille Pige enten helt skulde være Stedbarn, eller at man ved at udsyre hende fra Hjemmet

maatte gjøre et Skaar i hendes Sødsfendes Arvelod, hvormed Ligevægten imellem de tvende tilvoksende Bars Aar vilde være forstyrret.

Saa vorte Børnene op med den aftalte Udsigt for Die, og de — navnlig de ældste — arbejdede sig saare vel. Malene var lige fra Buggen af saa klog som et gammelt Menneſte, og Søren havde stor Slægtlighed med hende, hvorimod Dorthæa var „Barnet“ og syntes aldrig at skulle blive Andet. Anna var en stille og from Pige; men Jakob var en slem Dreng, efter hvad Nogle sagde, skjøndt hans Moder paastod, det ikke var sandt, — han var kun laad og livlig. Forsaavidt havde hun Ret, som man ikke veed om noget Skarnstykke af ham, medens han derimod gjorde adskillige Drengestreger, der stundom kunde være ubehagelige nok.

Men Drengestreger led hans tilkommende Hustru ikke, og hun søgte derfor at opdrage og afrette ham i Lighed med sin egen rigtige og gammelfloge Personlighed. Da vendte han sig mod hende i laad Drillehst og fik snart en ufortrøden Hjelperke i Dorthæa. Frænde er Frænde værſt, sagde Ræven om de røde Hunde.

Malenes opdragende Stræben lykkedes saameget mindre, som hendes Dabel rettedes mod de ustyldigste barnlige Sysler. Imellem Gaardene var der en bugtet Indsæntning, der hed Ildsig, hvorigjennem Vintervandet strømmede ned til Aæn. Det sagdes, at der ikke var rigtigt, og at der stundom ved Nattetid saaes farende Ild henover Marken, og at et hemmelighedsfuldt Spøgelſe, Ildsigtkonen, stundom sad der og spandt paa sin Rok. Det onde Rygte hindrede dog ikke Jakob i at drive sine Lege nede i Dalen, og en Vinter havde han anlagt en Vandmølle med Stampeværk. Det var et

meget simpelt Anlæg, men ret findrigt, og som sædvanlig kom Dorthæa ud til ham for at tage Del i hans Leg eller for, efter Omstændighederne, at skjændes med ham om den. En Dag i Mørkningen, som de to Børn havde meget travlt med Stampemøllen, kom Malene gaaende forbi. Hun var dengang en attenaarig Pige, slank af Væxt, brunhaaret og brunøiet og med et smukt, skjønt noget skarpt Ansigt, hvorpaa dyb Alvor stod præget. Hun standsede sin adstøbte Gang, saae paa Børnenes Travlhed med et foragteligt Blik og kaldte med hydende Stemme: „Jakob, kom herhen!“

Han kom og stod foran hende.

„Hvad er det?“ sagde hun og pegede paa det barnagtige Anlæg.

„Det er min Stampemølle.“

„Stampemølle? Det der? Huff dog paa, Jakob, Du er elleve Aar!“

„Nei, jeg er kun ti Aar og ni Maaneder og sytten Dage.“

„Snaf! Du er elleve Aar eller saa omtrent, og slikt Legeværk er ikke Noget for Dig. Lad Barnet der mere sig med det, til Ildsigtonen kommer og tager hende! Følg du med mig!“

Dermed vendte hun sig bort og gik op til hans Hjem, medens han blev staaende og vidste ikke enten han skulde følge hende eller ei.

„Barnet“, der havde staaet affædes med Fingeren i Munden, raabte nu: „Jakob!“

„Ja.“

„Er Du ræd for Ildsigtonen?“

„Nei ikke det Mindste.“

„Det er Malene, og hun vilde vist have haft Dig med, fordi hun var bange for at gaae alene.“

„Det er jo ikke helt mørkt endnu; men — men det vil blive det, inden hun kommer tilbage — og — Møllen klapper kun saa lidt. Vare jeg havde en Nof!“

„Der staar en gammel Spinderof i vort Brnggers tæt ind til Dønen,“ sagde hun.

Jakob havde nok i dette Vink. Han fløi afsted, og huskjendt, som han var i Nabogaarden, fik han Rokken listet ned i Dalen. Dens Snor blev fastgjort ved Vandhjulet, som løstes fra Stampværket, og som nu traf Rokkehjulet, der løb stralende rundt. Børnene gik ganske roligt ind til Mikfels og blev der. Kort efter kom Malene ledsaget af Anna. Men begge Pigerne bleve saa overvældede af Angst, at de styrtede afsted, hver til sit Hjem. Inde hos Mikfels sad de to Børn, som om Intet var forefaldet, og Ingen saa de Bliffe, de verlede, da Malene i den største Skræk fortalte, at hun havde hørt Ildfigtonen spinde og havde seet hende selv i hendes frygtelige Størrelse og Udseende. Søren skulde nu følge Jakob hjem, men han var just ikke dristig til det, og saa sagde Drengen, at han slet ikke var bange for at gaae alene. „Jeg kan lidt mere end mit Fadervor,“ sagde han, og mærker jeg Noget, saa siger jeg:

„Ildfigtone! Snurr — rurr — rundt!
gjør Du mig det mindste Ondt,
maner jeg dig med et Ord
syttten Alen ned i Jord“.“

Mikfel slog et Kors for sig; men inden han kunde komme sig af sin Forbavselse, var Drengen borte, og han var saa lidt bange, at han gik lige ud til Ildfig og

bar Rokken tilbage og stillede den paa sit gamle Sted; derefter gif han hjem.

„Et sært Barn!“ sagde Mikkel, da han havde faaet sit Måle igjen efter den første Undren. „Hverken Fader eller Moder forstaae sig Noget paa hemmelige Runster “

„Han er født en Søndag lige i Prædikentid,“ bemærkede Husmoderen, Mette Marie, klogt, „og han er desuden langt forud for sin Alder.“

„Desto værre er det,“ udbrød Malene, „at „Barnet“ forleder ham til at tage Del i det mest tøsede Legeværk. De skulde virkelig ikke have Lov til at komme sammen!“

Nu kom man snart ind paa Husets Yndlingsemne, den grændseløse Barnagtighed hos „Barnet“, som imidlertid stod og hoppede med Begejseren i Munden og ikke brød sig stort om hele Forhandlingen. Den viltre lille Unge var temmelig ligegyldig for de ældre Sødskendes evige Dadel, især da Forældrene viste hende Skaansel i Følelsen af, at hun dog var temmelig ustyldig i sin største Brøde: det at være kommet til Verden.

Men de to Børn, der vare saa nær lige gamle og lige kloge, kunde selvfølgelig ikke lade være at søge nyt Morstak i denne Aftens Smag, og de havde nu deres største Løier af at kysse Malene ved hver given Leilighed. Krukken gif da tilvands saa længe, at den kom hankeløs hjem. En Aften havde de faaet et tørret Faarestind bundet imellem to Strikker; Jakob havde boret et Hul i Bæggen ind til det Værelse, hvor Malene og Søsteren sov. Den ene Strikke var ført igjennem Hullet, og da Pigerne vare komne tilfængs, indfandt han sig derudenfor. Han halede i sin Strikke, Dorthæa

laa i Sengen og traf i den anden, og saaledes slæbtes det raslende Skind frem og tilbage paa Gulvet. Dog denne Gang mærkede Malene Uraad. Hun listede sig ud af Sengen og fik sin Fader hidkaldt, medens de Sammenspoorne endnu vare forbyttede i deres Dræt. Hvad Dorthæa fik for sin Uleilighed, glemte hun at rose sig af. Jakob slap, paa sin kjærlige Bruds Forbøn, med en skarp Bretteføttelse.

Alt som Jakob blev større, fik han Andet at tage vare, og han var flittig nok til sit Arbeide, naar dette var Noget, han just havde Lyst til, — ellers var han lidt doven. Som sin Moders Kjælebægge fik han altfor ofte Lov til at følge sin egen Villie, og han havde Lyst til saamange Ting, at det ikke var let at opdage, hvad han egentlig duede til. Det var slemt nok, det Samme; thi Veivadsgaardens var i Grunden en maadelig Eiendom, hvor det kun ved streng Flid og Sparksomhed havde været muligt at erhverve og bevare den nuværende Velstand. Da han voksede til, yttrede han Lyst til at smede, og efter som den Slags Arbeide der i Egnen ansaas for en hæderlig Syssel selv for en Storbonde, saa opførtes der en Smedie og skaffedes Værktøi, hvorpaa en Mester antoges til at undervise ham et Par Dage om Ugen. Knøsen havde et godt Haandelag til Gjerningen, og da han var temmelig veløvet, faldt Malene paa, at han som en Slags Mesterstykke skulde lave et Strygjern, hvilket hun dernæst vilde nedlade sig til at modtage som en Foræring. Han begyndte ogsaa paa det og fludrede med det i nogle Dage; men da Redskabet var halvt færdigt, blev han kjed af det og af hele Smedevæsenet. Saa lagde han sig efter at digte Ridviser om sin Kjæreste, og da dette blev ham

paa det Strengeste forbudt, fandt han paa at ville være Uhrmager. — Nei, det var da ikke Noget, der passede sig for Stamherren til Søndergaarden i Veivad, og det maatte der ikke blive Noget af. Saa gjorde han en Prøve paa egen Haand. Han havde et nyt Sølv-lommeuhr, det tog han sig for en Dag at stille ad i alle dets Enkeltheder, og det kom han pænt fra; men da han vilde sætte det sammen igjen, vidste han hverken ud eller ind. Saa gik han hele Stadsen sammen i et Kræmmerhus og gik over til Nørregaarden, hvor han raadførte sig med Dorthæa. Hun fandt paa Raad og tog imod Kræmmerhuset. Da man siden spurgte ham om Uhret, sagde han, at der var gaaet Noget galt ved det, og at det var sendt til Uhrmageren. Siden fandtes Kræmmerhuset med dets Indhold i Malenes Dragtsteskuffe, og Dorthæa tilstod nødtvingen, at hun efter Aftale med Jakob havde gjemt det der. Denne Gang blev Mikkil alvorlig vred; thi det syntes ham, som der herved var kastet den Mistanke paa Malene, at hun var saa stor en Tøsse, at hun fuskede i Uhrmagerhaandværket. „Barnet“, der dog omtrent var en voksen Pige, fik flere Bank, end hun nogensinde havde faaet, og det virkede saaledes paa hende, at hun blev sty og tvær ligeoverfor Jakob og ikke mere vilde tage Del i hans gale Streger.

Jakobs Moder havde fortjælet ham som Barn, og hun vedblev at tiltro ham alt muligt Godt; men underligt var det, om hun ikke saae, at det virkelig Gode i hans Natur blev trykket og forrykket ved den uheldige Barndomsforlovelse. Havde imidlertid hun eller Nogen en Tanke om Sligt, sloges den hastig hen igjen. Der var jo et kjært Haab og en mangeaarig Aftale, og dette

var vel et Offer værd. Hvad havde han desuden at flage over! Malene var en meget hæderlig og meget fornuftig Pige, snarere fjøn end grim, og hun stod i sin Ungdoms feireste Blomstring, før Skjæget begyndte at spire paa hans Hage. Med en næsten moderlig Villie havde hun altid behandlet sin lille Kjæreste. Hun badlede ham alvorlig, naar han havde forseet sig; men havde han været artig, spidsede hun Munden og befalede ham at tage sig et Kys til Løn. Ligeoverfor den vogne Yngling blev Dadelen sjældnere, og der var mere Omhed end Overlegenhed i Belønningerne. Dette kaldte Forældrene et godt Tegn, og de syntes ikke at mærke, at han fattede mere og mere Lede til Forholdet, og at han med det Samme fattede Lede til Hjemmet. Men det gjorde han, og han maatte finde paa noget Nyt for at holde Ungdomsmodet oppe.

Han tog sig for at opkjøbe Uldvarer, og derved viste han saa megen Kløgt og Omfigt, at de Ældre billigede det og ikke havde Noget imod, at han drog hen i fremmede Egne for at udsælge sit Indkjøb. Saa stod han op en tidlig Vintermorgen, og efterat Forældrene i Korthed havde gjentaget de Formaninger og Levereabler, som de senere Dage i rigt Maal havde bragt ham, tog han sin Pose paa Ryggen og vandrede osterpaa. Hinsides Aaen hæver Jordbunden sig i langstrakte Bakkestroge med enkelte spidse Tinder. Der fører Veien opover, og paa Høiden kastede han Sæffen fra sig og saae sig om. Hift nede laae hans Barndomsdal med Hjemmet, der var saa kjærligt og godt, og hvor der dog havde hvilt over ham et Tryk saa længe, som han kunde huske; men, hvis det var sandt, hvad der var jagt ham, burde Hjemmet jo ikke føles som et Tryk,

men som en Lykke! Maaskee laae Skylden alene hos ham selv; han havde jo i saa Mangt og Meget været uforstandig, at han halvveis maatte troe, at hans Uvillie mod den virkelig agtværdige Pige var en stedsevarende Uforstand. Og saa hendes Søster, dette vilde, tankeløse Barn, der saa ofte havde maattet lide, fordi han havde ført hende paa Glatiis, og som tilsidst var bleven klog nok til at være sky, næsten fjendst imod ham, — hun var jo nok et Beviis paa hans Uforstand, og han maatte — maatte virkelig — — Men hvad var det? Gaarden var pludselig forsvundet for hans Blik, og en graa Morgentaage væltede sig som et altopslugende Hav hen igjennem Dalen. Da vendte hans Blik sig mod Ost, og der hævede Solen sig rød og glimrende. Det var som et Taarehav, han skulde gjennevandre, inden han fuldt naaede til Lys; men han saa kun Lys. „Jeg maa fremad!“ sagde han og tog sin Pose op. „Jeg maa langt bort og tumle mig i Fristelser og Farer. Maaske lærer jeg da, at sætte mere Pris paa det, jeg før har været led og kjed ad.

Jeg iler imod det Fjerne,
 hvad jeg søger, det veed jeg ei;
 thi ingen ledende Stjerne
 viser Vandreren Vei.
 Jeg gaar for at føle Længsel
 mod Hjemmet, der blev mig et Fængsel.

Og naar jeg vender tilbage
 hel træet med haltende Ben,
 da venter mig gode Dage
 alt hos hiin snilde Malen',
 for hun er saa klog som Potter,
 hun dækker og skjænder og lofter.

Holdt! Nu var jeg nok ifærd med at digte Nidviser igjen, og det maa jeg jo ikke. Det er da ogsaa Synd, og jeg vil slet ikke tænke paa stakkels Malene mere, inden jeg kan ihukomme hende paa en venligere Maade". Under denne Enetale havde han fortsat sin Vandring og fortsatte den fremdeles for i det Fjerne at lære at elske og at længe.

Men han lærte det ikke; thi sit Hjem og sine Forældre havde han jo altid holdt af, og paa Malene tænkte han saa lidt som muligt. Han blev snarere mindre end mere venligt stemt imod hende. I det Fremmede var der jo ogsaa saa mange Fornøielser, som han aldrig havde kjendt i det stille Hjem, og han morede sig, men med Maade. Han var paapassende i sin Handel, sparsom med sine Penge. Lidt Tid spilde han, naar han hist eller her faldt over en god Bog, eller naar han fik Lyst til at see paa eller med sine letnemme Hænder tage Del i et eller andet nyt Arbeide. Denne Afvigelse var dog altfor agtværdig, til at man kunde dadle den hos en lærelysten Yngling, og den kostede ubetydeligt. Da han næsten havde udsolgt sine Varer, sendte han Penge hjem og forlangte flere. Saaledes gik det gjentagne Gange. Morten og Mikkel gik paa Raad sammen. Det indvundne Overskud var antageligt, og de Rygter, der hørttes om hans Færd, vare saa gode, at man maatte tro, han nu endelig havde overvundet sin drengeagtige Ustabilitet, eller maaskee rettere: at han havde fundet en hæderlig og indbringende Levevei, som han fortrinnsvis passede for. Hans Moder var overstadig glad, for nu havde hun da omsider faaet Ret i, at hendes kjære Dreng vilde blive et godt og dygtigt Menneffe. Saa blev man ved at sende ham

Udvarer og overlod til ham selv, naar han vilde komme hjem; han blev da borte i halvandet Aar.

Jakob var nu næsten tyve Aar gammel; da kom der et Brev til ham, at hans Nærværelse i Hjemmet var nødvendig; han maatte derfor komme siebliftelig. Siden kunde det overlægges, om han vilde blive hjemme eller igjen give sig paa Farten. Saa kom han en Aftenstund efter en lang og anstrengende Dagsvandring. Han var en meget smuk Knøs, var vakkert klædt og havde tilegnet sig et rask og tækkeligt Væsen. Moderen kunde ikke blive træt af at beundre ham, Morten blev en hel Tomme høiere af Faderstolthed, og Søsteren var stille og mild som altid. Man vilde havt ham til at gaae tilsengs for rigtig at hvile ud; men han strakte sig paa Bænken, og Forældrene satte sig hos ham og hørte paa de morsomme Krøniker, han kunde fortælle, om hvad han havde seet og oplevet.

Der var strax gaaet Bud til Bennerne i Nabogaarden, hvor der jo ogsaa maatte være stor Glæde over, at Svenden, der tidligere havde været baade saa og saa, men som i den senere Tid havde opført sig saa godt, nu var kommen rask og smuk og munter tilbage. Malene vilde da ogsaa strax over at byde sin Forlovede velkommen hjem; men da hun, som meddelt, var mørkerød, maatte „Barnet“ med for beskyttelse hende mod Ildfigtonen og andet tænkeligt eller utænkeligt Ondt.

Der gik en mørk Skygge over Jakobs Ansigt, da de to Søstre traadte ind. Hans Glæde over at gjensee Forældre og Søster var saa ublandet, at han gjerne vilde have tilbragt denne Aften med dem alene, og Malenes Venlighed var ham mere modbydelig end nogenfinde. Imidlertid kunde han ikke undlade at an-

Holdt! Nu var jeg nok ifærd med at digte Ribviser igjen, og det maa jeg jo ikke. Det er da ogsaa Synd, og jeg vil slet ikke tænke paa stakkels Malene mere, inden jeg kan ihukomme hende paa en venligere Maade". Under denne Enetale havde han fortsat sin Vandring og fortsatte den fremdeles for i det Fjerne at lære at elske og at længes.

Men han lærte det ikke; thi sit Hjem og sine Forældre havde han jo altid holdt af, og paa Malene tænkte han saa lidt som muligt. Han blev snarere mindre end mere venligt stemt imod hende. I det Fremmede var der jo ogsaa saa mange Fornøielser, som han aldrig havde kjendt i det stille Hjem, og han morede sig, men med Maade. Han var paapassende i sin Handel, sparsom med sine Penge. Lidt Tid spillede han, naar han hift eller her faldt over en god Bog, eller naar han fik Lyst til at see paa eller med sine letnemme Hænder tage Del i et eller andet nyt Arbejde. Denne Afvigelse var dog altfor agtværdig, til at man kunde dable den hos en lærelysten Yngling, og den kostede ubetydeligt. Da han næsten havde udsolgt sine Varer, sendte han Penge hjem og forlangte flere. Saaledes gik det gjentagne Gange. Morten og Mikkel gik paa Raad sammen. Det indvundne Overskud var antageligt, og de Rygter, der hørttes om hans Færd, vare saa gode, at man maatte tro, han nu endelig havde overvundet sin drengagtige Ustadighed, eller maaſtee rettere: at han havde fundet en hæderlig og indbringende Levevei, som han fortrinsvis passede for. Hans Moder var overstadig glad, for nu havde hun da omsider faaet Ret i, at hendes fjære Dreng vilde blive et godt og dygtigt Menneſte. Saa blev man ved at sende ham

Uldvarer og overlod til ham selv, naar han vilde komme hjem; han blev da borte i halvandet Aar.

Jakob var nu næsten tyve Aar gammel; da kom der et Brev til ham, at hans Nærværelse i Hjemmet var nødvendig; han maatte derfor komme øieblikkelig. Siden kunde det overlægges, om han vilde blive hjemme eller igjen give sig paa Farten. Saa kom han en Aftenstund efter en lang og anstrengende Dagsvandring. Han var en meget smuk Knøs, var vakkert klædt og havde tilegnet sig et rask og tæffeligt Væsen. Moderen kunde ikke blive træt af at beundre ham, Morten blev en hel Tomme høiere af Faderstolthed, og Søsteren var stille og mild som altid. Man vilde havt ham til at gaae tilfængs for rigtig at hvile ud; men han strakte sig paa Bænken, og Forældrene satte sig hos ham og hørte paa de morsomme Krøniker, han kunde fortælle, om hvad han havde seet og oplevet.

Der var strax gaaet Bud til Vennerne i Nabo-gaarden, hvor der jo ogsaa maatte være stor Glæde over, at Svenden, der tidligere havde været baade saa og saa, men som i den senere Tid havde opført sig saa godt, nu var kommen rask og smuk og munter tilbage. Malene vilde da ogsaa strax over at byde sin Forlovede velkommen hjem; men da hun, som meddelte, var mørkeræd, maatte „Barnet“ med for beskytte hende mod Jldfigtonen og andet tænkeligt eller utænkeligt Ondt.

Der gik en mørk Stygge over Jakobs Ansigt, da de to Søstre traadte ind. Hans Glæde over at gjensee Forældre og Søster var saa ublandet, at han gjerne vilde have tilbragt denne Aften med dem alene, og Malenes Venlighed var ham mere modbydelig end nogenfinde. Imidlertid kunde han ikke unblade at an-

stille en Sammenligning mellem de to Søstre, over hvem de sidste atten Maanedes ikke vare gleden sporløst hen, og hans Bliif boelede med større Forkjærlighed ved den lysloftede, livlige og lette Dorthæa med det nydelige Barneansigt, end ved den afblomsirede syv og tyveaarige Skjønhed med det vigtige og selvkluge Bæsen. Og dog vandt Dorthæa ikke hans fulde Bifald. Hun var knibst og lattermild; der var en særegen skurrende Tøne i hendes Stemme og en vis Fjantethed i hendes latter, desuden lo hun uden Anledning og surmulede uden Grund. Han kunde slet ikke forstaae hende; Søsteren derimod havde han let ved at forstaae, men det brød han sig ikke om.

Der var kommet en tvungen Stemning over Underholdningen, og dennes Livlighed vendte ikke tilbage, da Søstrene gik. Heller ikke fik han denne Aften at vide, hvorfor han var blevet kaldt hjem; men derom blev han underrettet næste Morgen, og, forsaavidt ond Tidende gjør bedst i at tøve, kom dette da ogsaa tidsnok.

Det hørte til den gamle Aftale, at det dobbelte Svogerstak skulde stiftes paa een Dag, og i Betragtning af, at de ældre Søstre havde opnaaet en moden Alder, og at Jakob ogsaa var saa gammel, som Loven foreffriver, saa skulde nu Egtetabel finde Sted. De unge Mænd skulde strax indsættes til Giere af deres Fædregaarde: men Jakob kunde godt blive ved at drive sin Handel; thi med de raske og rørige Forældre og en saa fornuftig Kone som Malene, vilde Sagerne nok kunne holdes i Orden hjemme, selv om den unge Mand en Del af Tiden var borte. Ja man havde endog i den Retning en fuldfærdig Plan, der lød paa, at Fader og Moder skulde styre Gaarden som hidtil; Malene

skulde besørge Indkjøb af Uldvarer og maastee drive anden Hjemmehandel, og Jakob kunde reise om og sælge Indkjøbet.

Planen blev ham meddeelt som en saa ypperlig Ordning, at ingen Indvending kunde tænkes mulig. Stor var derfor Forældrenes Forbauselse, da Jakob efter nogen Overveielse sagde, at den Plan vilde han ikke gaae ind paa, og hvad det dobbelte Bryllup angik, saa skulde man ingen Uleilighed gjøre sig for hans Styld; han vilde nemlig ikke være med.

Der blev da en Larm, som der vist aldrig havde været Mage til paa Veivadsaaens stille Bredder. Man truede og tryglede ham, for at faae ham til at opfylde den mangeaarige Aftale, og man forestillede ham, hvor skammeligt det var, at en agtværdig Pige, der let kunde være blevet forserget andetseds, i saa mange Aar havde gaaet og ventet efter ham og nu tilsidst skulde forsmaaes. Dertil svarede han kort, at Aftalen var stet uden hans Vidende, og at han som en villieløs Dreng havde stiltiende fundet sig i at ansees for Pigens Brudgom; dette kunde ikke med Rette lægges ham til Last. Mikkelfvor paa, at skulde det ene Bryllup gaae overstyr, skulde det andet ogsaa. Søren og Anna græd; thi de holdt hjertelig af hinanden. Morten brummede uafslædelig paa sin Søn, saa denne næsten ikke kunde være hjemme men gif og drev den meste Tid i Marken.

Her opsogte Moderen ham engang og sagde: „Hvorfor gaaer Du her ude?“

„Jeg kan jo ikke have Fred hjemme.“

„Jeg heller ikke. Din Fader siger, det er min Styld, at Du ikke itide er blevet vant til Lydighed“.

„Maaskee; men jeg synes dog, jeg har Ret til at have en Willie i det Stykke.“

„At ja! Men din Fader har ingensinde brudt sit Ord, og han forvinder det aldrig, er jeg bange for. Din Søster er rent ullykkelig, og Mikkels Familie, saa rebelige og tjenstvillige Folk som det ellers er, ville blive vore Fjender for bestandig. Hvor kan Du nænne at ville volde os saa megen Skam og Sorg og Ulykke heller end at tage en fjøn og dygtig Pige, som der ikke kan siges et ondt Ord om?“

„Saa fjøn og rar og god en Pige finder nok en Veiler.“

„Det gjør hun ogsaa nok; det har slet ingen Fare; men Aftalen, der er brudt, og Fjendskabet, der er opstaaet, og Anna og Søren, der ere ullykkelige!“

„Nuvel! Siden min Lykke og Willie veier saa lidt, lad saa Aftalen staae ved Magt, men paa den Maade, at jeg faaer Dorthæa istedetfor Malene!“

„Dorthæa? — Den Gjæsling!“

„Gjæsling eller Elling — det er ligemeget! Jeg er ingen Ven af de altfor floge Høns. Skal det være saadan? Ellers kunne vi ligesaagodt lade være at tale om det Hele.“

Moderen gif, og det nye Forflag blev drøftet mellem de Gamle. Man fandt, det var ikke helt efter Aftalen, men dog nær derved. Hovedsagen var, at Mikkels paa det Vilkaar vilde lade sig forløse. Saa talte man til de to Piger om det. Malene fremviste sine hvide Tænder og tilfaste sin Søster et hadefuldt Blik. Dorthæa lo ad Forflaget, hvorefter hun surmulede en Stund; dog, da man lod til ikke at tage noget Hensyn til hendes Willie, fandt hun sig med nogen

Rnurren deri. Der var nu ogsaa dem, som meente — det meente navnlig Søren — at man kunde holde et enkelt Bryllup, og saa lade de to Unge vente nogle Aar endnu. Men Mikkel bandte paa, at skulde det være, maatte det skee strax, inden Rnegten igjen blev omfindet. Saa holdtes Brylluppet. Det Udstyr, der var bestemt for Malene, fik nu Dorthæa, som lønligt pakkede sine Duffer og sit øvrige Legetøi ind med; thi det var ikke blot af Navn, hun var „Barnet“.

Men da der saaledes kom en „Gjæstling“ istedetfor en „Hog Høne“ til Søndergaarden, meente Morten og hans Kone, det var endnu nødvendigere, at de beholdt Regeringen. Dorthæa var Husmoder af Navn, men ikke af Gavn, og det syntes hun at bryde sig kun lidt om, naar hun stundom kunde liste sig til at syse med sine Duffer samt, saa ofte hun vilde, kunde løbe hjem og slaae en Sladder af med Moder og Søster. Jakob var Gaardmand paa Papiret, men han skulde dog adlyde sine Forældre, og han havde en Fornemmelse af, at der var noget Skævt i Forholdet. Ikke bestomindre syntes han at være bleven stadigere i Arbeidet; men Handelen med Udvareer lod han fare, og han syntes helt, at ville leve for sin vevre lille Kone, der visstelig ogsaa var yndig nok til, at en tyveaarig Ungtemand kunde være dødelig forelsket i hende. Men paa den anden Side var hun saare barnagtig. I sin Mands Hjem kunde hun ikke føle sig hjemme, og han fik Mere end Mistanke om, at hun lttede altfor villigt til sin Søsters Indskyddelser, og at dette gjorde hende mindre vel-sindet mod Mand og Svigerforældre. Han foreholdt hende dette, men han fik til Svar, at, fordi han havde giftet sig med hende mod hendes Villie, skulde han dog

ikke tro, hun var hans Trælkvinde, og at han uden videre kunde udelukke hende fra den Trøst, hun kunde have af sin Moder og Søster. — Samtidig klagede hans Moder daglig over hendes Barnagtighed og talte om, hvor dumt han havde baaret sig ad, at han ikke havde taget Malene. Og Jakob var jo ogsaa ung og uprøvet. Han tænkte, at han havde maaffee ogsaa været dum, og han fattede paany Lede til Hjemmet, hvor Forholdet mellem Ægtefolkene bestandig blev mere og mere foldt. Han slog sig igjen til Handelen, dog ikke til den med Udvører; thi nu krævede hans Sjæl mere Spænding, end den kunde give. Han købte Stude og Sviin i Hobe og drev dem til Sønderjylland, — det var en anderledes storflaaet Forretning.

Han eiede en lykkelig Begavelse til baade Handel og Haandgjerning og til hvad han isørig med sundt Overlæg tog sig for. Men til Kvæghandel hører der mere Omsigt, end en saa ung Mand i Reglen besidder, og for ham, der ikke havde nogen kynbig Veileder, var den et sandt Bovespil. Det blev vitterligt, at han stundom tjente gode Penge ved sin Handel, men at han til andre Tider led betydelige Tab, og det sagdes, at han stiftede Gjæld. Dorteia var isærd med at blive lysvaagen, og hun vilde dutte ham paa, at hans Handel førte til Ødelæggelse, uden at hun dog kunde faae ham til at vedgaae det. Det saae ud, som de skulde bytte Roller, idet hun tog sig mere af ham og af Hjemmet, medens han blev foldere imod hende, da han troede, det var Frygten for Fattigdom, der udrettede, hvad Kjærligheden ikke havde kunnet formaae. Han sank mere og mere hen i mørk Fortvivelse, der kom en feberagtig Uro over ham, og han var som oftest, naar

han var hjemme, ordtnap og fortrædelig. Om Natten plagedes han af ængstelige Drømme og stod mangan Gang op af Sengen og gik frem og tilbage paa Gulvet og sukkede. Spurgte Dorthæa ham om, hvad der var iveien, slog han det gjerne hen med Stæmt, der dog lod tungen og smertelig, Letfindig og livsglad, som hun var, prøvede hun stundom paa at gjentælde deres Barndoms Jdræt, og endnu kunde hun faae ham til at smile ad en lystig Spøg. Men Spøgen kunde ogsaa have en modsat Virkning, og da hun en Aften havde klædt sig ud som en Tiggerkvinde og kom til Døren og bad om en Almisse, blev han kridhvid i Ansigtet og hød hende meget alvorlig at lade slige Narrestreger fare. — Men det var ogsaa kun Lidt af Tiden, han nu var hjemme. Dorthæa var Moder, men alligevel kjebede hun sig grundigt; thi af sine Svigerforældre var hun ilde lidt, og det var næsten hendes eneste Fornøielse, naar hun med Barnet paa Armen besøgte sit Fortidshjem.

Morten og hans Kone skjønnede, der var noget Galt paaferde, men de havde dog ingen Mening om Farens hele Udstrækning, før Jakob en Gang kjøbte en Masse af Stude, saa mange, som han kunde faae paa Borg, og udlovede for dem de høieste Priser. Mikkel advarede ham; men Svigersønnen afviste hans Indblanding. For sin Fader bekjendte han derimod under Taarer, at han var saavidt ude, at han maatte sætte Alt paa eet Kort, for at det enten skulde breste eller bære. Ved den store Kvæghjord, han drev indpaa, kunde han tjene saa Meget, at de lidte Tab kunde dækkes; men ved et nyt Tab vilde han være aldeles ødelagt.

Og det gik saadan, at han tabte Alt; thi Priserne

dalede, og medens han drev sin Kvæghjord fra Marked til Marked, tærede den paa Pungen, og Uffætningen blev stadig vanskeligere. De Folt, han skyldte Penge, fremkom med deres Fordringer, og ifølge Forfkrivningerne blev der gjort Indførsel i hans Eiendom. Ogfaa Kvæget, han drev med der sønderude, og selv Hesten, han red paa, blev taget fra ham. Tilfods og nedtrykt vandrede han hjemad. I alle sine Daarstaber havde han holdt sig borte fra Spiir og Spil, nu, paa Hjemveien, vilde han dog prøve Kortene som en mulig Rilde til Vinding. Her mistede han sine sidste Penge og kom hjem uden en Skilling i Lommen. Hjemme mødte ham Klager og Bebrejdelser. Gaarden skulde sælges en af de første Dage. Dorthæa var ikke der, men i sin Fødegård; Mikkel havde hentet hende og hendes Barn og med det Samme ladet sig forlyde med, at „den gale Jakob Veivad“, der i tre Aar havde sat sin gode og værdifulde Eiendom overstyr, skulde ikke mere bryde sig om Kone og Barn, der jo ikke havde andet at vente af ham end Ulykker. Da havde Jakobs Moder taget Bladet fra Munden og fortalt ham, at han skulde slet ikke puffe saa stærkt paa sin Datters Ukyldighed, for det var dog nok hendes Luner og barnagtige Uforstand, der havde voldt det Hele. Den gamle Kone var bleven overordenlig mundrap, da det gjaldt om at forsvare sin Søn og give sin Misfornøielse med Svigerdatteren Luft. Mikkel holdt det under sin Værdighed at staae og mundhugges med hende; men fra den Tid var der bittert Fjendskab mellem de mangeaarige Venner og Nabofolk.

Jakob gik efter sin Hjemkomst ind i Nørregaarden for at see til Kone og Barn; men, som man kan tænke, det var ikke noget glædeligt Gjensyn. Dorthæa svarede

ham kun med Enstavelsesord, og hendes Blikke syntes at undvige hans, skjøndt de lønligt søgte ham og hvilede paa ham med et underligt Udtryk. Mikkil fortalte ham kort og kort, at det var bedst, Konen og Barnet forbleve i hans Hus; Jakobs Besøg der vilde man nok frabede sig, ligesom det da var ønskeligst, at der saa snart som muligt fandt retslig Skilsmisse Sted. Der- til svarede den unge Mand Intet, skjøndt hans Forældre havde slaaet paa samme Streng og sagt ham, at han jo kunde blive hjemme hos dem, eftersom de havde deres gode Aftægt at leve af. Hans Barn vilde de ogsaa modtage, om det skulde være, men Dorthæa vilde de ikke vide af at sige.

Da Mikkil havde sagt ham sin Mening, og Malene nu og da havde indblandet nogle spydige Talemaader, forlod Jakob Nabogaarden og gik hjemad. Det var lige ved at blive Aften; men hans Sind var altfor uroligt til, at han kunde tænke paa at søge Nattehøile. I Ildsigdalen standsede han, og her randt han nu saa levende ihu hans Barndomsidrætter, naar han var mødtes med Dorthæa enten til ustyldig Børneleg, eller for at de kunde udføre et eller andet Galleskab sammen. Han havde holdt saa meget af det viltre Pigebarn, og han havde fattet en brændende Lidenskab for sin unge smukke Hustru. Men hun havde vendt sig fra ham med Kulde og høiet sig under en Indskydelse, der var ham fjendisk: og da var det gaaet saa ilde. Dog var han retfærdig mod hende, idet han kun tilregnede hende en liden Del af Skylden. Han selv var fortrinnsvis den Skyldige, eftersom han istedetfor venligt og overbærende at vinde hendes Hjerte var gaaet frem paa den ravgaleste Maade og derved havde forspildt baade hendes

Tillid og Agtelse. Ja, han havde været meget uforstandig, men dog ikke ond, og alligevel var Straffen bleven saa haard. Havde han da baaret sig dumt ad, dengang han forsmaaede den fornuftige og salmede Malene og valgte den fine, smukke og lystige Dorthæa? Det syntes ham ikke; thi endnu den Dag idag maatte han, om det stod til ham, vælge ligesaa. — Men galt var det, og galt blev det, og Slægtningerne syntes ham slet ikke skyldfrie, som de meente sig at være. I hine Dage havde man paatvunget ham en Hustru, og nu vilde man med Vold og Magt stille hende fra ham, og den hele Skyld skulde dog han bære. — Det var neppe ganske rigtigt.

Han fulgte Ildfigdalens Bugtninger, medens Kvælden stærkere og stærkere sænkede sin Skygge. Aftenen var stille, sval og smuk, og det var, som Fredens Engel udbredte sine Vinger over hele Egnen. Kun i hans vilde Blod var der stormende Ufred. Han stod nu, hvor den snevre Sænkning udmunder i Adalen. Nogle Fjerne nedenfor ham rislede og fluffede Strømmen, som om den kaldte ham med kjælen Lyd. Og hvilken Tiltrækningskraft der dog var i det kjølige, mørke Dyb! Hvem vilde græde, om han der søgte Glemsel og Hvile? — Hans Hustru ganske vist ikke. Hun vilde vel endog føle sig let om Hjertet, hvis han paa den Maade sonderrev det skjøre Baand og gjengav hende sin fulde Frihed.

„Farvel, Du Skønne! Du lette Hjerte!

Farvel, Du skjærende dybe Smerte!

Farvel mit Barn og I gamle To!

Saa haardt jeg trænger til Gravens Ro!”

Saaledes udaandede han den Drøm, der foresvævede ham, og som maaskee i næste Nu skulde blive til Virkelighed. Men Diet vendes did, hvor Kjært er, og et langt Blik, et Afstedsblik maaskee, sendte han op mod Wittels Gaard. Men der — der stod hun neppe tyve Skridt fra ham, — — eller var det et Blændværk? — „Dorthea!“ sagde han og udbredte sine Arme. Stikfelsen saae sig om og syntes ubestemt. Da nærmede han sig den; men den fjernede sig, ikke, som den gif, men som om den svævede, saa det maatte enten være et Mandesyn — eller hans letfodede Hustru. „Deevvel, Dorthea!“ sagde han, da han mærkede, den Flygtende ikke vilde lade sig indhente. „Deevvel, Jakob!“ sukkede det gennem Luften.

„Det var hende; det kunde ikke være nogen Anden!“ sagde han til sig selv, og denne Visshed fyldte ham med Haab og Glæde. I Løndom var hun altsaa fulgt efter ham, idet hun blev drevet af en Jølelse, der ikke tillod hende at være ligegyldig for, hvor han gif hen, eller hvad han tog sig for efter den ublide Modtagelse i hendes Faders Hus. — Hvad kunde det hjælpe ham? Det vidste han ikke ret, — men dog laa Fremtiden ikke længer bælmørk for ham, men i Baggrunden dæmrede deilige Syner, ligesom Dagstjæret i den lyse Sommer nat dæmrede oppe bag Nordens Fjæspol. Skulde imidlertid hine fjerne Fremtidssyner blive til Virkelighed, saa — det indsaae han grandt — maatte han selv blive en Anden; han maatte helt og holdent ryste Barnet af Ormet; Drengestregerens Tid skulde nu være forbi. Han havde allerede ødelagt en Formue og med den sin Lykke; men han var kun tre og tyve Aar, og han vidste Mange, der, ringere udstyrede med Mands-

kraft og Daadskraft end han, i den Alder havde faaet Held til at opbygge Lyffens Hus paa bar Bund.

Gaard og Besætning blev solgt og var værdifuldt nok til, at al Gjælden kunde blive betalt paa nogle og tyve Daler nær. Det blev kun et ringe Tab at fordele paa de Tilgodehavende; alligevel knurrede Rogle derover og lode falde nærgaaende Ytringer mod den unge Mand, der stod saa stille iblandt dem. Men Morten hørte Fornærmelsen, og han tog Ordet: „Min Søn er ødelagt; dog skal det ikke siges, at han har bedraget Nogen.“ Saa aabnede den Gamle sine Gjemmer, og Enhvers Krav blev tilfredsstillet indtil Hvid og Stilling. Men da Morten saaledes havde renset sin Søns Ære for enhver Stygge, var det rigtignok hans Mening, at han havde gjort nok for Jakob, naar han oveni købet gav ham Føden og lod ham gaae og drive derhjemme som en forulykket Moderssøn. Moderen var derimod af en anden Mening, og hun sagde en Dag til Sønnen: „Hvad vil Du nu tage Dig for?“

„For det Første tænker jeg at tage Dagleierarbejde. Det kan jeg vel faae hos Gaardens nye Eier.“

„Jeg kan ikke lide at see Dig gaae som Dagleier i din egen Gaard.“

„Godt! Saa kan jeg ogsaa søge Arbejde længer borte.“

„Ja, men hvad kan der komme ud af at gaae som Dagleier?“

„Ikke Meget rigtignok; men jeg har ogsaa andre Planer.“

„Dine Planer pleie ikke at due ret meget; men jeg faaer det at høre tidligt og sent, at jeg har for-

fjælet Dig, og at Du ellers vilde være blevet en dygtig Karl. Jeg troer nu din hele Ulykke kommer af, at Du forgabede Dig i den taabelige Dorthæa. Skeet er nu skeet; men vil Du ikke følge mit Raad en eneste Gang?"

„Jeg vilde gjerne. Lad mig høre Raadet.“

„Det er simpelt. Du viiste, at Du duede til at handle med Uldvarer. Vil Du ikke tage fat paa det igjen! Der kan man begynde med lidt og arbeide sig jevnt frem.“

„Javel! Man kan begynde med Lidt, og jeg har Intet.“

„Jeg har. Da jeg mærkede, det vilde gaa galt med Dig, lagde jeg af og til nogle Skillinger hen, og jeg har nu et halvt hundrede Daler, som Ingen veed af. Dem vil jeg give Dig, naar Du vil følge mit Raad.“

„Det var rigtignok ikke den Udvei, jeg havde tænkt paa; men alligevel — ja! Jeg vil gjøre, som Du forlanger.“

„Og lad mig nu ikke faae den Sorg,“ sagde hun, idet hun gav ham Pengene, „at ogsaa dette gaaer galt, saa den slemme Dorthæa skulde beholde Ret, og de skulle faae Ret, som sige, at Du ikke duer til nogen Ting!“

Han gav de bedste Løfter og modtog Pengene, hvorefter han tog fat paa Værket. Ved hans Sagers Opgjørelse havde der kun været Tale om hans Gjæld og ikke synderligt om de smaa Pengesummer, han havde udestaaende, da det for Størstedelen var meget usikre Fordringer. Nu gjorde han sine Krav gjældende, og da han for Pengene kunde tage Uld og Uldvarer, fik han ogsaa en Del af sit Tilgodehavende ind. Han

kunde altsaa begynde med sin Handel, og han reiste bort med Varerne.

Men han kjendte Forretningen godt nok til ikke at gjøre sig overdrevene Forventninger. For den unge Gaardmandssøn havde Fortjenesten været antagelig; men skulde han ad denne Vej gjenopføre sin omstyrtede Høffesbygning, vilde det vare i umaadelige Tider, om det i det Hele var muligt. Man fik derfor ogsaa snart at vide, at han havde forladt Handelen og taget Arbeide hos en Smed. Siden fik han Noget at gjøre ved et Teglværk. Ved at høre disse Efterretninger sukkede hans Forældre; men Svigerforældrene udtalte lydeligt det Ønske, at den flygtige Svend dog engang endnu vilde lade sig see der i Egnen, for at Dorthæa kunde blive lovligt skilt fra ham. Hun var saa ung og smuk, at hun nok igjen kunde gjøre et taaleligt Giftermaal, meente de.

Da paany et Foraar rykkede frem, kunde den gamle Mand have Haab om Ønskets Opfyldelse. Blandt Jakobs Skyldnere var der en Mand i Bjørnholt, hvem han kun løseligt havde krævet, skjøndt denne Gjældspost var den betydeligste. En lønlig Aftale fandt dog maaskee Sted imellem dem. Denne Mand havde en stor Hede og Moselod, der laae saa fjernt, at den var ham til ingen Nytte. Han havde tænkt paa at afhænde den, og, for at dette bedre kunde skee, havde han pløiet et Par Tønder Land, men saa havde han maattet standse med Opdyrkningen af Mangel paa Driftskraft. Lodden var henved 60 Tønder Land og var næsten værdiløs; men nu hørtes det, at Jakob havde taget den som Betaling for sit Tilgodehavende, og dette kunde man da ikke kalde andet end en ny dum Streg; thi efterat han

vel havde tilsat sine sidste Penge, vilde han jo ikke kunne udrette Noget ved Heden. Han spurgte imidlertid ikke om Nogens Lykke, men drog derud at bo, skjøndt der ikke engang var noget Hus at bo i.

Han havde ikke tilsat sine Penge, men forøget dem, og nu skaffede han sig Vogn og Plov og et Par Stude. Til Studene var der Græsning nok i Mosen, hvor der ogsaa kunde hjerpes lidt Hø, og han tog da fat paa Hedens Opdyrkning med al den Kraft, han raadede over. Men Ly skulde han og Dyrene dog have, og han havde ingen Penge at bygge for. Nu traf det sig saa, at i Midten af Lodden var der en Tørvemose, hvorigjennem der flød en Bæk, og paa et Sted, hvor den høiere Hede faldt steilt af mod Mosen, var Skrænten fuld af Rævegrave. En af disse udvidede han og lavede sig derinde et Leie af Lyng. Siden udhulede han endnu en Grav til hver af Studene, og saaledes førte han et sandt Huleboerliv. Men i Rævegravsskrænten fandt han Mergel, som han ligesom gav sig til at nytte til den tidligst opbrudte Del af Heden.

Bjørnholt Hede, hvor han levede, var kun et Par Mil borte fra Veivad; men dog varede det længe, inden hans nye Opholdssted blev kjendt i hans Fødeegn, eftersom han med Flid holdt sig borte fra Folk, og hvem der havde kjendt ham før, kunde vanskeligt tro, det var den engang saa lyttige og letfindige Svend, der var blevet Eneboer derude i den vilde Ørk. Hans Forældre vidste det dog. Dem havde han besøgt strax efter sin Bosættelse, og skjøndt de meente, han atter havde taget sig et Galmandsværk for, bad han dem ikke forgjæves om lidt Hjælp i Madvarer. Moderen gav ham et Par Rugbrød og lidt Suul, og da det var fortæret, hentede

han Mere, men bestandig ved Rattetid, saa Ingen saae ham. Faberen gav ham stundom nogle Stillinger, og da han levede saa yderst tarveligt, fristede han Livet ved det saaledes Hjembragte. Gik der Brud paa hans Redstaber, udbedrede han dem selv, og derved kom hans Dygtighed som Smed ham tilgode. Med en Sten som Ambolt og med en almindelig Knibtang og Hammer gjorde han sit Smedearbejde udenfor Rævegraven i den frie Luft, ja gjorde endog forskjellige Jernsager til Salg.

Det var et mærkeligt Syn — men kun Saa saae det derude paa den store Heide — at see den unge livlige og smukke Mand færdes saa alene med sine Stude og aldrig unde sig et Dieblifs Hvile, medens Solen gik sin lange Sommervei over Himlen. Og det var underlige Syn, der affpeilede sig i dette urolige, brunloftede Hoved, Syn, der i skiftende Billeder fremstillede den høieste Lykke og den dybeste Jammer og til andre Tider malede Graat i Graat, saa hans Tanker vare nær ved at forvirres. Der var i hans Aand en digterisk Strømning, som undertiden havde givet sig Luft, ikke alene da han som Dreng gjorde Ridviser om sin beskiftede Brud, men ogsaa oftere, naar hans uklare Stilling tyngede paa ham. Denne Strømning blev ham nu til en adspredende og husvalende Aandsygsel, som det saa ofte har været Tilfældet med Bondeungdommen, der, fattigere paa Ord end paa Følelser, trænger til et mere brændende Udtryk for Diebliffets Stemninger, end det daglige Tungemaal har tilrede. I Viser og Toner, der bleve til og fløi bort med det Samme, udsang han sin Sorg, sit Haab og sin Længsel. En usynlig Tilhører vilde neppe vidst, om det var til at lee ad eller til at græde over, naar han saaledes

gif bag Bloven og sang sine Viser, der ofte afbrødes ved Enetaler eller — hvad der omtrent var det Samme — ved Samtaler med Studene, hvor han naturlignois var den eneste Ordførende. Lad os lytte en Stund til hans Underholdning en tidlig Sommermorgen.

„Nu, Graa! Stille i Førstningen! Det bliver en varm Dag og et flitt Stykke Arbeide. Hele det afmærkede Stykke Heide maa vi have vendt om, inden vi hvile. Men I skulle ogsaa faae det bedste Stykke Græs, der er i Mosen. — Ja, I lære baade at kjende Godt og Ondt herude. — Jeg har ogsaa lært at kjende det. Hm!

De drev os tilsammen med truende Ord,
den Daarskab sig hævnede tusindfold;
vor Lykke blev striinlagt og gjemt i Jord,
saa stilte de os med Haansord og Bold.

Gud hjælp os for Raar
og for Hjertesaar,

der voldtes os Evende i Ungdommens Aar!

Naa, I Graa! Falde I i Staver? Det er saamænd ikke Jer To, jeg mener.

Hvor Natravnen spinder paa Seden graa
alt under Stormens evige Flugt,
der maa den Forstude saa eensom gaae,
han tør ikke gjenssee det Blomster smukt,
han savned engang
paa Fædrenenevang

halvt løftet af Gude, halvt drevne af Evang.

Og dog vilde jeg saa gjerne see hende endnu engang, see, om hendes Kinder endnu ere runde og røde, og om hun hopper saa let, som om hun slet ingen Sorger havde at bære. Og min Søn! Han maa nu kunne tale og løbe. Mon hun taler til ham om hans Fader? Og hvilken Klang mon der da er i hendes Røst?

Bandskiffen sig vugger paa søstklar Strøm,
der boer min Hustru saa fager og fin,
hun trykker sin Lille til Varmen om:

„Gud veed, hvor nu lider Faderen din!

Gud veed, om endnu

han kommer ihu

sin Varnødsveninde og Dig, lille Du!“

Jo jeg gjør, lille Dorteaa, og det hver Time om
Dagen.

Min fagre Veninde saa hvid og saa rød

med straalende Blikke og svævende Fjed:

O kunde Du glemme, hvad jeg forbrød,

og mindes med Æmhed, at Begge vi led,

da Vindets Gal

i hjemlige Dal

min barnlige Hustrus Fortrolighed stjal!

Staae I nu helt stille? Naa, det er en jordfast
Sten. Den faae vi lade sidde, at jeg kan grave den
op, mens I hvile. Det vil blive et varmt Arbeide i
Middagsstunden; men det maa ikke hjælpe. Kunde jeg
kun ligesaa let opgrave min jordsfæstede Lykke.

Af, hvor tør Du haabe, Du hjemløse Svend,

der slider og træller i Pjalter og Starn,

at grave den Lykke af Jorden igjen,

Du ei kunde værge hos Hustru og Barn!

— Det brusende Blod,

den slugtige Fod

maafste — Nei den Tanke maa ikke slaae Rod!“ —

Der udbredtes dog Rygter om, hvem den Særling
var, som saa utrættelig tumlede derude i Mosen. En
Dag, han stod udenfor sin Hule og smedede, saae han
paa Høiderne hiinsees Bækken en Kvinde, der syntes
at ville nærme sig, men som var raadsvild med Hensyn
til, hvor hun skulde vende sig hen. Endelig fik hun
Die paa ham og kom ned til Mosen, men her gif hun

hid og did for at søge et Overgangssted. Alt som han blev ved at see paa hende, blev hans Hjerte mere uroligt; thi den lette Gang og et vist Rast med Hovedet, naar hun saae sig stuffet i sin Søgen, kunde kun tilhøre Dorthæa. Det var isøvrigt vanskeligt for Enhver at finde Veie over Mosen paa egen Haand, og saa snart han var vis i sin Sag, lagde han sit Værktøi tilside, tørrede det groveste Snavs af Ansigtet med Underforet af sin Vest og gik hende imøde. Han vinkede, hun fulgte hans Vink, og snart mødtes de midt ude i Mosen.

„Goddag!“ smilte hun. „Jeg kommer for at see til Dig.“

„Tak skal Du have!“

De fulgtes stiltiende over Mosen, saa standsede hun og saae sig om, idet hun spurgte: „Hvor er dit Hus?“

„Jeg har intet. Lad os sætte os her?“

De satte sig paa Randen af en gammel Kulmile. Det varede længe, inden Nogen af dem kunde komme til orde, og dog havde de gjensidig en Fornemmelse af, at de i denne Time vilde lære at forstaae hinanden bedre, end de havde faaet det lært under tre Aars ægtefabeligt Samliv. Han brød først Tauskheden, idet han spurgte: „Du har det vel godt?“

„Na ja, saa nogenlunde. Og Du?“

„Det gaaer ogsaa an. — Trives vor Dreng godt?“

„Ja vist, han er stor og rast. Jeg vilde gjerne taget ham med, at Du skulde seet ham.“

„Men Du kunde ikke bære ham saa lang en Veie.“

„Nei, og der er Ingen, der veed, hvor jeg er gaaet hen. De troe, jeg er ovre hos min Moster i Høgebjerg.“

Atter Taushed en Stund, saa sagde han: „Harde de vidst, hvor Du vilde hen, havde Du vel ikke faaet Lov at gaae?“

„Nei. — Men — min Fader kommer vist engang og vil tale med Dig.“

Han saae spørgende paa hende, og nu kom det frem under mange Afbrudelser, at der forlængst i hendes Hjem var blevet talt om at fremtvinge retslig Skilsmisse, samt at man nu, da han vidstes at være i Nærheden, vilde gjøre Alvor af Sagen. Derfor var det, hendes Fader vilde komme. Men hun var blevet betaget af en uimodstaaelig Trang til at see og tale med ham først og muligen saae at vide, om han vilde indvillige i Skilsmisfen.

Han reiste sig skjæloende og gif nogle Gange frem og tilbage for at fatte sig. Endelig sagde han, at han i den Sag ikke vilde være hendes Villie imod. Han havde engang forspildt hendes Lykke og vilde nu ikke paany staae den iveien. Var det altsaa hendes Grinde at formaae ham til Skilsmisse, vilde han møde hvor somhelst og indgaae paa Hvad somhelst, der forlangtes.

Dorthea skiftede Farve, hun vendte og dreiede sig og prøvede ofte forgæves at faae Munden paa Gang. Endelig lykkedes det hende, men ikke som det letfindige, livlige Barn, hun før havde været. Med en mild, vemodig Glans i Diet og med en omhedsfuld Bæven i Røsten fik hun frem, at hun ikke ventede sig nogen Lykke af Skilsmisfen, og at hun vel heller ikke var

uiflydbig i deres Ulykke, faa han ikke burde tilregne fig al Skylden.

Det var en underlig Sammenkomst. Milevidt ude paa Heden vare her mødtes Mand og Hustru efter en meer end aarelang Adskillelse, og Forholdet imellem dem var et faadant, at de ikke vel turde udtale fig aabent for hinanden. Og dog havde de været fortrolige Venner fra Barndommen af. Det var ganske vist en halvbevidst Elskov, der havde drevet ham til at begjære hende istedetfor Søsteren. Hun nærede sikkert da for ham en lignende Følelse; men den blev uifjendelig i hendes Harme over at see sig selv borttuffet som en Vare, der tilfældigvis stod Kjøberen bedre an end den først borttingede. Det var den haardhaandede Indgriben i de ikke fuldt udviklede Ungdomslængsler, der havde forvildet Hjerterne. Havde man ladet dem gaae i Fred i nogle Aar, maaffee i nogle Maaneder kun, vilde sikkert den ulmende Elskovsild være flaaet ud i lysende Lue. Ja, havde han ømt bedt om hendes Kjærlighed, vilde hun maaffee have forstaaet sig selv og have givet ham den med Glæde. Men det saa brat og tvungent sluttede Ægteskab hængende Hjerternes Udvikling, og om end hans Hjerter varmt høiede sig til hende, havde han ikke Sindighed nok til at overvinde hendes Uvillie og lede hendes barnlige Uforstand. At lede hende forstod derimod Søsteren, der af Hævnfølelse, om end uden nogen overlagt Plan, fandt sin Glæde i at bortdrage den unge Rones Hjerter fra den smukke Yngling, der havde vovet at vrage hende selv.

Hun blev en Fremmed i sin Mands Hus og tilhørte helt sin Slægt. Dennes Raad fulgte hun, og til denne tyede hun, da Ulykken brød ind. Men be-

synderligt nok! De mange Bredeord mod hendes Mand, som hun nu daglig maatte høre, kunde hun ikke taale, og hun kom snart til at føle, at hans Bee og Bel laae hende inderligere paa Hjertet, end hun havde anet. Man havde forbudt hende enhver Sammenkomst med ham; hun var vant til at adlyde, og hun vidste, Malene var paapassende. Alligevel, da han hiin Aften saa nedtrykt og ulykkelig gik bort fra hendes Faders Hus, hvor hun neppe havde turdet tale to Ord med ham, — da kunde hun ikke lade være at følge efter ham i Graastand og om muligt give ham et Tegn paa Deltagelse. Mødes med ham turde hun ikke, da hun troede sig iagttaget; men hun vovede at svare paa hans Afkedshilsen og tilsendte ham sit „Levvel“ af et længselsfuldt og deltagende Hjerte.

Medens Tiderne gik, gjemte hun hans Minde trofast, og hendes Kjærlighed voksede. Hun lærte sit Barn at sige „Fader“, og naar hun gik ud i Marken med det og lod det med sin spæde Stemme udtale Ordet, var det, som hun sendte ham en kaldende Hilsen. Men kun til sit Barn kunde hun sladdre om dets Fader; thi i hendes Hjem blev hans Navn nævnet i Brede, og af sine Svigerforældre var hun ilde lidet, som der nu i det Hele var Uvenskab mellem de to for saa nøie forbundne Huse.

I den Retning havde hendes Stemning udviklet sig, medens han var langt borte, og naar der da taltes om Skilsmisjen, stod Tanken om en saadan for hende som en fjern Mulighed, hun ikke tænkte videre over. Men da han atter vidstes nær, blev denne Sag hyppigere drøftet, og der blev talt hensynsløst om et nyt Ægteskab for hende. Det stod imidlertid just for hende

som den værste Ulykke; thi hendes Mand, hendes Barns Fader, udfyldte nu helt hendes Hjerte og var Gjenstand for alle hendes Længsler. At hans Forældre ogsaa gjerne saae den fuldstændige Afstillelse vidste hun, hvorimod hun ikke vidste, ikke troede, at hans Onsker gik i samme Retning. Derfor var det faldet hende ind at opsoge ham og lære at kjende hans Mening. Delte han hendes Kjærlighed og Længsel, da vilde hun tilbyde at dele hans Fattigdom og Nød. Hans Fortrolighed vilde hun søge at vinde, og var han endnu som før vild og forvooven i sine Foretagender, vilde hun prøve at lede ham i Kjærlighed og i Alt være ham en trofast Veninde. Var han derimod uvenlig findet mod hende, saa var det hende ligegyldigt, om der fandt retslig Skilsmisse Sted eller ikke; thi hun vilde da leve for sit Barn og ikke for Andet eller for Andre.

Alt dette gik frem, ikke som en klar og sammenhængende Redegjørelse, men i halvt udtalte Tanter og afbrudte Udtalelser. Af hans Ord fremgik det ligesaa tilbageholdent, at hans nuværende Stræben var grundet paa et stærkt og fjært Haab. Denne Dags Møde havde han dog ikke tænkt sig og vidste ikke ret, hvordan han var vendt. Derfor var han hensynsfuld, medens hun var bly som en ung Pige. Det var kun ad lange Omveie og gennem henkastede og dobbelttydige Ord, at de nærmede sig til Maalet. De vare staaede op og vandrede nu frem og tilbage, drevne af den indre Uro. To unge Mennesker i det glødende Syden vilde under lignende Omstændigheder være komne til gjensidig Forstaaelse i et Dieblif. Ikke saaledes med et Par fra den jydsk Hede. Efter mange Omsvøb kom det dog til Klarhed imellem dem, at de Begge, modnede i Ulykken,

nærede den samme Længsel. Gjenfidiq bade de hinanden om Tilgivelse for fordums Vanart, og Tilgivelsen var givet, før der blev bedt om den. Nu følte han dobbelt Kraft i sig, og udtalte det som sin fulde Agt med al sin Manddomskraft og sin tilbligere kun saa maadeligt anvendte Dugtighed at skabe en lykkelig Fremtid for hende. Hun hørte glad og deltagende paa hans Forsikringer. „Men“ — udbrød hun pludselig — „hvor boer Du da? Jeg veed, Du kan ikke leve i en Moskold som en Hugorm.“

„Kom og see!“ svarede han og førte hende hen til Hulen. Hun saae derind og gyste. „Der tykkes det mig umuligt, at et Menneſke kan leve,“ sagde hun.

„Et Menneſke kan Meget,“ lod hans Svar, „naar det har en stor Uret at gjøre god igjen og et kjært og lykkeligt Maal at arbeide hen imod, og saaledes er det nu med mig. Tak, fordi Du kom, min elskede Veninde! Nu er mit Mod uovervindeligt, og den mørke Rævegrav vil herefter være mig lys og deilig som et Slot; thi der tor jeg nu dristig drømme om min Hustru og mit Barn. Lader Gud mig beholde Sundhed og Styrke, skal jeg ogsaa nok med Tiden saae reist et smukt og godt Hjem herude i Orkenen, og saa — saa kommer jeg og beiler til Dig, og Du vil sige Ja.“

„Det vil jeg; men kun paa det Vilkaar, at Du ikke bier efter, at Hjemmet kan blive saa smukt og godt, som Du ønsker. Laane Husly af Ræven til min lille Dreng, det vil jeg rigtignok nødig; men skynd Dig, min Ven, at skaffe Dig Tag over Hovedet! Gjent mig saa, om dit Hjem end er fattigt og ringe. Du skal saae at see, at jeg dog skal blive Dig en tifold bedre Hustru, end jeg var, en kjærligere Veninde, end Du har drømt

om. Men nu lider Tiden; jeg maa forlade Dig. Tak for idag! Det har været den første Lyffessdag, siden jeg forlod dit Hjem."

Han fulgte hende næsten til Veivad, og imidlertid talte de om Allehaande. Hverken hendes Forældre eller Andre fik at vide, at hun havde mødt ham, eller at de siden oftere havde Støvnemøder. Det var som et hemmeligt Kjærestepar, for hvem det gjælder næsten mere end Liv og Død, at dets Forhold bliver ukjendt. Men der var et lykkeligt Smil paa hendes Ansigt, og hos ham var den gamle Foretagelsesaaend helt vendt tilbage, dog ikke vild og udskeiende som forhen, men regnende forsigtigt efter. Folk, der fra gammel Tid skulde ham Penge, fik han til at afgjøre Gjælden ved Arbeide. Vilde Nogen have Kul og Tørv fra Mosen, kunde det faaes mod Arbeide. I Rævegravsbanken fik han indrettet sig et Teglværk, en simpel Hule gravet ind i Brinken, og nu kunde han ogsaa give Mursteen for Arbeide, fik da ogsaa for dem nogle Penge mellem Hænder, hvormed han kunde betale Arbeidsløn og skaffe sig Redskaber. Under Alt dette stillede han saa store Krav til sin Moders Spisestue, at Faderen knurrede derover. Men han meente det just ikke saa ilde, og Moderen gav glad og gjerne af sit lidet Forraad næsten Meer, end hun kunde undvære. Vare den kjære Søn kunde bringe noget ud af sin Hedelod og blive en brav og dygtig Mand, som hun altid havde haabet, han skulde blive, saa vilde hun selv endog finde sig i at lide ligefrem Mangel. En stadefro Tanke blandede sig forøvrig ind i hendes sømme Moderkjærlighed. Det skulde nok vise sig, meente hun, at Jakob egenlig var blevet ødelagt af sin tøssede Kone, og der vilde nok

komme den Dag, da Dorthæa og hendes stolte Slægt bittert vilde fortryde, at de saa brat og haanligt havde brudt Staven over den unge Mand. Saa skulde da ogsaa hun, Moderen, nok sige dem nogle brøse og sande Ord; thi altfor længe havde hun maattet æde sin Harm i sig, fordi de dog efter Skindet havde Ret. Til Sønnen undlod hun ikke at udtale sine Meninger i den Retning. Han taug dertil, men smilte lunt; thi han havde jo i det Stykke Tanter og Forhaabninger, som hun ikke kunde dele, og som han dog vidste vare smukke og rigtige.

Som Dorthæa havde forudsagt, kom Mikkel ganske rigtig en Dag for at tale med sin Svigersøn. Jakob saae ham komme, og da han slet ikke brød sig videre om Besøget, og det var lige i Middagsstunden, trøb han ind i Rævegraven og lagde sig. Mikkel vidste dog Noget om Bestaaffenheden af Jakobs Bolig, han fik den opsnuset, boiede sig derind og kaldte. Den unge Mand svarede paa Tilraabet, og saa hed det: „Kom herud!“

Saa kom han ud. Det var en blæsende og urolig Graaveirsdag, og Mikkel var hæseblæsende og vred, saa han just ikke egnede sig allerbedst til en fredelig Underhandling. „Saa, her har Du nu din Svinesti!“ bruste Mikkel.

„Nei, det er bare min Rævegrav,“ sagde Jakob.

„Det er Et og det Samme! — — Kone og Barn tænker Du vel aldrig paa?“

„Jo, jeg tænker endda sommetider paa dem.“

„Men det har Du ingen Ret til; Du gjør dem jo aldrig noget Godt.“

„Det gjør jeg rigtignok ikke; men behøvedes det, — lide de Mangel paa nogen Ting, saa —“

„Savist! Jeg kjenner Dig fra gammel Tid af. Men nu er det min Mening, jeg vil have Ende paa Komedien.“

„Hvilken Komedie?“

„Dit og Dorthæas Ægteskab — om Du vil vide det! Jeg kommer, for at Du kan bestemme en Dag i Ugen, Du vil følge med til Præst og Herredsfoged, at Ægteskabet kan blive ophævet.“

„Har det saa megen Hast?“

„Det har været længe nok.“

„Men hør nu et Ord, Mikkel! Da Dorthæa og jeg bleve gifte, vare vi et Par Børn, der gjorde, hvad vi skulde, og ikke vidste, hvad vi vilde. Saa gif det galt. Det var min Skyld. Det meste af Skylden var ialtsald min. Nu har jeg faaet bedre Forstand, og det har hun vel ogsaa. Jeg arbejder tidligt og sent og gjør ingen gale Streger, og inden ret lang Tid haaber jeg, jeg kan byde min Kone et fattigt og fredeligt Hjem og et ærligt Hjerte. Er det saa ikke bedre end at løbe til Præst og Herredsfoged for at skilles ad?“

„Men min Datter skal ikke sidde i et fattigt Hjem. Hun kan endnu blive gift med en bedre Mand, end Du nogensinde har været.“

„Har det saa megen Hast?“

„Ja, det har. Malene gif og blev en gammel Pige for at vente paa Dig. Saa vilde Du ikke have hende. Nu skulde vel Dorthæa ogsaa gaae og ældes for til Synvende og sidst at løbe i Armene paa en Stodder, som Du. — Nei, Tak!“

„Kort og godt, Mikkel! Jeg vil ikke skilles fra min Kone.“

„Det ville vi see! Der er Lov og Ret i Landet.“

„Ja, jeg veed det nok.“

Mikkel foer op og løb nogle Stridt bort i den høieste Brede, saa vendte han tilbage og sagde: „Jakob! — Din Dreng!“

„Hvad han.“

„Jeg kan tænke, Du længes efter ham. — Vil Du give Slip paa Dorthea, saa Alt er forbi imellem Eder, saa ville vi, vi Gamle, beholde Drengen, og Du maa komme og see til ham, saa tidt Du vil, og Du skal være velkommen.“

„Det var et smukt Tilbud, Mikkel, og det takker jeg for; men jeg kan alligevel ikke sige Ja til Eders Onske.“

Den stolte, heftige Gamle vendte sig nu og gik bort uden at sige et Ord. Jakob stod og saa efter ham, og det gjorde ham ondt, at han ikke turde sige, at han og Dorthea vare enige. Det var nemlig vedtaget imellem dem, at hele Bægringen skulde komme fra ham, medens hun for Husfreds Skyld skulde lade, som om hun stiltiende billigede Hjemmets Raadslutninger.

Da Vinteren nærmede sig, kunde hverken Jakob eller Studene længer bo i Røvegrave, og saa maatte der findes paa andre Raad. Saa lagde han et Lyngtag over Teglovnen, og der flyttede han ind med sine hornede Husfæller. Leiligheden var ikke lunere, men den var en Kjende mere hyggelig og rummelig end den forrige. Imidlertid var han ved godt Mod. Han havde tjent Penge ved sit Teglværk og havde et Forraad af Mursten staaende, saa han til næste Sommer kunde bygge sig et Hus. Han havde aabnet sig flere Indtægtskilder ved Tørbjergning og Kulbrænding, og

— hvad der var det Bedste — han havde faaet en forholdsvis betydelig Rugfæd nedlagt, og den tegnede godt. „Til næste Vinter; Til næste Vinter!“ sagde han ofte til sig selv, og derved gif et Smil over hans Ansigt og tydede, at det var noget saare Godt og Belsignet, han ventede til næste Vinter.

„Til næste Vinter!“ sukkede Dorthæa sørgmodig og længselsfuld; thi hun havde det ikke godt. Da Veiret blev haardt, kunde hun ikke mødes med sin Ægtefælle. En lønlig Ængstelse tynge paa hendes Sind, og det var hende bittert, nu dobbelt bittert, at hun daglig maatte høre sin Ven omtalt med saa megen Brede. Hans haardnakkede Vægning blev ublagt paa den værste Maade, og den tilfrev man det, at Dorthæa hen ad Vinteren blev saa bleg og nedslaaet. Men Malene nærede ikke alene den almindelige Uvillie mod Jakob; hun havde ogsaa et Horn i Siden paa sin Søster, og ved noie at lægge Mærke til hende fattede hun en vis Mistanke. Hun talte med sin Moder og slog paa den Streng, skjøndt Moderen først ikke troede hendes Snak; thi Dorthæa var jo saa ærbar og indesluttet, levede saa alene for sit Barn. Dog, Mistanken var grundet, og det kunde i Længden ikke dølges. Men da blev ogsaa den ellers godmodige Moder vred for Alvor, og nu vilde hun have fuld Bested af Dorthæa, der Dag for Dag blev triveligere og altsaa maatte have været paa gale Veie. Den unge Kone vilde hverken nægte eller tilstaae. Hun stod med nedslagne Blikke og forslagte Hænder, medens en Taare piblede frem ved Dienhaarene. Der var da ikke saa stygt et Navn, at jo Moderen kaldte hende ved det, og de haarde Ord bleve hørte af Mikkil, der var i Nærheden, uden at hun vidste det.

Han kom farende ind med en Rjæp i sin opløstede Haand. Med et Ord og et rasende Blif spurgte han sin Kone, om hun havde Visshed, saa han skulde slaae til; men Dorthæa løstede sit rødblussende Ansigt, fæstede Blikket roligt paa den vrede Fader og sagde: „J tør ikke slaae mig, saasandt en Kone har Ret til at bære sin Mand's Børn under Hjerte!“

„Hvad for Noget? — Din Mand? — Men, for Fanden! —“ Baade han og Konen stode som lynslagne af Forbauselse; thi i den Retning vilde deres Gjætning senest være gaaet. — De troede jo, at hun, som de Alle, nærede Had og Afsky til Jakob. Men Dorthæa sank ned paa Bænken, og i haarde og skjærende Ord flagede hun over al den Uret, der var øvet mod hende, idet man havde givet hende en Ægtefælle og skilt hende fra ham igjen uden at spørge enten om hendes Villie eller om, hvad der var Ret for Gud. Da optændtes deres Brede yderligere mod hende; thi de meente jo at have gjort deres Sager saare godt, og da hun ikke vilde ydmyge sig og bede om Godtveir, blev Enden den, at hun fik Tilhold om at forlade Fædrenehuset endnu i samme Time. Et lille Buntet Tøi fik hun Lov til at tage med sig, og hendes Broder Søren var saa naadig at følge hende paa Vei og bære Børnet.

Udenfor Gaarden blev hun adspurgt af Broderen, hvor hun vilde hen. Hun saae forbauset paa ham, som om der kunde være Spørgsmaal om det. Hun havde jo kun een Ven; det var hendes Ægtefælle, og ham havde hun den Tillid til, at han nu vilde indfri det Løfte, han for fem Aar siden havde givet hende for Guds og Menneffers Afsyn: at han vilde være hendes trofaste Værn og Vagt i hver Nød og Fare. — Bro-

deren fulgte da med hende ud paa Bjørnholt Hede; dog standsede han ved Moseranden og vilde ikke gaae længer. Et stikkelt, medgjørligt Menneſte var Søren, og personlig var han ikke overmaade vred paa Svogeren; men denne var ſaa hadet i hans, Sørenſ, Hjem, at det rimeligviſ ikke der vilde blive vel optaget, om de mødtes. Han vendte altsaa tilbage. Hun tog Barnet paa ſine Arme, og i den raafolde Vinteraften vadede hun gjennem den høie Lyng med ſin Byrde, ſpeidende efter den Hule, der, ſom hun meente, ſkulde være hendes fremtidige Hjem.

Teglovnens Lyngtag ſkraanede i jævn Flugt op imod Skræntens øvre Hældning; men Gulvet var langt nede. Et øde, taarnlignende, firkantet Rum var Teglovnens, hvor Sideræggene, ſom beſtode af Bakkens oprindelige Leerjord, vare brændte røde og faſte og havde hiſt og her ſaaet Sprækker. En ordenlig Dør førte derind, og Ildhullerne vare forandrede til Vinduer ved Anbringelſe af nogle Ruder og lidt Træværk. Rummet derinde var delt i to Dele, ved en lav Muur. I den ene Afdeling laae Studene og tyggede Drøv og ſtønde; ligeoverfor havde Jakob ſit ſimple Leie ſamt et opſlaaet Bord, paa hvilket der nu brændte Lys, mens han ſelv ſtod og filede paa et Stykke Jernarbeide.

Filens ſturrende Lyd trængte langt ud i Aftenens Stilhed, medens han ſom ſædvanlig kortede ſig Tiden ved Sang og Eneſtale. Dorthæa vandrede ſin tunge Gang langſmed Moſen, og ſnart hørte hun Lyden og ſaae Lyſet fra Teglovnens. Hendes dybtbøiede Mod reiſte ſig kjendeligt, da hun gjennem Arbeidets Skratten kunde ſkjelne hans Stemme. Dog anede ikke han, at hun var ſaa nær, hun, der levede i hans Sang og

Tante, ikke at hendes ellers saa lette Fod traadte saa tungt under den dobbelte Byrde. Han filede og sang og snakkede.

„Jeg vil mindes,
 hvor hun findes,
 Glutten med de Kinder røde
 og de Dine søde.

Og dette her skulde nu være en Laas til hendes Stuedør, derfor skal den være glat og fin og smidig.

Og jeg tænker
 nok, hun skjænter
 den et Smil og venligt takker,
 for den er saa vakker.

Men det kan ogsaa være, hun aldrig lægger Mærke dertil. Hun er vant til Bedre, og her vil dog Alt blive smaat og fattigt. — Ligemeget! ligemeget! Jo mere hun føler sine Savn, jo større, tænker jeg, skal min Omhu være.

O, maatte den Stund oprinde brat,
 at Skillerummet falder,
 saa hun er mig nær ved Dag og Nat
 hvem høit min Længsel paakalder!

Som yndigst Blomst og sødest Frugt
 hun skulde da mig være,
 som Altret i Kirken indelugt,
 omhegnet med Hæder og Ære.

Jeg troer, der er Nogen ved Døren! Det var da en underlig Hændelse, skulde her komme Fremmede paa denne Tid af Døgnet. — Men jeg faaer vel luffe op.”

Han gif hen og aabnede Døren. — Kone og Barn laae i hans Arme.

Da hun var kommet ind, blev Barnet bragt til Ro i en Krog; men foran Studene sadde Ægtefolkene hver

paa sit Lyngknippe og samtalede om Fortid og Fremtid. Der var strag indtraadt en Meningsforskjel mellem dem. Hun vilde bo hos ham i Teglovnene og dele al hans Nød og Møie; det vilde han ingenlunde tillade, og hans Willie seirede. Denne Nat, men ikke længer, maatte hun blive der. Næste Dag gif han op til Krog-høi og leiede en Stue for den tilbageværende Del af Vinteren, og derhen bragte han saa Kone og Barn. Dithen søgte han saa hver Aften som til sit eget Hjem, hvad enten han om Dagen havde arbeidet for sig selv eller for Andre.

Thi nu maatte han gaae paa Arbeide hos Andre for at skaffe sig det daglige Udkomme. Hvad hans begyndende Nødsbrug indbragte var jo nemlig kun ubetydeligt, og sin Føde havde han hidtil maattet hente hjemme hos Moderen. Men hendes Forraadskammer var der nu luffet en Slaa for ved det, at han og Dorthæa igjen havde givet sig sammen. Hans Moder græd sine modige Taarer derover. Den gale Tøs var det jo, der først havde ødelagt ham, og at han nu ikke fremdeles skuede hende som Pesten, det var da et Vidnesbyrd om, at han heller aldrig vilde blive ret klog. Ja, der var Noget endnu værre. Det var jo vist, at hun og Jakob alt længe havde holdt lønlige Sammenkomster; han havde altsaa øvet et Slags stiltiende Bedrag mod sin Moder, som, det vidste han nok, ikke kunde lide Sligt. Moderen var denne Gang ikke blot bedrøvet over sin eneste Søns Færd; hun var ogsaa vred paa ham.

Men den unge Mand fremmede sit Værk med en Seighed og en Styrke, der kun fandt sin Lige i den Omfugt, hvormed han nu ledede sine Foretagender. Den

tidligere pløiede og noget af den nybrudte Hebe havde han Sæd i; han havde Lømmer og Mursteen til et Hus, og det begyndte han om Foraaret at bygge. Alt Arbeidet udførte han selv undtagen ved Beboelsesleiligheden. Der havde han en Murmester og en Snedker tilhjælp, saa der blev afpuksede Vægge og malede Fyldingsdøre som i en smuk Gaardmandsstue. Den unge Kone blev helt forbauset, da hun kom og tog Leiligheden i Diesyn. Nu vilde hun dog, saavidt Tilsynet med hendes to Børn tillod det, tage Del i hans Anstrengelser; men det satte han sig alvorligt imod. Den velhavende Gaardmandsdatter, der var opfødt en Smule fiint, som altid havde hebt „Barnet“, og som var voret op med den Udsigt, at hun skulde være Gaardmandskone og holde sit eget Huus i Orden som saabant, men skulde skaanes for Slid og Slæb i Gaard og Mark — hun skulde ikke fortære sin Ungdom mellem Tørv og Teglstien, men i al deres Fattigdom befinde sig vel, være omgivet af Lykke og Hygge. I det Stykke vilde han raade.

Saaledes var det vist ogsaa bedst. Havde hun faaet sin fulde Del af Anstrengelsen, som hun ønskede det, vilde der dog vist være kommet Tider, da hun vilde have erindret sig, at Nødvendigheden ikke altid havde været saa haard, og at det nærmest var ham, der bar Skylden for hendes Armod. Men nu, medens han saa ufortrødent stræbte at hegne om hendes Velvære, maatte hun paastjønne hans Færd af ganske Hjerter. Hun tænkte sig da om, og det kunde hun; thi hun var ikke saa dum, som hendes Svigermoder havde meent. Hun var slittig og fingernem og gav sig til at sy Kvindepynt, ikke fiint og fornemt, men simpelt, som det brugtes i Egnen, og

dog saa pynteligt, som de fleste Bønderkvinder ikke kunde gjøre det. Derved bidrog hun en ikke ringe Del til Husets Fornødenheder, og det havde han selvfølgelig Intet imod, det var endog lige efter hans Ønske; thi for at hun kunde holdes ved sit ret indbringende Arbeide, holdt man sig en Tjenestepige, saa at Dorthæa endog blev fri for det grovere og mere snavsede Arbeide, der foresaldt inden Døre, medens dog hendes Flid og Sparksomhed bar sin Del af Fremskridtet.

Huset var bygget paa Banken ovenfor Rævegravene, og baade derfor og til Minde om den første Beboelsesleilighed fik det Navnet „Rævegravsholm“, som det for Spøg var kaldt, endog før der var lagt en Grundsten til Bygningen. Nedensfor Strænten var Teglværket, og ved den var Mergelgraven. Begge Dele bleve flittigt nyttede, og der holdtes om Sommeren mange Arbeidere. Der vovedes Noget ved saaledes at holde Folk, af hvis Arbeide det kunde have lange Udfigter med Fortjenesten; men Jakob kjendte Ordsproget: „Lykken staaer den Række bi“ og vidste af dyrtkjøbt Erfaring, at Ordsproget sædvanligvis kun er sandt, naar Ræktheden er parret med forsigtig og nøieregnende Omfigt. Det gjaldt nu ogsaa for ham om Mere end om en flugtig og tankeløs Ynglings arvede Gods. Sagen dreiede sig om Lykke og Velfærd baade for ham og for de Kjæreste, han eiede, og han var kommet til Bevidsthed om Størrelsen af det Ansvar, der paahvilede ham. — Imidlertid havde Teglværkets Frembringelser god Affætning, den opdyrkede Mark bar rigelig Frugt, og Mosen, hvoraf han ved Overrisling fik en Del gjort til Eng, gav ypperlig Afgrøde. Kulbrændingen lod

han derimod fare nu, da han ikke længere saa haardt og saa ofte trængte til en Haandstilling.

Nar efter Nar reistes mere Bygning i Rævegravsholm. I en større og større Strækning afløstes den brune Lynghede af dyrkede Ager. Hvor for saa Nar fiden en eensom Hyrdebrenge, blæsende paa sin Stalmeie eller grædende af Kjedsomhed, drev om med en Flok smaa, spidshalede Gaar, der bølgede nu rige Kornvange, der strakte sig fede Røer dovent i den grønne Kløver. Og alt dette var et Værk af den gale Jakob Weivads og den tosfede Dorthæas Kløgt og udholdende Flid. Saa kunde de da ikke være gale eller tosfede længer, og da Omgivelsene fik Diet op for denne Sandhed, saaes det ogsaa let, at de egenlig aldrig havde været det, men at de kun vare skeiede ud i Ungdommens Uforstand og fortryffede af ydre Forhold. Forsoningen med deres Nærmeste kom saa ogsaa istand med Tiden. Jakobs Moder var den Første, der slog en Streg over de gamle Historier. Hun havde nu aldrig kunnet see nogen Feil hos sin kjære Søn, og hun havde da ogsaa forsaavidt seet rigtigt, som der i ham var en sund og kraftig Kjerne, der i Modgangens Skole skulde udvikles for at hæve ham til en hæderlig Plads blandt hans Jævnlige. Dorthæa var den gamle Kone vred paa endnu; men alligevel drev Længselen efter Sønnebørnene hende til at gjæste Rævegravsholm. Da hun saa kom i Huset og saae sin ringeagtede Svigerdatter ligesaa let, pyntelig og smuk som forhen, men derhos saa huslig og forstandig, — da hun saae den unge Kone være sin Mand's Glæde og sit Hjem's Prydelse, saa tilgav hun hende af sit ganste Hjerte, — og hvilken Moder vilde ikke i hendes Sted have gjort ligesaa? Derefter indfandt

Jakobs Fader sig snart, og han lod som ingen Ting, men saae efter Nølsdriften og Sønnens øvrige Foretagender. Inden han gif, meddelte han dog sin Søn, at han ikke holdt den i senere Tider ydede Hjælp for spildt, og at han nu igjen havde nogle Spareffillinger, om Jakob muligen trængte til dem. Sidstnævnte vilde dog ikke modtage dem, men bad den Gamle gjemme dem selv, da han muligvis i sin fremrykkede Alderdom kunde faae Brug for dem.

Med Middel gif Forsoningen langsommere. Hans Kone havde ingen anden Villie end hans, og han rettede sig vel meget efter Malene, der gif hjemme og blev en gammel Pige og blev mere og mere vred paa Jakob og Dorteaa, alt som det viste sig, at de dog ikke vare saa helt tossede, og alt som Udsigterne for hende selv til en ordenlig Forsørgelse bleve daarligere. Men saa fik hun pludselig Bod for sin værste Sorg, idet en gammel rig Enkemand friede til hende og fik Ja. Malene var maaske ikke ond af Naturen; men ogsaa paa hende havde Barneforlovelsen havt en uheldig Indflydelse. I sin Ungdoms Blomstringstid havde hun paa den ædrueligste Maade fæstet sit Sind til den raske Dreng og smukke Yngling, som var bestemt hende til Egtefælle, og da han forskjød hende, saae hun sig bedraget for sit Livs hele Lykke. Da var hun blevet misundelig og hadesfuld, havde søgt og faaet Hævn. Nu, da hun i sin modne Alder blev en rig og anseet Mandts Hustru og kom i mere formuende Raar end Nogen af hendes Sødsfende, saa blev hun en god, maaskee noget villieskræftig Kone, og mod sin mindre velhavende Søster nærede hun ikke længer Brede. Saa lod det ogsaa til, at hendes Fader kunde glemme.

Stundom var han paa Markeder og flige Steder truffet sammen med Jakob, og de havde da taltes ved som fjerne Bekjendte. Endelig engang mødtes de tilfældigvis i Kroghoi, og denne Dag syntes Mikkil venligere end ellers. Han spurgte ud om Et og Andet i Sviger-sønnens Hjem og Bedrift. Da bad Jakob ham følge med sig hjem og see til Dorthæa og Børnene.

„Ja, Børnene!“ sagde den Gamle. „Du har jo fem. Er det raske Børn?“

„Javist! Vilde og gale, som Dorthæa var i sin Barndom, om I husker det.“

„Jo, jeg husker nok baade Dig og hende. Og Børnene ere ligesaadanne?“

„Saa noget nær, troer jeg.“

„Na ja, det kan vel ikke være anderledes.“

„Men vil I ikke med hjem og see dem? Det er dog saa grumme lidt afveien. Og Dorthæa vilde blive saa glad ved Eders Komme.“

„Troer Du?“

„Jeg veed det. Hun har tidt grædt over, at I var ubarmhjertig og ikke vilde slaae en Streg over det Gamle.“

„Har hun det? — Jeg vil følge med.“

Rævegravsholm var nu en smuk og betydelig Gaard, der kneisebe paa Brinken med fire grundmurede Længer. Fra Naboheden førte en snorlige Wei mellem en dobbelt Række Popler over frugtbar og veldyrket Agermark ind til Gaarden. I det Hele var her anderledes storartet end i Beivad; men den gamle Mand var alligevel temmelig ordknapp, og det blev han ved at være, efterat han havde naaet Datterens Hjem. Dorthæas Glæde over hans Besøg var stor og viste sig paa en

hjertelig Maade. Men hverken den livlige, endnu ungdommelige Datters Glædestaarer eller Børnenes støiende Jubel syntes at røre Mikkel. Han sad stille og tvær, og snart vilde han bort igjen. Da Jakob var fulgt med ham ud af Gaarden, stod han taus en Stund, derefter gjorde han med bortvendt Ansigt nogle Spørgsmaal om Ager, Eng og Teglværk. Bludselig tørrede han med Bagen af sin Haand en Taare bort af Dinene, greb derpaa Jakobs Haand, knugede den og sagde i en næsten vred Tone: „Farvel! — Tak for idag! — Tak for — Dorthæa! — og for alt Godt!“ Og derpaa skyndte han sig bort saa hurtigt, som hans gamle stive Been og stive Støvler vilde tillade det, uden at de Unge ret vare blevne floge paa, enten han var vred eller mild.

Dog det viste sig siden; thi fra den Tid af var der god og hjærlig Omgang imellem Folkene i Rævegravsholm og deres Slægtninge i begge Veivadsgaardene. Ogsaa de gamle Nabofolk blev da indbyrdes forsonede, og det Morsomste var, at hin fordums Aftale om deres Børns Ægteskab atter syntes dem klog og fornuftig. Søren og Anna havde jo altid ført et godt og tilfreds Samliv, og Jakob og Dorthæa var det jo ogsaa tilfældt gaaet heldigt med. At Forældrene i sin Tid arbejdede paa at faae deres Ægteskab ophævet, vilde de Gamle rigtignok gjensidig paadutte hinanden; men hverken hos Mortens eller hos Mikfels vilde man vedgaae at have nærret noget Onske i den Retning.

I Rævegravsholm vedbleve Sagerne at gaae fremad, og der kom snarere, end man skulde have tænkt det, en Tid, da Folk ikke vilde tro paa Historien om den nu saa forstandige Jakobs Ungdomsdaarsskab eller paa hans hjærlige Hustrus frivillige Fjernelse fra ham. Man

meente, at hin store Tilbagegang i Barrets Vilkaar alene hidrørte fra Uheld, og at man saa havde enedes om, at hun skulde søge et midlertidigt Hjem i Fædrehuset, indtil der kom bedre Tider. Saaledes er jo Folkemeningen altid tilbøielig til at gaae til Yderligheder og vil ikke gjerne antage blandede Marsager. Den store Driftighed, han havde udfoldet, skaffede ham megen Anerkjendelse i hans Kreds, og hans Kløgt og Raadsnarhed kom i Meget hans Egn til Nytte, saa han agtedes som en af dens ypperste Mænd.

I sin høie Allderdom blev hans Moder syg og sengeliggende, og da var ogsaa Morten gammel og skrøbelig. De havde deres gode Udtomme, skulde ogsaa i Svaghedstilfælde have personlig Pleie; men det var jo kun en Pligtydelse af Fremmede. Da kom Dortha ihu og talte med sin Mand om, at ad den Kant var der endnu Noget at gjøre godt; thi de Gamle havde jo ikke meent, at deres Gaard skulde komme i Fremmedes Hænder. Saa blev det iværksat, at han skulde hente sine Forældre til Rævegravsholm, og at de der skulde tilbringe deres sidste Leveaar. Morten var overstadig glad ved denne Ordning og vilde gaae i Gaard og Mark og gjøre mere Nytte, end han vel evnede. „J skulde skaane Eder!“ sagde Jakob. „Da jeg hentede Eder, var det ikke min Mening, at J skulde slide som en Træl, men at J skulde have det godt.“

„Min gamle Krop er ikke for god til at slides op,“ sagde han, „og at arbejde for Dig er min største Glæde. Det duer jeg da ogsaa bedre til end til at gaae og pusle om din syge Moder. — Jeg har det godt nu, naar blot Dortha, — hun var jo engang lidt uforstandig, — vil være god ved din Moder.“

„Dermed har det ingen Fare,” sagde Jakob, og han havde Ret. En Tid efter sagde den gamle Rone til sin Svigerdatter: „Det er tungt nok at ligge her til Byrde og ingen Nytte; men jeg er endda glad ved, at jeg er bleven saa gammel og svag.”

„Naar I ikke var saa svag og lidende, saa var I jo heller ikke for gammel til at leve, mange Aar endnu.”

„Na nei, nu vilde jeg nok dø; men at jeg lider og er skrøbelig, det er jeg just glad ved; thi uden det vilde jeg ikke ret være kommet til at indsee min Synd imod Dig!”

„Imod mig? — I har jo aldrig gjort mig noget Ondt.”

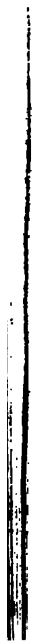
„Men jeg har tænkt meget Ondt, næret saa ringe Tanker om Dig. Nu har jeg faaet at see, at jeg har taget feil, og jeg kan fortryde min Uret, inden jeg dør.”

Hun levede heller ikke ret mange Aar efter. Ogsaa de andre Gamle gik til Hvile. Jakob og Dorteaa ere selv gamle; men endnu tale de om deres muntre Ungdom og Barndom. En Tid af deres Liv er for dem som en tung Drøm, der dog fik en glædeligere Udtydning, end det tegnede til. Deres senere Aar ere henrundne i Virksomhed og Lykke.

Men af Bjørnholtsheden er nu kun en liden Heide tilbage. Den Del, som Jakob eiede, og hvad han senere har tilkjøbt sig, er nu Altsammen Ager og Eng. De tilgrændsende Lodder ere ogsaa blevne opdyrkede; thi de ikke saa Arbeidere, der Tid efter anden fandt Sygselsfættelse i Rævegravsholm, nedsatte sig for det Meste i Nærheden og lærte af Jakob at gjøre den taalelig

gode Jordbund frugtbringende. Der er nu en hel, om end temmelig spredt Landsby, hvor der før var vilb og uvejsom Hebe, saavidt Diet kunde række. Smukkest i den hele Egn fremtræder dog Nævegravsholm, der i Kol og Bygning er som en lille Herregaard, og som med sin Træplantning og øvrige Byntelighed søger sin Lige i Miles Omkreds.

Faster.

Jeg reiste hjemmefra, tog med Jernbanen et Stykke, gik derefter tilfods et andet Stykke Vej; men inden jeg havde naaet min Bestemmelse, kom jeg forbi en lille fullet Kirke, hvor nogle Folk stode i en Klynge paa Kirkegaarden. Jeg saa snart, at der fandt en Sigbegængelse Sted, og skjøndt jeg ellers ikke er nogen særdeles Ven af Sigprædikener, fik jeg dog denne Gang Lyst til at høre en, gik derfor ind paa Kirkegaarden og stillede mig i nogen Afstand fra Klyngen.

Præsten havde allerede begyndt sin Tale. Hvad han sagde, kan i sin Helhed være temmelig ligegyldigt; men et Par Sætninger vakte min Opmærksomhed, og dem skal jeg her gjentage: „Det var et godt dansk Kvindehjerte,” sagde han; „men Gudskelov! Hun var dog ikke den eneste Mand i Danmark!”

Denne Sammenstilling syntes mig underlig og gav mig Afkilligt at tænke paa. Et saadant Studsmaal kunde man give Bisp Absalons Moder og Mogens Gjøes Datter og forskjellige andre ædelbaarne Damer; men her — Sigfølget var fattigt og simpelt, selve Egnen var fattig og syntes ikke bestemt til at fostre nogen ualmindelig Storhed. Ja det, kan man nu sige, kommer ikke den Sag ved; og dog har Egnen Noget dermed at

gjøre: i den fattigste Hytte, i den daarligste Egn kan der mangengang findes en Sjælsadel, om hvis Rige man forgjæves leder i mange rige Huse; men den virker ydmygt og skjult, som den har smaa Raar at virke med, og man kan da ikke vente, at en Præst i Almindelighed skal see den. Skeer det, maa der være noget Eienommeligt enten ved den eller ved Præsten.

At gaae hen til en Præst og forlange Regnskab for, hvad han har sagt ved en Grav, at forlange, at han skal afhjemle den Ros, han muligen har tildelt den Afdøde, — det ansees i Almindelighed for at være meget upassende. Men det Ord, jeg havde grebet af Digtalen, var saa eiendommeligt, at der dog nok kunde ønskes en Forklaring af det. Imidlertid behøvede jeg da endelig ikke at henvende mig til Præsten! Degnen var der jo, — han stod og sang og saae just ud som en streng Kritiker. Snart endtes nu ogsaa Sangen, og man gav sig til at stufte Jord i Graven. Jeg gik imens og saae mig om paa Kirkegaarden, men jeg holdt hele Tiden Die med Degnen, og da han var ved at begive sig bort, rendte jeg ham paa Ermet.

Efter at jeg pligtskyldigst havde gjort ham Rede for, hvorfra jeg var, hvorhen jeg agtede mig, og hvad jeg drog efter, gik jeg ligefrem tilværks og sagde, at jeg ønskede en Forklaring over hint Udsagn i Digtalen. Efter nogle Omsvøb fortalte han mig da Følgende, der, som han sagde, ikke var Noget at gjøre Væsen af, men som dog nok tilnærmelsesvis kunde forsvare Udsagnet:

„Der ligger en Skov her østenfor Byen, og den vender Bred siden herne, det vil sige: den Bakke, paa hvis flade, vestlige Skraaning Skoven gaaer over til Krat og derefter til en med Gypel, Kristtorn og Ene-

bær isprængt Lynghede, strækker sig her ned ad og taber sig først, hvor Byens Ugermark begynder. Det er ellers smukt at see derop om Sommeren, naar Løvskoven, ligesaa det yderste og laveste Purl til den frodige Høiskov hinsides Bakkeryggen, staar i sin Fæstdragt. Det er ogsaa værd at lægge Mærke til, at kun den Omstændighed, at Bakkens Hældning er under hiin Vinkel, hvor Vestenvinden formaaer at beslippe Træværten, er Aarsag i, at her overhovedet kan vore Træer. Derhos er det saare opmuntrende at see, hvorledes ved Vintertid Sneen kun lader enkelte Lyngtotter skinne frem, medens Kristtornens smukke Grønne og Enebærtræernes stolte Smaataarne rage frem i al deres Farvepragt, som vare de for stikne til at give efter i mindste Maade for Vinterens skarpe Aande. Da jeg blev Degn her — og det er ikke mange Aar siden — lagde jeg Mærke til Egnen deroppe, som syntes mig skønnest blandt alle Byens Omgivelsér. Jeg kunde da heller ikke undgaae at lægge Mærke til, at midt oppe paa Bakkens Hældning er der ligesom en ubetydelig lille Lysning i Kratstoven, hvorfra man hver Dag saa en Røgstøtte opstige. Ja ved Vintertid, naar Træerne vare aflæbte deres Løvdragt, saa man endogsaa en Skorsten rage frem, og man skimtede en mørk Linie, der betegnede Mønningen af et Hus.

„Hvem boer der?“ spurgte jeg min Rabo.

„Der boer Fæster!“ svarede han.

„Ja saa! Det er Mandens Fæster,“ tænkte jeg, „og hun boer der saa fjernt i det fattige Hus og synes ikke at staae i nogen Berøring med den hæderlige og

velstaaende Familie. Der maa være noget Skjævt deri, og jeg vil ikke udspørge Manden videre."

Nogle Dage efter kom en gammel Kone ind til mig med et Striftetøj i Haanden og en Kuro paa Armen og spurgte, om jeg ikke vilde købe Hønsæg. Hun maatte være fremmed i Byen, thi det var vittersligt nok, at jeg var ugift og fik min Kost hos en Familie. Jeg sagde, jeg havde ingen Brug for hendes Æg; saa spurgte hun mig, om jeg ikke trængte til et Par Strømper.

"Nei, Tat! for Diebliffet ikke," svarede jeg.

"Skulde han komme til at trænge til et Par eller til at faae bundet Fodder i de gamle eller til Saadant, saa kunde han gjerne unde mig en Skilling! Jeg gjør det godt og billigt." Dermed gif hun uden at oppebie mit Svar, hvilket jeg rigtignok ogsaa nølede med at give, da jeg saldt i Tanker ved at betragte hende. En Ven havde nemlig sagt mig, at man mangt et Steed paa Landet kunde træffe ægte Afkom af Oldtidens Adelhønder, mangengang i fattige Aar, men dog med et Høisind, en Fasthed i Tankegangen og en Vedhængen ved Slægtminder, der maatte forbause. Jo længer jeg saae paa den gamle Kone med den fattige Klædedragt, det velbannede, men af Aar og Sorger furede Ansigt, den ranke Holdning og det frimodige Væsen, destomere kom jeg ihu en Stikkelse, som min Ven havde skildret mig, og jeg tænkte: Muligen vilde ogsaa denne Kvinde i andre Forhold være bleven en Heltinde, ja, maaskee er hun det allerede i sine Aar. Imidlertid var hun borte. Men nogle Dage efter saae jeg hende atter komme igjennem Byen med den evindelige Kuro paa

Armen og det altid lige flinkt og flittigt bevægede Strikketoi.

„Hvem er den Kone?“ spurgte jeg en gammel Mand, som just stod i Nærheden af mig og puslede ved sit Havegjerde.

„Det er Faster!“ svarede han.

„Min Faster er hun da ikke,“ lo jeg, „og Deres er hun vel heller ikke. De er jo omtrent ligesaa gammel, som hun.“

„Jeg er tre Snese og Fire,“ sagde han, „og hun er saavel sine ti Aar ældre, saa hun kunde for den Sags Skyld godt være min kjædelige Faster. Det er hun endda ikke; men alle Folk kalde hende Faster. Jeg veed saamænd ikke, hvordan hun har faaet Navnet.“

Det fik jeg heller aldrig at vide. Men en saadan venlig Benaævnelse har jeg ofte tidligere hørt blive givet til Menneſker, for hvem Alle til en vis Grad havde Noget tilovers. Det er altid et godt Studſmaal. Og da jeg nu lagde nøiere Mærke til hende, om hvem der her tales, kunde heller ikke jeg lade være at synes godt om denne ranke, stille Gamle med den fattige, ſkjøndt altid ordenlige Klæbedragt. Da hun om Efteraaret var til Herrens Bord, saae jeg hende første Gang i Riſteklæderne, og der var noget Rørende i den luvſlidte, sorte, uldne Kjole, hvis Snit var et halvt Aarhundrede tilbage i Tiden, og i det sorte Fløiels Bandedſtykke, den Gyldeſtykkes Hue, der Altsammen var dnyrebare Minder fra hendes lykkelige Ungdomsdage. Jeg er meget naragtig ſommetider, og jeg var nærved at græde, da jeg tænkte paa, hvor glad og frift og ungdommelig hun havde været, da hun første Gang i denne Dragt gik til Kirken, maaskee ved ſin Elſkedes

Side. Hvorledes Tiden og Sorgerne siden vare dragne hen over hende, medens hun dog stedse holdt sin Ungdoms Høitidsdragt i Øre, hvorledes hun opfled sig selv, men ikke den, der, medens den ælbedes med hende, var hende et taust Vidne i Sorgen og i Glæden om alle hendes Livs Mærkedage, — dette og Lignende stod jeg og tænkte paa, mens vi ventede paa Præsten. Dengang kjendte jeg slet ikke Noget til den Gamles Historie. Jeg lovede imidlertid mig selv at skaffe mig Mere at vide om hende; men det varede en Tid, før jeg holdt, hvad jeg havde lovet.

Thi der var jo saa mange andre Forhold, jeg maatte sætte mig ind i, fordi de kunde have Betydning for min Gjerning. Ethvert Barns Familieforhold onskede jeg at kjende, saasom det kunde have sin Nytte for Undervisningen. Fæster stod ikke i nærmere Forbindelse med noget Skolebarn; hende tabte jeg derfor affyne og fik kun det at vide, at hun boede ene deroppe i Krattet og ernærede sig af sine Hænders Gjerning og af sin talrige Hønseskof. Saa varede det heller ikke længe, førend jeg og alle Andre fik Andet at tænke paa; thi det var i Efteraaret 1863, og som et Lyn fra klar Himmel kom det Budskab, at Kong Frederik den Syvende var død. Samtidig reiste sig Uveirsskyerne i Syden, truende med Ulykker: hvor mange og hvor store havde man endnu intet Begreb om; men her i Egnen suffede man: „Åh, at han dog havde levet! thi i Nødens Stund kunde han samle Folket om sig som ingen Anden, just fordi hans Hjerte slog i Takt med hele Danmarks!“ Engstelig lyttede man til hvert Budskab og til Rygterne, der kom og gik. Aviser — ja, dem holdtes der ikke mange af i Sognet, og Mangen,

jom holdt dem, var ikke fornøiet med selv at læse dem, men vilde høre dem forelæse af en kyndig Mand, jom kunde knytte Forklaringer og yderligere Oplysninger til det Læste. Tilfidsst enedes man om at samles to Aftener her i Skolen, og jeg blev anmodet om at være Forelæser.

Det var udelukkende Mænd, der kom sammen, dog med en eneste Undtagelse, og denne Undtagelse var: FASTER. I den fjerneste Krog af Skolestuen satte hun sig; derfra lyttede hun med spændt Opmærksomhed — det kunde man see paa hendes Ansigt — til hvad der sagdes og oplæstes, til hvert Spørgsmaal, der blev gjort, til hver Forklaring, der afgaves.

Senad Vinteren vilde man stillinge sammen og fende de fra Sognet udsendte Krigsmænd en Pengehjælp. En Aften blev bestemt, paa hvilken Indsamlingen skulde skee. Den Aften havde da Ingen ventet FASTER; men jo! hun kom rigtignok og havde sin Kurv paa Armen.

Præsten holdt en lignende Samling i Hovedsognet og havde overdraget mig at forestaae Indsamlingen i Annerfognet, hvor jeg var Degn. Jeg sad altsaa med en Liste foran mig og optegnede Givernes Navne og Bidrag. For Næmheds Skyld begyndte jeg fra et Hjørne i Stuen til et andet og spurgte Enhver: „Hvad vil De give?“ Svaret lød: „en Daler“ eller „fire Skilling“ eller derimellem; jeg modtog med et lige venligt Ansigt Alt; thi jeg vidste jo, at det gaves af et godt Hjerte, og at kun Evnen var forskjellig. Indbyrdes pruttede rigtignok Bønderne, og mere end een gang maatte jeg skrive en Gave om igjen, fordi Vedkommende ved sine Sognemænds Forestillinger var bleven bevæget til at fordoble eller til ialtfald at for-

høie den. Endelig naaede jeg den Krog, hvor Faster sad. Jeg vidste ikke ret, om jeg skulde gaae hende forbi; hendes Dine mødte mine, undseeligt, syntes mig, men vedholdende; havde hun slaaet dem ned, vilde jeg have nævnt hendes Sidemand's Navn; men det gjorde hun ikke. Jeg spurgte da langsomt: „Og Faster! Kan Faster give Noget?“

„Jeg har ingen Penge!“ svarede hun rast, idet hun løftede Kurven; „men her har jeg fire Sneske Æg, de ere Penge værd paa denne Tid af Aaret, og vil Nogen kjøbe dem, vil jeg give, hvad de koste.“

Der blev saa stille, at man kunde have hørt en Høvlspaaens Raslen i den fjerneste Krog af Stuen. Endelig reiste Sognefogden sig: „Tag dine Æg med tilbage, Faster, og brug dem selv!“ sagde han. „Vi ville yde vore Brødre og Sønner nogen Opmuntring og Hjælp under deres Trang og haarde Anstrængelser; men endnu ere vi, Gudsfelov, velhavende nok til at kunne gjøre dette uden at tage Maden ud af den Fattiges Mund herhjemme.“

„Men I gjøre ikke Ret i at forsmaae Enkens Skærv,“ svarede den Gamle.

„Saamænd! Det ville vi heller ikke gjøre,“ indrømmede Manden. „Det var kun et Raad, jeg gav Dig. Du kan jo følge det om Du vil. Du kunde jo ogsaa godt være bekjendt at yde en mindre Gave. Du kunde jo saaledes strikke et Par Strømper.“

„Det kan jeg alligevel! Er der Ingen, der vil kjøbe Æggene? Hvad skal jeg have for dem?“

„En Daler,“ svarede jeg.

„To!“ sagde Sognefogden.

„Jeg giver en Daler for den ene Enes!“ raabte Mølleforpagteren.

Med faae Ord: Enken fik sine 28 betalt med fire Rigsdaler; dem gav hun Allesammen, og hun kom saaledes til at staae paa Listen som en af dem, der havde givet mest.

„Hm!“ sagde Præsten, da vi med hinanden gjen- nemgik Listen fra begge Sogne. „Er det ikke en Skrivfeil, at Faster staaer anført med fire Rigsdaler?“

Jeg svarede Nei og fortalte Sammenhængen.

„Det er helt mærkeligt,“ sagde han, „at hun, der er saa fattig, kan have saa meget tilovers for sit Fædre- land, som dog har været hende saa dyrt.“

„Har det været hende dyrere end Andre?“ spurgte jeg.

„Døm selv!“ lød Svaret. „Hendes Mand faldt i 1813 paa en Kanonbaad i et Sammenstød med Eng- lænderne; hendes eneste Søn blev ved en Feiltagelse indfaldt i forrige Krig, uagtet han efter de dengang fulgte Regler allerede var for gammel til at indfalbes. Han havde Kone og Børn og sin gamle Moder, saa det var en tung Sorg, at han maatte bort. Der blev da ogsaa ansøgt om, at han maatte blive frigivet, og Ansøgningen — ja, samme Dag, som her kom Budskab om, at den var bevilliget, kom der Efterretning om, at han var faldet ved Oversø. Kort efter fulgte den Gamle sin Sønnedone til Graven, og nu havde hun ingen andre Slægtninge end to Sønnesønner, et Par raske Knegte, der omtrent kunde forsørge sig selv, og som vare til stor Opmuntring for deres Bedstemoder, da de holdt af at have et Tilholdssted hos hende, og da de fyldte hendes lille Stue med Støi og Munterhed mangan Time,

naar de af deres Husbond fik Lov at besøge hende. Nu," sagde han langsomt, idet han sugede paa Pibespidsen og lod, som om Røgen kom ham i Halsen, for at han, uden at blive mistænkt for at græde, kunde tørre en Taare bort af Dinene, — „nu ere de Begge henne i Krigen. Vorherre holde sin Haand over dem og os Alle!"

„Faaer den Gamle slet ingen Hjælp af Sognet?" spurgte jeg.

„Hun har aldrig forlangt nogen," lod Svaret; „men dette her, at hun giver sine bedste Fødevarer bort midt i den haarde Vinter og altsaa vel selv maa leve ved tørt Brød og maaskee ved lidt nok af det — det kan ikke gaae an! Vi maa tænke paa at skaffe hende nogen Understøttelse, ikke af Fattigtassen, men af „de Fattiges Kasse", — De veed nok."

Mere blev der ikke dengang talt om Sagen, men fiden blev det i et Bestyrelsesmøde vedtaget, at FASTER skulde have fem Rigsdaler af „de Fattiges Kasse". Hun blev helt forundret, da man bragte hende denne Pengesum, hvis Lige hun ikke havde været Eier af i mange Aar. Først vilde hun slet ikke have den, og dernæst var hun bange for at modtage Summen, da det efter hendes Mening vilde være en altfor stor Fristelse for slette Menneſker, dersom det rygtedes, at hun havde en saadan Rigdom i Besiddelse. Overbringeren tilbød da at ville gemme Pengene for hende og give hende dem underhaanden, som hun havde Brug for dem. Det syntes hun godt om og lod sig for det Første udbetale fire og tyve Skilling, medens Manden gemte de andre. Dog paa een Gang fik hun atter Betænk-ligheder og vilde nøde ham de faa Skilling tilbage;

thi det var rundet hende i Tanter, at naar hun modtog Hjælp af Sognet, vilde dette efter hendes Død tilegne sig hendes Eiendele, og saa kunde ikke, som hun havde bestemt, Sønnesønnerne faae, den Ene hendes Seng, den Anden hendes gamle Egetræes Kiste, samt Begge gaae i lige Deling for Hønsenes Bedkommende. Da det forklarede hende, at det ikke var Fattighjælp i almindelig Betydning, men blot en frivillig Gave, som i intetfomhelst Tilfælde kunde forlanges tilbagebetalt, hengav hun sig endelig aldeles til Glæden over den uventede Rigdom.

Imidlertid gif Uge efter Uge, og hvordan end Veiret var, udeblev FASTER aldrig fra Sammentomsterne i Stolen. Medens de forfærdelige Ulykkesbudstaber løde fra Krigsskuepladsen, kunde man nu og da see en Taare rulle ned ad hendes gamle Kinder. Stille kom og gif hun; men det var synligt, at hun led, skjøndt man jo ikke kunde sige, om det var alene, fordi hendes unge Sønnesønner vare i Trængsel og Fare, eller det tillige var Fædrelandets Nød, der gif hende til Hjerte. Jeg for min Part troede nu det Sidste, og mine Dine fulgte hver Gang med Deltagelse den gamle Kone til Døren. Andetsteds ventede Kvinder og Børn hjemme efter det Sorgensbudskab eller det Glimt af Trøst, Mændene maatte bringe fra vore Forsamlinger. FASTER havde Ingen til at bringe sig noget Budskab, hun maatte selv hente det. Der syntes at være noget Helligt i disse hendes Aftenvandring, og det følte Alle. Ingen utidig Spøg over hendes Tilstedeværelse mellem Mændene lod sig høre.

Saa oprandt der en mørk Vinterdag, en Dag, som jeg aldrig kan glemme, thi den tyktes mig den

bittreste, jeg havde oplevet. Ogsaa i det Ydre var Dagen ubehagelig; thi Regnen styrtede ned i Strømme fra Morgen til Aften. Det var, som om Himlen græd over Danmarks Ulykke og ikke vilde lade sig husvile. Paa denne Dag bevægede sig gjennem Sognet et Tog, sørgeligt som den grædende Dag. Kun Faa af dem, der fra Døre og Vinduer vare Vidne til Toget, kunde holde Taarerne tilbage: det var Tilbagetoget til Mors, hin Krigsbegivenhed, som først Fremtiden vil kunne bedømme retfærdigt, da Tanken om, hvad der var skeet, og hvad der vilde komme, avlede altfor megen Sorg og Bitterhed, til at en retvis Dom i Diebliffet var mulig. Med Togets Fortrav ankom FASTER til Byen. Dnyngvaad færdebes hun fra Bogn til Bogn med Brød og Brændevin for at vederkvæge de forkomne Krigsfolk. Hendes lille medbragte Forrad var snart udtømt; men saa bragte Byfolkene hende Forstærkning; thi ogsaa Mændene i Byen havde forsøgt at bringe Folkene Mad og Drikke, men de vare blevne tilbageviste af Høvedsmændene, der i deres misfornøiede Stemning vare ærgerlige over enhver lille Standsnings. For den gamle graahaarede Kvinde, der saa usfortrøden vandrede omkring paa den opblødte og opkjørte Vej, og som i sin velmenende Hensigt hverken ændsede Uveir eller Uføre — for hende havde imidlertid Ingen et haardt Ord, og heller ikke vilde hun vel have brudt sig noget om et saadant. Den Aften var der atter Forsamling i Skolen, og uagtet hun maatte være meget forkommen af Dagens Færd, indfandt hun sig og var opmærksom som altid. Dog, hendes Nærværelse under disse Sammenkomster fik snart en brat Ende.

Ved disse Leiligheder oplæstes nemlig Navnene paa

Faldne og Saarede, efterfom Bladene bragte dem, og under denne Dplæsning var Opmærksomheden, om muligt, endnu mere aandeløs og spændt end ellers. Det var især efter Dghbøls Fald, at man lyttede med en saa ængstelig Forventning, til de lange, sørgelige Navnerækker; men endnu var ingen af vore Sognesølf nævnt. Da lød det engang: „Jørgen Valle — død; Niels Valle — saaret og fangen“. Alles Dine vendte sig mod Faster: det var hendes Sønesønner! men hun sad rant i sin Krog som sædvanlig, skjøndt hun var blegere, end hun pleiede at være, og de tæt sammenknebne Læber bævede. Pludselig brast dog Taarerne frem og randt strømnenevis ned ad hendes furede Kinder, og hun gjorde intet Forsøg paa at dølge dem; thi hvad brød hun sig om, at Nogen saae hendes Graad! Derpaa reiste hun sig, næsten mere rant end ellers. Noget stiot gif hun ud ad Døren; et Par Mænd fulgte efter for at være hende nær, om Sorgen skulde overvælde hende; men hun gif til sit Hjem, lidt langsomt, men ellers som sædvanlig. Fra den Tid kom hun ikke mere; men om det var, fordi hun havde faaet Efterretning om det, der alene laa hende paa Hjerte, eller fordi hun ikke stolede paa sin Styrke, naar nye Efterretninger oprev det friske Saar — see, det skal jeg lade være usagt, skjøndt jeg troer det Sidste. I hendes daglige Færd foregif der ikke nogen synlig Forandring.

Saa oprandt Sommeren over Jylland med al sin Pine. Gud velsignede den herlige Landsdel som sædvanlig med Solskin og Storme, med Regn og rigelig Grøde. Men Fjendeskarerne sværmede om, øvede Vold og Ran, bragte Forstyrrelse i Hvermands Gjerning, og i Baggrunden stode Truslerne om endnu større Ulykker.

Alligevel vare de Feige og Klynkende kun faa og vilde have været uendelig færre, hvis der havde været en Seirens Mulighed at øine. „Kunne vore Brødre kæmpe og handle,“ hed det, „saa kunne ogsaa vi taale og lide“. Og saa tog man det saa roligt som muligt, satte en lun og tilsyneladende høist uskyldig Modstand mod Udpresningerne, saa længe det lod sig gjøre, og vandt derved, om ikke Andet, saa dog Tid, og det kunde ogsaa behøves; thi Udpresningerne vare stundesløse nok endda, saa at mangen Mand maatte sætte sig dybt i Gjæld for at udrede det Forlangte eller for igjen at skaffe sig det Nøvede, medens han samtidig maatte forsømme sin Gjerning for at ligge paa Reise i Fjendens Tjeneste med Heste og Vogn.

I denne Tid kom FASTER en Søndag ind i Annergaarden, medens Præsten efter endt Gudstjeneste var der tilstede. Hun spurgte, om der endnu fandtes Penge i Behold i „De Fattiges Kasse“. — Nei, der var ikke, fik hun til Svar; men alligevel, hvis FASTER led Mangel — hun var jo gammel og havde ernæret sig selv, mens hun kunde — saa skulde der nok blive Raad til Hjælp.

Nei, hun led ingen Mangel, sagde hun, og de fem Rigsdaler, hun om Vinteren havde modtaget, vare urørte — idetmindste havde hun den fulde Sum nu, ikkøndt hun i Begyndelsen havde brugt nogle Mark deraf. Men hun havde seet, hvor tungt det var for mange fattige Folk, der havde store Børneskotte, til hvilke de havde ondt ved at skaffe Brødet i denne mørke og trange Tid: derfor forlangte hun, at Præsten skulde tage hin Gave tilbage.

„Lad den Sag fare,“ sagde han, „Pengene ere Dig givne af et godt Hjerter og blive Dig vist ikke mis-

undte af en eneste Sjæl; men Du lever nok overmaade knapt hjemme hos Dig. Sig mig engang, hvad har Du i Huset af Fødevarer?"

„Det giber jeg ikke staae og fortælle," svarede hun. „Et gammelt Menneske, som jeg, nøies med det, En har. Men engang var jeg ung og sad med et lille Barn, mens min Mand var i Krigen, det var strengt; thi et saadant lille Lam vil man gjerne gjøre tilgode, og derfor vilde jeg, Præsten skulde tage Pengene og give dem til fattigfolk, der have Børn. Jeg vil ikke have en Stilling af dem, saa er der snaffet nok om den Ting." Præsten smilte, tog Pengene, og den Gamle gik sin Gang.

Det var det Sidste, jeg i lang Tid hørte fra Fæster; thi siden hun fik den sørgelige Efterretning om Sønnesønnerne, holdt hun sig mere hjemme, og hendes Kraft og Livlighed syntes at aftage. Ogsaa drog jo de tunge Følkesorger Tanken bort fra den Enkelte. Det led hen paa Eстераaret, Freden var sluttet, Fjenderne ude af Landet, og nu sagdes der, at Kongen vilde gjæste Jylland. Jeg fulgte med de Skarer, der her fra Egnen strømmede til Staden for at see ham; thi jeg er, mellem os sagt, meget kongeligfindet, det ligger mig i Blodet, kan jeg tænke, som det i det Hele ligger temmelig dybt hos Almuen, der trods al Snaf om Følkesfrihed og Allemandsvælde, tænker sig Kongen som den, der fører alle Statstøilerne i sin Haand. For Kong Christian den Niende havde man særlig Noget tilovers herovre; thi man huffedes godt, at han i 1848 var den Eneste af de holskenske og slesvigske Fyrster, der drog Sværdet for Danmarks Ret. — Man maatte altsaa see ham nu, da han var blevet Konge, og siden Landet efter Be-

gynnelsen af hans Regjering var blevet hjem søgt af saa mange og store Ulykker.

Paa Pladsen foran Banegaarden opdagede jeg Faster. Jeg trængte mig gennem Føldestimmelen hen til hende og spurgte: „Vil De tale med Kongen?“

„Hvordan skulde et gammelt fattigt Menneſte, som jeg, kunde komme til at tale med Kongen?“ svarede hun, som det syntes mig, temmelig modfaldent.

„Det vil nok kunne lade sig gjøre“, mente jeg. Det faldt mig nemlig ind, at hendes Sønnesøn havde ligget paa en Sygeſtue, ſiden han var kommet hjem af Fangenſkabet, og at der maaskee kunde være opſtaaet hos den Gamle et Ønſke om at komme hen at ſee til ham. At fremdeles Opfyldelsen af dette Ønſke ved et Kongeord kunde lettes en hel Del, og at Omkoſtingerne ved den nøiſomme Entes Reife uden ſtor Vanſkelighed vilde kunne beſtrides, giſt ſom en Flyvetante gennem mit Hoved. „Det vil nok kunne lade sig gjøre“, ſagde jeg alſaa. „Rigtignok opholder Kongen ſig kun ſaa Timer her; men har Fafter Noget at bede om — jeg ſjender flere indflydelsesrige Mænd her i Byen, og det vil være mig en Glæde at bidrage til, at De kan ſaae Kongen i Tale!“

„Nei, Tak!“ ſvarede hun. „Jeg har ikke Noget at bede Kongen om; jeg vilde kun ſee ham, og det er ſkeet. Han ſeer god ud. Med Guds Hjælp kan det endnu blive godt at leve her i Landet“. Med diſſe Ord vendte hun ſig og giſt op i Byen, formodenlig for endnu engang at ſee et Glimt af ſin Konge.

Nogen Tid efter kom hendes Sønnesøn hjem. Nu var han helbredet, hed det ſig; men Sandheden var, at han kunde ikke helbredes; han var ikke alene en

Krøbling, men derhos fyg, eftersom de indvendige Dele
 vare bestadige. Han søgte til Bedstemoderen, og hun
 tog imod ham med Glæde og offrede sig ganske til at
 pleie ham. Selvfølgelig fik han en Marspenge, som
 han med sine tarvelige Baner nok kunde leve af, og da
 han havde arvet Bedstemoderens fromme og nøisomme
 Sind, var han trods sin Hjælpeløshed og sine Smerter
 ret lykkelig. Hun var det ogsaa. Atter og atter maatte
 han fortælle hende om den kummerfulde Vandring fra
 Dannevirke, om de anstrengende og farefulde Uger ved
 Dnybbøl, der endte med den dødsfvangre, for ham og
 Broderen saa afgjørende Slagdag, om hvad han der-
 efter havde lidt baade i de fremmede og vore egne
 Lazarether, og om hvor megen Godhed man ogsaa der
 havde viist ham. Til andre Tider talte han om de
 muntre Spilopper, han og Kammeraterne havde øvet
 for at bringe en Smule Afvægling ind i det kjedsomme-
 lige Feltliv, og Fæster hørte paa hans Fortællinger med
 en Deltagelse, saa Graad og Latter mangengang gik ud
 i Et, og saa han over hendes Deltagelse glemte for sit
 eget, om end ikke for Fædrelandets Bedkommende baade
 Nutidens Lidelser og Fremtidens mørke Udsigter. I
 dette Punkt vare de ikke enige; thi han havde intet
 Haab, idet han mente, at den Stump af Danmark, der
 endnu var tilbage, opbevaredes kun som et let Bytte
 for den første den bedste Voldsmand, der vilde gribe
 efter den. Hun modsagde ham: „Gud vil ikke lade
 vort Land og vort Folk gaae tilgrunde, efterat det har
 kostet saa meget Blod og saa mange Taarer. Og alle
 de mange Bønner, vi have henvendt til ham! Du
 veed jo dog, at han er en Gud, der hører Bønner, og
 at han er en Hævner over al Uretfærdighed. Men han

vil lære os at bie, vænne os af med vor Utaalmodighed og vise os, at det tilkømmes ham og ikke os at bestemme Bønhørelsens Tid og Time“.

Jeg kom nu ofte der i Huset, og det Samme gjorde flere af Sognemændene; thi den stakkels Invalide kunde jo nok trænge til den Udspreddelse, en Samtale med Fremmede kunde yde ham. Desuden maatte man naturligvis holde Die med, at han ikke led Mangel paa Noget. Men efterhaanden blev det daarligere med ham, og tilsidst blev han helt sengeliggende. I samme Grad som han afkræftedes, syntes Fæster at blive stærkere og raskere. Hun pleiede ham Dag og Nat og vilde ikke have nogen Hjælp dertil. Hun modfagde ham nu heller aldrig, men omgikkes ham som en Moder sit syge Barn, indtil han drog sit sidste Suk ved hendes Hjerte.

Saa var hendes Spændkraft brudt, og hun tog iynligt af i Aands- og Legemskræfter. Den gamle sorte Kjole bar hun sidste Gang som Høitidsdragt, dengang Niels blev begravet; siden tog hun den paa hver Dag som af Omsorg for, at den ikke skulde overleve hende. Hun blev ligegyldig ved sit Husvæsen og ved Alt, levede kun i Minderne, omtalte sin Mand og sin Søn, som om de først i Gaar havde forladt hende, og var forresten som et fromt, venligt Barn, der ikke kjender anden Sorg og Lidelse end Diebliffets. Kun naar man talte om hendes sidste Barnebarn, vendte hendes tidligere bestemte Væsen tilbage. Men spurgte man, om hun sørgede over hans Død, svarede hun: „Nei, jeg er glad ved, at han er gaaet forud; thi han havde dog neppe noget Godt at vente her i Verden; men nu

længes jeg efter at samles med ham og med alle dem, jeg har havt kjærest."

Det skete, som hun ønskede det: hun levede neppe et Aar efter sin sidste Sønneson. Og det var da om hende, Præsten sagde: „Det var et godt dansk Kvindehjerter; men Gudskelov! Hun var dog ikke den eneste Mand i Danmark!"

Saaledes fortalte Degnen, og det syntes mig et ganske kjønt lille Billede af en fordringsløs Bondes Alderdom. Hvis Læseren ikke skulde synes ligesaa, maa det ganske vist komme af, at jeg har været uheldig i at gjengive den lille Fortælling.

Der er Guld under Gyvelrod.

Møllehjulene vælte sig i Vandet og kaste Tusinder af Skumperler op i Luften, hvor de glindse saa fagert og farverigt i Solskinnet den smukke Sommerdag. Men nær ved Møllehjulene, overstænktes af Vandet, staaer en gammel, tyk Bondemand med et rødt Ansigt og en rød Hue, skjøndt begge Dele ere saa melede, at de ere nærved at have samme Farve som den hvide Badmelstrøie. Han staaer halvt skjult mellem Træværket og hælder sig ud over Vandet; thi der er Noget, han seer videbegjærligt efter og dog ikke ret kan blive flog paa. Denne Mand er Jens Sørensen, Eier af Røsteb Mølle, Kirkeværge for Røsteb Kirke, Medlem af Røsteb Sogns Skole- og Fattigkommission og af mange andre gode og berømmelige Ting. I dette Dieblis har han dog hverken Kirke eller Skole eller Fattigvæsen i Hovedet, han tænker ikke engang paa sit Mølleværk, der buldrer og klapper over hans Hoved: han er nysgjerrig, forbauset, vred, og det har han saamænd ogsaa skjellig Grund til at være, den gode Mand.

Han har en eneste Datter — han har desuden tre Sønner, men det kommer ikke denne Sag ved — og hende har han i Daaben ladet give Navnet Mathilde, saasom det fra Begyndelsen af var hans Agt, at hun

skulde have „en lærd Opdragelse“. Dermed mente han nu just ikke, at hun skulde oplæres i Latin og Græsk, men kun at hun ikke skulde tænke, tale og flæde sig som en Bondepige men som en Dame med fin Tone og pæne Lader. I den Hensigt antoges, da Barnet begyndte at skjønne, Degnens tolvaarige Datter som Lærerinde, og det tør formodes, at denne ungdommelige „Gouvernante“ med al Ridfjærhed og Flid har varetaget sin Tillidspost. Men hvad der er slaaet til en Skilling, bliver aldrig en Daler.

Mathildes Lærdom fremmedes ikke nær i den Grad, som Faderen onskede. Og dog var hun baade lærvillig og lærenem. Den Undervisning, der blev givet hende, bar ogsaa forsaavidt Frugt, som hun lærte sin Christendom, lærte Læsning, Skrivning og Regning m. m. Men Finheden, Fornemheden, der skulde være paaklistret hende, den — blæste bort; hun dannede sig efter Forældrene og blev i Sind og Skind Jens Sørensens og hans jævne, skikkelige Kones Datter. Hun var og blev en Bondepige i det Ydre, men havde som saadan et net, tækkeligt Væsen og lidt mere end almindelig Sands for det Edle og Skjønne. Den mere isinefaldende Dannelses savnede Mølleren imidlertid hos hende, og desaaarsag truede han ofte med, at da hun ikke hjemme vilde arte sig anderledes end Fader, Moder og Brødre, skulde hun ud iblandt Fremmede, i en „Dannelsesanstalt“ eller i et fornemt Hus at tjene. Han gjorde dog aldrig Alvor af Trudslen; thi hvem skulde vel saa have stoppet hans Pibe om Aftenen, fjælet for ham, naar han var syg, leet ad ham, naar han var gnaven, og bedrevet alle de tusinde Spilopper i Familiehjemmet? Han kunde ikke undvære sin Mathilde, det kunde Moderen

heller ikke, og saa beholdt de hende hjemme. Hun er nu atten Aar gammel, er ikke nogen stor Skjønhed, men har sin Alders Ynde og Friskhed i rigt Maal. Hun er kvif og vever, har flædelige Lader, smukke Dine og nydelige smaa Smilehuller. Og da hun smiler og leer, saa lang Dagen er, maatte man være en sand Tværdriver for ikke at finde hende sød og elskelig.

Det er hende, Mølleren seer efter. Hun har havt et Grinde ud i Haven, er krøbet over Diget og staaer nu under de høie Elmetræer; men der er et fremmed Mandfolk hos hende, og deres Stilling er altfor fortrolig til, at Samtalen kan være hverdags og ligegyldig. „Var det endda den eller den!“ siger Jens Sørensen, og saa hælper han sig saa meget ud over Vandet, som hans Alder og Legemsbygning gjør det tilraadeligt. Han holder sig fast ved Træværket og bander lønligt de svære Træer, der ere løvklædte næsten helt til Jorden, og som hindre ham i ret at see de Samtalende. Og dog ere disse Træer ellers hans Stolthed. Han var selv tilstede som Dreng, da hans Fader plantede dem; i den fede Engbund skjød de raft i Veiret: nu rage deres prægtige, brede Kroner høit op over Husmønningen, og ingen Vind formaaer at bevæge de stærke, knudrede Stammer, hvis Rødder binde Dæmningen saa fast, at Jæskaaderne Aar efter Aar bestorme den for-gjæves. Men aldrig havde han tænkt, at hans kjære Træer kunde være saa troløse, at de vilde tjene til Skjærmbrædt for et Stævnemøde, som han ikke maa vide og ikke kan lide.

Gjægen sætter sig i Trætoppen og tukker: „Stovmærker groer, og Jordbær groer, og Rufferen veed naar og hvor!“ Nu leer den! Og Mathilde leer ogsaa!

Nei, det er dog for galt! „Da skal jeg,“ saa bandte han, „nok gjøre en Ende paa den Historie!“ Saa løb han, men maatte gjøre en Omvei og kom lige tidsnok til at see Mathilde smutte ind ad Kjøkkendøren og Karlen lobe hen over et Brædt ved Stigbordet — ind i Møllen.

„Jh, det er jo Mads Poulsen!“ udbød han. „Men det er jo skjændigt! Den Dagdriver! Den Stodder! Jeg giver ham Kost og Dagløn, og han — Naa! Han skal faae læst og paastrevet, og hun ogsaa. Jeg vil ikke have ham en Dag længer i Huset.“

Mads Poulsen var en Gaardmands søn fra Nabolaget. Hans Fader kaldtes Kræmmer-Poul og havde været en drabelig Karl til Slagsmaal og Kortspil, men var en daarlig Bonde. Naar han dyrkede sin Jord, bar den „Morgensruer“ og Tidsler, og lod han være at dyrke den, bar den Gypel og Enebær. Kvæget led Sult, Kone og Børn stundom ogsaa. Men da Sønnen voksede til, søgte han at holde Brødet i Huset og Stykkerne fra Døren. Jordens Dyrkning gav han sig dog ikke meget af med, eftersom Faderen paastod, den betalte sig ikke. Moderen, der var en blid, from og forfuet Kvinde, søgte at paavirke sit Barn til det Gode, og hendes Lærdomme bar Frugt. Mads lignede hende i Sindet, som han lignede Faderen i Skjønhed og Styrke. En vis Slags Begavelse, der havde spiret hos Faderen, men som hos ham havde taget en feil Retning, syntes at gaae igjen i Sønnen i en bedre Skikkelse. Den Majløshed, der havde drevet Faderen fra Kro til Kro, fra Marked til Marked, og som havde rodet ham ind i hundrede Ulykker, drev Sønnen til at tage fat paa for-

stjellig Gjerning med fine nemme Hænder. Moderen opmuntrede ham til at holde ud. Han havde et godt Hoved og et trofast Hjerte, og derfor, da han var to og tyve Aar, var han saa kyndig, navnlig i Træarbeide, at dygtige Haandværkere ikke skammede sig ved at spørge ham tilraads, hvad enten det gjaldt om at bygge en Bogn eller et Mølleværk.

I Rosted Mølle var han tidt paa Arbeide. Det var en gammelbøds Mølle, og Jens Sørensen var en gammelbøds Mand, der hundrede Gange talte om at ombygge hele Stadsen efter de nye og forbedrede Maader, men som dog lod Alt blive ved det Gamle, hvor langsomt og sovrigt det end gik. Naar Noget gik istykker, sendte man Bud efter Mads Poulsen, som lappede paa Staden, og som saa fik sin Dagløn betalt i Kornvarer. Det var nemmere end at udtælle flere tusinde Rigsdaler for at faae Møllen bygget ny fra Grunden.

Saa længe og saa tidt kom han i Møllen, at hans mandige Skjønhed gjorde Indtryk paa Mathilde, og hendes klare Smil og hjertelige Venlighed paa ham igjen. Hvorledes de lærte at forstaae hinanden, hvad han sagde, og hvad hun sagde — det veed jeg ikke saa lige. I den Alder kan Sligt komme over Folk saa uformodet som en Nysen. Men da Jens Sørensen saae den fortrolige Stilling under Elmetræerne, var det hverken den første eller tiende Gang, de vare mødtes i Vørdom for at tale sammen om Jngenting og om Alting, om Fremtidens Haab og Forjættelse og om Nutidens usigelige Deilighed. Rigtignok blandede sig ofte i hans Glæde en lønlig Frygt for, at den søde Pige, paa Grund af Uligheden i Vilkaarene, aldrig skulde blive hans; men hun mente, det havde ingen Fare. Naar

hendes Fader først havde skjældt dem Guden fuld, gav han nok efter. Forøvrig havde de jo Liden for sig, og Jagen maatte vide, at de holdt af hinanden.

Da Jens Sørensen opdagede Hemmeligheden, var det hans første Tante at skabe sig gal og at gjøre en voldsom Blæst; men snart kom han i Tanter om, at Sagen var for alvorlig til at tages paa den Maade. Han var lun, den Gamle, og vidste, at med Ræmpe kan man faae et Æg i en Humledej, medens man ved Hidsighed som oftest gjør Ondt værre. Efterat have skubbet den røde Hue nogle Gange frem og tilbage paa Hovedet, lo han saa smaat og gik saa ind og snakkede med Mølle-gjæsterne. Da det blev Aften, betalte han Mads hans Dagløn og sagde, at han skulde ikke komme igjen næste Dag.

„Jeg troede, der skulde nyt Rækværk ved Broen,“ sagde Mads.

„Ja, Broen! Det er sandt! Men mon det ikke kunde opfattes? Vi kunne gaae ud og see paa den.“

Mads sagde Godnat, — han vilde saa gaae hjem med det Samme. Mølleren fulgte ham ud, og Mathilde, der var gaaet i Forveien for i Døren at vegle et Ord og et Haandtryk med sin Hjertenskjær, blev betydelig skuffet.

Man besaae Rækværket. Mads talte om, hvor længe det kunde staae, og hvor snart det kunde falde. Jens svarede Intet, men stod og skubbede ved Huen og kloe sig bag Øret. Endelig brød han ud: „Hør Mads! Hvad tænker Du, det kan blive til med Dig og Mathilde?“

Om Lynet var flaaet ned for Karlens Fødder og havde splintret det mere Rækværk i lutter Spaaner,

kunde han ikke være blevet mere forbausset. Han stammede: „J veed det altsaa?“

„Aa ja! Skulde jeg ikke vide, hvad der skeer i mit eget Hus?“

„Og J er ikke vred paa mig?“

„Jh nei! Du er jo en ordenlig Karl og vil nok være god imod min lille Pige! Jeg har ikke det Mindste imod Dig. Jeg giver min Datter femtusinde Daler i Medgift, og naar Du lægger ligesaa mange ved Siden af, saa kunne J holde Bryllup.“

„Men Herregud! Jeg veed ikke Udvei til femtusinde Stilling. Det veed J jo godt!“

„Jeg! — Hvor skulde jeg vide det! Jeg kjender ikke Andres Leilighed end min egen. Jeg tænkte, at da Du har sat din Hu til min Datter og sat hende Griller i Hovedet, var Du idetmindste ligesaa rig som hun. Men nu hører jeg, Du Jngenting har, og at Du har søgt at besnaffe hende for at faae mine Penge! Aa, fy skam Dig, Mads! Det havde jeg ikke troet om Dig!“

„Vil J gjøre mig tosset, Jens Møller! Jeg bryder mig ikke om Eders Penge. Gud give dog, at Mathilde var ligesaa fattig som jeg!“

„Jeg synes, det var nok saa rart, om Du var ligesaa rig som hun.“

„Det kan jeg jo ikke blive.“

„Hvorfor ikke?“

„Fordi det er umuligt! Hvordan skulde det gaae til? Hvad vilde J gjøre, hvis J var i mit Sted?“

„Hvad jeg vil gjøre, hvis — jeg var — i dit Sted? — Jh nu! jeg vilde — jeg troer — jeg vilde — reise til Kalifornien.“

„Til Kalifornien?“

Ja, Du har nok læst i Avisen, at der santer man Guld, ligesom vi sante Sten. Der, troer jeg, vilde jeg i dit Steb reise hen, og naar jeg saa havde faaet de femtusinde Daler — det er gjort paa en Dags Tid, og, ret betænkt, jeg vilde maaste blive en Dag til for at sante mig andre femtusinde; for det kunde dog aldrig skade at have dem! — naar saa det var gjort, saa vilde jeg reise hjem og holde Bryllup med den hoove Møllers Datter.“

„Maatte jeg saa faae hende?“

„Hvis hun vil have Dig — ja! Jeg troer, som sagt, Du er en skikkelig Kar! og vil være god imod hende.“

„Det er en lang og farlig Vej til Kalifornien.“

„Na ja, og der er jo ogsaa nok noget Bescvær ved at grave Guld. Det er meget nemmere at gaae herhjemme og sleske sig ind hos en rig Pige for at faae hendes Skillinger at spille stor Mand med. — Jeg har havt Moie og Bescvær for den Smule, jeg har samlet mig; men det kan være rart nok at komme lettere til det.“

„Det er ikke Bescværet og Faren, jeg er bange for!“

„Nei, begribeligt! Men det er rarest at være fri for begge Dele. Nu, Godnat, Mads! Jeg har sagt Dig min Mening og hørt din, og da Du ingen Uleilighed vil have for at faae min Datter, vil Du nok lade hende gaae i Fred. Hun faaer vel nok en Kjæreste, der er mindre magelig.“

„Jens Sørensen! Jeg reiser!“

„H! Du skal saamænd ikke reise for min Skyld. Jeg vil nødig have det paa min Samvittighed, om Du skulde komme Noget til.“

„Jeg reiser, og enten kommer jeg tilbage med den

Sum, I har nævnet, eller jeg lader mit Liv derovre. Hils Mathilde og bed hende vie efter mig i tre Aar!"

"Jeg vil helst være fri for at være Eders Budbringer; men jeg lover Dig, at indtil tre Aar er omme, skal jeg ikke forlange, at hun skal gifte sig med nogen anden."

"Mere forlanger jeg heller ikke." Dermed gik Karlen, og Mølleren stod og lo ved sig selv. "Jeg tænkte nok, det skulde virke," sagde han. "Lad ham kun reise! Ude af Die, ude af Sind! Hun kan glemme ham, eller han hende. Men har han Held med sig og kommer med Pengene — Ih nu! Lad dem saa faae hinanden," Derpaa gik han ind og tilsengs.

Kræmmer-Pouls Mark grændsede til Møllereus Eng; fra denne skraaned den opad som en langtsomt svulmende Banke, bag hvilken Gaarden laa med sine lave forfaldne Bygninger. Banken havde før været Algermark, men var nu helt overgroet med Gynel. Det var et baade sørgeligt og lysteligt Syn at see denne unyttige, men smukke Buskvæxt beklæde saa stor en Strækning, der af Naturen var temmelig frugtbar. Gynelen stod i Blomster. Dens fine Kviste vare fra Overst til Nedest ligesom besaaede med gyldne Sommerfugle, og den hele vide Mark var som overstrøet med uhyre Guldklumper.

Over denne Mark gik Karlen. Det var en tung Vandring, og han havde ikke Die for sine Omgivelser, men gik og tænkte paa hvad han havde lovet og paa den Reise, han saa brat havde besluttet sig til. Han tænkte paa sin Moder. Hvad vilde der blive af hende, naar han var borte? Nei, han kunde ikke forlade hende. Og saa Længselen efter Mathilde, hendes Angst for de

hvor han gik ind, hendes Sorg, hvis han skulde
 rindende underet. Og saa deilig som der var i
 det gamle! Her rullede den klare Na i det friske
 Græs. Der kulede det ved Møllen, af! som det bruste
 inde i den Gyde! — Skulde, kunde han reise? Her
 var saa smukt, saa — ja see, det hele saae ud som et
 lille Guldland. Kunde der ikke ogsaa findes Guld i
 Danmark? „Det er Guld under Gynelrod!“ Ord-
 tungen rullede ham ihu. Faderen eiede Masser af
 Gynelrodder, — hvad om der var fuldtop af Guld,
 hvor han nu gik og stod?

Da han kom hjem, modtoges han med Uro og
 Skæm. Sønsøgen havde været der at pante for
 Skatten. Moderen græd, Faderen fnurrede.

„Hvad rader Du for?“ sagde han til sin Kone.
 „De bare se Fæderen Ende og Vogn og ville sælge det.
 Det er det. Saa er man fri for at pleie. Det ligner
 dem ingen Damp, at man skal sætte af to Tønder
 Guld, saa er det. Der er man kun kan holde to
 Ende og et Kæmpe.“

„Der kunde maafter holdes flere,“ indvendte Mads.
 „Der Du? — Du mener maafter, at Du kunde
 drive disse Fæderer Jorder saaledes, at man kunde avle
 Gøden og være Rigsfæderne? Der Du det? — Vær
 saa god! Du maa godt saae bele Klatten!“

„Ja, gud Du vilde lade ham saae Stedet, inden
 det er for tilde!“ sagde Moderen.

„Her tilde? Det bliver aldrig for tilde, for jeg er
 lumsk. Jeg gaar ikke et Trin for at sætte Penge til
 Skatten. Der vil da heller Ingen laane mig flere
 Penge; thi vi have mere Gjæld, end Nønnen kan løse.
 Jeg lader dem sælge Ende og Vogn. Saa følger jeg

selv Køerne. Vi æde dem op. Gaarden bliver solgt for Gjælden. Saa kunne de føde os i Fattighuset; jeg har maattet skatte og skyldes til Andre saa længe."

"Na Gud! Hvilken Sorg og Skam, at vi skulle paa Sognet, vi, som engang vare velhavende Gaardsfolk! Lad dog heller Mads faae Gaarden, om han maafee kunde bringe Sagerne paafoede!"

"Ja, han maa godt faae den, naar han vil tilfikkre os en rigtig god Aftægt. Men jeg vil raade Dig, Mads, at lade være at tage Gaarden. Naar Du skal svare alle de Renter og Skatter og saa Aftægt foruden, saa kan Du ligesaa gjerne gaae hen og hænge Dig. Hvor Fanden skal Du ogsaa faae de Renter og Skatter, som nu skulle ud til en Begyndelse?"

"Dem kan Du laane!" raabte Moderen til ham. "Du er godt anseet, og Mølleren eller en Anden vil forstrække Dig med en lille Sum til at begynde med. Siden kan der hyde sig andre Udveie. Der er mangen fjøn lille Pige med en Smule Skillinger, som ikke vilde sige Nei, om Du forlangte hende til Kone. O, min kjære Dreng! Har jeg været Dig en god Moder, saa lad mig ikke bede forgjæves. Sig Ja nu, mens din Fader er tilfands at afstaae Gaarden til Dig. Derved frier Du dine stakkels Forældre fra at komme i Fattighuset, og vor Herre vil velsigne Dig, saa Du ikke skal fortryde det!"

Han nølede. Det var jo ham, der nylig havde besluttet en Reise til Kalifornien. Men sin Moders ængstelige Bøn kunde han ikke modstaae. Han sagde Ja, og dermed var der da slaaet en Streg over hans Reise og — over hans Kjærligheds Haab.

Nu fik han Andet at tænke paa; thi han maatte

flaae Penge for at klare de værste Bugter og for at faae sig Gaarden overdraget. Folk syntes, det var gal Mands Værk, saa haardt som han satte sig i den øde Gaard; men desuagtet fik han Penge tillaans, som han skulde betale tilbage med Arbeide. En vilde have en Gang Hjul hos ham, en Anden en hel ny Vogn og saadan videre. Han fik nu snart borttinget og forudbetalt Mere, end han kunde faae færdig en hel Winter, og derhos skulde han see at faae lidt bestilt ved Aulævæsenet. Under Alt dette glemte han ikke Mathilde, isjøndt han næsten ikke turde tænke paa hende; thi det maatte jo see ud, som om han frivillig havde frasagt sig hende.

Mølleren traf ham engang ved Kirken, tilkastede ham et spottende Blik og sagde: „Velkommen hjem igjen, Mads!“

„Jeg har intetsteds været,“ lod Svaret.

„Jeg troede, Du havde været i Guldblandet; det var jo din Bestemmelse“.

„Jeg fik Forfald,“ svarede han stille.

„Saa har Du vel slaaet Mathilde af Hovedet?“

„Det er vel ligegyldigt, hvad jeg har; vi maa jo ikke faae hinanden“.

„Nei, thi nu regner jeg Dig endog for fattigere end før, siden Du har taget den usle Gaard med større Byrder, end den er værd. Du maatte næsten heller være gaaet fra Arv og Gjæld og endda have taget Dig for at forsyge dine Forældre. Dog det bliver din Sag. Hvad jeg ellers vilde sige: jeg har stundom Brug for Dig i Møllen, og Du behøver at tjene en Stilling. Skulle vi ikke gjøre den Aftale, at Du kommer og gaaer som før, slaaer min Pige helt af

Hovedet, taler ikke med hende i Enrum, men lader alt det Gamle være dødt og borte? — Hvad siger Du til det?”

„Jeg siger Nei!”

„Ja saa! Du trænger ikke til at tjene Penge hos mig?”

„Jo, det kunde jeg haardt trænge til; men Mathilde kan jeg ikke glemme, saa længe jeg lever. Jeg kunde jo nok love, hvad I forlanger; men jeg er bange for, jeg ikke kan holde det”.

„Saa skal Du heller ikke love det, og saa lade vi den Fugl flyve.”

Siden jaee han kun sjelden Mathilde, og endnu sjældnere talte de sammen. Skete det, var det om ligegyldige Ting; at maaskee deres Dine imidlertid talte et andet Sprog, kunde jo Ingen forbyde. Hver led sagtens sin Del, men det gik af i Stilhed. Baade Mads og Mathilde vare Folk, der kunde tage sig Verden og dens Modgang findigt. Og Sindigheden udelukker ikke Trofastheden. Tvertimod! Hin er en god Tilfætning til eller vel rettere en Bestanddel af denne. Er Hjertet trofast og udholdende, da vil Betsignelsen ikke udeblive fra nogen god og ærlig Stræben, om det end i lange Tider kan see mørkt og haabløst ud. Forøvrig var Mads ikke istand til aldeles at fordømme Møllerens Handlemaade. „Det er slemt,” sagde han til sig selv, „at jeg skal være fattig, og hun rig; men det er nu engang saaledes og lader sig ikke gjøre om. Maaskee kunde jeg havt Lykken med mig, hvis jeg var reist hen at grave Guld; men jeg nænnede ikke at forlade min Moder, og saa var det forbi.” Naar han saaledes havde kastet et Blik ud over sin Unytte, gik han dog

ikke hen og drak sig en Bægl for at slukke Sorgen. Han vidste et andet Middel: han kastede sig med al sin Tankes og sit Legems Kraft over sit Arbeide; det fortog de haabløse Udfigter, og han blev atter glad, indtil i en ledig Stund hans Sorg og Længsel meldte sig igjen. Og i sin rastløse Virksomhed tog han sig baade af Hjulmageriet og Aolsvæienet, og saa — hvergang han tænkte paa Guldlandet, kom han ihu Mundhælsdet: „Der er Guld under Gyvelrod.“

Han havde tidt hørt Ordspøget uden at tænke noiere over dets Betydning. Nu tænkte han efter og udsandt snart Meningen: Gyvelen tager ikke tilfatte med den allerdaarligste Jordbund; den vil navnlig have et godt Underlag, fra hvilket dens døbtgaaende Rodder hente Næring, hvorpaa den atter gjennem det aarlige Udfald beriger Overfladen. En med frodig Gyvel bevøret Mark er svær at opdyrke; men Arbeidet er temmelig lønnende. Mads besluttede at grave Guld paa Gyvelmarken, det vil sige: han tog sig for at opdyrke den, ligesom han i det Hele drev sin Jord med anderledes Kraft, end den hidtil var blevet drevet. Derhos vilde han have sit Hjulmageri og øvrige Træarbeide i Hjemmet istedetfor at gaae i Dagleie. Dog Alt dette var et temmelig vidtøstigt Foretagende for en fattig Karl. Man vilde hengaae, inden det blev sat rigtig i Gang, og mange Hindringer vilde stille sig iveien for ham. Men Beslutningen var heller ingen Afsyretanke; den var et langsomt modnet og veloverveiet Forsæt, som han, da han engang havde fattet det, ingenlunde vilde lade falde, — og det saameget mindre, som han dunkelt i sin Tankes Baggrund skimtede en sød og

velsignet Løn for mange og lange Aars Slid og Møie, hvis han blot ikke trættedes paa Halvveien.

Fra Morgen tidlig til Aften silde var han paa færde. Ikke nok hermed: adskillige unge Karle, der onskede at blive indvieede i Hjulmageriets Hemmeligheder, toge til ham om Vinteren. De fik ingen Løn, og deres Arbeide kom ham tilgode. Mangen fattig Mand trængte til at faae en Gang Hjul fløvet, men havde ingen Penge. Mads lod sig gjerne betale med Arbeide, og paa den Maade fik han Mergel gravet og mangt andet Arbeide udført. Han saae nøie paa Skillingen; men det dablede Ingen, thi han var en fattig Mand med store Udgifter. Prutte smaaligt og betale redeligt, det hører Gud til, siger man i Jylland. Imidlertid forsvandt Gyvelen lidt efter lidt, og det skal ikke nægtes, at han jo paa en Maade fandt Guld derunder, Guld, der hvert Aar bølgede over den store Flade som en rig og velsignet Sædafgrøde. Hvor man saaer Sved, der voxer Brød. Efterhaanden udvidede han ogsaa sit Haandværk, fik ordenlig oplærte Medhjælpere, ja fik endog en Smed, der veiledet af Madses Indsigt og praktiske Sands, drev det videre end til at lave Vognbeslag. Mads fik ikke alene oprettet sig en Vognfabrik, men ogsaa et Maskinværksted. Det var Altsammen efter en lille Maalestok; men han leverede gode Varer og havde god Afstætning. Navnlig bleve de af ham forarbejdede Volskredsskaber søgte i en vid Omkreds og som Følge deraf høit betalte.

Det var næsten ligesaa godt som at gaae til Guldlandet, kunde man sige! Na ja, som man tager det. Men der skulde han have hentet sig femtusinde Rigsdaler, og dem fandt han ganske vist ikke hverken i

Suggehuset eller paa Gypelmarten. Trods al sit Slid og sin Paapasfeligbed gif han kun smaat, om end stadigt fremad; thi han vovede sig ikke langt ud og kunde derfor heller ikke vinde Penge i Slumpevis. Ja da ti Aar vare henrundne, havde han næsten fordoblet sin Gjæld; men Gaardens Værdi var rigtignok samtidig steget til det fem- eller sexdobbelte. Desuden havde han i sin Fabrik baade Varer og Værktøi for ikke saa Penge. Hvad han eiede, forflog imidlertid som sagt endnu ikke til at stille Mølleren tilfreds; desuden vidste man nu lige saa lidt, om han ønskede at blive dennes Svigersøn, som Nogen vidste, om Mathilde vilde have ham.

Møllerdatteren var fremdeles endnu ugift, og det kunde ikke undgaaes, at hun og han sommetider mødtes, eftersom de vare Nabofolk og holdt nogen, skjøndt ikke megen Omgang indbyrdes. Men intet Menneſke ſkulde kunne mærke paa dem, at der var Andet imellem dem end dagligdags Bekjendtskab. Pigen havde grædt lidt i Forſtningen, efterat Mølleren havde opdaget deres Forhold og udtalt ſin Mening; men ſnart tørrede hun Taarerne af og blev, om juſt ikke ſaa ungdomsglad ſom tidligere, ſaa dog tilfreds og munter. Forældrene ønskede rigtignok at ſaae hende gift; men de vare ikke ganſke enige i den Retning. Jens Sorensen vilde unde hende en „fornem“ Mand, hvorfra han end ſkulde tage en ſaadan; Moderen vilde helſt beholde hende i Nærheden. Forreſten gjorde ingen af dem noget betydende Skridt for at ſaae hende „forſorget“; thi det var dem paa engang ſaa tilvant og ſaa kjær at have hende til at gaae og puſle om dem i Hjemmet, at de ikke ubetinget kunde ønske nogen Forandring deri.

Men efterhaanden fik Jens Sørensen Dinene op for noget ganske Betsnderligt. Han opdagede, at hans Mathilde var et ualmindelig praktist Hoved, hvilket han tidligere havde villet benægte, efterfom hun havde viist fig faa tungnem til at lære fine Sæder. Hun havde jo ikke engang kunnet glemme fit Modersmaal for det bannede Sprog, der skulde have været hende indpodet, men var bleven ved at tale Ravjst med den brede Betonng og de gammeldags Bøininger. Nu viste hun fig at være opvakt i en anden Retning; thi hun kunde tale med om Landbrug og Volsredstaber, hun vidste hvad en svenst Harve og en Jernplov kostede, ja endog hvor mange Traver Korn der var avlet paa Mads Poulsens Ghyvelmark samt meget Andet, som ikke syntes at kunne komme Møllerbatteren ved. Man skal imidlertid ikke mene, at hun gjorde fig til af denne særegne Slags Kundskab; man vilde aldrig have erfaret, at hun besad den, hvis ikke i Løbet af Samtalen en og anden Uttring var undsluppen hende. Slige Kundskaber kunde hun forøvrig let faae ved at lytte til Møllegjæsterne, som ofte sadde hele Timer og snakkede med hinanden i Stuen, hvor hun gik og syslede eller sad ved sit Haandarbejde. Det Forunderlige bestod egentlig ogsaa nærmest deri, at hun kun syntes at have Kjendskab til slige Sager eller at bryde fig om dem, forsaavidt de stode i Forbindelse med Mads Poulsen og hans Foretagender.

Mølleren blev lidt varm om Ørerne, da han lagde Mærke hertil, og han var nær ved at troe, at der dreves et Spil med ham, faa at Sammenkomsten under Elmetræerne ikke, som han havde ment, var det unge Pærs sidste lønlige Møde, men var bleven efterfulgt af mange andre Sammenkomster i Aarens Løb. Han

saae sig for og hørte sig for, men fik ikke sin Frygt bekræftet. Han lagde Mærke til sin Datter og Mads, naar de tilfældigvis mødtes ved Kirken eller paa andre Steder; men deres Væsen forraadte intet Hemmelighedsfuldt, Intet, som ikke Enhver maatte vide.

Mølleren skubbede sin Hue frem og tilbage, rev den tilsidst helt af og fløede sig i Hovedet med begge Hænder. Ved Hjælp af disse Anstrengelser var det ogsaa nær ved, han fandt ud af, hvordan det hang sammen: at det nemlig ikke var for ingen Ting, at hans Datter gif sig og blev en gammel Pige, medens Mads Poulsen ligeledes henlevede sin Tid i enlig Stand med sin Moder som Husholderke. Hermed var han imidlertid ikke tilfredsstillet; han fik tværtimod noget meget Alvorligt at tænke paa, og i hele to Dage gif han og overveiede. Man havde ikke seet ham saa adspredt eller rettere med Tankerne saaledes samlede i et Straaleknippe siden den Tid, da hans brune Hoppe var bleven beskyldt for at have Snive, og han var uenig med sig selv om, enten han skulde søge Domstolens Beskyttelse for Dyrrets gode Navn og Rygte, eller han skulde lade Løgnen løbe Snoren ud og derved kvæle sig selv. Paa den fjerde Dag havde han Sagen overtænkt: nu skulde der handles. Det var i Høstens Tid, og Mads var isærd med at fjøre Rug hjem fra Gnyelbanken. Der var ved saadanne Leiligheder stort Røre paa hans Mark; thi de af hans Husfolk, der ellers arbejdede i Træ og Jern, syntes godt om paa saadan en travl Dag at komme ud og gjøre Gavn i Marken. Arbeidet gif da raff fra Haanden for de mange Hjælpere, og Manden selv bestilte ikke Andet end at see efter, om man omgiffes for-

figtigt med Regene, saa der ikke spildtes mere af den vægtige Sæd, end hvad der ikke kunde undgaaes.

Jens Sørensen gik ud paa sin Nabos Mark, sølte i Regbaandene, om Tørheden var tilstrækkelig, gned et Par Vipper ud i sin Haand, blæste Avnerne fra Kjerterne og puttede derefter disse en for en i Munden. Han nærmede sig Mads, gav sig i Snaft med ham, roste Markens Afgrøde og udbredte sig fremdeles om de lave Kornpriser og andre bedrøvelige Fremtidsudsigter. Endelig sagde han: „Falder det Dig ikke kjedeligt saaledes at være ene?“

„Jeg er jo ikke ene,“ løb Svaret. „Jeg har endog flere Følk, end I selv har, Jens Møller!“

„Du forstaaer nok min Mening! Jeg synes nemlig, det altid maa være ensomt og byrdefuldt for en Mand at styre en stor Bedrift, naar han ikke har en Kone i Huset.“

„I den Henseende kan jeg ikke klage; jeg har jo min Moder, og hun seer paa mit Bedste som paa sit eget.“

„Det kan nu være sandt nok; men din Moder kan ikke leve evigt, og naar hun engang falder fra, vil det blive strengt for Dig at føre dit Husvæsen med lutter Fremmede.“

„Den Dag, den Sorg,“ sagde Mads.

Jens breiede ved Huen og satte sig ved en Rugtrave, medens Naboen blev staaende foran ham. Omfider begyndte Mølleren igjen: „For nogle Aar siden forbad jeg Dig at tale til min Datter om Kjæresteri, og Du lovede ogsaa at lade det være, saavidt jeg huffer.“

„Nuvel! Har jeg ikke holdt det?“

„Ja, Gud veed det! Jeg har saadan mine egne Tanter ved at see Eder Begge gaae og ældes i Ensomhed.“

„Tanter ere tolbefrie, Jens Møller!“

„Man siger saa. Men jeg har nu sat mig for at spørge Dig — jeg veed, Du har ikke Ord for at fare med Løgn — om Du har holdt det, eller om I narre mig i mine aabne Dine.“

„Jh nu! Jeg vil sige Eder Sandheden: Jeg har talt med hende een Gang om saadanne Sager. Det var strax efter, I havde talt med mig om det, og I kan ikke fortænke mig i, at jeg ønskede, hun skulde vide ren Bessked om, hvordan Sagerne stode.“

„Saamænd! Det faaer at være. Men hvordan faldt saa Snakken?“

„Jeg sagde, at vi ikke maatte faae hinanden, inden jeg eiede femtusinde Rigsdaler. Reise til Guldlandet og hente dem, som I havde raadet mig, vilde og kunde jeg ikke; men jeg vilde trolig stræbe efter at forstaae mig dem paa ærlig Maade herhjemme. Det blev maaske umuligt, og i bedste Fald vilde det vare mange, mange Aar. Om hun vilde og kunde vente paa mig og imidlertid bevare sin Kjærlighed stille i sit Hjerte, derom maatte hun selv dømme; jeg vilde ikke kræve noget Løfte af hende for ikke at lægge et Baand paa hendes Samvittighed. Hun gav mig heller ikke noget Løfte, og siden have vi aldrig talt sammen om saadanne Ting.“

„Men forresten har Du fortalt hende al din Leilighed, saa at hun veed bedre Bessked om dine Indtægter og Udgifter end om sin egen Faders.“

„Det havde jeg i saa Fald Lov til. Men det er

ikke sandt. Det kan gjerne være, hun har lagt sig efter at kjende Noget til mine Sager; men mig har hun yderst sjældent spurgt om Saadant."

"Og nu er Du vel snart Mand for de femtufinde Daler?"

"Aa nei. Naar Alt blev drøftet og rengjort, eiede jeg vel det Halve af Summen, og kan jeg beholde min Helbred og have Lykke en anden halv Snes Aar, saa er det ikke umuligt, at —"

"Om ti Aar! Saa er Mathilde otte og tredive Aar."

"Og jeg er to og fyrré. Men nu skal jeg hen at see til Folkene; det synes mig, de læsse for Meget paa den gamle Bogn."

"Nei, bi lidt! Gaaer Bognen istykker, kan Du jo selv lave Dig en ny. Men jeg synes ellers ikke, det var værd at bie i ti Aar til."

"Hvad mener J med det?"

"Dengang jeg for mange Aar siden sagde Dig ren Bested, var Du ikke alene fattig, men ogsaa ung, og det var ikke let at vide, om Du vilde blive en duelig Mand eller ikke. Det veed jeg nu. Du er ikke saa lidt rigere end dengang; men dit Hoved og dine Hænder samt den Maade, hvorpaa Du anvender dine Gaver, er mere værd end femtufinde og andre femtufinde Rigsdaler. Var Du dengang reist udenlands, og var Du siden efter slumpet til at komme hjem med den bestemte Sum, vilde jeg dog ikke have stølet saa godt paa Dig som nu, skøndt Du selv siger, Du kun eier det Halve. Hvis Du altsaa er tilfunds som i hine Dage, saa vil jeg slaae en Streg over min gamle Bestemmelse, og

aa kan Du jo tage en god Ven med Dig og komme ned til Møllen en Dag!”

„Taf skal I have! Gaaer I ikke med hjem?”

„Nei, ellers Taf! Det kommer ogsaa mig for nu, at den gamle Vogn er altfor svært læsset. Det var dog ikke værd, den skulde ødelægges i Utide. — Farvel, Mads! — Husk paa at skaffe mig et Par gode Axlstokke i Efteraaret!”

De gik nu Hver til Sit, og Begge havde de et eiendommeligt, tilfreds Udtryk i Ansigtet. Mads Poulsen fornåm indvending en Uro, som han ikke havde følt i mange Aar; men Ingen skulde mærke noget Uædvanligt paa ham. I Ugens Løb sagde han dog til sin Moder, at han tænkte paa at tage sig en Kone, og at han var tilfjends at beile til Mathilde i Møllen.

„Hende faaer Du ikke,” sagde Moderen. „Baade hun og Forældrene høve Dinene høiere end som saa, ellers havde hun været gift for længe siden.”

Men Sønnen lod ikke til at dele hendes Mening. Næste Søndag fik han sin Frænde, Hans Jespersen, med ned til Møllen. Mølleren havde gammelt Tømmer liggende, som Hans foregav at ville købe til et Vognstak, og Mads Poulsen var fulgt med, hved det, fordi han forstod sig saa godt paa Trævarer. Man saa Tømmeret efter paa det Næieste, Jens forlangte ti Rigsdaler for det, Hans bød kun syv, Mads mæglede paa otte og tre Mark, og man pruttede, som om man virkelig var tilfjends at slutte et Kjøb. Men der blev naturligvis ingen Handel af, og saa gik man ind og fik sig en Bid Brød og en Dram. Derefter reiste Hans sig og lod, som han vilde gaae, men spurgte endnu engang, om han ikke skulde have Tømmeret for de syv Daler,

og da det benægtedes, var det, som han pludselig fik en Indskydelse: „Jeg synes, Mølleren og Mads Poulsen kunde gjøre en anden Handel,“ sagde han.

„Hvad skulde det være om,“ spurgte Mølleren.

„Mads trænger til en Kone,“ vedblev Hans. „Den kunde Du overlade ham.“

„Jeg vil ikke af med min Kone,“ svarede Mølleren tørt.

„Men saa med din Pige, din Datter! Du forstaaer dog vel Dansk?“

„Mathilde! Hm! Ja, det veed jeg ikke, hvad jeg skal sige til.“

„Jeg vilde i dit Sted sige Ja til det,“ erklærede Hans, der nu begyndte en vidtløftig Opregning af Mads Poulsens Egenskaber og Eiendele, jævnlig afbrudt af Mølleren med forskjellige Indvendinger om Gjæld, Af-tægt, sandede Jorder og maadelige Bygninger. Dog, Hans lod sig ikke forstyrre. Med en Snildhed og en feirende Betsalenhed, der var om ikke en bedre saa dog en vanskeligere Sag værdig, imødegik han alle mulige og umulige Indvendinger og beviste paa det Allerklarest, at Mads var en Svigersøn, der just som ingen Anden passede for Mølleren. Denne lod endelig, som om han var overbevist og sagde: „I Guds Navn da, hvis Pigen vil!“

„Spørg hende!“ raabte Hans. Mathilde blev hentet, hvorpaa hun, efter at være blevet tilbørlig indviet i alle Mads Poulsens Forhold, blev adspurgt, om hun vilde have ham. Hun svarede, at naar hendes Forældre syntes det, vilde hun — ikke sige rentud Nei. Hans Jespersen brød da ud i et dæmpet Hurra og lagde Parrets Hænder i hinanden; han selv samt Fader

og Moder lagde Hænderne ovenpaa, medens Mads med et temmelig faareagtigt Udtryk saae paa sin Brud, hvorimod hun stod og saae ud af Vinduet med en saare dydig, næsten forarget Mine. Endelig skiltes Haandknuden ad, Sønerne kaldtes ind, og Moderen kom stikkende med et lille Glas Punsch, som hun havde holdt i Beredskab. De Forlovedes Skaal skulde nu drikkes; men saa opdagede man, at Barret var forsvundet. Denne Omstændighed gjorde dog intet Skaar i Fornøielsen, og da man atter raabte Hurra, havde man en Fornemmelse af, at de To, Staaen gjaaldt, vare, om ikke nærværende, saa dog ikke længer borte, end at de kunde høre Raabet.

Deri havde man Ret; thi drevne Begge af samme Tanke, vare de listede ud, Hver af sin Dør, og vare ilede til Stedet for deres Ungdomskjærligheds Sammenkomster. Paa det blomstrende Grønsvær under Elmetræerne mødtes de atter og faldt i hinandens Arme, elskende som i fordums Dage, men med mere modne, mere prøvede Hjerter, Hjerter, som i de mange Aars Adskillelse havde lært at savne men ogsaa at forstaae og skatte hinanden. Nu var der ingen Angst, ingen Uvishedens Bæven, men heller ingen utidig Stundesløshed i deres Sjæle, og deres Trofasthed havde staaet sin Prøve. Raabet hist inde mindede dem dog om, at denne Stund ikke ganske tilhørte dem selv. De vendte Hver for sig tilbage til Selskabet og vare i dettes Nærværelse saa fremmede for hinanden, som om det var alle Andre, kun ikke dem, der vare forlovede.

Enhver skal lastes, naar han skal giftes, og roses, naar han er død, siges der, og det nyforlovede Par undgik ikke den første Del af denne Stjæbne, ligesaa lidt

som det vel i sin Tid vil undgaae den anden. Mangen Karl havde gjort sig Haab om at vinde Møllerbatteren og hendes Penge; naar hun da itide havde vidst at betage enhver Veiler Haabet, troede man, at det hidrørte fra Formod. Men det var lige tilpas til hende, at hun nu, da hun begyndte at gaae i Frø, maatte tage tiltakke med Mads Poulsen, hvis Hus og Hjem var alt Andet end pragtfuldt. Og han maatte da være en Gniépind, en Særling. Thi han havde aldrig tilsat en Skilling til Unytte, hvorimod han havde kunnet sidde hele Timer en Søndag Eftermiddag paa sin Gyvelmark og stirre ned imod Møllen. Naar han nu saa sig om efter en rig Kone, maatte det, mente man, ogsaa hidrøre fra Gjerrighed; men deres Samliv skulde vel nok blive derefter.

Ja, sagde de, som antog, at Kjærligheden, hvis der var nogen, endelig maatte vise sig ved Kys og Kjærtegn paa Kirkestærne og ved andre offentlige Leiligheder, — det Hele er en Handel, som Pengene have sluttet. Vigner det et Par Kjærestefolk, at de gaae som de slet ikke kom hinanden ved? Men de skulde saamænd nok erfare, hvor strengt det er at være gift og aldrig at være glad. Nei, i gamle Dage bar man sig rigtignok anderledes ad; det er Jammer, som det gaaer til nuomstunder!

De Tvende, der i saa mange Aar havde gjemt deres trofaste og dybtffjulte Kjærlighed, hørte ikke hvad der blev sagt, og om de havde hørt det, vilde de vel neppe for at opbygge Almenheden have forandret deres Maade at være paa. Paa deres egen eiendommelige og stille Viis glædede de sig ved deres Lykke, men brøde sig ikke om at bære den tilskue.

„Velkommen i dit eget Hus, min Hustru! Gudskelov, at den Dag oprandt, da jeg kunde hilse Dig saaledes. Det saae engang ikke ud til, at det skulde skee!“ Med disse Ord hilste han Mathilde, da hun som Kone traadte ind under hans Tag, — og hun svarede: „Det gjorde ikke saa; men Gud gav os Styrke til at vente, og han føiede det tilsidst efter vort Ønske. Han vil heller ikke forlade os fremdeles.“

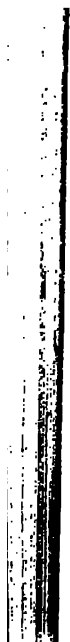
Disse Ord høstes af nogle Tilstedeværende og bragtes videre, og det fik Almenheden til at lufte Dinene lidt op. Man studsede, kunde ikke ret forstaae det Hele og fattede tilsidst den Beslutning høimodigt at tilgive Mads og Mathilde, at de havde giftet sig med hinanden. Men saa ventede man da ogsaa, at de skulde lade høre nærmere fra sig. Nu var der jo kommet Rigdom i Huset, og man længtes efter at faae at vide, om den skulde lægges øde, eller om den ved hensynsløst Gnieri skulde fordobles atter og atter.

Engen af Delene. Med større Kraft end tidligere tog Manden sig for at søge „Guld under Gyvelrod“, og sin Haandværksdrift udvidede han. Men samtidig lagde hans Kone an paa at skabe ham et lykkeligt Hjem. Den „lærde Opdragelse“, hun skulde have havt, var rigtignok mislykkedes; men Noget var der dog hængt ved, nemlig en Smag for Hyggelighed og ydre Velvære, der hos Almuen er sjældnere, end det er ønskeligt, og som heller ikke var ret hjemme i den velstaaende Møllers Hus. Mathilde fik Stik paa den gamle Gaards Stuehus, saa at det snart blev det netteste Bondehjem i Egnen, og det uden stor Bekostning. Den gamle Møller begyndte at faae Dinene op for, at det maaskee var det, han havde ment med at ville have sin Datter op-

lært i Fornemhed; men var det end ikke helt det, dækkedes Mangelen dog af hendes glade Smil og af den fordringsløse Lykke, hun forstod at skabe omkring sig. Jens Sørensen tilbragte mange af sin Alderdomsdage i sin Datters Hus, og i et Anfald af Nabenhjerlighed sagde han engang til sin Svigersøn: „Gudskelov, Du ikke drog til Kalifornien!“

Gunver og hendes Sønner.

Hendes Opdragelse var ikke videre heldig; thi hun blev fortjælet af en svag og forkuet Moder, medens Faderen i sin ustyrlige Hefstighed ofte mishandlede hende. Saa blev hun da ogsaa selv heftig og lunefuld. I visse Maader var hun meget barnagtig af sin Alder, i andre Henseender temmelig fremmelig; hun var egenraadig og uartig; men hvorledes egenlig Kjernen i hendes Sjæl var, det vidste hverken hun selv eller Andre, det skulde først udvikle sig i Livets Skole. Da hun var sexten Aar gammel, fik hun sig en Kjæreste, men ham kunde Faderen ikke lide, og saa blev det hende betydet, at hun skulde stye alt Samkvem med ham. Selvfølgelig var hun ulndig, og der blev en forfærdelig Larm. Hendes Stridighed gif dengang saavidt, at Faderen mistvilede om at faae Magt over hende; han greb da til det Raad at give hende en Egtfælle efter sit eget Tyske. Valget faldt paa Morten fra Ravnsholt; ham vilde hun ikke have, og saa skulde hun jo nødes til det. Hun var ganske vist ikke nem at tvinge; men Faderen var heller ikke blød af sig, og hun maatte omsider gjøre, som han vilde, og drage ud paa Ravnsholt Hebe som Mortens Kone.

Morten var en Gaardmands søn fra Ravnsholt. Tilligemed sin Broder var han gaaet hjemme hos Moderen, der var Enke, og havde drevet Gaarden for hende. Brodrene gik og blev gamle Ungkarle — noget over tredive Aar — og saa skiftede de tilsidst, saa den ældre Broder fik Gaarden, og Morten fik en Hedelod, som havde hørt til den. Heden var af god Bestaffenhed; der vogte Ornebregner og vild Kløver iblandt Lyngen. Underlaget var Ler, dybere nede var der Mergel, saa der kunde blive en rar Eiendom. Morten var en flink og dygtig Arbejder; men nogen Foretagelses-aand, der gik ud over de tilvante Sædvaner, havde man rigtignok aldrig sporet hverken hos ham eller hos Broderen.

Moderen havde taget en god Aftægt af Gaarden, og nu vilde hun følge med Morten ud paa Hedelodden og hjælpe ham den i Drift ved at støtte ham dels med sin Aftægt og dels med sin formentlig store Dygtighed; thi hun var en uhyre skrap og klog Kone — i sine egne Tanter. Men naar Morten havde en sliq Husholderste, saa behøvede han jo ikke at gifte sig, kunde man indvende! Jo, han havde just særlig Brug for en Kone, og navnlig for en Medgift; thi han havde ingen Penge at bygge for. Desuden var der saa meget at bestille med Jordens Opdyrkning og med Byggeriet, at der nok kunde være Arbejde for en stærk Kone, skjøndt hun ikke behøvedes ved Husvæsenet. Morten kastede altsaa sine Dine paa Gunver. Hun var en smuk og velvoksen Tøs, der var rast til sin Gjerning; hun kunde fra Hjemmet faae just en saadan Pengesum, som han behøvede, og derfor vilde han nok have hende, enten det saa var med eller mod hendes Billie. At der i hendes forte Dine

luede en skarp Ild, som burde have gjort ham lidt betænkelig ved at tage hende til Kone imod hendes Ønske, det saa han ikke, eller ogsaa brød han sig ikke om det. At hun havde Ord for at være en egenfindig, ildsprudende lille Trolde tog han sig heller ikke nær; thi to saa kloge Folk, som han og hans Moder, maatte dog nok kunne pille et Pigebarns Wildskab og Nykker ud af hende.

Man begyndte da ogsaa strax paa Sagen og gik derved tilværks paa sin egen veloverveiede Maade. Morten og Moderen stode for Styret, og Sunvers Stilling blev lig en Tjenestepiges, der maatte adlyde, men ikke have nogen Mening. Ja, hun maatte gjerne udtale sine Meninger, de hjalp hende endog paa Gled og lyste til hende; men samtidig tilfaste de hinanden Bliffe, der udtalte Spot og Ringeagt for den unge Kones Ord; derover blev hun heftig, løb surr i sine Tanter og sagde Dumheder, ad hvilke de loe hjerteligt. Hun kunde da give sig til at græde af Arrigskab, fare op og trampe i Gulvet; men destomere haanebe de hende kun for hendes afmægtige Harm. — Det var nu deres Maneer. Det ilfindede, uartige Barn skulde pludselig omstaves til et gammelt Menneſte, der ovenikjøbet ikke maatte have andre Tanter og Meninger end deres. Og saaledes bar man sig ad ikke blot overfor hendes virkelige Nykker og mindre kloge Indfald, men ogsaa overfor det, der aldrig kunde betegnes med noget værre Navn end ustyrlig Barnlighed. Man mente sagtens, at det var den rette Maade at opbrage en ung Kone paa.

Der gik en Tid med Drillerier og Storme, og imidlertid havde man faaet nogen Bygning opført og skulde nu til at sørge for det nødvendige Bohave. Man

manglede blandt Andet nogle Lerkæbe. Saa hændte det en Dag, da Gunver var ene hjemme, at en Pottemand kom forbi med røde Lerkæbe; hun løb ud for at købe, hvilket hun nok turde paatage sig, da hun forstod sig paa Prisen og paa Varernes Godhed. Men nu traf det sig saaledes, at der iblandt Kærterne fandtes et Fad med hvid Glasfæring, som baade af Form og Tegning var pynteligere end de andre. I dette Fad blev hun helt forelsket, og skjøndt det var to Skilling dyrere end et af de almindelige røde, tog hun det dog. Da hun kom ind og havde gjemt sit øvrige Indkjøb, hentede hun det frem og stod og beskuede det med barnlig Glæde. I det Samme kom Morten. Hun var den Dag hjærligere stemt imod ham end nogensinde før, og derfra kom vel hendes ubetænksomme Formening, at han vilde dele eller idetmindste billige hendes Glæde. Hun fortalte ham om sit Kjøb og viste ham Fadet; men han drev Spot med hende som sædvanlig og skjændte, fordi hun havde givet to Skilling ud til Unytte; thi Fadet var, hvad Nyttens angik, ikke et Haar bedre end et af de andre. Da brast hun i Graad; men han blev ved at drille og at skjænde. Hun foer dog ikke op eller trampede og støiede som ellers, men stod stille og græd saa inderligt, som han endnu ikke havde seet. Denne hendes nye Udfærd tirrede ham saaledes, at han greb det smukke Lerkæbe og slog det i Gulvet for hendes Fødder; hun sankede Skaarerne op og fastede ham dem i Ansigtet, saa det blødte. Derpaa fik hun Brngl, og — det blev ikke sidste Gang.

Stakkels Kvinde! Hun havde den Dag en anden langt større Glæde, hun gjerne vilde have delt med sin Mand: Hun følte sig Modet. Men vilde han ogsaa

haane og spotte hende for denne Næghed — og hun var nu næsten vis paa, at han vilde det — saa syntes hun, hun kunde myrde ham. Hun taug derfor med sin Meddelelse, indtil den ikke længer kunde dølges.

End Forligelse blev ved at høre til Dagens Orden i Huset, og Slagsmaal vare ikke sjeldne. Gunver var, da hun var helt udvoget, en usædvanlig kraftfuld Kvinde; han var derimod en temmelig skrøbelig Mand. Kun naar hans Moder tog en Haand i med, kunde han banke Gunver; men man fortalte, at hun siden ved Leilighed ikke undlod at tildele Mand og Svigermoder en Tugtelse hver for sig. Det paaastodes ogsaa, at hun nu lagde mindre Vaand paa sin Gjenstridighed, og Hefstighed, og Livet blev følgerlig tilsidst saa surt for Morten, at han lod Hjemmearbeidet ligge og for det Meste gif paa Dagløn hos Fremmede.

Han ansaaes ellers for en taalelig brav Mand; thi han var flittig og sparsom. Særdeles føielig var han mod Fremmede, især naar de stode over ham. At han var ganske anderledes mod de Svage og Ringe, det kunde saadanne Folk som Hyrbedrengene og Røgterne i de Gaarde, hvor han arbejdede, bevidne; men paa slige Bidnesbyrd lagde man ingen Vægt. At Gunver var heftig og stridig vidste derimod Alle, og vidste de det ikke, vilde baade Manden og Svigermoderen med Glæde fortælle dem det; thi det var saa lidt gaaet op for dem, at Manden og Hustruen have Værelse tilfælles, at de fortalte om Gunvers Udbyder og Daarskaber, til hvem det skulde være. Var der saa en tjenstagtig Mand, som meddelte hende, at en af dem havde bagtalt hende, saa kunde Fornærmeren godt faae Præng for det ved Leilighed.

Der var dem, som søgte at mægle Forlig i den ulykkelige Husstand; men det hjalp ikke, hvorimod Samlivet stadig forværredes. Nu begyndte man at raade til Skilsmisse; thi de Fleste syntes, det var skjændigt, om Morten og hans Moder rent skulde ødelægges af en bjæleblændt Kvinde. Synden og Skammen ved en Ægteskabsffilsmisse forekom dem at maatte tabe sin Betydning ligeoverfor dette elendige Samliv, paa hvilken man hverken kunde see Bedring eller Ende. Parterne syntes hver for sig det Samme; men saa gjaldt det om, hvem der skulde have Børnene. Dem vilde selvfølgelig Morten have, da han jo vidste med sig selv, at han var baade den Klogeste og den Skikkeligste; men ved at høre dette blev Gunver som en Hunbjørn, fra hvem man vil tage dens Unger. Hun vilde beholde Børnene, ellers vilde hun ikke indvillige i Skilsmisssen, men ovenikjøbet gjøre sin Mand Helvede saa hedt som muligt. Derved blev Manden lidt betænkelig; det kan gjerne være, det var for Børnenes Skyld, men det kan ogsaa godt være, at den Omstændighed, at Hus og Hedelod nødvendig maatte tilfalde den, der fik Børnene, var en Smule medvirkende. Gunver sagde rigtignok, at hun med sine Smaa var villig til at gaae tiggesfærdig fra Hus og Hjem; men det kunde jo ikke ordnes paa den Viis, og derfor varede det længe, inden man fandt paa Raad.

Tilfidsst opdagede dog Mortens Moder et Middel, og det blev iværksat. Hus og Hedelod blev ansat til en Pengeværdi, som deltes i 3 Dele. Konen skulde beholde Eiendommen; men hun skulde være ansvarlig for Børnenes Arv. Mandens Part kunde fordres udbetalt, naar han vilde; kun over den tredie Del, som tilhørte

hende, maatte hun selv raade. For Børnenes Skyld satte man en meget skarp Mand til som Formynder at have Tilsyn med hendes Foretagender. Mod denne Ordning var der forøvrig kun det at indvende, at Manden ikke blev pligtig til at yde noget Bidrag til sine tre Børns Opdragelse; dog det forsvarede han for sig selv og Andre dermed, at han mente — og der var Flere, som mente det Samme — at Gunver nok snart vilde faae sat overstyr Alt, hvad hun var raadig over. Hun vilde da ikke kunde ernære Børnene, og saa vilde han modtage dem og sørge for deres Opdragelse. Det var altsaa slet ikke af Velvillie mod hende, han for det Første lod sin Del af Boet blive staaende paa Rente hos hende; men han mente, at han meget snart vilde kunne drage tilbage til Hus og Børn, medens hun maatte drage ene og tomhændet derfra. Denne Udsigt var ingen Hemmelighed, og hun kjendte godt hans Forhaabninger. Det gjaldt nu, om hun kunde gjøre dem til Intet.

Hun var dengang tre og tyve Aar, og uagtet sin „Galskab“ en smuk Kone. Der ymteades om, at naar de tre Prøveaar vare omme, kunde hun endnu faae sin fordums Kjæreste. Han lod til at tænke det Samme og forsøgte en Tilnærmelse; men hun gav ham kort Bessked i Genhold til Math. 5, 32. Med sin Mand vilde og kunde hun ganske vist ikke føre et kristeligt Liv, sagde hun, men derfor vilde hun dog ingenlunde lægge Synd til Synd ved at leve med en Anden. Hun vilde hængslide sine Dage i Ensomhed.

Saa tog hun fat paa det, som Folk kaldte det Umulige: paa at ernære sig selv og sine Børn paa den udrykede Hædelod. Ved Hjælp af et Stykke Kjær-

moſe ſamt nogle Agre, der tidligere var ørket, holdtes der 10 Røer. Dem ſpændte hun i Aag, pløiede jelo og gav ſig ſaaledes til at opdyrke Jordlobben. Mens Røerne hvilede, tog hun fat paa Spaden, grøftede, ſkar Aſtetørø eller bearbejdede videre de pløiede Jurer. Hun havde Karleſtyrke og øvede ſig i Karlearbejde, hvorved hun fik et underlig mandigt Ydre, ſaa at hun Klæde- dragten (der dog ſommetider var mandlig nok) fortraadte hende ſom Kvinde. Overhovedet tog hun ſaare lidet Hensyn til ſit Ydre eller, ſom det ſyntes, til Folks Omdømme.

Kvindeliigheden i hende var dog ikke udſlutt. I ſin Egteſtand var hun blevet ſlet behandlet og var blevet en ſlet Huſtru. Endnu var hun Moder, og hun var det helt og holdent. For og i ſine tre ſmaa Sønner vilde hun leve. Hvad der herved laae hende meſt paa Hjerte var jo ſagtens Frygten for, at Børnene ſkulde blive tagne fra hende, og hun ſelv blive jaget bort med Haan og Spot; men med denne Tanke forenede ſig hendes oprigtige Onſke om at opdrage dem til gode og nyttige Menneſter, bedre og lykkeligere end Fader og Moder. Hvad de maatte have arvet af Faderens ſelv- fløge Drillelyſt og af hendes eget ſtridige, haarde Sind, det ſkulde uddrives ved Tugt og Herrens Formaning. Saaledes var hendes Formaal, for hvilket hun uafslæ- lig kæmpede i Bøn og Arbejde; hun ſaae godt, at Maalet var ſtort og en Kvinde værdigt, og at hun der- for i ſin Stræben henimod det nok turde holde Hovedet opreift under Nød og Møie og Miſſkjendſe. Stundom forekom det hende dog altfor ſtort, ſaa hun næſten maatte miſtviivle om at kunne naae det. Var hun ved ſit Arbejde i ſlige mørke Timer, ſaa vedblev hun med

det og førte Rampen frem i mørk Trods; men overfaldt Mismodet hende i den stille, ensomme Nat, kunde det i den Grad overvælde hende, at hun brast ud i frampagtig Graad, saa de smaa Unger vaagnede i Forsærdelse og kunde ikke vide, hvad det var for en Smerte, der sønderrev deres Moders Sjæl. Hun tog sig da sammen med Magt for at berolige Børnene og blev derved selv mere rolig, men mangen Gang kun til de atter vare slumrede ind.

Imidlertid, ikke i enhver Stund var hendes Sind saa mørkt. Undertiden laae Fremtiden for hende i et straalende Lysskær, og det profetiske Moderblik, som, af! saa ofte spaaer feil, viste hende de buttede og pjalte Smaagutter, som kraftige, velartede Svende, der lykkelige og kjærlige færbedes om deres Moder. I saadanne Timer lovede hun sig selv, at hun vilde holde ud til det Sidste, og hun holdt Løftet, saa godt hun formaaede. Hun tabte sjelden sine smaa af Syne et Dieblit. I øsende Regn og brændende Solheide tumlede de sig om hende, naar hun gik ved sit Arbeide. Daarlige vare de klædte, thi hun var fattig. Solbrændte, lidt klobse og kvabsede saa de ud; men funde og muntre vare de. Saa snart de kunde, maatte de gjøre Gavn i Mark og Hus; men derhos blev de holdt flittig i Skole, og ogsaa paa anden Maade sørge de hun efter Gode for deres Oplærelse. Skolen maatte ikke forsummes; thi skete dette, kunde det afgive Paastud til at tage Børnene fra hende; men i hendes dybe Fattigdom var det umuligt daglig at udstyre dem ordenlig med Mad. I sidste Henseende gik det da, som det kunde; dog saa skulde der passes paa, at Ingen lærte Udstyrelsen at kjende, da det ellers kunde paastaaes, at Børnene lede

Sult. Det blev dog ikke aldeles ubefjendt, at i Fristimen, naar de andre Børn fremtogte deres velforsnede Madkurve, søgte Gunvers Sønner hen i den mest smudsige og skjulte Krog i Skolens Nærhed og stode der og gnavede deres tørre Brød i sig i størst mulige Hemmelighed. Men faldt der et Ord derom fra de andre Børn, som kunde have opdaget det, saa vare Drengene strax tilrebe med Forsvar og Undskyldning; thi deres Moder og det fattige, mangen Gang uordenlige Hjem var det Kjæreste og Deiligste, de vidste i Verden.

Under den uafbrudte Flid og den vidtgaaende Tarvelighed fremmedes Velværet, og Fremtiden fikkes mer og mer. Morten havde omsider taget sig en Tjeneste, efterat han forgæves havde ventet paa den Dag, da hans Kone havde sat Alt overstyr og ikke længer kunde ernære Børnene. Nu gjorde han et sidste Forsøg henimod sit Formaal, idet han krævede de Penge, han skulde have hos hende, og hvoraaf hun hidtil punktlig havde sendt ham Renten. I Adskilligt var dog maaskee hans Tankegang forandret, og paa anden Haand lod han hende vide, at han just ikke trængte til Pengene, og vilde hun give ham et godt Ord, kunde de endnu blive staaende. Et saadant Ord vilde hun ikke give; men Pengene fik han; thi nu havde hun udvidet Bedriften saaledes, at hun foruden tre Køer holdt en lille Hest til Arbeidet. Det var hende derfor ikke vanskeligt at optage et lille Laan, saameget mere, som Folk begyndte at nære en særegen Agtelse for denne Kvinde, der ikke syntes at bryde sig om deres Agtelse, men som passede sig selv og sine Børn, og som i det værste Veir, naar raske Folk søgte Ly, dog ufortrøden vedblev med sit Ar-

beide, saa man til enhver Tid, naar der var Noget at gjøre i Marken, kunde see hende færdes der med den veltjendte forslidte Karlehue paa Hovedet og iført en mange Gange lappet og overfjet Mandskofte af Lærred.

En Dag — det var et Halvaarstid efter, at hun havde udbetalt Morten Pengene — havde hun kastet Kofte og Hue og var klædt som en hyggelig Kvinde. Den lille brune Hest var spændt for en simpel, nymalet Vogn. Hun satte sig paa Vognen og tog Bidst og Tømme; den ældste Søn, Anders, satte sig hos hende, og saa gik det til Kirken. Anders skulde konfirmeres den Dag. Han stod øverst paa Kirkegulvet, og Præsten omtalte hans Flid og sædelige Væsen og var saa hjærlig imod ham, at Gunvers Moderhjerter svulmede af Glæde og Tak til Gud; men da Præsten dernæst omtalte hans faderløse Stilling og de Farer, der kunde ligge for en Ungling i denne, saa kom hun til at kaste et Blik over til Mandfolkstolene. Der stod hendes Mand. Ogsaa hans Dine dvælede paa Sønnen, ogsaa han syntes bevæget. Da blev hun afvejlende rød og bleg, og hun dukkede sig ned i Kirkestolen, saa hendes Ansigt ikke kunde sees.

Da den hellige Handling var sluttet, og Folkene kom ud af Kirken, sagde hun til Anders: „Der staaer din Fader! Gaa hen og giv ham Haanden!“ Drengen adlød, og Morten syntes at være glad derved. Da gik hun selv hen til sin Mand, ønskede ham „til Lykke og Velsignelse“ og kaldte ham derpaa affides.

„Skulde vi ikke være Venner?“ spurgte hun ham.

Han saae spørgende paa hende.

„Jeg mener ikke,“ forklarede hun, „at vi atter skulde begynde at leve sammen; thi vi passe ikke for

hinanden; men at vi kunde være Venner, hvor vi tilfældig mødtes, og saa forøvrig tænke paa hinanden uden Brede."

"Ja, det kunde vi jo godt."

"Naar vore Sønner vore til, kunde Du jo lidt være dem til Tjeneste med Raad og Daad i Et og Andet," hentastede hun.

"Vi kunne jo see til! Naar de trænge til Hjælp af mig, kan Du jo bede mig om det."

Der gik en sur Mine over hendes Ansigt; men hun betvang sig og fortsatte: "Der er endnu en Ting, jeg har tænkt paa: idag otte Dage gaaer vor Søn og jeg til Herrens Bord. Vil Du saa ikke ogsaa komme? — Det vilde desuden, synes mig, være godt, om vi ogsaa i Fremtiden kunde komme der samtidig, saa at vi, naar vi gik hen at modtage Syndsforlabelse af vor Herre, kunde med det Samme modtage gjensidig Forvisning om, at vi hjertelig tilgave hinanden vore Feil og Forsyndelser."

"Jeg skal tænke paa det," sagde han.

Saa stilles de; men han stod længe og saae efter hende. Han forstod ikke endnu eller vilde ikke forstaae denne Kvinde, der saa langt overgik ham i Djærvhed og Høisind, og hvem han i hendes Ungdom forgjæves havde søgt at trælbinde og omskabe efter sit eget Tyske.

Men hun forstod ham, forstod, at naar hun ikke vilde neblade sig til at „bede“ ham, saa var hendes Bestræbelse for at skaffe sine Sønner endog kun Skinnet af faderlig Veiledning forgjæves. Morten kom ikke til Alters Søndagen efter, ligesom han ogsaa fremtidig søgte at undgaae at mødes med hende. Levede der alt-

saa i hende en Trang til at faae et synligt Tegn paa, at han havde tilgivet hende det i deres Forhold, som hidrørte fra hendes Vanart, saa maatte denne Trang blive utilfredsstillet, og hun fik at finde sig deri som hidtil.

Gunvers Driftighed vedvarede, og i sin ældste Søn som ogsaa i de to Andre fik hun en dygtig Medhjælp. Anders var findig og paalidelig, Mads, den næstældste var driftig, fløgtig og bjærv. Han syntes hende at være en ny Udgave af hendes egen Natur, og derfor elskede hun ham maaskee mest, men holdt ham ogsaa skarpest i Tømme. Den yngste Søn, som hed Frederik, var igjen mindre fremtrædende, og hans Natur var som en Mellemting mellem Brodrenes. Alle tre vare de dygtige, rettsindige og oplyste Svende, saa Gunvers Fremsyn i den Henseende havde ikke været falst. En eller To af dem tog sig stundom en Høsttjeneste; men ellers arbejdede de ufortrøden med hverandre paa at gjøre den nu helt opdyrkede Eiendom mere frugtbringende. Tilfids holdtes der to gode Feste og otte Køer. Brødrene anlagde et Teglværk, af hvis Indtægt Hver af dem fik en Del, som han opbevarede for sin egen Fremtid. En anden Del anvendtes til det fælles Bedste, og snart stod der en smuk, grundmuret lille Gaard istedetfor det fattige Hus, hvor de vare opdragne under en forskudt Kvindes usigelige Møie. De holdt sig meget hjemme, dels fordi deres Barndom, da de vare de fattigste blandt fattige Børn, havde vænnet dem til at være sig selv nok, dels ogsaa fordi deres Moder holdt af det saaledes. At føre et hyggeligt Hus havde hun aldrig lært; thi da hun blev gift, var hun jo endnu et Barn, og med Husvæsenet fik hun, som før sagt, Intet at gjøre, saalænge

Morten og hans Moder levede hos hende. Siden havde hun været saa overlæsset med Arbeide, at hun maatte nøies med at holde sit Husvæsen frit for lige frem stor Urenlighed. Pyntelig Orden havde hun ikke Tid at tænke paa eller Evne til at fremkalde, og siden, da Vilkaarene bleve bedre, savnede hun det rette Greb dertil, maaskee ogsaa Sandsen derfor. Hun havde dog selv Die for sin Mangel i den Henseende, og derfor holdt hun ikke af, at der kom Besøg, yndede heller ikke, at Sonnerne kom ret meget ud — muligvis nærmede hun en skinsyg Frygt for, at de skulde komme til at synes bedre om det andetsteds end hjemme hos hende.

Ved Teglværket kunde de tre Karle have Arbeide nok i den Tid, der ikke gik med til Jordens omhyggelige Dyrfning; men der var i en saa lille Gaard ikke nok af hvad man kalder Fritidsbestjæftigelser. Saa toge de sig Andet for. For deres Fornøielse plantede de en lille Skov af Graner paa de tre Sider af Gaarden og indhegnede og inddelte Marken med levende Hegn. Baade for Fornøielsens og Fordelens Skyld indrettede de sig en lille Humlehave og skaffede sig fra Tid til anden et betydeligt Antal Bistader. Engang anskaffede de sig en prægtig spansk Væder med vældige, snegle-snoede Horn, og den var i lang Tid deres Kjæledægge, uden at det dog vides, om de egenlig regnede paa nogen Fordel af Dyret, og om Regningen i saa Fald slog til. Men de holdt af at have Noget, som Andre i Eggen ikke havde Mage til. Kom der saa Fremmede, havde de saa Meget at vise frem, at Bedkommende ikke saae efter eller ikke tænkte paa, om han inde i Huset havde faaet Noget at see, der ikke var saa hyggeligt, som det kunde være. Det kan dog ikke siges med Sikkerhed, om

cødrene havde denne Sidetanke; men de morede sig v med at anskaffe Sligt, og om de ogsaa enkelte unge gjorde en Udgift, der ikke bragte stor ligefremstte, saa var det dog et Forsøg, de nok kunde tillade; thi Indtægterne af Jorden, Teglværket og Bierne re betydelige, og Sparssommeligheden i det Daglige r meget stor.

En Vinter rev Anders sig dog noget løs fra xdvaneerne. Han var ofte ude om Aftenen og kom silbig hjem. En Aften sad Gunver oppe og ventede ia ham, og da han saae, der var Lys, gif han ind hende istedetfor som ellers at liste sig stille iseng. „Hvor har Du været?“ spurgte hun.

„I Møllen,“ lød det noget forknyttte Svar.

„Der kommer Du ofte i den senere Tid. Er det laren, Du gaaer efter?“

„Ja.“

„Er Maren en god Pige?“

„Ala! — Hun er ogsaa en kjon Pige.“

„Det spurgte jeg ikke om, for det kommer ikke mig b. Jeg spurgte, om hun er god. Dog, det forstaaer u Dig vel ikke paa.“

„Jo, Moder! Jeg er vis paa, at hun er inder- i god.“

„Godt, min Dreng! Er Du vis paa det, og Du r hende kjær, saa tag hende til Rone; men ellers skal u lade være at stjæle Dig til hende som en Tyv om atten.“

„Moder! Ja, jeg har hende kjær som mit eget v; men jeg turde ikke være det bekjendt, for I har sagt, jeg skulde have Gaarden her, og Maren er kun fattig Tjenestepige.“

„Nu, hvad saa? Vil Du saa ikke have hende?“

„Jo, hende og ingen Anden vil jeg have; men jeg har været saa rent forstyrret over det. Jeg var bange, I skulde blive vred, og jeg har ikke vidst, hvad jeg turde haabe eller vente.“

„Den Snaf er der ingen Forstand i. Gaarden har jeg lovet Dig, fordi Du har været mig længst til Hjælp. En Kone maa Du selv skaffe Dig. Er hun fattig, er det din Sag, og ikke min. I saaer at arbejde, saaledes har jeg maattet.“

„O Moder, hvor I gjør mig glad!“

„Gjør jeg det? Gud lade Glæden vedvare! — Godnat, mit Barn, nu gaaer jeg iseng.“

Anders søgte ogsaa sit Leie, men kunde ikke sove for Glæde. Han kaldte paa Mads og fortalte ham det Hele. Brødrene vare enige om, at det igunden var deres Moder meget imod, at han ikke gjorde et anseeligere Giftermaal, men at hun havde overvundet sit stærke Sind, for ikke at hindre sin Søns Lykke, og for at Freden i Huset ikke skulde blive forstyrret.

Anders fik altsaa Gaarden, idet Moder og Sønner skiftede med hverandre. Selvfølgelig skulde hun have et sammeligt Udkomme, og de to yngre Brødre en Pengefum. Frederik drog nu ud at tjene; men Mads forpagtede Teglværket derhjemme. Han var den driftigste af Brødrene og den af dem, der i alle Maader var rigeligt udstyret af Naturen. Han var derhos lidt finere paa det end almindeligt, og han lagde an paa at være hvad man kalder en dannet Mand. Som Teglbærnder udvidede han Driften betydeligt og holdt mange Arbeidsfolk. Han var den Første i Eggen, som brændte Tagsten, Argybbesten og Brøndsten. Han op-

findt endog en Slags Sten til Undergrundsrender, som imidlertid vare ufuldkomnere end de senere opfundne Teglrør, hvorfor Opfindelsen nu er uden Betydning. Altid leverede han fortrinlige Varer, havde god Affætning og tjente mange Penge. Disse satte han i Sparekassen, for at de skulde yngle. Der var Folk, som ved at see hans utrættelige Virksomhed og hans omhyggelige Omgang med Penge, sagde, at han var „gjerrig;“ dog det brød han sig ikke om, men tilstod ligefrem, at hvis det skulde kaldes Gjerrighed i sine unge Aar at tænke paa Fremtiden og at spare sammen til den, saa var han gjerrig og skammede sig ikke ved at ansees for at være det.

Mads Gunver — alle Brødre fit i daglig Tale Moderens Navn som Kjendenaavn — Mads Gunver tænkte paa Fremtiden i mere end een Retning. Hans Broder havde giftet sig med Møllerens Tjenestepige — den Mølle laae nemlig paa Brødrenes Kirkevei — men Mads hævdede sine Dine betydeligt høiere, — til Møllerens Datter. Hr. Brun i Ravnholt Mølle var en velhavende, om end ikke rig Mand; hans Datter Lovise var en lille buttet Unge med et leende Ansigt og et Par store skjælmste Dine. I Aarenes Løb vogede hun sig rask og smuk og smækker, saa Mads Gunver havde Nød med at holde sine Dine fra hende, hvor de mødtes. Da hun blev stor, kaldtes hun Jomfru Brun; men hun var opdraget omtrent paa Bondenviis; thi i Sognet vare hendes Forældre noget nær de eneste Folk udenfor Bondestanden, og de hævdede sig ikke synderligt over den. Mads sagde vel nok til sig selv, at det var uklogt af ham, Sønnen af det ringeagtede Hus, at fæste sig Sind til den ansete Mands vakre Datter; men

Lovise var endnu et Barn, altsaa havde han Tiden for sig, og han vilde ialfald prøve, hvad en fast Villie kunde udrette. Det smukke Barn tænkte han paa ved sin Flid, sin Sparksomhed og sin Stræben efter at tilegne sig et pynteligt Væsen. Der medgif henimod en halv Snes Aar; men imidlertid havde han Lykken med sig, og derved blev han selv dristigere. Lovise havde faaet en Anelse om, at Sognets smukkeste og dygtigste Karl tilbød hende i sit Hjerte, og hun var ikke vis paa, at hun vilde vrides særdeles meget, om han tilbød hende aabenlyst. Hendes Forældre havde et Ans om, at han gjerne gjorde sin Bei troget for at faae et Glimt at see af Lovise, og at hun var usædvanlig urolig og glad bevæget, naar hun vidste, han var i Nærheden, — og de havde flet Intet imod, at det forholdt sig saaledes. Gunver havde hørt Tale om det og var overmaade glad derover. Men imellem selve Parret var der ikke skiftet et Ord til gjensidig Forstaaelse.

Saa en Aar spurgtes det, at Mads havde kjøbt Eiendom, nemlig en stor, god, men meget forfalden og forsømt Gaard i Nabosognet. Han tog kraftig fat paa Eiendommens Forbedring, lod paabegynde Opførelsen af et nyt Stuehus og drev Jorderne med en anderledes Kraft end tilvant var. Teglværket vedblev han for det Første at drive alligevel, og da hans Bei mellem dette og Gaarden faldt igjennem Møllen, kom han tidt derind. Som oftest havde han et lille Grinde; men det fremskimtede af og til, at han havde et større og vigtigere Grinde i Baghaanden. Det maa indrømmes, at Møllerfolkene ikke undløde at give ham Zeilighed til at forrette dette Grinde; men dog blev det uforrettet, saa Hr. Brun begyndte at rynke Panden og at spørge sig

o, hvad Karlen bildte sig ind. Hans Hensigt var nemlig tydelig, og han var ellers godt staaren for ingebaandet; skulde han saa ikke have Mod til at bære det, som øiensynlig laae ham paa Hjerte?

En Dag kom han til at følges med Lovise og hendes Brødre, der gik hjem fra Kirken. Da de naaede Søllerøns Fjorder, siger han: „Jeg vilde nok om og om Deres Faders Naps. Gaaer De ikke med, Jomfru.“

„Jo, vi ville gaae med Allesammen,“ siger en af drengene.

„Nei, det er ikke værd,“ svarer Mads, „at saa længe gaae og træde Græsjet ned om igjennem Dalen. Det er nok, hvis Jomfruen vil følge med og vise mig veien.“

Drengene gik da hjem med den Bested uden at tænke paa, at Mads vist ret godt kjendte Veien, og at ifald deres Søster neppe var en saa kyndig Vejviser som en af dem.

Omme i Dalen siger han til hende: „Har De ret tale om min nye Gaard, Jomfru Brun?“

„Ja, jeg har hørt min Fader sige, at det er en eiendom, der kan blive til Noget under en dygtig Landts Hænder.“

„Naja! men en Mand kan ikke passe Alting; der maa ogsaa være en Kone i et Hus. Mener De, der er nogen, der vil have mig.“

„Jeg tænker det nok. Det skulde da være sært, om der ikke var En, som var saa dum at tage tilfakke.“

„Men De kjender ikke mine Betingelser.“

„Det gjør jeg rigtignok ikke. Maaſkee De vil føde Deres Kone med bart Vand og fyltet Spergel, ligesom hans Hølt føder sine Grise.“

„Nei; men min Betingelse er alvorlig nok endda. Jeg har, som De veed, en gammel Moder. Ja, hun er ikke saa meget gammel, men hun har lidt Meget, og det kjenDES paa hende. Hun er simpel og gammeldags. Alverden har dadlet hende; men imod sine Børn har hun været en udmærket god Moder. Nu er det min Bestemmelse, at den af hendes Sønner, der faaer det bedste og smukkeste Hjem — og det agter jeg rigtignok at skaffe mig — han skal dele det med hende. Der skal hun have den bedste Plads, og der skal hun, hvor simpel og ringe hun end er, være hædret fremfor Alle. See, det er ikke sagt, at en pæn Kone — og en pæn Kone vil jeg have, hvis jeg skal have nogen — vil finde sig i det, og derfor veed jeg ikke — —“

Det Blik, hvormed han saae paa hende, forvirrede og henrykkede hende, han aabnede sine Arme, og hun laae i hans Favn. — Siden gif de lige op til Veien uden at bryde sig om at see Rapsen. Underveis sagde han til hende: „Det er nu saa meget godt, kjære Louise; men jeg er endnu bange for at dine Forældre ikke ville synes om, at min Moder skal boe hos os.“

„Det troer jeg ikke, Du behøver at frygte for“, svarede hun. „De ville vist med dobbelt Tillid betroe mig til Dig, naar de vide, hvordan Du er findet mod din Moder.“

Da Gunver fik at vide, at han var forlovet med Louise, blev hun overmaade glad og ønskede ham hjertelig til Lykke. Da hun hørte hans Hensigt med hende selv, sagde hun: „Nei Tak, min Dreng! det skal der ikke blive Noget af.“

„Men hvorfor det? Jeg havde dog altid troet, at J helst vilde boe hos mig.“

„Det vil jeg ogsaa, men ikke paa den Maade. Jeg vil nu ikke tale om, hvordan Moder og Søn i Forening kunne pine en ung Kone, thi jeg tænker ikke, at enten Du eller jeg vilde være med til det, skjøndt jeg mangen Gang kan være urimelig nok. Men jeg vil ikke være et vanhælbende Skrammel i din fine Kones smukke Stuer. Hun kan gjerne nu synes godt nok om det og dog siden ønske mig afveien; men selv om hun altid var hjærligsinnet mod mig, vilde jeg dog mistroe hende. Vilde hun pynte lidt paa mig, som jeg nok kunde trænge til, vilde jeg bilde mig ind, at den stolte Møllerdatter skammede sig ved den simple Svigermoder, og jeg vilde da blive bitter i Sindet, hvor godt hun end mente det. Saaledes kunde det være med mange Ting. — Nei, skal jeg boe hos Dig, maa det være paa en anden Maade.“

„Paa hvilken Maade mener J da?“

„Saa skulde Du bygge mig et Hus i al Simpelt-
hed et Stykke fra din Gaard. Mit Udkomme har jeg; men jeg vilde nok have en Haveplads, som jeg kunde tumle med min Spade; jeg vilde ogsaa gjerne have Noget at regjere over, om det og kun var en Hønseskof. Saa kunde Du lade mig see tilgode, naar jeg trængte til det, og jeg kunde besøge Eder, naar der ingen Fremmede var, og glæde mig over, hvor nydeligt min smukke Svigerdatter kunde gjøre det for sin Mand, og hun behøvede ikke at skamme sig ved mig, og jeg behøvede ikke at troe, hun gjorde det. — Du kan stole paa, det er bedst saaledes; men enten det saa er bedst eller værst, saa kan Du stole paa, at jeg ikke tager til Dig paa andre Vilkaar.“

Han vidste nok, hun lod sig ikke røkke i sine Be-

flutninger, og saa sagde han da, at han vilde bygge Huset og overlade hende baade en Haveplet og Græsning til en Gjed og et Par Faar. Da traf hun frem af sin Seng et gammelt Strømpeflaas med nogle Sparepenge. Dem paanødte hun ham, saa aftalte de Huset's Indretning samt endnu en Ting, der for det Første skulde være en Hemmelighed.

Mads og Lovise bleve gifte og toge Bopæl i det smukke nye Stuehus; men et Par Vokselskud fra Gaarden var der bygget et Huus, hvori Gunver flyttede ind. Dette Hus var indrettet til to paa ens Vis udstyrede Boliger, der ikke engang havde Indgang tilfælles, og som vare helt igjennem adskilte ved en Mur. Den gamle Kone kunde selvfølgelig kun benytte den ene Leilighed. Hvad den anden skulde bruges til, derover anstillede forskjellige Gjetninger, som dog alle vare feilagtige.

Morten Ravnholt havde, siden han forlob sin Kone, tjent snart et Sted, snart et andet. Den flittige, ordnelige Mand tjente i Førstningen som Forkarl, men var da altid ilde lidt af sine Undergivne; dette i Forbindelse med den Omstændighed, at hans Kræfter tidlig toge af, gjorde, at han maatte nøies med en mindre anseelig Stilling. Tilfidsst blev han Færøgter paa en større Gaard, og her blev han syg, saa han ikke kunde forblive i Tjenesten. I den første Tid havde han sammensparet sig nogle Stillinger; dog disse tilligemed den Sum, hans fraskilte Kone havde maattet betale ham, havde han ublaant til en Handelsmand mod høie Renter. Men Handelsmanden gjorde Opbud, saa baade Kapital og Renter tabtes. Siden den Tid havde han igjen opsparet en Smule; det var imidlertid ubetydeligt og

vilde ikke vare længe, naar han laa syg og ligefrem skulde tære paa Pungen. Der var da ingen anden Udsigt end Fattigvæsenet.

Det var just ved den Tid, Gunvers Hus med Dobbelkleiligheden blev færdig, og nu kom Mads en Dag kjørende og bød sin Fader hjem med sig at blive der. Er man syg og sengeliggende, trænger man til Pleie, og han tog glad mod Tilbudet. Saa kjørte de, og Mads førte ham ind i den tomme Leilighed, hvor der var fornødent Bohave, og hvor Alt var indrettet, saa han strax maatte føle sig hjemme. Sønnen førte nu hen at spænde Hestene fra; men en Tjenestepige var tilstede og spurgte den Gamle, om der var Noget, han ønskede. Nei, han ønskede kun at være alene en Timestid, og saa gif Pigen med den Bested.

Men der var paa Stebet en Person, der ikke tog imod Befaling af Noget, og det var Gunver. Hun kom og bød Morten Goddag og Velkommen i hans nye Hjem.

„Gunver! Gunver!“ sagde han, idet han tog hendes fremrakte Haand. „Idag santer Du gloende Kul paa mit Hoved!“

„Jh, hvad er det for en Snak!“

„Det er Sandhed,“ paastod han. „Jeg var ond imod Dig fra Først af, og da vi saa skiltes ad, lod jeg Dig kun beholde Børnene i den Tanke, at det snart vilde rive ud for Dig, saa Du skulde lade mig faae dem eller idetmindste tigge mig om Hjælp. Derfor rakte jeg Dig aldrig en Skjærv til deres Opdragelse, skjønt jeg godt kunde gjort det. Da det viste sig, at Du ikke behøvede min Hjælp, ærgrede jeg mig derover, og skjøndt det var mine egne Børn, fandt jeg en Slags

Glæde i den Tanke, at Opdragelsen nok skulde blive daarlig. I det Sted opdrog Du dem til dygtige og hæderlige Mænd, og idag, da jeg just laae og beregnede, hvorlænge det kunde vare, inden jeg blev fastet ind i Fattighuset, da kommer den mest ansete af mine Sønner og henter mig til dette Hjem, hvor han lover mig Pleie og Udfomme alle mine Dage. — Det er dit Værk, Gunver! Han har lovet Dig det; men selv om ikke saa var, saa havde det ikke været noget Under, om Du havde opdraget Drengene saaledes, at de ikke havde brudt sig om den Fader, der aldrig har gjort dem noget Godt.“

„Snak! Jeg har opdraget Drengene, som jeg forstod, og vor Herre har gjort Resten. Lad os takke ham for al hans Naade! — Engang var jeg maaskee bedre, end Du troede; men nu er jeg igjen ikke saa rar, som Du bilder Dig ind. Da Huset skulde bygges til mig, kom vi til at tale om Dig og din Fremtid, og Mads spurgte, om jeg ikke troede, Du og jeg kunde flytte sammen og være hinanden til Hjælp og Trøst paa vore gamle Dage. Jeg sagde, at det kunde skee, naar Hver havde sin Veilighed, og saa indrettede han det saadan. Det kan jo godt være, jeg heller vilde boet i Huset alene; men at Mads ogsaa indrettede det for Dig, kunde jeg jo ikke forbyde.“

„Men jeg kjenner det Hele,“ paaftod Morten. „Jeg veed, at Du havde sammensparet en Pengesum, som intet Menneſte vidste af, og at disse Penge vare bestemte til at hjælpe mig med, om jeg engang blev nødlidende. Først da Du hørte, at vor Søn vilde tage sig af mig, gav Du ham Pengene til Hjælp paa det

Vilkaar, at han skulde tilfikkre mig mit Ophold, saalænge jeg levede."

"Jeg kan gjøre med mine Penge, hvad jeg vil; men Mads har slet ikke Lov til at sladdre om saadanne Ting, og jeg har opdraget ham daarligere, end jeg troede, siden han ikke kan vide det af sig selv. — Men lad os tale om andre Ting! Er Du meget syg? — Du maa see at blive rask igjen; thi Du skal jo have Halvdelen af Haven, og den maa Du selv dyrke! Jeg vil ikke grave den for Dig, og heller ikke vil jeg have, den skal ligge som en Udyrk, naar min ved Siden af er veldyrket." Saaledes blev hun nu ved at snakke en Stund for at faae Andet bragt frem; imidlertid kom Sønnen, og nu gik hun bort.

Morten vedblev at være kraftesløs i de ikke faae Aar, han endnu levede; men i sin Kone havde han en mere omhyggelig Engevogeterke, end han nogenfinde havde ventet at faae. Taalmodig var hun rigtignok ikke, og mangen Gang kunde et heftigt Ord bruse ud af hende; men i Virkeligheden ydede hun ham saa om og stadig Pleie, som om han havde været hendes Ungdoms Elskede og en trofast Levsager alle Dage.

Hun overlevede ham længe. Imidlertid vedbleve hendes Sønner at gaae frem i Agtelse og tillige i Velstand. Frederik var ogsaa bleven bosat i Nærheden; men Mads var i alle Maader den Fremmeligste. Sin Gaard fik han sat i Stik, saa den i Aal og Bygning var som en lille Herregaard. Hans Aalsbrug hørte til Egnens bedste; et Teglværk, som han anlagde paa sin Eiendom, drev han med Kraft. I Oplysning og Rundskaber kom han ualmindelig vidt, og det var derhos et Held, at han sad i saa gode Aar, at hans personlige

Slid ikke var nødvendigt paa Marken; thi det af hans Tid, der ikke udkrævedes til Tilsyn o. s. v., lagdes der Beslag paa i andre Retninger. Som virksomt Medlem af Amdtsraadet, af Sogneforstanderskabet og ved mange forskellige Leiligheder kom hans oplyste, praktiske Forstand og hæderlige Tænkemaade Egnen til stor Nytte. Hans Hus var et Sted, hvor Høie og Lave holdt meget af at komme, og Lovise forstod, hvad desværre blandt Bønderkoner er sjældnere, end det var ønskeligt, at føre et gjæstfrit og pynteligt Hus, uden at der gik for Meget med. Heller ikke gik Mads saavidt i sin Opadstræben, at han ringeagtede sin egen Stand. Han søgte at hæve sig i Høide med de ypperste Bønder i Kundskab og Dydighed, han afskyede Naahed og Sletthed; men i Sæder og Udvores forblev han en Bonde og opdrog fine Børn i samme Aand.

Glædede Gunver sig ved den Agtelse, der blev hendes Sønner og særlig Mads til Del? — Det søgte hun ialfald at følge; thi hun var nok bleven lumsk paa sine gamle Dage, eller ogsaa — det er mere rimeligt — havde hun altid været det i den Betydning. I hendes Trængselstid, medens Dadel og Spot summede alle vegne lydeligt om hende, havde hun ladet, som om hun ikke brød sig derom. Den unge, smukke Kvinde, der gik klædt som en Trolde og sled sin Skønhed op i umaadeligt Arbejde, syntes at være ligegyldig ved sit Ydre og ved Folks Omdømme; men hun var det neppe, hendes Ro og Tilfredshed var kun tilsyneladende. Naar hun nu sommetider hørtes beklage sig over al den Besvær, som de mange Tillidshverv, der paalagdes Mads, forvoldte ham, — saa var det nok ikke ærligt ment; thi hun var øiensynlig tilfreds, naar et saadant nyt byrde-

fuldt Hædersbevis fastedes paa ham. Forøvrig blandede hun sig hverken i hans eller sine andre Børns Anliggender, lod sig ikke gjerne see i Gaarden, naar der var Fremmede, men tilbragte sin Tid med at tumle med sin Have, sine Høns og sine Faar. Udbyttet deraf delte hun ud baade til sine Egne og til Fremmede, men hun brød sig ikke mere om at strabe sammen. Hun havde jo sit daglige Udkomme; sit Livs Stordaad, Opfyldelsen af sin Moderpligt, havde hun tilendebragt: og det maatte Enhver indrømme, at hvad der ellers kunde være at bebreide hende, saa var denne hendes Gjerning baade veludført og vellykket.

En bovlam Gris.

1

2

3

4

5

6

7

„Kuffuf! Kuffuf!“ løb det ovre fra Klaptost
Bavnehøi, og „Kuffuf! Kuffuf!“ svarede der fra Bøge-
toppen hinsides Kløften. Det var en tidlig Sommer-
morgen, en Morgen, der var stille, deilig og drømmende,
især derinde i Skoven, hvor Duggen sagte perlede ned
fra Løvet. Natten var lige ved at gnide Sønnen af
Dinene, og Livet begyndte at røre sig. Paa Fodstien
rørte der sig ogsaa Noget; der gik en Karl og en Pige.
De gik Arm i Arm, naar Stiens Bredde tillod det;
ellers gik de bagefter hinanden, og Pigen da altid foran.
Det var et Par unge Folk, som tjente i Gaard sammen
i Birkehjerg, og som nu havde været ovre i Klarup til
en Vens Bryllup. Det havde været en rigtig For-
nøielse; men nu skulde de være hjemme omtrent ved
Solopgang for at tage Del i Dagens Gjerning.

Karlen hed Mads Pedersen og var en fastbygget,
firftaaren Fyr, lidt under Middelhøide. Han havde et
godt, ærligt Ansigt, men han var ikke særdeles smuk og
saae oveniøbet lidt søvnig ud. Mette Kirstine, hans
Ledsageresse, var anderledes livlig af Væsen og Udseende.
Hun var en smuk, stolt, velvoren Pige. Simpel klædt
var hun som han; men Alting sad saa net paa hende,
at man maatte synes, ingen anden Dragt kunde klæde

hende som denne. Det var Bigen, som for det Meste førte Ordet.

De gik og talte sammen om Brylluppet, og hvert lille Træk, de havde lagt Mærke til, blev nu gjenoplevet eller drøftet. Især omtaltes det, hvor synlig glad Brudeparret havde været, og ved Talen derom straaledede de to unge Vandrerers Dine af Haab og Lykke, og deres Hænder sluttede sig ømt i hinanden; thi det var forlængst aftalt imellem dem, at de, naar Velighed gaves, ogsaa vilde have sig en lille Fællesrebe og der boe tilsammen som Mand og Hustru. Om dette Forhold kom de nu ogsaa til at tale, og de mente — eller rettere, hun mente det, og han modsagde hende ikke — at det ikke var til stor Nytte at oprette deres Forening ret længe. De vare fattige. Synnerligt rigere kunde de ikke blive ved at tjene, sagde hun, og til at bryde sig en Næringsvei behøvede man unge Mars Kraft og Driftighed.

De traadte ud af Skoven paa en Grønning: foran dem lyste den deilige gyldne Morgenrøde, bag dem viste sig en høi og steil Bakke, beklædt med Kratbuske og Lyng, tilhøire rislede Bækken i en dyb blomstrende Engdal, og tilvenstre laae den mægtige, tavse Skov, der just nu bevægedes en Smule af en sagte Morgenluftning. „Hvor her er deilig!“ udbød hun og kastede sig ned paa Græsset.

„Ja, her er ret kjønt,“ svarede Mads; „men vi maa vel længere frem.“

„Vi maa saa,“ svarede hun og reiste sig; „men en Haandfuld Kobblommer til at sætte i Band vil jeg have med mig, og — veed Du, hvad jeg kunde have lyst til?“

„Nei.“

„At blive her og see Solen staae op! Huffer Du, hvad der staaer i Psalmen om, at den „forgylber Stovens Top og Hjergets Side?“ Det vilde være smukt at see dens Straaler først vise sig paa Baksetoppen hift henne og saa efterhaanden vandre nedad, indtil de naaede os.“

„Ja, men Du veed, Røerne skulle malkes!“

„Jeg veed det. Jeg følger jo ogsaa med Dig. Men en anden Gang, naar Du og jeg tilhøre os selv og ingen Anden, saa kan det nok hændes sig, at jeg vil tøve og glæde mig ved hvad der er kjønt.“ Dertil svarede han Intet; hun var nu færdig med at plukke Blomster, og de fulgtes ad ned over Bækken og op ad de høie Lynghækker, bag hvilke Birkebjerg Gaardene skjulte sig. Dagsgjerningen stillede snart sine forskellige Krav til dem, og Samtalen i Skovdalen kunde synes glemt; men den var det ikke.

Mette Kirstine var født og opdragen i fattige Kaar. Fra det Første, hun kunde udrette Noget, havde hun maattet tjene. For det Meste havde hun været et yndet Tjende; thi vel var hun lidt heftig i Sindet, men hun var overmaade raft til sit Arbeide, besad Ordenssands og var i Almindelighed from og godmodig. Mads var ikke af de Folk, der kunde flyve til at udrette Meget i en Hast; men han var udholdende og tro, føielig og stille. Derfor var han anseet for en særdeles ønskelig Tjenestekarl. I udvortes Kaar stod han over sin Kjæreste; thi han var en Gaardmands søn og havde en Arv ivente paa et Hundrede Daler. Hans Frænder havde havt Meget imod, at han lagde sig efter den fattige Pige; men Mads havde overveiet Sagen i

mange Tider, inden nogen Anden fik Nys om den, saa han var ikke til at rokke. Han var ligesaa udholdende og tro i sin Kjærlighed som i sit Arbejde.

„Hun eier Jngenting!“ sagde man til ham.

„Na, jeg eier da heller ikke store Slumper,“ svarede han.

„Men hun er af saadan en daarlig Slægt: hendes Fader er baade driftfælbig og tivagtig.“

„Det kan Mette Kirstine ikke gjøre for. Hun er en ordenlig og godmodig Pige.“

„Godmodig? Ja! Det er hendes Moder ogsaa, men derhos saa doven, at man kan see hende ligge hele lange Sommerdage paa Brinken udenfor Huset uden at have den mindste Smule Bestilling i Haanden.“

Men han blev ved Sit: Pigen var baade ustyrbelig i og fri for Forældrenes Synder. Hvad Ustyrbeligheden angik, da havde han naturligvis Ret; men hvorvidt nogen af Faders eller Moders Synder vare tilstede hos Datteren som en fast umærkelig Spire, det vidste han ikke at gjøre sig selv Rede for, og han betænkte heller ikke, at der dog var saameget mere Grund til at frygte noget Saadant, som hun havde sit smukke Ydre og vindende Væsen i Arv efter Forældrene. Mads var ikke af dem, der saae dybt i Tingene eller tænkte langt frem i Tiden.

Over Stillingen i det nærværende Dieblif havde han ingen Grund til at klage; thi Pigen var flittig og sparsom og forstod at være om sig. Hun var inde i den Kunst at holde sig pæn med Lidt; derfor kunde hun lægge tilside af sin Løn, og hun fik ham til at gjøre det Samme. For de saaledes samlede Penge købte hun Uld og Hør, og ved omhyggelig Benyttelse

af al sin Fritid stræbte hun at forarbejde dette til Klæder for dem Begge. Saaledes sparede der ikke Tid af hvad det vilde have kostet, naar hvert Klædningsstykke skulde have været kjøbt for rene Penge, og saaledes blev det hende muligt at skaffe mangt et godt Stykke Bøhave, der i sin Tid kunde komme veltilpas. Det var altid hende, der raadede for Indkjøbet, skjøndt hun spurgte ham tilraads; thi hvorvel han egenlig ikke var nogen Tøsse, var han dog ikke nær saa hurtig til at skjønne som hun.

Alting var faldet saa vel i Lave, at hun, hvem Helbet gjorde dristig, mente, de meget bedre vilde kunne virke for eget Darn, naar de vare deres egne Herrer. Derfor slog hun gjentagende Gange paa, at det vel ikke var værd at gaae og slide deres unge Aar op i Andres Tjeneste, men at de gjorde rettest i snart at bosætte sig. Ogsaa deri gav han hende Ret, og hin Morgen, da de fulgtes ad hjem fra Brylluppet, havde de aftalt, at det skulde være Alvor i det følgende Efteraar. Nu skulde der sørges for Bopæl; men det var Noget, der laa over hendes Synskreds, saa det lod hun ham besørge, skjøndt hun selvfølgelig ventede at blive taget med paa Raad.

Den Forventning havde hun dog ikke tydelig udtalt, og det var uheldigt, ligesom det heller ikke bragte Nykke, at hun hin Morgen saa levende udtalte sin Glæde over den deilige Grønning i Skovfanten. Mads tog den Beslutning at berede sin Kjæreste en glædelig Overraskelse; han gik fort efter til Grønningens Eier og forlangte at faae Pletten til Bebyggelse. Det kunde nok lade sig gjøre. Han fik Grønningen i Livsfæste for en billig Penge og fik derhos Græsningsret til en

Ro i Krattet paa Vassefiden samt i Skovens Udkant. Fri Afgang til at hente Vand i Bækken fulgte med i Kjøbet. Mads blev saa glad ved Handelen, da den var sluttet, at han endnu, inden han sagde Mette Kirstine Noget om den, maatte ned paa Pletten for at fryde sig ved al denne Indighed, paa hvilken han rigtignok ikke personlig satte stor Pris, men som hans livlige og klogtige Hjertenskjer havde saa klart et Die for. Først efterat han omhyggelig havde beseet den lille Plet, skyndte han sig op til Birkebjerget og fik hende meddelt, hvor godt han havde gjort det — efter sine egne Tanker.

Mette Kirstine var en god Pige; hun elskede sin Forlovede og kjendte ham nøie. Da han troede at have gjort hende en stor Glæde, nænne hun ikke at bringe ham ud af Drømmen, skjøndt hun var Intet mindre end glad ved det Skete. Visseilig havde hun fundet stor Behag i den yndige Plet, der nu skulde være hendes Hjem; men hun vidste ogsaa, at et saadant Behag turde Fattigfolk ikke opstille som Hovedhensyn. Hun havde tænkt sig, at de skulde fæste Bo paa en ufrugtbar Kratknude eller et lignende Sted, hvor de havde et større Grundstykke at opdyrke, idet der da kunde være Haab om, at de ved Flid og Anstrengelse kunde bringe det saa vidt i Ungdommen, at de kunde see Alderdommen imøde uden altfor trykkende Næringsforger. Men den ubetydelige Skovgrønning havde i det Høieste Plads til et Par Smaaagre; det var saa godt som Ingenting. Heller ikke satte hun stor Pris paa Græsningsretten til en Ro; thi i Krattet maatte en saadan være under stadig Vogtning, og saa vilde Udbyttet neppe betale Umagen. Fremtidig som hidtil

maatte de fortjene Brødet ved at arbejde for Andre, og det var just det, hun vilde være fri for. Men hun nænnede, som sagt, ikke at formindste hans Glæde, derfor lod hun, som om ogsaa hun var glad, medens hun i sit stille Sind lovede at stræbe hen til, at Grønningen og den Bolig, der blev anlagt, med Tiden kunde blive ombyttet med en videre Virketreds. Da altsaa i Sommerens Løb et Hus blev bygget dernede, holdt hun paa, at det skulde være smukt og rummeligt, for at det bedre kunde friste Folk, der havde Raad til at vælge sig et Hjem efter Skjønhedshensyn.

Om Efteraaret flyttede hun ind i Huset. Mads blev ved at tjene i Birkebjerger; men i sin Fritid opdyrkede han Grønningen med sin Spade, indhegnede et lille Stykke deraf som Have og var overstadig lykkelig i sit nye Hjem, hvor den unge Kone var driftig, flittig og sparsommelig. Det var et smukt lille Hus, der var stor Kjærlighed berinde og stor Deilighed deromkring. Det var derfor intet Under, at Mads, naar han havde tilbragt de 6 Dage med at arbejde for sin Husbond og saa gik hjem for at tilbringe Helligdagen hos sin unge, nydelige Hustru, at det da syntes ham, som om han vandrede til Paradis. Hvad man pleiede at kalde Hvedebrødsdagene traf sig ud og blev til Uger, Maaneder og Aar, og de syntes aldrig at skulle faae Ende. Og dog fik de Ende.

Mette Kirstine var Kone for ved sit Haandarbejde at tjene Jøden til sig selv og Klæderne til dem begge, saa Mads kunde lægge sin Løn paa Ristebunden. Hun begyndte folgelig saa smaat at omtale sit Ønske, at de maatte faae en større Eiendom. Smidlertid kom der en Tid, da hendes Arbejde maatte standse, og saa sit

hun sig et lille Barn, der krævede Tilsyn og Pleie. Det virkede hemmende paa hendes Driftighed, men var jo forresten til saa umaadelig Glæde, at man vel ikke kunde faae Tid til at tænke paa hvad der blev forsømt. Da det andet Barn kom, var man jo ogsaa meget glad ved det; men da det tredie indfandt sig efter 3 Aars Egestab, begyndte Mette Kirstine at tænke sig om og at spørge, hvad det skulde blive til. Nu kunde hun snart ikke bestille Andet end at passe sine Børn, og da Flokken blev ved at forøges, kunde hun neppe engang gjøre det ordenligt. Da hun havde været gift i elleve Aar, havde hun syv Børn. Det var ikke efter Fattigfolks Leilighed, og fattigt, yderligt fattigt var det nu blevet i Huset paa den smukke Stovgrønning. Det kunde heller ikke godt være anderledes; thi han gif endnu oppe i Birkebjerg for sædvanlig Tjenestefarls Løn. Hvad man avlede var ubetydeligt. Roen døde af Alderdom, og man mægtede ikke at skaffe sig en anden. Det bedste Bohave maatte de efterhaanden sælge for Brød, man sank i Gjæld, og hvis denne ikke var betydelig, kom det alene deraf, at Ingen vilde betroe dem store Summer.

Om Mette Kirstines Moder blev det ovenfor berørt, at hendes store Dovenskab var Gjenstand for Folkesnak. Naar en saadan Last faaer et Menneske fuldstændig i sin Magt, er det ofte Umagen værd at efterforske den ydre Foranledning dertil: paa dette Sted laa den ikke dybt, eftersom Manden ved at drikke Alt op, hvad han kunde overkomme, havde betaget hende Modet til enhver god Stræben. Hun var blevet grebet af et dybt Mismod, der efterhaanden var gaaet over til fuldstændig Ligegyldighed. Datterens Aar vare

ganske forskjellige fra Moderens; thi Mads ødte aldrig en Skilling. Han bragte al sin Fortjeneste hjem til Kone og Børn. Men Fortjenesten kunde ingensteds række. Da blev ogsaa hun modfalden og tung om Hjertet, saa hun mangen Gang satte sig stille til at græde istedetfor at bestille Noget. Det fremmede ikke Vilkaarene. Alt Bøhøvet blev tilsidst feiet ud, og de vare omtrent saa fattige, som de kunde blive.

Naar det gaaer saameget tilbage for Nogen, hører man ofte sige, at Bedkommende selv ikke ere uden Skyld deri, og dette kan forsaavidt være sandt, som det er bekjendt nok, at „Menneskene ikke ere saa gode, som de burde være.“ Mads var ikke driftig nok. Han gif i sin Tjeneste for den sædvanlige lille Løn istedetfor at søge at ophjælpe sine Kaaer ved at tage sig Noget for paa egen Haand. Mette Kirstine, den fattige Kvinde med de mange Børn, kunde kun udrette Lidet foruden den nødvendige Børnepleie; men dette Lidet lod hun efterhaanden være at udføre. Hun tabte Modet og blev som Moderen sløv og tungsindig. Saa blev det ogsaa maadelig bevendt med Børnepleien, og da Manden engang i al Godmodighed lod et Ord falde om, at hun ikke holdt Huset og de Smaa saa renlige som forhen, sagde hun, at han sagtens kunde snakke: han gif i sin Tjeneste og fik sin gode Koft, medens hun med Børnene maatte nøies med tørt Brød og mangen Gang havde for Lidt af det med. „Men,“ søiede hun til, „jeg holder det ikke ud ret længe. Der er Mange, der faae Fattighjælp, hvis Trang ikke er nær saa stor som vor, og der var slet intet Urimeligt i, om ogsaa vi forlangte Hjælp“. Hun havde der udtalt et Ord, som Mads var forfærdelig bange for. Ja, han havde længe været

bange for, at det skulde lyde fra hendes Læber. Nu lovede han ved sig selv, at naar hun blot vilde tie om Fattighjælpen, skulde han nok tie med den mindre gode Renlighed, og dette Løfte holdt han, om han end mangen Gang maatte sukke ved at see, hvorledes de smaa Unger tumlede sig i Bjalter og Snavs i og omkring Huset.

Alt gik værre og værre. Til sidst blev Konen helt fengeliggende. Hun var syg, hed det, og det var maaskee sandt, skjøndt der var dem, som sagde, at det bare var hendes Moders Rykker, som gik igjen hos hende. Mads havde det strengt nu; thi naar Dagsgjerningen var endt, og han kom hjem, var der, baade naar han kom, og inden han gik, saa Meget at gjøre med at see de Smaa tilgode, at Aften og Morgen næsten gik ud i Et for ham. Men han var utrættelig paa sin egen langsomme, trosthyldige Maade, og han knurrede aldrig over de mangfoldige Arbeider, der optog hans Hviletimer. Det kan nok være, Konen undrede sig over hans taalmødige Udholdenhed; dog hun talte ikke om det. Derimod sagde hun en Morgen til ham: „Kunde Du ikke spørge Dig Forlov til at løbe afby en Timestid idag“.

„Det kunde jeg maaskee“, svarede han. „Hvor skulde jeg saa gaae hen?“

„Til Præsten. Jeg kan ikke ligge her med mine stakkels sultne og nøgne Born uden Mad og uden Pleie. Tørt Brød Dag ud og Dag ind, det er Netterne, saa længe det kan vare. Men nu er der skaaret Hul paa det sidste Brød. Hvor skal der komme Mere fra?“

„Jeg tænker, jeg kan borge et Par Stjæpper Rug af min Husbond, og min Madmoder vil nok være saa

god at lade sin Pige gaae herved og bage det paa Søndag".

"Ja, saa faae vi igjen tørt Brød og intet Andet. Og hvorelænge kan det blive ved at gaae saaledes? Din næste Aarsløn er fortæret, inden Du begynder at tjene den. Saa kommer Vinteren, og vi have hverken at bide eller brænde. Nei, Mads! Det havde været bedre, om vi havde forlangt Sognehjælp for længe siden".

"Jeg vilde saa nodig søge Hjælp hos Sognet", klagede han.

"Og dog leve Fattiglemmerne høit fremfor os", sagde hun. "Men det er jo ikke til nogen Nytte at tale til Dig om det. Du har dit jevne Arbejde og din gode Koft, saa kan det være det Samme, hvordan Kone og Børn have det".

Han svarede ikke; men en Taare trillede ned ad hans Kind. Hun saae det, og hun var ingen slet Kvinde, derfor kaldte hun ham hen til sig. "Det slap mig ud af Munden, uden at jeg mente det", sagde hun. "Jeg veed jo nok, vor Nød gaaer Dig til Hjertet. Men den er stor, maa Du troe, og derfor vil Du ikke vredes paa mig for et ubetænksomt Ord".

"Nei, jeg skal ikke vredes", svarede han. "Jeg veed det jo, at Du har det tungt og trangt, skjøndt jeg saa gjerne vilde gjøre det godt for Dig og vore Børn. Men giv Dig tilfreds, for — hvis jeg kan faae Tid — skal — jeg — gaae — til Præsten!"

Hun takkede ham for dette Løfte, og han gik. Men han var tungt tilmode ved Tanken om det Skridt, han havde lovet at gjøre, og som — han kunde ikke nægte det — paabødes af den haarde Nødvendighed.

At han, Gaardmandsønnen, der var opdraget i gode Aar og havde faaet en Arvelod fra Hjemmet, nu i sin kraftige Alder skulde bede om Fattighjælp, syntes ham saa bitterlig haardt, at det næsten ikke var til at overleve. Han havde mange Frænder i Sognet. De vare ikke rige, men de havde deres taalelige Udkomme. I sin Tid havde de iøvrig fraraadet ham at gifte sig med de bergtede Forældres flinke og smukke Datter. Hvad vilde de nu sige, naar han som ungt Almisjelem — han var neppe fyrretyve Aar — maatte betragtes som sin Elægts Udskud? Ja, de vilde sagtens give hans Kone Skylden; men det var ingen Trøst for ham, thi Mads havde trods alle sine Svagheder en stærk Væresfølelse, og den var, som det sig bør, ligesaa varm paa hans Kones som paa hans egne Begne. En braa Mand var Mads, skjøndt hans Evner ikke vare meget store.

Nu da! Nødvendigheden var der, og saa maa man adlyde. Medens Husbonden og han arbejdede sammen bad han om Lov til at gaae til Præsten om Eftermiddagen. Gaardmanden fik hans Erinde at vide og gjorde ingen Indvendinger; thi rigtignok havde han foresat sig at laane og borge Husbonden det fornødne Brødforn indtil videre; men yderligere vilde han ikke gaae, og lidt Sul til Brodet kunde dog ikke rent undværes. Nu led Timerne, og det var en tung Formiddag for Mads; dog han lod sig ikke mærke med, hvad han folte; thi han maatte jo vænne sig til den Forestilling at saaledes skulde det være.

Da man kom hjem til Middagsmad, blev det fortalt, at Griseføen havde traadt en af sine Grise til Skade. Man gik ud at see til den og fandt da, at det

ene Forben var knækket. Manden tog sig det ikke nær. „En har ondt ved at sælge sine Grise iaar“, sagde han, „og mange Svin og mange Kvindfolk kunne snart ødelægge en Mand. Det er bedst at skille Dyret af med Livet, at det ikke længer skal pine. Man kan vel ikke spise saadan en Smule Svineunge“.

„Jovist kan man“, sagde Konen, „og det veed Du nok, for Du har jo til Gilde faaet Steg af Pattergrise“.

„Det har jeg da ogsaa, hvorvel jeg heller vil have et Stykke godt saltet Flæsk end saadant Grisepilleri. Men det er sandt, Mads! Du klagede Dig jo for Sul til dem derhjemme. Vil Du købe Grisen der?“

„Ja—a, det vilde jeg nok; jeg veed kun ikke, hvad saadant et lille Dyr kan være værd til at slagte“.

„Lad os give ham Grisen“, sagde Konen, „saa er den ikke for dyr“.

Saaledes blev det; men da han paa den Maade havde faaet Udvei til lidt Sul for de første Dage, saa syntes Mads, at han indtil videre kunde opstætte at gaae til Præsten. Om Aftenen laante han en Kurv, hvori han bar Grisen hjem. Den var endnu levende; men han sagde til sin Kone, at han jo godt kunde faae Pigen i Birkebjerget til at gaae ned og slagte den. Mette Kirstine mente dog, at det ikke behøvedes, og at hun selv kunde krybe ud af Sengen og udrette det. I det Hele var det, som om Udsigten til et godt Maaltid allerede virkede oplivende paa hende.

Da Mads næste Morgen var gaaet til sin Tjeneste, stod hun ogsaa ganske rigtig op, hvæssede en Kniv paa Dørtrinet og gif ud. Det største hjemmевærende Barn skulde vugge det mindste. De andre Smaa fulgte efter

Moderen, skjøndt i tilbørlig Afstand, for de vilde nok høre Grisen skrige, men de turde ingenlunde see paa Slagteriet. Dyret stod i Svinestien. Der pleiede man i tidligere Aar at have en Gris; men nu havde Afsluften i mange Aar staaet tomt. Da Mette Kirstine lukkede op, kom Grisen hoppende paa tre Ben henimod hende og gryntede. Det kunde synes en sær Slags Paaminder; men alligevel erindrede den hende levende om tidligere, lykkeligere Dage, da hun endnu havde Eiendom og var glad ved at frede om den, fordi hun dengang ikke havde tabt Haab og Mod og Birkelyst. Hun stod et Dieblit og tænkte sig om. Det var, som saae hun langt ud i Fremtiden og saae der et godt Syn. Nu var det ikke hendes Agt at skjære det lille Dyr ihjel; toertimod, hun tog det op paa Skjødets og forbandt det saarede Lem. Da hun derefter gik ud, var det Første, der laae hende for Dine, Kartoffelageren, hvor Kartoffeltoppene vare næsten helt skjulte mellem fastigt Ukrud; thi der var hverken luget eller hyppet. Der listede hun sig hen og tænkte hverken paa Sngdom eller Mangel, inden hun af Ukrudet havde tilberedt et Maaltid for den firbenede, eller rettere trebenede, Gæst. Hendes Tankegang var forandret, og med det Samme syntes Alt forandret omkring hende. Skovgrønningen, hvis Deilighed engang var forekommet hende saa henrykkende, havde i mange Tider været hende ligegyldig. Nu glimtede dens Skønhed atter frem for hende, og hun fik en Fornemmelse af, at der endnu kunde blive godt at være.

Det er underligt og fast utroligt, at denne Kvinde, der var saa nedtrykt af Næringsforg, at hun næsten var ligegyldig ved den Udsjæthed, hvori hun med sine Børn levede, — at hun ved at komme i Besiddelse af et saa

ubetydeligt og lemlæstet Dyr kunde tage sig sammen og føle Attraa efter Eiendom. Sammenhængen var heller ikke helt saaledes. Som ung Pige havde hun opsparat af sin Løn og anvendt enhver Fritime til at spinde til Dyne og Sligt; i sine første Egttefsabsaar havde hun været dygtig og dristig; men Nøden havde nedtrykt hende i Sløvhed. Dog selv da havde hendes bedre Natur ofte hævet Røsten og opfordret hende til at kæmpe mod Nøden. Forgæves! Opfordringen nedsløges altid med Spørgsmaalet: Hvad kan jeg udrette? Hvad kan det hjælpe? Og saa lod hun sig drive med af Strømmen, hvortil hun troede sig saa meget mere berettiget, som hendes Mand jo heller ikke gjorde nogen kraftig Anstrengelse, men gik i sin Tjeneste som sædvanligt og havde forholdsvis gode Dage.

Han var meget søielig imod hende, og hun hvad det angik at forlange Fattighjælp viste han sig uwillig. At der i en saadan Ydmygelse var Noget, som bestemte Fremtiden, havde hun ikke saa klart Øie for som han. Og dog — da han gik fra hende med det Løfte, at han alligevel vilde forlange Hjælpen, var hun nærved at fortryde, at hun havde faaet ham til at give Løftet. Hun saae nu grant, at naar man har kastet sig selv som en Byrde paa det Offentlige, har man med det Samme bortkastet sin Selvstændighed, ja vel endog sin egen Kraft, sin Virkelyst og enhver fremstræbende Tanke. Hun sagde derhos sig selv, at hendes stikkelige Mand vel var slittig og trofast, men ikke videre fløgtig eller opfindsom. Skulde han gjøre Kraftanstrengelser, var det nærmest hende, der maatte vise Veien og udkafe Planen. Hun var slet ikke fornøiet med sig selv, og da han kom hjem og havde fundet Hjælp paa en uventet

Maade saaledes, at Jntet endnu var afgjort, var hun mere glad derover, end over den øieblikkelige Hjælp. Synet af det saarede, men livlige Dyr gav Næring til hendes forandrede Tankeetning, og Grisen blev ikke Marsagen, men den synlige Foranledning til en hel anden Maade for hende at være paa. Nu fik hun det længe hengjemte Haandarbejde frem og sad endnu og lyselede med det, da Mads sent om Aftenen kom hjem.

Han blev glad overrasket ved at see det og tænkte, det var det gode Maaltid, der havde havt denne Virkning. Han spurgte, om hun nu var bedre, og om Grisen havde smagt hende godt.

„Ja, jeg er bedre“, svarede hun; „men Grisen er ikke slagtet. Den kan godt leve, og det vilde være til større Fordel, hvis vi kunde beholde den Sommeren over og slagte den i Efteraaret.“

Han blev bange for, at hun dog alligevel vilde have ham til at søge Fattighjælp. Derfor ønskede han at undgaae videre Ordskifte og hastede stiltiende efter at komme iseng.

„Veed Du, hvad jeg er kommet i Tanke om?“ spurgte hun.

„Nei.“

„At vi egentlig er unge endnu.“

„Na ja, det er jo ogsaa sandt. Alligevel synes det mig sommetider, at jeg har levet og lidt som et gammelt Menneske.“

„Ja, lidt og stridt,“ svarede hun, „det have vi Begge. Men dog troer jeg, vi kunde have prøvet Striden paa en anden Maade, og at det ikke er forsilbe at begynde endnu.“

„Jeg veed ikke, hvorledes Du mener.“

„Jeg ved det næsten ikke selv; men En faaer at sige paa det.“

Videre blev der ikke talt om det; men glad var anden, fordi hans Frygt ikke blev bekræftet. Gladere var han siden efter, da der, uagtet den dybe Fattigdom, kom mere Orden i Tingene derhjemme. Børnene ledtes til at bestille Noget. Kartoffelageren blev holdt i, idet Ukrudet forvandledes til Føde for Grisen. Denne trivedes godt, og da Efteraaret kom, saa der ikke var mere Ukrud, slap man den ud i Skoven. Det var godt Oldenaar, og den hinkede om og snadskede sig i nogle faa Uger. Den var bestandig halt paa det ene Forben, men trivedes desuagtet godt. Den blev uagtet og var en god Hjælp i Løbet af næste Aar. Nidlertid fandt hun nu paa en bedre Anvendelse for Landens Fritid, end at han skulde pusle med Børnene, hvad han desuden ikke ret dueede til. Hun fik ham til at bearbejde Grønningen kraftigere end hidtil. Det var ved, dog Muldjord, og hun havde foresat sig, at der skulde dyrkes andre Ting end Kartofler. Næste Foraar sæede hun Frø af forskjellige Haveurter, og paa den ene Plet, der var aaben mod Syd men havde Læ fra alle andre Sider, groede de fleste Urter fortrinlig.

Timian, Petersille, forskjellige Løgsorter og Rodagter m. m. avledes der da i en Del af Grønningen. ligst dyrkedes ikke eller kun meget sjældent i Egnens onderhaver; men Folkene satte alligevel Pris derpaa ved visse Leiligheder. Meget deraf solgtes paa Stedet, fik man ikke altid Penge derfor, fik man Varer, som de fattige Folk havde Penges Værd. Mette Kirstine ledt det rent ved Hjælp af sine Børn; Ukrud og Affald og man ogsaa Nytte af; thi det Aar havde man faaet

kjøbt sig en Gris. Det strengere Arbeide forrettede Mads i sin Fritid, og mangen Morgen- og Aftentime stjal han fra sin Hviletid og arbeidede rask; thi han vilde saa inderlig gjerne arbejde for Sine, naar blot Nogen kunde sige ham, hvad han skulde bestille. Det kunde Mette Kirstine nu, og hun skammede sig over, at hun ikke havde kunnet det før, og over at hun havde ladet Modet falde istedetfor at tænke sig om. En Søndag hen paa Efteraaret fik hun ham til at laane en Hjulbør, og da den var belæsset med Løg og Rødder, trillede han op til Kirkebønnen. Her stod han, da Guds-tjenesten var endt, og udhørede Sagerne for Smaa-
stillinger. Det var vist stridende mod Helligdags-anordningen; men det faldt Ingen ind at forarge sig derover, derimod var der sikkert Mange, der følte den dobbelte Glæde, som det er at affjæbe den Fattige Frembringelserne af hans Flid, naar man just har Brug for dem. Da Mads trillede hjem med den tomme Hjulbør, kom han til at følges med sin Husbond, og paa Forespørgsel fortalte han, hvormange Penge han havde solgt for.

„Og Du har vel Mere endnu hjemme? Grønningen giver jo godt af sig, har jeg hørt.“

„Javist! Vi have meget Mere.“

„Saa vil jeg en Dag lade Dig faae Heste og Bogn, at Du kan drage til Marked og see at affætte Noget.“

„Tak skal Du have! Men der er ellers ogsaa en anden Ting, jeg vil bede Dig om.“

„Hvad er det?“

„Jeg talte engang ifjor med Dig om, at jeg vilde

forlange Hjælp af Fattigtassen. Du har vist ikke omtalt det for Nogen."

"Nei, for jeg syntes, det kunde Folk tidsnok faae at vide, naar det kom saa vidt."

"Nu vil jeg bede Dig aldrig at nævne, at jeg har haat Sligt i Tanter, for nu haaber jeg, det aldrig skal komme saavidt."

"Nei, jeg skal nok tie med det. Gudstælov, det nu gaaer bedre."

"Ja, og næst Gud er det min Rone, jeg kan takke for det."

"Jeg veed det," svarede Manden, "for Dig kjender jeg. Skulde det gaae rigtig fremad for Eder, maatte det komme fra din Rone, og skulde I gaae rent tilgrunde, vilde det ogsaa være hendes Skyld."

Det kunde Mads ikke forstaae, og det fik saa ogsaa være det Samme. Men hvad han kunde forstaae var, at Aar for Aar et større Stykke af Grønningen toges ind til Have, og at ligeledes Vilkaarene efterhaanden forbedredes. Hertil bidrog jo ogsaa det meget, at Børnene voksede op og selv kunde fortjene deres Brød. Tilfidsst saae Manden sig besøiet til at opgive sin Tjeneste og til at hengive sig helt til Havedyrkingen, i hvilken han — at sige, naar han stundom saae med sin Kones Dine — blev temmelig kyndig. Om Efteraaret leiede han Vogn og kjørte omkring til Egnens Markeder med sine Sager, hvor den trofaldige, aldrende Mand altid havde god Afsetning. Om Winterdagene og ellers, naar der Intet var at bestille i Haven, gik han i Dagleie og var bestandig en tro og flittig Arbeider. Han er nu henved tredsindstyve Aar, og Mette Kirstine er omtrent ligesaa gammel. Det er atter gaaet

UNIVERSITY OF MICHIGAN

3 9015 05867 7009

BOUND

PT
8165
.T6
B6
v. 1

Thyregod

Blandt Bønder

039883